

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת וישלח

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת וישלח | גליון מס' 252 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

פעם אחת עבר כאן, ליד בניין הישיבה, חסיד סאטמאר. הוא נכנס אלי ואמר: "אני ממש מתפעל! איך הצלחת להקים בנין כזה?". אמרתי לו: "פרוטה לפרוטה מצטרפת. כל הבניין הזה הוא מלחמם של אנשים". ואז אמר: "גם אני מעוניין לתרום!", וכתב צ'ק על סך 10.000 דולר... חסיד סאטמאר שסתם עבר ליד הישיבה והתפעל!...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א בפנינים על פרשת השבוע

"עם לָבָן גִּרְתִּי" (בראשית ל"ב, ה')

בעינינו לכולם - הוא אינו מתפעל ממנו, ולא נדבק ממעשיו. יעקב אבינו העיד על לבן ואמר: "עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", כלומר, לבן עצמו היה חשוב בעיני כמו שור וחמור, עבד ושפחה, ולכן לא למדתי ממעשיו! בשולחן ערוך אורח חיים, בהלכה הראשונה, כתב הרמ"א: "ולא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'". אחד הדברים שיכולים להבטיח לאדם את קיום המצוות והעמידה האיטנה בדרך ה', הוא לא להתבייש מפני המלעיגים, אלא אדרבה,

השאלה הנשאלת היא, כיצד לא השפיעה חברתו של לבן הרשע ובניו לרעה על יעקב אבינו, הרי כבר אמרו חז"ל: "אוי לרשע ואוי לשכנו" (סכה נו ע"ב). כתב הרמב"ם (הלכות דעות פ"ו ה"א) כי "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו", ואם כן מה נתן ליעקב אבינו את הכוח להישאר נאמן לדתו, להתחנת, להביא שניים עשר שבטים קדושים, מבלי שאביו ואמו היו לידו וסייעו לו, בלי אחים ודודים, בעת שחותנו הרשע רודף אותו ומרמהו פעם אחר פעם?

לבן היה רשע מרושע, הורג נפשות ועושה מהן תרפים. כולו מלא עבירות, עד כדי כך שלא ידעו איך לקרוא לו, הרי כולו שחור משחור מרוב עבירות, ולכן כנו אותו בלשון סגי נהור בשם 'לבן', כפי שלהבדיל קוראים לאדם עיוור שאינו יכול לראות כלום - בשם 'סגי נהור'.

עם כל זאת, יעקב עמד איתן, לא זז מדתו והמשיך לעבוד את ה' בכל כוחו, כפי שהעיד על עצמו ואמר: "עם לבן גרתי, ותרי"ג מצוות שמרתי!".

הכיצד? נראה לבאר, שכל עוד מתפעל האדם מזולתו, וחושב כי הוא אדם גדול וחשוב - הוא עלול ללמוד ממעשיו, אך אם השני אינו נחשב

לקיים בעצמו: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב יז, ו), ועל ידי כן לא יושפע כלל מסביבתו הרעה.

אין להיכנע להשפעת הסביבה

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, בעל ה"קובץ שיעורים", ביקר בארצות הברית בתקופה בה היה מצוי רק חלב עכו"ם. באותה עת נמצאו מספר רבנים גדולים שהקלו בדבר, וטענו שכיוון שבזמננו אין חולבים בהמות טמאות, ניתן לשתות חלב עכו"ם ללא חשש. אבל רבי אלחנן החמיר על עצמו, ונמנע מלשתות חלב בכל עת שהותו באמריקה.

ביומו הראשון בארצות הברית, הגיע אליו בעל בית המלון, וכיבדו בכוס קפה עם חלב. רבי אלחנן סרב ליטול את כוס הקפה, באמרו כי הוא אינו שותה חלב עכו"ם. כך נאלץ בעל בית המלון להביא לו כוס תה.

ביום השני הגיע בעל בית המלון שנית, והציע לרבי אלחנן כוס קפה עם חלב. רבי אלחנן דחה את הכוס, ואמר לבעל המלון בתמיהה: "מדוע אתה מגיש לי קפה עם חלב, הרי כבר ציינתי בפניך כי איני שותה חלב עכו"ם?".

"מה, הרב עוד לא התרגל?", התפלל בעל המלון, "חשבתי שרק ביום הראשון הרב יקפיד על כך, אבל לאחר מכן הוא כבר יתאזרח במקום, וינהג כמנהג המדינה... כולם נוהגים כך, אין מה לעשות. בדרך כלל לוקח יום-יומיים להשלים עם המציאות ולהבין שזה מה שיש, כולם שותים חלב עכו"ם, לכן הבאתי לרב קפה בחלב!".

בדומה לכך, עשו היה בטוח כי יעקב אבינו יתאזרח בחרן, וייהפך לתושב מן המניין, הנוהג כמנהג המדינה, ומרמה את הבריות. אולם יעקב אבינו הגן על עצמו בהגנה מיוחדת, כאשר בז ללבן וסביבתו והתייחס אליהם כ"שור וחמור צאן ועבד ושפחה". על ידי כך לא נדבק ממידותיהם הרעות ומעשיהם השליליים.

עם ישראל אינו הולך אחר 'רוב העולם'!

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל היה אהוב ורצוי בעיני המושלים הגויים, שהכירו והעריכו את החכמה הגדולה והנפלאה בה ניחן. באחת הפעמים שאל המושל את רבי יהונתן: "הרי בתורתכם כתוב שעליכם ללכת אחר הרוב, שנאמר: 'אחרי רבים להטות' (שמות כג, ב). מאחר שרוב באי העולם אינם יהודים, עליכם להיות כמונו, ולהתבטל לרב!".

רבי יהונתן בפקחותו הגדולה לא השיב מיד, אלא אמר למושל כי עליו לחשוב מעט בטרם יענה על שאלה כה סבוכה. בינתיים יצא רבי יהונתן מארמון המושל והחל לצעוק בהתפעלות: "הביטו וראו, הנה המושל רוכב על סוס בשמיים!".

רבי יונתן פנה לאחד הכמרים שעמד בסמוך, ואמר לו בפליאה: "וכי אין רואה את המושל הרוכב על סוס בשמיים?".

הכומר, שהתבייש להודות כי רבם של היהודים רואה דברים שהוא אינו רואה, הצטרף לרבי יהונתן וקרא: "כן, בוודאי שאני רואה, הנה המושל רוכב על סוס בשמיים!".

לאחר כמה רגעים עבר שם כומר נוסף. כשראה את עמיתו מצביע למעלה ומתפעל מהמחזה המופלא, לא היה נאה לו להודות כי אינו רואה דבר, ואף הוא הצטרף אליהם והביט השמימה בהשתאות. עד מהרה התאספו במקום עוד ועוד אנשים, כולם נפעמים והמומים מהמחזה המופלא. כעבור מספר דקות עמדו ברחובה של עיר מאות אנשים שהביטו לשמיים וזעקו בקול גדול: "יחי אדוננו המושל!".

ביני וביני חמק רבי יהונתן מהמקום, חזר לארמון ואמר למושל: "אדוני המושל, יש לי תשובה לשאלתך. ברצוני שתצא כעת למרפסת, ותאמר לי אם רואה אתה את עצמך רוכב על סוסך בשמיים...".

ניגש המושל למרפסת, והשיב לרבי יהונתן בנחרצות: "בוודאי שלא!".

המשיך רבי יהונתן ואמר: "שמע אדוני המושל את כל המוני האנשים המתגודדים ומכריזים: 'יחי אדוננו המושל הרוכב על סוס בשמיים!' מדוע אינך מתבטל והולך אחר הרוב?".

"איזה מין רוב זה?!?", השיב המושל בתמיהה, "רוב של אנשים טיפשים ושקרנים, הממציאים דברים שאינם קיימים במציאות, כיצד אלך אחריהם?".

"זו התשובה!", קרא רבי יהונתן, "אנו בני דת האמת, מדוע נתבטל אחר רוב העולם המורכב מההיפך המוחלט?".

"ונתן לנו תורת אמת", משה אמת ותורתו אמת. כל אות וכל תג בתורתנו הקדושה מדויקים ומדוקדקים. רבותינו התנאים והאמוראים, ואחריהם רבותינו הראשונים והאחרונים, הקשו קושיות ותרצו תירוצים, כדי לרדת לחקר האמת, ולגלות את כוונתו ורצונו האמתי של הבורא יתברך בתורתנו הקדושה.

אדם הדבוק במידת האמת, כדוגמת יעקב אבינו, יצליח לעמוד ולנצח, ולא יבוש מפני המלעיגים עליו, אלא ימשיך באמת תורתנו הקדושה!

"וַיֵּצֵא אֹתָם לְאֶמְרָא פֶּה תֵּאֲמַרְוּן לְאֲדֹנָי לְעֵשׂוֹ" (בראשית ל"ב, ה')

המלה "לאמרו" נראית, לכאורה, כמיותרת, שהרי מיד הוא אומר: "כה תאמרו לאדני".

ה'אור החיים' הקדוש עמד על שאלה זו, וכתב וזה לשונו: "ואולי שיכוון לומר, שיאמרו אליו שהוא ציווה לומר אליו בסדר הזה. שזולת זה יחשוב כי השלוחים - הם האומרים בנוסח זה, בחשבם כי הוא הבכור בבכורתו, ומן המוסר לדבר כן, ולא יצאו הדברים מפי יעקב. לזה ציווה אליהם שיאמרו כי הוא אמר כדברים האלה, וקראו אדון עליו, שבזה יסיר קנאה ושנאה".

מכאן אנו למדים, עד כמה מוכן היה יעקב אבינו להתרפס בפניו של אותו רשע, ובלבד שיסיר מלבו את הקנאה ואת השנאה, ויתרבה השלום. כדי למנוע ספק ספקא של פרשנות מוטעית מצד עשו, שמא תארי הכבוד ניתנו מפי השליחים ועל דעת עצמם - יעקב מדגיש בפניהם לומר לעשיו שהוא זה שהעניק לו אותם. בכך

סיפר לי יהודי נאמן, איש עסקים נכבד מארצות הברית, שיש לו בביתו 'שעון מעורר' [וועק זייגער], אשר 'נתקע' בשעה 6:13 בבוקר. וכל הניסיונות לשנות את שעת היקיצה לא צלחו, גם כשניסה להפסיק את פעילות המפסק המעורר לא עלתה בידו - השעון התעקש לצלצל מידי יום ביומו באותה השעה בעקביות: שש ושלוש עשרה דקות בבוקר!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אמונה תמימה ויהודים של פעם

"קטנתי מכל הקטנים" (בראשית ל"ב, י"א)

יהודים של פעם!

באחת משיחותיו פרש מרן רבינו החפץ חיים זצוק"ל, את נוסח ברכת המזון: "כי הוא קל זן ומפרנס לכל" - על פי מעשה נאה: פעם נקלע אורח לעיר הגדולה והוא רעב וצמא מאד. בבית הכנסת המקומי שלחוהו המתפללים לקבל סעודה דשנה בבית 'הכנסת אורחים' המקומי, שם מגישים כל העת אוכל ומשקה בשפע לכל דכפין, חינם אין כסף.

כשבירר את הכתובת המדויקת של המקום, הדריכוהו המקומיים בטוב לבם כיצד להגיע לאותו בית. בהגיע האורח אל הכתובת טעה, ודפק בטעות על דלת השכן ממול, בעל 'טחנת קמח', אדם שהיה רע מעללים.

כשפתח בעל הבית את הדלת שאל האורח הזר למבוקשו, והלה ענה ששמע שמחלקים כאן ארוחות חמות ומזינות... אמר לו בעל הבית: "אכן מחלקים כאן אוכל בשפע, אבל בשביל כך צריך קצת לעבוד! עמוד נא כאן על הריחיים, תטחן את החיטים מספר שעות, ולאחר מכן תסעד את לבך".

בלית ברירה ניגש האורח למלאכה הקשה והמפרכת, ולאחר כמה

הגאון רבי אהרן קצנלבוגן זצ"ל, קיבל פעם 'נתינה' חשובה ביותר, מאת גביר נכבד בחוץ לארץ, בשביל ה'חלוקה' עבור תלמידי חכמים חשובים עניי ירושלים. באותה תקופה שרר בירושלים רעב גדול, וכל פרוטה הייתה חשובה מאד, כדי לסייע מעט בגודל הדחק.

סדר ה'חלוקה' באותה עת היה על פי קבלות עם שמות המקבלים, כשכל 'מקבל' נצרך לחתום את שמו על הקבלה, ולאשר בזאת שאכן הגיע הכסף לידו, כדי להראות אחר כך לנדיבים מה נעשה בכספם, וכמה קיבלה כל משפחה, לפי מספר הנפשות וכו'.

כאשר הגיע רבי אהרן זצ"ל אל ביתו של הגאון הצדיק רבי שמואל תפילינסקי זצ"ל, להעניק לו את התמיכה ההגונה, לא הסכים אותו צדיק בשום אופן לחתום על הקבלה כנדרש. וטעמו ונימוקו עמו, מאחר שהדפיסו בתחתית שטר הקבלה, שהמקבלים מודים לגביר הנכבד על הנתינה היפה, ומבקשים שגם להבא לא ישכחם וימשיך לתמוך בהם. על כך לא הסכים הצדיק רבי שמואל לחתום: "זה שקר!", אמר, "אין אני מבקש ממנו כלום! אינני תולה בטחוני באותו גביר בשר ודם שלא ישכחני; אני מבקש את פרנסתי אך ורק מהשם יתברך בלבד! במקרה זה - אותו גביר הוא השליח להעביר אלי את ברכת השם, אבל אינני מסכים בשום ואופן להשליך יחי עליו שלא ישכחני!".

ניסו הגבאים להפציר בו שלא יאבד את תמיכתו, והרי שורה זו מודפסת בכל פנקסי הקבלות בשווה וכו', ואין היא בקשה אישית ממנו - אך הוא לא הסכים בשום אופן לחתום, והצהיר ברורות שאם זה מעכב בדיעבד שלא יקבל את התמיכה בלא חתימתו, עדיף לו לוותר על התמיכה...

אולם רבי אהרן ברגישותו, הכיר היטב את גודל הדחק שבבית הצדיק, וברוב טובו וחסדו לא רצה להשאיר את המשפחה החשובה בלא התמיכה, ולכן הנפיק עבורו קבלה מיוחדת בהשמטת שורה זו. לא היה אכפת לו לרבי שמואל הצדיק להפסיד את הכל, ולהישאר ברעב ובמצוק... על האמונה לא היה יכול לוותר, את האמונה אין מוכרים בכסף!

אבי מורי שליט"א מספר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה לשיבת פוניבז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניבז' היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים שהתחשלו לידי מעשה, הוזיל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כדי להקים בית ממנו יצמח 'חפץ חיים', ידעה האם שעליה לשפוך תפילה ותחנונים יום יום. רק על ידי התפילות זוכים לבנות בית ראוי לשם ולתפארת.

מרן הרב מפוניבז' - האיש אשר בנה בית

האיש אשר בנה בית בכל המובנים בדור האחרון, היה מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל.

הרב זצ"ל, בבואו לבנות בית, קומם את התורה הקדושה מעפר והקים שם ושארית לעולם התורה שנחרב בשואה. הרב ידע מהו "ויבן לו בית", וייסד את כל ממלכת התורה של פוניבז' לבדו, בעשר אצבעותיו, בהתלהבות דקדושה ובכוחות כבירים.

אבי מורי שליט"א מספר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה לשיבת פוניבז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניבז' היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. הוא הרי איבד את כל משפחתו, ישיבתו ובני קהילתו בשואה, ובכוחות שמימיים התגבר כארי וכשחל להתחיל מאפס, ולקומם מעפר את תורתנו הקדושה. בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים שהתחשלו לידי מעשה, הוזיל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט.

התורה מספרת, שיעקב אבינו הקים מצבה בבית א-ל "ויסך עליה נסך" (לה, יד). שמעתי מהגאון רבי שמואל גפן שליט"א, מגדולי תלמידי-החכמים בירושלים, בשם הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, שהביא את דברי המדרש רבה על כך (פרשה עה אות טז): "רבי פנחס בשם רבי אבא אמר, כל אותן השנים שעשה יעקב אבינו בבית א-ל - לא נמנע מלנסך. אמר רבי חנון, כל מי שהוא יודע כמה ניסוכים ניסך יעקב אבינו בבית אל, יודע לחשב את מי טבריה".

רבו הפירושים מהם אותם הנסכים שניסך יעקב אבינו, אך רבי שלום בדרשתו הביא את פירושו של רבינו יונה בספרו "שערי העבודה" (אות יא), ופירוש זה נוקב ויורד עד לתהום. כך כותב רבנו יונה: "המתפלל בדמע תפילתו נשמעת, שהרי שערי דמעה לא ננעלו, והדמעה היא כנגד ניסוך המים שהיו מנסכים על גבי המזבח".

כאן מביא רבנו יונה, קצת בשינוי, את לשון המדרש שהבאנו, ומוסיף לבאר: "כשם שאין חשבון למי טבריה, כך אין לניסוך ההוא חשבון; ואלו הן הדמעות שהיה שופך בשעה שהיה מתפלל בבית אל. ואין מי שיודע מספר הדמעות, חוץ מן הבורא ברוך הוא שהיה סופרן, שנאמר 'נאדי ספרת אתה', ואמרו זכרונם לברכה, 'מלמד שהבורא ברוך-הוא סופרן ומניחן בבתי גנזיו', וגם הוא יודע לספור מי טבריה".

והדברים נוראים ומרעישים!

התפילות שהתפלל יעקב אבינו, הדמעות שהזיל - הן הניסוך שסך יעקב אבינו על המצבה שהקים, וכפי דברי המדרש אין לדמעות הללו מספר כלל, ורק הקדוש ברוך הוא שיכול לספור את מי טבריה - יכול לספור את הדמעות!

יעקב אבינו היה בדרכו לבנות את כלל ישראל, והוא ידע שרק על ידי שיתעצם לבלי שיעור בתפילה ובתחנונים וישפוך דמעות לרוב - יוכל לבנות את בית ישראל.

כעין זה מסופר, שפעם מצא חתן אחותו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל בבית חמותו ספר תהילים ישן ובלוי, שהיה שייך לסבתא הגדולה, אם ה'חפץ חיים'. הוא הביא את הסיפור לדודו, וכשקיבל אותו ה'חפץ חיים' נטלו בהתרגשות ונשק לו בחיבה. תוך כדי בכי אמר לנוכחים: "אם רק הייתם יודעים כמה דמעות שפכה אמי זכרונה לברכה בספר תהילים זה. יום-יום עם בוקר היתה שופכת שיח ומתפללת לה' שבנה יגדל ליהודי טוב וישר".

פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד: כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אַגרוֹיֶס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה וודאי מצליח!"

הרצון הכביר לבנות את בית ה', ולקומם את חורבות העם היהודי, מצאו גדולי הדור את הכוח לייסד את כל עולם התורה כפי שהוא היום.

עוד סיפור נפלא סיפר ראש הישיבה רבי שמואל זצ"ל, שבימי ראשית הישיבה מנתה הישיבה כארבעים בחורים, ובא היום והרב קיבל לישיבה כעשרים בחורים נוספים. המנהלת של המטבח פנתה לרב, ואמרה לו שהסירים שברשותה כבר לא מתאימים בגודלם לכמות הבחורים, והיא זקוקה לסירים גדולים יותר. הבטיח לה הרב שיטפל בעניין, ואכן לאחר כמה ימים הגיע לישיבה משלוח של סירים.

כשראתה המנהלת את הסירים החדשים, נדהמה לחלוטין. הסירים היו ענקיים, גדולים דיים כדי לבשל עבור כמה מאות בחורים... היא הלכה שוב אל הרב, ותמחה באוזניו: "מה יש לי לעשות עם סירים כה גדולים?", השיב לה הרב: "אני כבר כעת רואה חמש מאות בחורים מול עיני!"...

הגאון רבי עזריאל ראזנבוים שליט"א, ר"מ בישיבת גייטסהד, סיפר שהתלווה פעם להגה"צ רבי אריה לייב פרידמן זצ"ל, משרידי חניכי נובהרדוק ומגדולי בעלי המוסר בדור האחרון, כשהלך לבקר בבית הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, גאב"ד גייטסהד.

במהלך הביקור סיפר רבי לייב, שבשנות המלחמה, כאשר הגיע לארץ ישראל, זכה להשתתף במעמד הנחת אבן הפינה של ישיבת פוניבז' במרומי גבעת הישיבה, עליו סיפרנו. לאחר המעמד, כאשר פנו כולם לרדת מהגבעה, נשאר הוא לבדו על ההר עם הרב מפוניבז'. שאלו הרב: "רבי לייב, וואס הערט איהר (מה אתם שומעים)?" בעוד רבי לייב תמה לכוונתו, המשיך הרב בהתרגשות: "איך הָעָר שוין ווי קָעָן לְעָרֵי תוֹרָה (אני שומע כבר את קול לימוד התורה)!"... זהו "והטיבות עם לבבך", זהו "ויבן לו בית", וזהו "ובנא ליה בי מדרשא"!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

בהמשך הארוע, ביקשו מה'חזון איש' לשאת דברים לרגל המעמד. פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד: כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אַגרוֹיֶס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה וודאי מצליח!".

וכמו הדמעות ששפך יעקב אבינו שבנה את כלל ישראל, באו דמעותיו של הרב מפוניבז' זצ"ל ופעלו במרומים. הוא שבנה את בית ה' אך ורק לכבודו יתברך, אכן זכה וראה את ממלכתו קמה וניצבת לתלפיות, בית אולפנא לחכמים שהפך לסלע יציב ביסודות העם היהודי.

'אני כבר רואה חמש מאות בחורים מול עיני!'

מֶרֶן הַגָּאוֹן רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', סיפר שבתחילה כשבנו את בניין הישיבה, היו בית המדרש וחדר האוכל בקומה התחתונה - היכן שחדר האוכל נמצא גם כיום. ביום בו התחילו את בניית הקומה השניה עבור בית המדרש, היו אמורות להגיע כמה משאיות עם הברזלים, הבלוקים, הקורות וכל השאר, לצורך הכנת התשתיות והעמודים.

אחרי תפילת שחרית, הלכו הבחורים לאכול ארוחת בוקר, אך הרב זצ"ל נעמד בחוץ והמתין לחומרים שיגיעו. כידוע היתה הנהגתו של הרב תמיד בנכבדות ובהדרגה, כשכולו אומר כבוד כראוי לתלמיד חכם. כשהגיעה המשאית עם הברזלים, לא יכול היה הרב להתאפק, ובמקום להמתין לפועלים שיחלו להוריד את חומרי הבניה - התחיל לשאת בכוחות עצמו את הברזלים מן המשאית, תפס בעצמו ברזל אחרי ברזל והורידם מתא המטען. כשאינו חס על חליפתו הנקיה שהתלכלכה וניזוקה מהחלודה שלהם.

אחד הפועלים השתומם למראה שנגלה מול עיניו, ורץ במהירות לתוך חדר האוכל, לקרוא לבחורים שיבואו למנוע מהרב להתבזות כך. הבחורים רצו החוצה, וכששאלו את הרב - "מדוע הראש ישיבה סוחב ברזלים כאחרון הפועלים!?" - הביט בהם הרב בתמיהה. "ברזלים הם אלו?", קרא ברגש, "זה ש"ס, זה רמב"ם! זה ראשונים ואחרונים! הם אלו הברזלים שישמשו כיסודות בית המדרש לשנים רבות. זה לא ברזלים זה תורה!"...

[ולא שהיה באותם זמנים קל ופשוט. אני ראיתי בדירתו של הרב מפוניבז' זצ"ל מכתב שכתב לו האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ זצ"ל, בו הוא מבקש שימכור לו ששים שקים של מלט!... בני החסידות עמדו אז לסיים סוף את הקמת הבניין של החסידות, במרכז הקריה המתחדשת, אך היה חסר להם שקי מלט, ולא הצליחו להשיגם מהספקים, עקב החובות העצומים.

"יטיב נא עמנו, וימכור לנו שקי מלט, ולכשירחב נשלם לכבודו..." כך כתב האדמו"ר זצ"ל לרב.

בני התקופה התמודדו עם עניות כה מחפירה, עד שכדי להשיג שקי מלט נזקקו לעזרת הרב מפוניבז' זצ"ל; ודווקא כך בנו תורה. מתוך

באותן שעות קריטיות שהו הורי ליד ביתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל. דלת חדרו של ה"חזון איש" הייתה סגורה. אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה, רעיית מרן הסטייפלר, יצאה אל הורי ואמרה להם: "ה'חזון איש' ביקש שאם תגיעו לכאן, אמסור לכם בשמו שלא תלכו, אלא תמתינו עד שיפתח את דלת חדרו!". הורי יצאו לחצר וחיכו, ולפתע הגיע לאזניהם קול פיצוץ אדיר. היו אלו הדי הפצצה שנפלה בתחנה המרכזית...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצק"ל על כח התפילה

"וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלוֹי... אִישׁ חֲרָבִי" (בראשית ל"ד, כ"ה)

יעקב אבינו אמר ליוסף: "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" (בראשית מח, כב). ולכאורה קשה, שהרי יעקב לא היה זה שכבש את שכם, אלא בניו שמעון ולוי. ואם כן כיצד טען יעקב ששכם שייכת לו, שהוא זה שכבש אותה, וביכולתו לתתה למי שהוא יחליט?

התשובה לכך היא, ששמעון ולוי אמנם היו גיבורים, אבל בדרך הטבע לא הייתה כל אפשרות ששמעון ולוי יצליחו לחסל את כל אנשי שכם. אך כאשר ראה יעקב כי בניו הכניסו את עצמם לסכנה גדולה, הוא נעמד לפני הקב"ה בתפילה ובבקשה, ובזכות זאת עלה בידי שמעון ולוי לכלות את אנשי שכם. וזהו שמבאר תרגום אונקלוס על הפסוק: "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" - "בצלותי ובבעותי", כלומר בתפילתי ובבקשתי. וכיון שכל הניצחון לא הושג בדרך הטבע, אלא אך ורק בזכות תפילותיו ובקשותיו של יעקב, הוא היה רשאי לתת את שכם ליוסף.

ברשות יעקב היה נשק יעיל הרבה יותר מקשת ומחרב, יעקב ניחן בכוח התפילה. הנשק הזה סייע לעם ישראל לאורך כל ההיסטוריה והגן עלינו במצבים הכי קשים. עד דורנו אנו זוכים לראות ישועות על טבעיות בזכות כוח התפילה, כפי שראינו במלחמת ששת הימים, כיצד כל עם ישראל עמד בתפילה, וכל מי שהיה לו מוח בקדקודו, הבין שכל הניצחון הבלתי צפוי לא בא בדרך הטבע, אלא אך ורק בזכות התפילות שבקעו מעומק לבם של בית ישראל.

תשע עשרה שנה קודם לכן, במלחמת תש"ח, השתוללו המצרים עם מטוסי קרב ועמדו להפיל פצצות על תחנת החשמל רוטנברג. הם החטיאו את המטרה, והפצצות נפלו בקרבת מקום, בתחנה המרכזית של תל אביב.

היה זה בשעות אחר הצהריים המאוחרות, בזמן שבדרך כלל התחנה הומה מאנשים השבים מעבודתם. אולם הקב"ה הקדים רפואה למכה: התחנה הייתה בנויה בשני מפלסים. המפלס התחתון המקורה שימש להולכי הרגל, והמפלס העליון והפתוח

שימש לרציפי האוטובוסים. כדי להגיע לרציפי האוטובוסים היה צורך לעלות במדרגות, שהובילו מהפלס התחתון למפלס העליון, אולם במהלך ההפצצה ארע נס גדול ומפלס הרציפים היה ריק באופן יחסי. מה גם שהפצצה נחתה ברציף האוטובוס של בני ברק, שכמעט לא היו בו אנשים. אמנם נהרגו מהפצצה כארבעים איש, אבל נמנע אסון כבד בו יכלו להיהרג מאות רבות.

באותן שעות קריטיות שהו הורי ליד ביתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל. הם הגיעו מביתם שבתל אביב כדי להתייעץ עמו בעניין מסויים. דלת חדרו של ה"חזון איש" הייתה סגורה. אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה, רעיית מרן הסטייפלר, יצאה אל הורי ואמרה להם: "ה'חזון איש' ביקש שאם תגיעו לכאן, אמסור לכם בשמו שלא תלכו, אלא תמתינו עד שיפתח את דלת חדרו!".

הורי יצאו לחצר וחיכו בסמוך למרפסת הבית, שדלתה הייתה פתוחה. מבעד לפתח הם הבחינו בגדול הדור המסתובב בחדרו הלך ושוב. מקלו על כתפיו, פניו בוערות באש קודש ופיו ממלמל בדבקות נוראה. זמן מה חלף ולפתע הגיע לאזני הורי קול פיצוץ אדיר. היו אלו הדי ההפצצה שנפלה בתחנה המרכזית. באותם ימים

עם הישמע הפיצוץ פתח ה"חזון איש" את דלת הדרו, וקיבל את הורי ההמומים והנרגשים. הם הבינו כי ה"חזון איש" ידע ברוח קדשו, שפצצה עתידה ליפול במקום כל כך הומה ומרכזי, ועל כן הוא התהלך אנה ואנה

תפילתו ובקשתו של האדמו"ר, כפי שאמר יעקב אבינו: "בצלותי
ובבעותי".

גואלו מיד חזק ממנו

הקב"ה מציל את עם ישראל לאורך ההיסטוריה כולה. הנאצים רצו
להכחיד את צורת היהודי, וביקשו ששם ה' לא ייזכר עוד. ששה
מיליון יהודים הי"ד נכחדו באכזריות נוראה. לאחר השואה, עולם
התורה היה דליל ביותר. לדוגמא, כשלמדתי בישיבת ויז'ניץ בתל
אביב בשנים תש"ח עד תש"י, למדו בישיבה כעשרים וחמישה
בחורים. ומה קורה בישיבות ויז'ניץ היום? אלפי בחורי ישיבה
שוקדים על התורה ועל העבודה.

כמה שנים לאחר מכן, בשנת תשט"ז, כשלמדתי בישיבת 'מיר'
בירושלים, היו בה כשמונים בחורים ואברכים. האם יש צורך לספר
לכם מה קורה שם היום?! למעלה מארבעת אלפים בחורי ישיבה
ואברכי כולל לומדים שם יום יום. צאו וראו כמה רבבות אלפי
תלמידים גודשים את מוסדות התורה בימינו!

בשנת תשכ"ב, כשהגעתי לציריך שבשווייץ, התארחתי בבית רבי
משה חיים שמרלר זצ"ל, שהיה מרבני העיר והתגורר מול בית
הכנסת. למרות המרחק הקצר נמנענו מללכת לבית הכנסת חבושי
שטריימלים, וזאת כדי שלא לעורר את חמתם של הגויים. ואילו כיום
בחסידי ה' - יש בשווייץ מאות חסידים עטורי שטריימלים, שצועדים
ברחובות מדי שבת ללא מורא.

לפני השואה ניסה השטן להחזיר את השכלת הגויים ומנהגייהם
בקרב עם ישראל, להכניס לימודי חול בחדרים ובישיבות במדינות
אירופה. אולם ה"חפץ חיים" ראה את הסכנה הגדולה הטמונה בגזרה
הנוראה, ופעל לבטלה בכל דרך. הוא נפגש עם נשיא פולין ודיבר על
לבו. באותו זמן היה ה"חפץ חיים" זקן מופלג. הוא דיבר בדמעות
ובבכי. שפתו הייתה שפת האידיש, ולפיכך ביקשו להביא אדם
שיתרגם את דבריו מאידיש לפולנית, אך ראש הממשלה הפולני

עדיין לא נבנו בתים רבים בשטח שבין בני ברק לתל אביב, והרעש
וההדף נשמעו והורגשו היטב.

עם הישמע הפיצוץ פתח ה"חזון איש" את דלת הדרו, וקיבל את
הורי ההמומים והנרגשים. הם הבינו כי ה"חזון איש" ידע ברוח
קדשו, שפצצה עתידה ליפול במקום כל כך הומה ומרכזי, ועל כן
הוא התהלך אנה ואנה והתפלל לקב"ה בכל לבו בתחינה ובבקשה,
כדי להפך את עצת אויביו. כך הוא מנע הרג של מאות אנשים.

זו הייתה גם הסיבה שה"חזון איש" אמר לאחותו להורות להורי
שימתינו לו, כדי שלא יהיו באותו זמן במקום הסכנה. אם הם היו
חוזרים לתל אביב באותו זמן, אין לדעת מה היה קורה להם ברציף
האוטובוס המגיע מבני ברק, שבשטחו נפלה הפצצה.

גם בדורינו, כשאנו מוקפים באויבים רבים ואכזריים, המנסים לחסל
אותנו בכל דרך אפשרית, עלינו לדעת שבדרך הטבע אין לנו כל
סיכוי להינצל, אילולי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך"
(דברים כג, טו). אך כל זאת מתקיים בתנאי שאנו נקיים במעשינו
ובהתנהגותנו כחתימת הכתוב: "ולא יראה בך ערוות דבר ושב
מאחריך" (שם).

זלזול בהשתדלות גובל בחוסר אחריות

בשנת תשי"ז התנהלה מלחמת קדש בין ישראל למצרים. במערכה
זו אירעו ניסים גדולים ועצומים, ובסופה נכבש חצי האי סיני בידי
ישראל. בתו של הרמטכ"ל משה דיין, שהייתה סופרת ועיתונאית,
כתבה ספר על מלחמה זו. בספרה היא מתארת את חוסר האחריות
המשווע בו נהגו ראשי הצבא.

החיילים נכנסו למדבר סיני עם משאיות של חברת "תנובה", ונסעו
על גבי דיונות חול גבוהות. אנשים בעלי אחריות היו אמורים לקחת
בחשבון את הסכנה שהמשאיות יתבוססו בחול, ולכרוך על גלגליהן
שרשראות של ברזל מיוחדות, שנועדו לנסיעה בתנאי שטח קשים.
אך ראשי הצבא זלזלו ושלחו את המשאיות כמות שהן, ללא כל
אמצעי שיאפשר להן לעבור את החולות בשלום. בנוסף לכך, אירעו
במלחמה מחדלים רבים, שנבעו מחוסר אחריות ומחוסר תקשורת
מתאימה, ועלו לנו בקרבנות רבים. הייתה זו תוצאה של האמון
המופרז ב"כוחי ועוצם ידי".

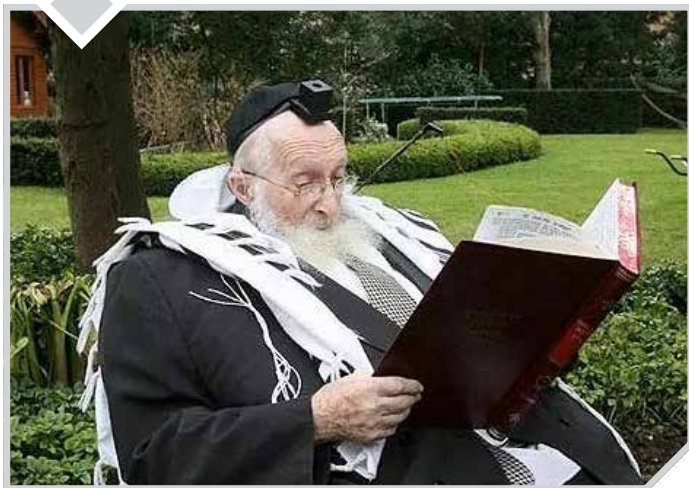
איך בכל אופן הצליחו בסופו של דבר להתגבר על המצרים, חרף
ההתארגנות הכושלת? היה זה בזכות תפילתו של האדמו"ר מבעלזא
זצ"ל. באותה תקופה גופו היה תשוש, והוא כמעט ולא היה מסוגל
ללכת בכוחות עצמו. כשנוקק לעבור מחדר לחדר בביתו או להגיע
לבית המדרש, נאלצו המשמשים לשאתו על גבי כסא.

והנה לפתע ביקש האדמו"ר לעמוד על רגליו. וכך הוא עמד במשך
עשרים וארבע שעות תמימות, כששפתיו לוחשות תפילה נרגשת.
החסידים לא הבינו את המתרחש לנגד עיניהם, ובהו באדמו"ר
בהשתוממות, מבלי לדעת מהיכן אזר את הכוחות המופלאים הללו
בגילו המופלג, כשגופו חלוש ורפה.

בחלוף עשרים וארבע שעות התיישב האדמו"ר במקומו, ובו ברגע
נדע כי הקרב הוכרע לטובת עם ישראל. אין ספק כי היה זה בזכות

שלושה מתלמידי רבינו: רבי עקיבא גוטליב, רבי גרשון קויפמן ורבי יעקב וייסנטאוסקי - החליטו לעשות ככל שביכולתם למצוא את הכתבים. הם ביררו היכן שכן בור גניזת ה"שמות" לשם פונתה הגניזה. כשהגיעו לשם התברר שהבור עמוק מאד, בעומק עשרות מטרים במעבה האדמה, אך בזכרם את צערו של רבינו - החליטו להשתלשל למרות הקושי העצום, ולהתחיל לחפש...

הכרת הטוב של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

"קטנתי מפל הקסדים" (בראשית ל"ב, י"א)

סיפור מופלא, שמראה איך נראה היה שיעבוד מוחלט של הכרת הטוב של רבינו: כמה פעמים כאשר נזקק רבינו לרופא שיניים, הגיע למרפאתו של רופא שיניים המומחה, ד"ר רבי דוד וייס בשכונת בית וגן בירושלים. רבי דוד שש ושמח על הזכות שנפלה בחלקו, לטפל באחד המיוחד מגדולי הדור, והיה לוקח ממנו מחיר אפסי לכל טיפול, רק כדי שרבינו ירגיש שהוא משלם ולא מקבל טיפולים בחינם.

פעם, כשתוך כדי הטיפול התברר שרבינו זקוק לטיפול מורכב וממושך, שח זאת רבי דוד לרבינו. הגיב רבינו ואמר: "הלא אינך נוטל כסף כפי שמגיע לך, ואיך אוכל לנצל אותך ולעשות אצלך את הטיפול במחירים כאלו?". ענה לו רבי דוד שיש לו עסקה להציע: היות והוא מבין שזמנו של רבינו שווה אצלו יותר מכסף, לכן הוא מציע שרבינו יקדיש מזמנו ללמוד איתו בחברותא, וזה יהיה התשלום לטיפולים...

רבינו הסכים. וכך מאותו שבוע היה רבי דוד מגיע מידי שבוע ביום שישי בצהריים עם שני בניו הקטנים, ורבינו הקדיש להם שעה ללימוד, כאשר האב לומד והבנים מקשיבים. במשך זמן הפסיק רבי דוד להגיע בעצמו, ומי שהמשיך את הלימוד עם רבינו, היה בנו, ילד בן... שמונה שנים!

רבינו קיים את הבטחתו ולמד איתו בחברותא, עד כי נקשרה ביניהם חיבה עצומה ונפשו נקשרה בנפשו. מידי שבוע כשהיה הילד מגיע, היה רבינו מתעניין אצלו מה שלמד בכל ימות השבוע, והיה חוזר איתו כל מה שלמד. הוא היה פותח לו גמרות מקבילות במסכתות אחרות, להשלים את היקף הסוגיא, והוסיף לו נקודות מגדולי הראשונים והאחרונים בסוגיות. פעמים רבות כאשר עלתה איזו סברה ביקשו רבינו: "תחשוב כל השבת, ותתקשר אלי במוצאי שבת לומר לי מה חשבת!". הוא העניק לו את ההגשה שהתפתחה ביניהם חברותא וידידות כשווה בין שווים. בכל שבוע כשהגיע - זכר בדיוק היכן הפסיקו בשבוע שעבר.

שואלים שהיו נכנסים לביתו לשאול בכל מקצועות התורה, הבינו שרבינו באמצע הלימוד עם החברותא שלו, ואם ברצונם יכולים לשאול בנוכחותו ולא להוציאו. אפילו כשנכנסו תלמידי חכמים וגדולי תורה, או נדבנים של הישיבה - השאירו לידו והציגו בפניהם: "הוא ה'חברותא' שלי... כך, קרוב לחמש עשרה שנה משנות החיידר, שנות הישיבה קטנה והישיבה גדולה.

לא זו בלבד שלמד איתו - הוא שמר איתו על קשר אישי, וכינה אותו: "החברותא שלי". בסעודת בר המצוה שלו ישב מתחילה ועד הסוף, ודיבר זמן ממושך - כחצי שעה. הוא דאג שילמד עם חברותא נוספת - אברך ממצויני הישיבה - רבי דב זמל, והיה מתעניין אצל האברך כל הזמן לשמוע איך הוא לומד ומתקדם.

פעם, כשלמד הילד דברי רש"י בתחילת בבא קמא ד"ה הראשון של המסכת: "ארבעה אבות נזיקין - אבות קרי להנך דכתבין בקרא בדיא", הקשה הילד מה תוספת המילה 'בהדיא', הלא כל דבר שנאמר בפסוק נאמר בהדיא. רבינו שמע את השאלה, ואמר שלמד את המסכת פעמים רבות בעיון, ולא שם לב לשאלה פשוטה זו, לבסוף אמר את השיעור פתיחה בישיבה על הערה זו.

פעם, כששהה במונסי בבית ביתו הרבנית רוזנגרטן תחי', היה בדיוק

כדי דיבור החליט רבינו שכהכרת טובה ימסור את השיעור בענייני השבת אבידה, וכך הווי. עד הערב הכין רבינו את שיעורו וכל החילוקים עסקו בענייני השבת אבידה.

להפוך כך הסדרים כדי להכיר טובה

אחד מתומכי הישיבה נקלע לקשיים, ובגנים הפסיק לתרום לישיבה. כעבור כמה שנים חיתן אחד מילדיו וכמובן שהזמין את רבינו. רבינו רצה ללכת, אלא שבהתבוננות בלוח הזמנים של אותו יום התברר שהדבר כמעט בלתי אפשרי, "אולם", פסק רבינו, "היות ומחויבים אנו כלפיו בהכרת הטוב, זה דוחה הכל!", ולכן הפכו את כל הסדרים להשתתף בחתונה. אותו יהודי התפעל מאד ואמר, שבעבר היו מגיעים ראשי ישיבות רבים, ורק רבינו ועוד אחד מגדולי ראשי הישיבות טרחו ובאו למרות מצבו.

"הלא הוא טרח עבורי!"

לעת זקנותו של רבינו, סיגל לעצמו אחד מתלמידי החכמים בישיבה - מגדולי תלמידיו - הנהגה, ובה מידי ערב היה סוחט פרי הדר, ומביאו לרבינו שישתה לאחר תפילת מעריב, כדי שבריאותו תתחזק. כאשר חלתה הרבנית והיתה מאושפזת בבית החולים, היה רבינו שבור. באותם ימים היה הולך כמעט מידי יום ביומו אחרי מעריב לבקרה.

יום אחד, רבינו מיהר לצאת מהישיבה אחרי מעריב כדי לנסוע לרבנית, ובדיוק אז הגיע אותו תלמיד עם המיץ. רבינו התנצל ואמר שהיום אינו מעוניין וישר כח על הטרחא. לאחר זמן קצר חזר וביקש שיקראו לו. הוא התיישב, בירך ושתה את המיץ כדרכו בכל יום, בירך ברכה אחרונה ורק אז הלך. בדרך הסביר לסובביו: "האמת, איני מרגיש טוב והיה קשה לי היום לשתות, אבל מה הוא אשם שאיני מרגיש טוב? הוא הלא טרח עבורי!"...

מענין מאד לציין, שפעם כאשר אותו תלמיד חכם לא היה בישיבה, הציעו תלמידים לסחוט עבורו את המיץ, ורבינו ענה שלא יעשו זאת. לימים הובן הדבר, כאשר רבינו התבטא פעם בפני אותו תלמיד חכם בחיבה: 'עבורכם אני שותה!' - כל מה ששתה היה כי התכבד וכיבד את אותו ת"ח בכך ששתה את המיץ שעושה עבורו...

גם כאשר הטרחה לא היתה ישירה אליו - דאג להכיר טובה. סיפר רבי יוסף קראהן שכמה פעמים שם לב, שכאשר התקיימו בחדר האוכל של הישיבה מסיבות סיום מסכת וכד', לפני שיצא מהמסיבה לא שכח רבינו לגשת למטבח, ולהודות למבשלת על האוכל, למרות שהוא לא נעשה במיוחד עבורו.

"היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ"

תלמידים קרובים לרבינו למדו את הלך רוחו, שבכל נושא ועניין לא נשמט העניין של הכרת הטוב. פעם הקשה מדוע השתנה שמה של חוה מהשם "אשה" שקיבלה בתחילה - לשם שקיבלה אחרי החטא - "חוה"? למה 'חוה' דווקא?

אלא מכיון שחוה גרמה מיתה וקילקול לכל הבריאה, לכן הוצרכו

הבחור עם בני ביתו לא הרחק משם, בעיירה סקוויר. כששמע אביו רבי דוד שרבינו באיזור, החליט להגיע ביום שישי כדי לא להפסיד את החברותא הקבועה.

כשהגיעו לבית וביקשו לראות את רבינו, נענו שלא שייך בשום אופן להכניס אליו אנשים, שכן הוא עייף ומותש מעמל הדרכים וכד'. רבי דוד הסכים, רק ביקש שיאמרו לו שהחברותא של יום שישי הגיעה, מיד באו וקראו לו להיכנס פנימה. רבינו שמח לקראתו ולמד איתו גם באותו יום שישי. והעידו הנכדים ששום נכד לא ראה כזה קירוב, הכל היה שיעבוד של הכרת הטוב.

רבינו ליווה את כל התפתחותו וצמיחתו, בהנחיות והדרכות מדוייקות, כיצד לגדול בתורה ויראת שמים, היכן בדיוק ללמוד, איך ללמוד, עם מי ללמוד, כמה צריך להיות ההספק שלו בכל תקופה, ואפילו בתקופת השידוכים היה מעורב, ואף דאג שיהיה מסודר בצורה שיוכל להמשיך בעלייתו.

בשבוע שהסתיימה סדרת טיפולי השניים, אמר רבי דוד לבנו שלא ילך יותר לבית רבינו, שכן זה היה הסיכום ביניהם - שכל עוד יטפל בו יזכו ללימוד החברותא, ואם כן תמה התקופה הענוגה בה זכה ללמוד עם רבן של ישראל. למרבה התדהמה, בשעה הקבועה התקשר רבינו ושאל למה ה"חברותא שלי" לא מגיע... שיעבוד הכרת הטוב גרם, שרבינו יזכור את חסדו של רבי דוד, וכך המשיכה החברותא עוד שנים רבות מאד, עד השנים האחרונות ממש.

איך הביע הכרת הטוב,

לחסד עצום שנעשה איתו

כאשר הדפיס את ה"אגרא דשמעתתא", קיבל להדפסה את מחברותיו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל על ספר 'שב שמעתתא'. באחד הימים אירע שפועל הניקיון של הישיבה סבור היה שמחברות אלו הינן גניזה, והניחן במתקן הגניזה. כשנתגלה העניין אצו רצו לגניזה, והתברר שבדיוק באותו יום פינו את המתקן לבור הגניזה.

רבינו לא ידע את נפשו מצער, הלא אין לכתבים אלו העתק! והלא אין שום תמורה בעולם לאוצר כה יקר ומסולא בפז. שלושה מתלמידי רבינו: רבי עקיבא גוטליב, רבי גרשון קויפמן ורבי יעקב וייסנטאוסקי שראו בצערו - החליטו לעשות כל שיכולתם למצוא את הכתבים. הם ביררו היכן שכן בור גניזה ה"שמות" לשם פונתה הגניזה. התברר שמקומו היה בהר הזיתים, לא הרחק מציונו של ה'אור החיים' הק'. כשהגיעו לשם התברר שהבור עמוק מאד, בעומק עשרות מטרים במעבה האדמה, ושקי הגניזה שהובאו לשם בימים האחרונים נמצאים עמוק בפנים, אך בזכרם את צערו של רבינו החליטו להשתלשל פנימה, למרות הקושי העצום, ולהתחיל לחפש. נראה היה שלמצוא כמה מחברות בתוך בור כזה, הוא כמעט משולל המציאות. בסופו של דבר לאחר מאמצים רבים הם מצאו את המחברות. הם הזדרזו לרבינו לבשרו על המציאה. רבינו שמח מאד ולא מצא את המילים להודות להם על חסדם הגדול איתו.

היה זה יום חמישי בשבוע יום בו התקיים שיעור ה"משמר", תוך

"תראו, בימים אלה צריכים להגיע אלי אורחים חשובים מחו"ל, ולשם כך אני צריך בדיוק את הספה הזו לתקופה של חודשיים. אני אקנה את הספה הזו לעצמי, ולאחר מכן אעבירנה לכם חנם אין כסף..."

על מעשי החסד היחודיים של הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל

"ולקחת מנחת מידי" (בראשית ל"ג)

את הסיפור הבא ראה ושמע הגאון רבי אליעזר רוט בעצמו, והוא מובא ללא הוספות.

בשנה מסויימת חיפש הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל דירה בבני ברק, כדי לקנותה לאחד מילדיו. כאשר אמרו לו שאברך פלוני, אב למשפחה גדולה, מעוניין למכור את דירתו, דפק על דלת הדירה, ושאל את האברך מדוע הוא מוכר את הנכס שבבעלותו.

"יש לי חובות רבים", השיב האברך, וציין שאין לו כל דרך לפרוע את החובות, אלא באמצעות מכירת הדירה. "והיכן אתה מתכוון לגור; הרי יש לך משפחה גדולה בלי עין הרע?" - שאל הרופא. "אני מתכוון לשכור דירה", הייתה תשובת האברך. "האם התייעצת עם רב כלשהו לפני שקיבלת החלטה כה גורלית?", המשיך רוטשילד להקשות. "כן, שאלתי את מורי-ורבי, הגאון רבי יעקב אדלשטיין", השיב האברך.

ד"ר רוטשילד עזב את הבית, ובתוך דקות נקש על דלתו של הגר"י אדלשטיין. כששמע שכל הפרטים אכן נכונים, חזר לביתו של האברך, בירר במדוייק לאיזה סכום מגיעים החובות, ו...רשם לו צ'ק על הכל. "אתה נשאר בדירה שלך, ועם הצ'ק שלי תכסה את כל החובות שלך", הורה רוטשילד.

הגר"א רוט מספר את הדברים בשם ד"ר רוטשילד עצמו, שסיפר לו על הדבר בשל ידידותם הקרובה, ומפני שביקש לתאר בפניו את מצוקתם של בני תורה. "הוא 'השביע' אותי לא לספר את הסיפור הזה בחייו, ורק עכשיו אני מספר את הדבר ששמעתי מפיו".

ואגב, שמענו סיפור נוסף, דומה, מפי הבנים, שאביהם זצ"ל העניק לאברך, שגם הוא ביקש למכור לו את דירתו, הלוואה בסך מאות אלפי דולרים כדי לכסות את חובותיו!

הוויכוח על הספה

בנו-בכורו של הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל, הרה"ג רבי אברהם רוטשילד שליט"א, מספר לנו שאביהם נכנס פעם לחנות למכירת ספות, והנה הוא שומע בני-זוג המתווכחים ביניהם איזו ספה לרכוש לביתם. יותר משהיה ד"ר רוטשילד איש-חסד וטוב-לב, וגם היה בעל אמצעים, הוא היה 'חכם'. ולהיות חכם פירושו, שאתה תופס על-אתר את נקודת העוקץ של הסיפור, ואם צריך - יודע גם לעקוף אותה בתחכום מידי.

הוא פונה אל בני הזוג ושואל אותם על מה נסוב הוויכוח, והם משיבים - את שהבין הוא-עצמו - שהוויכוח נסוב על מילה אחת ויחידה, ושמה: כסף. הם מצביעים על ספה מסויימת, ואומרים ש"שנינו מסכימים שהספה הזו מתאימה לדירתנו, אבל היא יקרה יותר, ואין לנו די כסף לקנותה", אמרו.

ד"ר רוטשילד תפס, שלא יהיה נעים להם לקבל ממנו כסף כדי לרכוש את הספה היקרה, ופנה אליהם ברעיון 'ערמומי', שרק הוא היה מסוגל להעלותו על הדעת: "תראו", אמר לבני הזוג; "בימים אלה צריכים להגיע אלי אורחים חשובים מחו"ל, ולשם כך אני צריך בדיוק את הספה הזו לתקופה של חודשיים; אם לא אכפת לכם, אני אקנה את הספה הזו לעצמי, אשלם עליה במיטב כספי, ולאחר החודשיים הללו אעבירנה לכם חנם אין כסף..."

מיותר לציין שבני הזוג שמחו על ההצעה כמוצאי שלל רב... וכך אכן היה. אלא שכדי לקיים את מצוות החסד הגדולה הזו, הוא לא התאפק חודשיים... כבר לאחר חודש, התקשר לבני הזוג ואמר להם, שבעוד כמה דקות תגיע אליהם המשאית עם הספה...

המשימה: לברר מחיר שמלת כלה...

בבית המשפחה שמור פתק, שהיה תלוי ליד ארון הספרים האישי שלו, בו היה כתוב שמחירה של 'שמלת כלה' הוא כך וכך, ומחיר האולם ל'שבע ברכות' הוא כך וכך, ועוד רשימה ארוכה של מטלות כספיות לנישואין.

הבן, הרה"ג רבי יוסף רוטשילד שליט"א מספר, שהילדים ידעו מראש שמדובר במעשה חסד, "כי באותם ימים לא הייתה בביתנו

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליה אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

היה יהודי מסכן שדפק פעם בביתנו בשעה 1:00 בלילה. היהודי היה רעב, ונפשו חשקה בחביתה. אבא שלי עזב את הגמרא וניגש בשמחה למטבח לקיים את החסד בגופו, למרות שהוא לא היה מנוסה בזה, וטיגן לו את החביתה לשביעות רצונו. אבל אז הגיעה דרישה נוספת - כוס קפה, אבל עם חלב חם...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על הליכותיו המופלאות של הגאון רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל בעל 'להורות נתן' - ליזמא דהילולא

הולך בפשטות ובתום לב להביא שקיות, ואם לפעמים אירע שלא הייתה השקית טובה, היה הולך שוב ומביא שקית אחרת. זכורני, שפעם אירע שלא הייתי זמן רב בארץ ישראל, ומאז ביקורי האחרון אצלו, הוציא לאור כמה וכמה ספרים שהיו גדולים ועבי כרס, וקניתי ממנו את הכל, ואמרתי לו כבדרך אגב שאינני יודע איך אקח את הכל לביתי באמריקא, כי זה לא ייכנס למזוודה, אז אמר לי הרב: "השאיר את הספרים כאן, ואני כבר אדאג לך שהספרים יגיעו לביתך באמריקא". אמרתי לו: "חס ושלום! אינני רוצה להטריח את הרב". אמר לי הרב: "זו לא טירחא - זו זכייה", אך אני אמרתי לו שוב ושוב שאינני רוצה להטריחו, אך הרב לא הירפה, והפציר בי ש'אניח' לו לשלוח לי את הספרים. לאחר הפצרות מרובות, בל כרחי עניתי לו 'אמן', ואז רשם לעצמו את הכתובת שלי ומספר הטלפון. זמן קצר אחר כך, קיבלתי את הספרים על ידי שליח מיוחד, כשהרב רושם על נייר בכתב ידו את שמי ומספר הטלפון.

לפני הרבה שנים זיכני השי"ת בסייעתא דשמיא גדולה שכרכי הש"ס המקורי של זקני הגדול, הגה"ק בעל "שמן רוקח", ז"ע אב"ד

זיכני השי"ת, שהייתי מקורב מאוד אצל מו"ר הגאון האדיר, מרא דכולא תלמודא, רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל בעל 'להורות נתן', והיה לי קשר חזק עמו. אני מחזיק אותו לאחד מרבותיי, והייתי כסדר מתכתב עמו במו"מ של תורה ותשובות להלכה.

כמו"כ הייתי מתקשר אליו בטלפון לעתים קרובות, ובכל נסיעה שערכתי לארץ הקודש, כתבתי והכנתי לעצמי על פתק עניינים רבים שהייתי רוצה להתיעץ עמו עליהם, והייתי יושב אצלו שעות ארוכות לברר כל עניין ועניין בדעת תורתו הצרופה והבהירה, וכמו כן, בעת שהיה הרב מבקר באמריקא, הייתי מבקר אצלו ומשתעשע עמו הרבה בדברי תורה.

הייתי משתומם מאוד מגדלותו העצומה בתורה, הגאון זצוק"ל היה "כרכא דכולא ביה" ואוצר בלום, עליו יאמר בצדק "איש האשכולות". הוא היה בקי עצום בכל תחום ועניין. ספריו הרבים בכל מקצועות התורה - מיוחדים כל אחד ואחד באופן מיוחד במינו, ממש חד בדרא, איבעית אימא גמרא, איבעית אימא סברא, אם זה בענייני הלכה, או בדרוש, וכן שיחותיו וסיפורי הצדיקים שהיה מספר בסעודת מלווה מלכה - היו מדויקים ממש בתכלית הדקדוק. ובכלל, הגאון זצוק"ל היה ידען גדול בכל השטחים ובכל העניינים, הן בתורה - ש"ס ופוסקים, הלכה ומסורה, והן במנהגי ישראל, ייחוס, הסטוריה, כתבי ידות, נוסח התפילה, ניגונים ועוד, ובכל דבר היו לו ידיעות עצומות, בהיקף, בעמקות וברחבות ובבהירות עצומות עד להפליא.

קיבלתי ממנו הרבה תשובות בעניינים שונים, כל תשובה הייתה ערוכה בתכלית הדקדוק, מלא וגדוש ומיוחד בבהירות, ומסודר על צד היותר טוב, כשהוא בונה את תשובותיו באופן מופלא ביותר, מיוסדות ובנויות כתל תלפיות, החל מדברי הגמרא וש"ע ונו"כ בהיקף ובהירות, שיצאתי מהם בהתפעלות מרובה.

כל פעם בהיותי בארץ ישראל, הייתי עולה אליו וקונה את הספרים שהוציא לאור לאחרונה, והוא בעצמו טרח להכניס את הספרים בשקית, ואם היה זה קצת כבד, היה מכניס את הספרים בכמה שקיות כדי שלא ייקרע, וכמובן שהייתי אומר לו שלא יטרח בשבילי, ואינני רוצה להטריחו, אך הוא לא הבין מה שאני רוצה ממנו, רק היה

שאלני פעם אחד: הלא אמרו חז"ל (מס' ברכות דף ז' ע"ב) "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה", ובכן - ביקש הלה - "אמור לי בבקשה איזה דבר שראית אצל הגאון רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל, שיכולים ללמוד מזה אורחות חיים".

אמרתי לו: "הנה - הרב, מתי שנשאל איזו שאלה, בין אם הייתה זו שאלה חמורה בין אם הייתה זו שאלה קלה או פשוטה, מעולם הוא לא השיב על השאלה מיד, רק תמיד לאחר ששמע את השאלה, חשב וחשב ושקל את כל צדדי השאלה על כל חלקיה, ולפעמים אף פתח את הגמרא והשולחן ערוך, ודן עם השואל בצדדי השאלה בכובד ראש ובעיון, והסביר לשואל על איזה בסיס הוא מייסד את תשובתו, ורק אח"כ השיב תשובה בהירה וברורה לאמיתתה של תורה".

את כל זה סיפרתי לשואל כאמור, והוספתי לומר לו, שכולנו מחוייבים ללמוד הנהגה זו מהרב זצוק"ל, אדם שהסטייפלר אמר עליו שהוא "עמוד התורה בדורנו", ואף התבטא עליו לאמר שהוא "בקי גדול ויודע הכל", ואעפ"כ הוא דן בכל שאלה בכובד ראש, ולא זרק מעולם תשובה חטופה ללא מחשבה מעמיקה וישרה, אז מה נאמר לנו בתריה...

הגאון רבי שלמה געשטעטנער שליט"א, מו"צ ה"עדה החרדית" ורב שכונת "גבעת משה", סיפר על הכנסת האורחים המופלאה של אביו, הגאון האדיר רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל, וכך סיפר:

את מצוות הכנסת אורחים ירש אבי זצ"ל מאביו, סבי רבי עמרם זצ"ל וסבתי מרת מלכה ע"ה, בבודפסט שבהונגריה, שגם הם הכניסו לביתם אורחים קשי-יום, ונתנו להם לאכול ואף לישון. העניים שהגיעו לביתנו ברחוב 'דבורה הנביאה' בבני ברק, היו מאוד משונים בלבושם ובהתנהגותם. ומטבע הדברים בקיץ היה קשה הרבה יותר לשבת בסביבתם, אבל זה לא מנע מהם לקבל את כל היחס, הם קיבלו הראשונים את האוכל, היו שרים את השירים שלהם, הם פשוט קיבלו הרגשה שהם בבית שלהם.

היה יהודי מסכן שדפק פעם בביתנו בשעה 1:00 בלילה. האמת, שאצל אבא שלי זה לא היה מאוחר, כי הוא היה הולך לישון בשעה 3:30 לפנות בוקר. היהודי היה רעב, ונפשו חשקה בחביתה (ביצה מטוגנת). אבא שלי עזב את הגמרא וניגש בשמחה למטבח לקיים את החסד בגופו, למרות שהוא לא היה מנוסה בזה, וטיגן לו את החביתה לשביעות רצונו. אבל אז הגיעה דרישה נוספת - כוס קפה, אבל עם חלב חם. לא מים חמים עם חלב, אלא חלב חם. אז אבא ניגש למקרר והוציא פינג'ן מיוחד וחימם לו את החלב...

(מתוך, 'נועם שיח' בהוצאת מכון אפריון לשלמה ויצא תשפ"א)

סאנטוב, הגיעו לידי. הש"ס היה בידי קרוב משפחה, נכד אחר של ה"שמן רוקח", שהוא קיבלו בירושה מבית אבותיו, שקיבלם מבעל "שמן רוקח" בעצמו, ועבר לידו מדור דור.

סיבב המסבב כל הסיבות, שהש"ס יעלה בגורלי, והיתה זו בשבילי שמחה גדולה ועצומה שאין לשער ולתאר כלל. הש"ס היה בארץ ישראל, והלכתי בעצמי לקחתו בכדי להביאו לביתי באמריקא.

כשראיתי את הש"ס לראשונה, השתוממתי: הש"ס היה ישן נושן אך במצב טוב מאד, והדפים מלאים בהגהות והערות בכת"י של ק"ז בעל "שמן רוקח" זי"ע. ברור היה לי שהש"ס אכן מזקני בעל "שמן רוקח", בהיותו אצל בן משפחתי הנ"ל, אמנם למען הסר ספק ספיקא, כי רציתי להיות בטוח בלא שום צל של רבב כלל שאכן זהו הש"ס של זקני, לקחתי את הש"ס אל הגאון האדיר רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל, שישים עיניו על הש"ס ויחווה דעתו אם זהו אכן הש"ס של זקני.

והנה, בעת שהרב ראה את הש"ס, צהבו ונהרו פניו הק' בשמחה גדולה, והתחיל לדפדף בדפי הש"ס אחד אחר השני, וכשראה הגהה אחת שרשם זקני בעל "שמן רוקח" בכתב ידו, קם הרב, ניגש לארון הספרים והוציא ספר אחד שחיבר בעל "שמן רוקח" - כידוע שה"שמן רוקח" חיבר הרבה חיבורים (ביניהם: שמן רוקח - שו"ת וחיידושים על כמה מסכתות, שערי דעה, יבין שמועה, מנחת ערב, שב שמעתתא, סמא דחיי, מעשה רוקח, תורת חסד, קונטרס החזקות ועוד) - ופתח את הספר בעמוד מסויים, ואז עיין שם רגעים אחדים, ומיד הראה לי שתוכן הדברים שרשום בהגהה שעל הש"ס הוא אותו תוכן הדברים שכתב ה"שמן רוקח" בספר שלו...

אח"כ מצא עוד הגהה בש"ס שרשם בשולי הדף, ושוב, הרב קם, ניגש לארון הספרים, מוציא ספר אחר של ה"שמן רוקח", פותח, ומראה לי שתוכן הדברים שרשום על הדף בש"ס, זהים לתוכן הדברים שכתובים באותו ספר של ה"שמן רוקח", וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים.

כשסיים את מלאכתו, קם הרב, ניגש לארון והוציא צילום מהכת"י של ה"שמן רוקח" זי"ע, והשווה את הכת"י להכת"י שהיה רשום בשולי הגיליון של הש"ס, והראה לי שזה אותו כת"י, שהיה דומה להפליא אחד לשני.

כשסיים את ה'מחקר', אמר לי הרב שאני יכול להיות סמוך ובטוח יותר מאלף אחוז, שזהו אכן הש"ס המקורי של זקני, הגה"ק בעל ה"שמן רוקח" זי"ע.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שעות החקירה התמשכו, והיה זה כבר יום שישי. השבתי על אמי, הנמצאת בספינה האמורה להגיע לקויבישב ביום ראשון או שני., אמי נוסעת לשמחה של חתונת בנה - ובהגיעה תמצא אותו בבית הסוהר! התחלתי להתפלל לה', שיחוס על אמי. התחננתי לפניו במילים שלי, אמרתי כי אני בנה יחידה, ואם יעצרו אותי - מה יהא עליה?

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל, נאבק במשטרה הקומניסטית

"וַיֵּאבֶק אִישׁ עַמּוֹ" (בראשית ל"ב, כ"ה)

הם המשיכו להכות אותי מכות איזמות, לקחו ממני כל מה שהיה ברשותי: רשימות, מסמכים, ואחר כך השליכו אותי לתא המעצר. לאחר מכן החלו לעיין באופן יסודי ברישומים שמצאו אצלי, אך לא קל היה להבין אותם: פעם כתבתי בצד זה של הדף ופעם בצד אחר, לפעמים גם על השולים. בקיצור, ללא כל סדר. ובנוסף לכך, הרשימות היו כתובות בשפה העברית. למחרת הביאו אותי בשנית לפני החוקרים: "האם אתה מארגן פגישות עם אדם המצויין ברישומים כנ.ת.י.?" הבנתי כי הם נעזרו במלשין כלשהו מבית הכנסת, והוא זה שפענח בעבורם את הטקסט העברי. "נ.ת.י.", "פתחתי בהסבר, "פרושו בעברית 'נתתי', כלומר, הענקתי. יכולים אתם לבדוק ולראות כי בכל פעם בה מופיעה המילה 'נתתי' מצוין לאחריה מספר: חצי רובל, שלושים קופיקות, רובל". ההסבר התקבל, ועם הרישום ההוא הסתדרתי. אבל אז הראו לי רישום אחר, שגרם לי למבוכה לא קטנה. סבור הייתי כי את העניין הזה לא אצליח לעולם להסביר להם. עלי לציין, כי בקאזאן היו ספרים מועטים מאוד בבית הכנסת. אך בקויבישב - קשה לתאר כמה ספרים היו! אפילו בארץ, בבתי כנסת ירושלמיים, אין בנמצא כמויות כאלו של ספרים. את הספרים

מספר שבועות לפני נישואי הגעתי לקויבישב. בניגוד לקאזאן, שם סגרו את בית הכנסת ואנשים התפללו בסתר, היה בית הכנסת בקויבישב פתוח באופן רשמי. ואם בקאזאן הקפדתי לבקר בבית הכנסת הנסתר יום יום, על אחת כמה וכמה בקויבישב, שם היה בית הכנסת רשמי, ובנוסף לכך - איש לא הכיר אותי.

הרב מרדכי דובין ישב שם בבית הכנסת בקביעות, רוכן על תלמודו. הוא נהג לנתח שלוש סוגיות ממסכתות שונות של הגמרא, ואני למדתי יחד אתו.

החתונה נקבעה ליום שלישי. ביום חמישי, כשבוע קודם לכך, חציתי את הכביש כאשר התקרב אלי שוטר: "אדוני, עברת על כללי התנועה!".

התפלאתי: והרי לא הייתי האדם היחיד שעבר את הכביש במקום זה, אך הוא לא העיר לאיש מלבדי. נתתי לו חצי רובל או רובל שלם כקנס, אך הוא הניד בראשו לשלילה. נאלצתי להצטרף אליו בדרכי לחקירה.

על דלת המשרד שאלו הגענו היה מוצמד שלט "סמר"ש" (ריגול נגדי - "מוות למרגלים!").

הכניסו אותי לחדר, והורו לי לשבת ליד השולחן. שלושה חוקרים ניהלו את החקירה, הם היכו בפני בכל הכוח, שברו את משקפי וכמעט עקרו את שיני.

"מה הם עסקיך עם דובין?", שאלו.

הסברתי כי הגעתי מקאזאן, שם אין בית הכנסת, וכאן - יש. ולמרות העובדה שאני מורה במקצועי, החלטתי להיכנס לבית הכנסת, שם הכרתי את דובין. אבל אז הם הציגו בפניי נייר, עליו הופיע מספר טלפון, ושאלו "ומה זה?".

לא הבנתי כיצד הגיע המספר לידיהם! בהזדמנות כלשהי שאלתי את הרב דובין, האם אוכל לעזור לו בנושא כלשהו, ולצורך כך ביקש ממני להזמין בעבורו שיחת טלפון, עם אחותו המתגוררת במוסקבה. כאשר ראיתי את המספר - מספר הטלפון של האחות - בידיהם, הבנתי כי הסתבכתי, אך בכל זאת עמדתי על שלי: "הכרנו בבית הכנסת ורק מילאתי בקשה שלו".

**למחרת הביאו אותי בשנית
לפני החוקרים: "האם אתה
מארגן פגישות עם אדם המצויין
ברישומים כנ.ת.י.?" הבנתי כי
הם נעזרו במלשין כלשהו מבית
הכנסת, והוא זה שפענח בעבורם
את הטקסט העברי. "נ.ת.י.",
פתחתי בהסבר, "פרושו בעברית
'נתתי', כלומר, הענקתי**

לבית הכנסת לתפילת ערבית.
החתונה התקיימה במועדה.

החלטתי לא לגלות לאמי את שעבר עלי. אך כאשר חזרתי לאחר
החתונה לקאזאן, השכנות הפתיעו אותי בשאלה: "יצחק, מה קרה
לך ביום חמישי בשעה רבע לחמש?"

"מדוע שואלות אתן?"
והן סיפרו: "ישבנו אצלכם בבית, שוחחנו, ולפתע קמה אמך מכסאה
והחלה להסתובב בחדר. הוי, לא טוב ליצחק. לא טוב! רק ה' יודע
מה יהיה...". כך אמרה.

נזכרתי בסיפור השריפה במפעל בו עבדתי, עת הזהירה אותי אמי
לבל אלך לעבודה באותו יום. גם אז ניבא לה ליבה כי משהו רע יאונה
לי. לא יכולתי להתאפק וסיפרתי הכל.

[מתוך 'להישאר יהודי' - סיפור חייו של הרב יצחק זילבר זצ"ל]

הביאו הפליטים הרבים שהגיעו מליטא ומלטביה. רבים העבירו
את ספריהם לבית הכנסת, וכך הלך והצטבר במקום אוסף גדול של
ספרים וכתבי יד נדירים.

באחד הימים גיליתי בבית הכנסת ספר, עליו שמעתי זה מכבר אך
מעולם לא הצלחתי למוצאו בקאזאן. כתב אותו רבי עקיבא איגר,
מספר נושאים מספרו - חידושים למסכתות התלמוד - עניינו אותי
באופן מיוחד, ותמצתתי אותם בכתב. הם עסקו בנושא 'המרחק
המותר להליכה בשבת מחוץ ליישוב'. רבי עקיבא איגר דן בסוגיה,
כיצד מחשבים את המרחק כאשר נתקלים בהר. והנה, על רישומים
אלו נשאלתי על ידי החוקרים.

התחלתי להסביר להם את העניין באופן יסודי: היות שרבי עקיבא
איגר מקשה בדרך כלל על פירושי רש"י והתוספות על התלמוד, יש
להסביר קודם לכן את המשנה (היא כוללת את הנחת היסוד), אחר
כך את הגמרא (פירוש האמוראים למשנה), ויש להסביר את דברי
רש"י בנידון, את נקודת מבטם של בעלי התוספות, ורק אז להציג
את שאילת רבי עקיבא איגר ולסיים בתשובתו.

במשך שעה וחצי, ואולי אף שעתיים, נאמתי בפניהם. יכול אני
להבטיחכם, כי הם לא הבינו ולו אף את המשנה, ועדיין סברו כי אני
מערים עליהם. אחר כך התקשרו למקום כלשהו, ושמעתי כי הם
מדברים אודותי. הם דנו בשאלה, כמה שנות מאסר לגזור עלי -
חמש עשרה או אולי עשר בלבד... נודע לי כי היה זה תכסיס מקובל
אצלם - להבהיל את הנחקר בצורה כזו, על מנת להוציא מפיו הודאה.
שעות החקירה התמשכו, והיה זה כבר יום שישי. חשבת על אמי,
הנמצאת בספינה האמורה להגיע לקויבישב ביום ראשון או שני. אמי
נוסעת לשמחה של חתונת בנה - ובהגיעה תמצא אותו בבית הסוהר!
ידעתי כי היא סובלת ממום בלב, והנה צרה נוספת תנחת על ראשה.
התחלתי להתפלל לה, שיחוס על אמי. התחננתי לפניו במילים שלי,
אמרת כי אני בנה יחידה, ואם יעצרו אותי - מה יהא עליה?
עד היום איני יודע מדוע ולמה, אך ביום שישי לקראת ערב שחררו
אותי. ללא כל הודעה מוקדמת ובאופן פתאומי. עוד הספקתי לסדר

שמעו ותחי נפשכם

שיעורים ע"פ סדר 'דף הכולל'

שיעורים בקנדה
הרב אלון אורנשטיין שליט"א

שיעורים בעיון
הגאון ר' חיים פרומטר שליט"א

שיעורים בבחירות
הרב אסריים סגל שליט"א

שיעורים בהרחבה
הרב מאיר שפירא שליט"א

077-2222-666 שלוחה 6

ומרגלא בפומיה דאינשי, לספר בדרך צחות על אותו עתיר נכסין שהתפלל קמיה קוב"ה: 'ריבוננו של עולם אנא ממך, עשה לי פנצ'ר (פאנטשע"ר) בגלגל'. כשתמהו סובביו על תפילתו המוזרה, השיב, הנה העולם כגלגל, עתה הנני ברומו של גלגל ומתפלל אני כי ייעשה בו הקב"ה פנצ'ר כך יעצור הגלגל על מקומו ולא ימשיך להסתובב...

מי המציא את המטבעות העגולים, ולמה?

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כץ שליט"א, בדברים מאלפים בינה

לבם את מה שאמרו חז"ל (במדבר רבה כו ז): למה נקרא שמם 'זוזין' שזים מזה ונתונים לזה, ומה יתגאה בעושר עובר וחולף, הרי אם לא יתנהג במעותיו כראוי - יהיו המה כעורבא פרח 'שפרח יפרח הממון מזה לזה', ולא יסמכו על כספם וזהבם, אלא ישימו ביטחונם במי שהכסף והזהב שלו.

ומוסיף ה'בן איש חי' (שם) שבעינינו ראינו כמה עשירי עם שירדו מנכסיהם, וכל זה כי מתחילה היה קניינם שלא ביושר, כדכתיב (ירמיהו יז יא) "עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו". והוא זה התיקון הגדול והכרת הטוב שעשה להם יעקב, שישכילו ויבינו כי העושר גלגל הוא, ובכך לא יערימו ולא יעשקו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט ובהכי יחזקו ממונם בידם.

גלגל הכסף

קהיר, מצרים העתיקה.

וואלף העשיר החזיק תחת ידו נכסים רבים, עבדים ושפחות צאן ובקר, סוסים וחמורים לרוב, אך כגודל עשירותו כך גודל קמצנותו, קמצנות מושחתת שהעבירה אותו על דעתו, עד שהפכתו לאיש רע מעללים במידותיו ובהליכותיו. עד כדי כך, שמלבד מה שקמץ ידיו לתת מטבע לצדקה, לא זו אף זו, אלא היטב הזהיר לביתו ולמשרתיו,

"ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויחן את פני העיר" (בראשית ל"ג, י"ח)

איתא בגמרא (שבת לג:): 'ויבוא יעקב שלם - אמר רב מלמד שחזר שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו, ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם'. יעקב אבינו עליו השלום ראה אל נכון כאות תודה להשי"ת, על שובו בשלום, להתקין מטבעות כסף לתושבי העיר שכם עבור פרנסתם ומסחרם.

ופליאה דעת ממנו: וכי עד שבא יעקב לא היו להם מטבעות כסף, והלא אמרו (ב"ק צז:): "איזהו מטבע של אברהם אבינו, זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר", הרי בהדיא שכבר בימי אברהם היו מטבעות, וא"כ מה תיקן ויחידש כאן יעקב? ודחוק לומר שרק בעירו של אברהם - בין בית אל ובין העי - היו מטבעות, אך לא בשאר המקומות ובתוכם שכם הסמוכה. מה גם ששכם הייתה עיר גדולה בימים ההם, ואם בשאר המקומות היו מטבעות הלא עאכו"כ שבשכם היו (ועיי"ש במהרש"א).

ודבר פלא מתרץ ה'נודע ביהודה' (אהבת ציון דרוש חמישי ד"ה עו"ל מטבע). והובא בתוספת ביאור בבן איש חי בבן יהודע שבת (שם), שלעולם וודאי היו להם מטבעות עובר לסוחר עוד מקדמת דנא, אלא שעד אז היו המטבעות מרובעין ובשלל מיני צורות, ובא יעקב ותיקן שיהיו המטבעות עגולים, ומאז עד היום יש לנו מטבעות עגולים.

אך אכתי צ"ב: וכי מאימתי נתפס הגשמי אצל יעקב אבינו, שיהא קלסתר צורה של מטבעות גשמיים קרויה אצלו 'תיקון'? בשלמא לו תקן להם הנהגה או מנהג טוב, ניחא, אבל מטבע עגולה ועלובה מה תיקון יש בה, איזה מין תיקון הוא?

אלא ממשיך ה'נודע ביהודה' ומבאר, שבוודאי כוונת יעקב בתיקון זה היה לפנימיות שבדבר, ולא לקנקן - לצורתו החיצונית של המטבע, אלא במה שיש בו. והיינו שעל ידי התקנת צורתו העגולה של המטבע כגלגל, החדיר בכך יעקב אבינו בקרבם את מה שלימדונו חז"ל (שבת קנ"א): שממון הוא 'גלגל החוזר בעולם', ובזאת שיהיו המטבעות כגלגל, יזכרו שוב ושוב לבל יתהלל העשיר בעושרו בעת שגלגלו למעלה כי יידע כי כגלגל הוא הממון בעולם, ובכך ישימו אל

**ר' חיים נטל את ידיו לסעודה,
לאכול מפריה ולשבוע מטובה,
והנה מתדפק על דלתו עני המתחנן
לפרוסת לחם דלה להחיות נפש.
בחמימות יתירה השיב לו ר' חיים:
"פרוסת לחם לא תקבל ממני... כי
אם את כל ארוחתי מהחל ועד כלה,
כסעודת שלמה בשעתו - הרי היא
לפניך, טול ידיך ואכלת ושבעת**

וידוע הסיפור על איש יהודי בעל בעמיו, שנסע עם משרתו ליריד הגדול שבלייפציג. כשהגיע לשם גילה לחרדתו כי איבד את כל מעותיו - ואינן. משחישב את דרכיו לדעת אימתי ואיך אבדו מעותיו, נזכר כי בדרכו הנה עצר בצדי הדרכים ומן הסתם נפלו שם מעותיו. באנחה גדולה קרא 'ווי לחסרון כיס', כי בוודאי לא נותר מהן מאומה, אחרי שעוברי אורח וודאי שמחו לקראתן...

ביאושו כי רב סב אחוריו על עקבותיו באותה דרך שבא. כשהגיע למקום ההוא לא האמין למראה עיניו - צרור כספו מונח לעין כל כאבן שאין לה הופכין, עלי דרך כאילו לא ראוהו כלל... נס עצום! משרתו אשר לצדו החל לרקוד, להיות שש ושמח לגודל הנס של מציאת האבדה, אך להפתעתו העצומה רואה את אדונו בעל הממון - בוכה, ולא סתם בוכה אלא בדמעות שלישי. נרעש ונפחד סתם המשרת את פיו, המתין לאדונו שיירגע, ואז שבו עם צרור הכסף כבראשונה ליריד לייפציג.

לא עברו ימים מועטים, והנה גלגלו של אותו גביר החל לרדת לנטות ארצה, עד שאיבד את כל הונו והצטרף יחד עם משרתו לשעבר, לקבוצת נודדי דרכים מקבצי נדבות. יום אחד כשטבל במקווה יצא ונסתפג ראה ה'יורד' כי בגדיו נגנבו, הדבר היחיד שעוד נותר לו - כסותו לעורו - גם זה אינו. ובראותו זאת פצח מיד בריקוד חסידי נלהב 'חסדי ה' כי לא תמנו' דץ בגילה ולא פסיק פומיה מזמרה.

משרתו לשעבר -בראותו כי כן, לא יכול היה לכלוא תמיהתו הנצורה בקרבו, ניגש לאדונו ודרש מלפניו "נא ילמדני רבינו! אז בעת שמצאת האבידה - התעצבת אל ליבך ברוב בכי וצער, ואילו עתה כשלא נותר לך מאומה - הנך קופץ מרוב שמחה, הלוא איפכא מסתברא, מה זאת עשית?...? עולם הפוך ראית!".

ענה לו הגביר: "לא, אלא כי עולם ישר ראית! אמון אני על מאמר

לבל יפתחו את ביתו בפני רעבים גם צמאים ולא לחוננם לחם או מים. ואכן עניי העיר רגילים היו לפסוח על ביתו, בידיעה ברורה כי מלבד ביזיונות לא יקבלו הימנו מאומה.

ויהי היום, והנה וואלף יושב על סיר הבשר לשבור את רעבונו העז, מאז סעודתו הקודמת שהייתה אך לפני שעות אחדות, ולפתע דפיקות נשמעות על פתח ביתו. כשפתח ראה עני שאינו מבני העיר שההין לנקוש על דלתו ולבקש על נפשו 'זה לי ימים אחדים טרם בא לפי אוכל, אנא שבענו בטובך מפת לחמך'. חמת וואלף בערה בו וצעק לעברו: "ראו נא את הקבצנים הללו, אפילו לתת לי לאכול במנוחה אינם נותנים!". הלה שנפשו יצאה בדברו וכמעט והתעלף, המשיך להתחנן על פרוסת לחם, ומשלא זו דחפו העשיר מפתח ביתו וטרק הדלת בעדו.

אשתו הצדקנית, בראותה כזאת לא יכלה להתאפק, ומרוב רחמה וצער ברחת מביתה עד שקיבלה הימנו גט פיטורין.

שנים לאחמ"כ, הרובע היהודי באיסטנבול בירת טורקיה.

הנגיד העשיר ר' חיים נטל את ידיו לסעודה, לאכול מפריה ולשבוע מטובה, והנה מתדפק על דלתו עני המתחנן לפרוסת לחם דלה להחיות נפש. בחמימות יתירה השיב לו ר' חיים: "פרוסת לחם לא תקבל ממני... כי אם את כל ארוחתי מהחל ועד כלה, כסעודת שלמה בשעתו - הרי היא לפניך, טול ידיך ואכלת ושבעת וברכת". וכך הווה... אכל העני, שבע ודשן, ומשקם לצאת צירף לו ר' חיים גם מתנת יד הגונה, לקול תרועות תודה וברכה של ההלך העני.

ויהי אך התרחק העני מביתו, פרץ ר' חיים העשיר בבכי רב, והנה שומע הוא כי גם אשתו נוותו ביתו מורידה דמעות כמים, ויבכו שניהם יחדיו זה עומד בקרן זוית זו ובוכה, וזו עומדת בקרן זוית זו ובוכה.

כשנשאלה האשה ע"י בעלה לפשר בכייתה, ענתה: "ואיך לא אבכה בראותי הלך עני זה, מיד הכרתיו שהוא היה בעלי הראשון, שהגיע לשפל המדרגה להיותו נצרף לבריות, כעונש על התנהגותו המחפירה... אבל למה אתה בוכה?", התריסה אשתו לעברו, "לבכייה שלך מה זו עושה?", ענה לה מיניה וביה: "ואיך לא אבכה? גם אני תיכף בראותי אותו הכרתיו, ונזכרתי בעת שעמדתי על מפתן דלת ביתו בעודי עני ואביון, והוא דחפני דחיפה נמרצת וטרק דלתו בפני, והנה עתה הגלגל חזר, לבי יצא ברחמנות עליו". (מקורות: הר"ר אברהם מייזליש ז"ל, הר"ר נפתלי קרויס ז"ל).

הוא זה אשר דברנו לאמר 'כגלגל החוזר בעולם'.

ואשר על כן היה רבי חייא מזהיר את אשתו (שבת קנ"א:), שכאשר יבוא עני לבקש לחם יתנו לו מיד, ונימק הזהרתו שלכשיתעשרו בני עניים אלו - יתנו גם הם לבנינו לחם לאכול, וכדכתיב (דברים טו ח): "כי בגלל הדבר הזה", ותנא דבי רבי ישמעאל "כגלגל שחוזר בעולם" [בגלל לשון גלגל]. וכן דרשו חז"ל (שמות רבה לא יד) עה"פ (שמות כב כד): "את העני עמך" - למה דומה העולם הזה לגלגל שבגינה, וכו' לא כל מי שהוא עשיר היום הוא עשיר למחר, אשרי כל מי שידו פשוטה לעניים. (ועיי"ע בויקרא רבה לד ט).

לחברך לא תעביד' - שאם תעשנו לחברך סופו שיבוא עליך. אגדה עתיקת יומין מספרת: מעשה בן אכזרי, שמלבד שלא דאג למחסורו של אביו, אף הוסיף חטא על פשע וגירשו מביתו לישון בחוצות עלי אדמות ברחובות ובשוקים, ולהיות נתון לחסדי העוברים ושבים.

הגיעו ימי החורף העזים ואותו זקן קפא מקור עד לשד עצמותיו, והנה ביום מן הימים רואה הוא את נכדו חביבו - בנו של אותו בן אכזר - עובר לפניו. קרא לו הסב וביקש הימנו ללכת לאביו לבקש עבורו בגד חם, אם אינו מכניסו לביתו, לפחות שייתן מעיל להתגונן מצינה ופחים.

בא הנכד אל אביו וסיפר לו דברים כהווייתו, את דברי זקנו המבקש בגד חם לעורו. ציווה האב לבנו עלה לעליית הגג, חפש שם בגד ישן והבא אותו אלי. לקח הבן סולם, עלה לעליית הגג ומצא בו בגדים ישנים שאינם ראויים, חיפש עוד ועוד עד שמצא מעיל חם ישן. לקח מספריים, חתך את המעיל לשניים והוריד רק את חציו למטה, תמה האב בפניו איפה החצי השני? מה עשית? ענה הבן: "התכתי המעיל לשניים, חציו השארתי למעלה וזה החצי השני". "והא למה?", תמה האב, "על מה ראית לעשות כן?". השיב הבן: "וכי נראה אני לך כאכזר? הלוא אני צריך לדאוג גם לך כשתזדקן, ואזרוק אותך מביתי כשם שזרקת את אביך. יהא לי אז עבורך מעיל מוכן ומזומן, שאוריד לך מעליית הגג למעלה..."

שמע האב את דברי בנו החכם, הפנים את מוסר ההשכל והבין שהעולם כגלגל החוזר, כפי שהוא מתנהג כך יתנהג בנו אחריו, העולם אינו 'חד סטרי' אלא חוזר הוא. התחלחל האב, ומיד רץ אל אביו ופייסו בדברים, ביקש הימנו מחילה והחזירו לביתו.

סיפור זה סיפרו ה'בן איש חי' (בבן יהוידע) בשם החכם הקדמון מהר"י הכהן, וסיים ה'בן איש חי' ודרש על סיפור זה את הפסוק (משלי יז): "עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם", שעטרת הזקן הושב ע"י בני בנים, ותפארת האב לעתיד הושב ע"י הבן.

יה"ר שנוכח כולנו שיגביה קרננו למעלה, וכמאה"כ (דברים כח ג): "ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצוות ה' אלוקיך אשר אנוכי מצווך היום לשמור ולעשות".

(קטעים מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

חז"ל, שהממון כגלגל שחוזר בעולם הוא - לכן בעת שמצאתי המעות אחר ייאוש הגמור, ללא שום הווה אמינא שהם עדיין חייך וקיימין, הסקתי מיניה כי הנני עכשיו ברומו של גלגל, ומשכך מעתה יתחיל הגלגל להסתובב כלפי מטה, על כן בכייתי הייתה רב, אך מאידך כשנגנבו בגדיי ולא נותר לי מאומה - הסקתי כי הגלגל הגיע לנקודה התחתונה לבירא עמיקתא למטה, ומשכך הבנתי שמעתה יתחיל הגלגל להסתובב לאיגרא רמא, כלפי מעלה - על כן שמחתי. ואכן כעבור ימים עלה לגדולה ונתעשר שוב..."

ובעניין זה ביארו קדמונים, את שינוי לשון הפסוקים בברכות האמורות בפרשת כי תבוא שנאמר (דברים כח ג): "והיית רק למעלה ולא תהיה למטה", וקיי"ל רקין מיעוטין המה, והיינו שיגיע ר"ק למעלה מעט לפני הנקודה העליונה למעלה. ואילו בתוכחה נאמר (שם מג): "הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה וגו'", בלא שום מיעוט, ומה זאת איך ייתכן שהגוי יקבל יותר.

אלא לדברינו יובן, כי אדרבה, אצל הגוי בעת שמגיע גלגלו מעלה מעלה - אחת דתו הוא שמעתה יתחיל הגלגל להסתובב על צירו כלפי מטה ולא לתר, לא כן בבני ישראל שבירכם הכתוב כי תמיד יהיה 'רק למעלה', היינו מעט קודם העלייה ולא ברום העלייה למעלה, שאילו יהיה ברום הגלגל - יצנח מטה, לא כן כאשר יהיה תמיד ר"ק למעלה'.

ובזה יש להוסיף את המרגלא אשר בפומיה דאינשי, לספר בדרך צחות על אותו עתיד נכסין שהתפלל קמיה קוב"ה: "ריבוננו של עולם אנא ממך, עשה לי פנצ'ר (פאנטשע"ר) בגלגל". כשתמהו סובביו על תפילתו המוזרה, השיב: "הנה העולם כגלגל, עתה הנני ברומו של גלגל ומתפלל אני כי ייעשה בו הקב"ה פנצ'ר, כך יעצור הגלגל על מקומו ולא ימשיך להסתובב ויהיה 'רק למעלה' ולא יוכל להסתובב כלפי מטה..."

גלגל החוזר אליך

אך זאת למודעי, שאותו גלגל החוזר הוא לאו דווקא בענייני ממון כדאמרן, אלא הוא הולך וסובב את כל הנהגת האדם, הן בדברים של בין האדם למקום, והן בדברים של בין האדם לחברו, ומה שהוא עושה - לעצמו הוא עושה, הן לטוב והן למוטב. וכעניין שאמר הלל לאותו גר שבא להתגייר על רגל אחת (שבת לא): 'מה דעלך סני

חדש בקו השיעורים

'ביאורי התוספות'

שיעורים מבוארים ורהוטים על פירוש התוס'

לפי סדר הדף היומי

מפי הרב דוד בוק שליט"א

שמעו ותחי נפשכם

077-2222-666 שלוחה 2-10

אל בית מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל נכנס יהודי נכבד, הוא מביט בבית הישן והמתקלף, בדלות הנוראה ובמיטת הסוכנות הפשוטה ששימשה את הרב שטיינמן כל חייו, ולא הצליח לעצור בעצמו: 'כבוד הרב יעבור לדירה אחרת לכמה ימים, ואני מארגן כאן לרב שיפוץ דה-לוקס...'

וגם סיפור על היהודי שהחליט להשאר ברחוב תחת גשם זלעפות?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"עם לבן גרתי" (בראשית ל"ב, ה')

המרחב בו כולנו חיים ופועלים, העולם שסביבנו, מלא באתגרים, משימות, תפקידים ושליחויות. כל מי שאנו רואים עוסק במשהו, מנסה ליישם מדיניות כזו או אחרת, נושא עמו את שליחותו ותפקידו. כל אדם - הבכיר ביותר כמו הפשוט ביותר - חש שיש לו משהו שעליו לעשות, משימה שברצונו להוציא אל הפועל, יעד אליו הוא חותר לאורך שנות חייו.

במרכז כל ברואי אנוש, העוסקים כל אחד בתפקידו, נמצאים גם אנו - היהודים, בניו בחיריו של מלך מלכי המלכים, הקבוצה ששייכת לבורא עולם. במונחים עולמיים אנו קהילה קטנה יחסית, שיש לה ייעוד נבחר ברור, מטרה משותפת אחת. מהו התפקיד שלנו כאן? מה המשימה הייחודית המוטלת עלינו? מהי אותה שליחות בלעדית המוטלת על כל אחד מאיתנו?

ידיעת התשובה לשאלה הזו, היא נחוצה ובעלת משמעות קריטית עבורנו. הרי אף אחד לא רוצה לבלות כאן 120 שנה, בלי לדעת עבור מה הגיע לכאן בכלל. אף אחד לא רוצה להעביר כאן את שנות חייו, בלי לדעת להתמקד בביצוע המשימה המוטלת עליו. אף אחד לא רוצה לשהות בעולם הזה, בלי לדעת מה הוא אמור לעשות כאן.

אם נביט בפועל המגיע לראיון עבודה, נבחין כי מה שהכי חשוב לו - הוא לדעת מה המעסיק שלו רוצה ממנו, מהו התפקיד המוטל עליו. זה חשוב לו כדי למלא את תפקידו כראוי, וגם כדי לאפשר לו להתמקד במילוי משימותיו וביצוע שליחותו באופן המיטבי, בלי להתבלבל ולטעות בעיסוק בנושאים שאינם נוגעים לתוקף תפקידו. כל אדם המגיע למקום עבודה או למינוי כלשהו, שואף לדעת מהי בדיוק הגדרת תפקידו, כי הידיעה הזו היא הבסיס לכך שיוכל למלא את תפקידו באופן הטוב ביותר.

לפיכך, גם אנו, בהגעתנו הנה לעולם הזה, שואפים לדעת מהו התפקיד שלנו. אנו רוצים לבצעו באופן הטוב ביותר, שואפים להיות ממוקדים בו, לדעת להפעיל את כל מה שאנו עושים כאן, כולל כל פרטי החיים השגרתיים, כמובילים למטרה הזו. אם כן, הדבר הראשון שעלינו לגלות הוא מה באמת המשימה המוטלת עלינו, מה השליחות שלנו, מה הייעוד שלנו כאן?!

ובכן, לכל יהודי ויהודי יש את התפקיד המיוחד שלו, שליחות מיוחדת

שמן השמים ייעדו לו, ורק לו. אולם ללא ספק, תכלית תפקידו של כל יהודי ויהודי בעולם הוא לעשות את רצון ה', לעשות נחת רוח לאביו שבשמים, לפעול במעשיו ובתהלוכותיו שמחה וקורת רוח לבורא עולם. זה לא משנה אם היהודי מבוגר או צעיר, עשיר או עני, יהודי העמל לפרנסתו או יושב אוהלים. זוהי התכלית המתבקשת מכל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, בכל מקום ובכל עת: לעשות נחת רוח לבוראו!

כשמהות התפקיד הזה ברורה, כשהייעוד הזה חד ונחרץ, כשהמטרה הזו ממוקדת - כל פעולה שאנו עושים, נועדה לשרת את המטרה הזו, וזה מה שמקדש אותה, מעטר אותה בהילה רוחנית. גם כשיהודי אוכל או ישן או עושה כל פעולה אחרת שכל ברואי עולם עושים - אם המטרה שלו היא להגשים את ייעודו, אם הרצון שלו הוא לחתור למטרתו בחיים - לעשות נחת רוח לבוראו - בכך הופך המעשה השגרתי הזה לכלי שרת המוביל להצלחה רוחנית נכספת, הופך למדרגה שמקרבת אותו לה'.

זו התובנה העומדת מאחורי המילים המרטיטות שאומר יעקב אבינו, בשובו משהותו אצל לבן הארמי: 'עם לבן גרתי', ודרשו חז"ל - 'ותרייג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים!' ולכאורה, וכי יעלה על הדעת שיעקב אבינו בחיר האבות יעשה מעשים רעים? וכי יתכן שלבן הארמי הצליח להשפיע עליו ולהסיט אותו מדרכו הטובה והישרה?!

אלא שבמילים אלו, מבקש יעקב אבינו לחדד באוזנינו מסר נוקב: 'עם לבן גרתי' - חיי התנהלו עם לבן יחדיו. גרנו באותו בית, פעלנו וטיפלנו בצאן יחדיו. עשינו אותם מעשים, ביצענו אותן פעולות. ולמרות זאת, בעוד מעשי לבן עוסקים בתענוגיו האישיים, הרי שמעשיי שלי היו שונים בתכלית, והובילו לייעודי האמיתי, למטרת בחיים, להתרוממות רוחנית!

כלומר: אף שעיסוקינו היו שווים, מעשינו זהים, פעולותינו דומות - הייעוד והמטרה שלנו היו שונים. בעוד לבן הארמי מכוון מטרה להרע ולהשחית, ומעשיו הם כלי בדרכו הרעה וגדושת החטאים, מעשי יעקב מכוונים למטרה אחרת - להתעלות, להתרומם, להתקרב לה'. הם חיו בצמידות, חייהם התנהלו באותו אופן, אך כל אחד הוביל לכיוון אחר!

משל למה הדבר דומה, לשני אנשים הנוסעים בדרך, זה לחתימת עיסקה שתניב לו הון רב, וזה לבצע פשע מסוכן. שניהם נוסעים באותה רכבת, ייתכן שהם ישובים זה לצד זה, אך מסעו של הראשון מכוון לרווח כספי גבוה, בעוד מסעו של השני הוא מסע לשאול הרוע הצרוף. הפער ביניהם אינו במישור המעשי, אלא בכוונה ובמטרה, בתחושת השליחות הפועמת בהם!

וזה יתרונו של היהודי על פני כל ברואי תבל. כמו כל יצורי עולם, גם היהודי הולך לישון וקם, עובד ומפרנס, אוכל ושותה. אך המטרה שלו שונה, השליחות שבווערת בתוכו היא אחרת - נעלית, מרוממת, חושקת בקרבת אלוקים. ולכן, כאשר ייתקל היהודי בהתמודדות בדרכו, באתגר לא פשוט, בבלבול או בערפל המכסה את עיניו - נשאר הוא צמוד למסלולו המקורי ומוסיף לחתור בעוז לקרבת ה', ודבר לא יסיט אותו ממסלולו.

הבה נחدد את כוונת המחשבה שלנו. אנו יהודים, יש לנו מטרה בחיים. כל מה שאנו עושים - צריך להוביל למטרה הזו, מכוון להגיע אליה. 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי' - זה רצוננו, בזאת חשקה נפשנו. וככל שנחدد את התובנה הזו בליבנו ונפעל על פיה ורק על פיה - כך נזכה שחיינו יתנהלו על מי מנוחות, ונוכל לנצח בכל אתגר והתמודדות. לעולם לא נתבלבל מול נסיונות היצר, ותמיד נוסיף להתעלות ולהתקרב לבורא כל עולמים - כי זו שאיפתנו ומטרתנו בחיים!

סירוב מוזר...

נוסע היה רבן של ישראל, ה'חפץ חיים' זצ"ל בין ערים ועיירות, מוכר את 'מרכולתו' - הלא היא ספריו הקדושים, עליהם עמל ובכתבתם יגע כל ימי חייו. לא רק שעמל בהתמדה מופלאה שלובה בגאונות מדהימה לברר מקחם של ראשונים, אלא שהשקיע את כל מרצו וכוחותיו בעריכת ספריו הנודעים, 'משנה ברורה', 'חפץ חיים', 'שמירת הלשון', ועוד חיבורים וספרים רבים. ובאותם ימים, כשחנניות ספרים לא היו נפוצות, גם היה מכתת את רגליו כדי למכור את ספריו ולהפיץ את תורתו.

ויהי באחת העיירות בהן ביקר, ובתום 'מסע מכירות' שלא הניב מכירה של ספרים רבים, פגש בו יהודי על אם הדרך, ניגש אליו

ושאלתו בפיו:

'כבוד הרב! האם לא חבל על הזמן והמאמץ? לימוד התורה המעמיק, כתיבת הספרים ברוב עמל, הפצת הספרים בטירח כה רבה - אינם מביאים לכם לא פרנסה ולא כבוד, בקושי כסוי העלויות בדוחק. מדוע הרב משקיע כל כך הרבה כוחות ועמל במשימה הזו? וכי לא עדיף לפעול בכישורים הגאונים הללו כדי להשיג פרנסה טובה יותר, מעמד גבוה יותר? וכי לא נכון יותר לפעול באותם כוחות כדי להשיג פרנסה טובה, בית יפה, תנאי חיים נוחים?!' - תמה.

חיך אליו ה'חפץ חיים', והשיב לו בסיפור: מעשה באדם שהלך בדרך ארוכה, ולפתע התקדרו השמים בעננים אפורים, ומטר החל לרדת. תוך כמה דקות התחזק הגשם והפך למבול של ממש, ואותו יהודי עמד בדרך כשרק כותנתו לעורו, ונרטב עד לשד עצמותיו. הוא מביט אנה ואנה כמחפש מוצא מהסבך אליו נקלע, והנה נראה כי הגיעה הישועה - מכונית חדשנית מאיטה את נסיעתה, מתקרבת אליו ועוצרת לצידו...

הנהג שברכב מזמין את ההלך לעלות לרכב, אך זה מסרב להזמנה הנימוסית. הנהג מפציר בו, מסביר כי הגשם הולך ומתחזק יותר ויותר, ומה יעשה האיש בעומדו תחת כיפת השמים ללא כל הגנה? - אך האיש מוסיף לסרב לעלות. הנהג מוסיף לתאר את הקור העז שלבטח יבוא בשעות הערב, את תחזית מזג האוויר הקובעת כי הגשם רק בראשיתו, וההלך ממשיך לעמוד בסירובו...

'אולי בכל זאת?' - נכמרים רחמי הנהג, והוא עומד ומתחנן לאיש הזר בתחנונים של ממש. 'תראה את הגשם, את העננים שעוד בדרך, את הרוחות שמתחילות לשרוק מסביבנו. אני לא יכול להשאיר אותך כך לבד בצד הדרך, לחסדיו של מזג האוויר. אולי בכל זאת תעלה לרכב, ותשמור על עצמך מהחורף שהחל לתקוף?' - מבקש הנהג.

'לא ולא!' - שב ההלך על תשובתו, מניד את ראשו לצדדים. 'מכבד את רצונך!' - מכריז הנהג, 'רק תסביר לי את ההגיון: הלא אתה רואה חורף, גשם עז ניתן ארצה. הנך עומד כאן לבד על אם הדרך, נטול כל הגנה מפגעי מזג האוויר. למה מסרב הנך להיענות להזמנתי לעלות לרכבי? מדוע אתה מתעקש להישאר בדרך, במקום להיכנס לפינה מוגנת ולנסוע אתי?'

חיך ההלך מעבר לטיפות המים שנשרו מכובעו הרטוב, והשיב לנהג גומל החסד: 'הלא תבין ידידי, כי אתה נוסע לכיוון מזרח, בעוד אני יצאתי לדרך ממזרח למערב. הצטרפות אליך תוביל אותי לכיוון ההפוך מהכיוון אליו אני חותר, הרכב שלך ממשיך כאן לכיוון ממנו יצאתי ומרחיק אותי מהיעד שאני צריך להגיע אליו. הייתי עולה על הרכב שלך בשמחה, אבל לא במחיר שאני אגיע לכיוון השני מהכיוון אליו אני רוצה להגיע!'

ה'חפץ חיים' סיים לשאת את משלו, ונענה לשואלו: 'אתה שואל למה אני לא משקיע את כוחותיי בלצבור הון, למה אני מקריב את כישורי וזמני ללימוד והפצת תורה במקום לקנות עושר ונכסים? הלא תבין, כל אדם משקיע את כוחותיו במה שמקדם אותו ליעדו, מתאמץ למען האתגר המוביל את חייו.

ואני' - המשיך ה'חפץ חיים' והסביר - 'מטרתך האחת והיחידה

היא לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. זו מטרת, זה תפקידי, זו שאיפתי היחידה, זו מגמתי בחיים. לימוד התורה, יגיעה בתורה, הפצת תורה - אלו כלים המובילים אותי למימוש שאיפתי בחיים, להשגת החזון שלי. השגת עושר, נכסים, כבוד ומעמד - כל אלה אינם משרתים את האינטרס שלי, הם לא מובילים לייעוד שלי בחיים, ולפיכך מיותרים הם בעיניי!

המסר המרומם הזה, העולה מהסיפור ששמענו מהמשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, יש בו כדי לנקות את המשקפיים מערפל העולם הזה, לזכך את המבט, לכוונן את הלב. אנו נמצאים כאן למטרה מסוימת, מאוד ברורה, מאוד חדה, מאוד תכליתית - להתקרב לבורא עולם, לעשות את רצונו, להביא קורת רוח בהיכלו. כל מה שמשרת את המטרה הזו - נשמח ונגיל לעשותו, נשתמש בכל הכלים - רוחניים כגשמיים, כדי להגיע לייעוד הזה. וכל מה שלא מקרב אותנו למטרה הזו - הופך למיותר, לא מצליח אפילו לבלבל אותנו. כי יהודי הוא ממוקד מטרה - לעשות את רצון הבורא ולעשות לו נחת רוח, ולמען מטרה זו ורק למענה הוא פועל כל ימי חייו!

מחזה מרטיט במחנה...

היו אלה הימים הנוראים ביותר עלי אדמות, תקופת מלחמת העולם השנייה. ארצות אירופה עלו בעשן, מיליוני יהודים עלו והתעלו לגנזי מרומים במסירת נפשם על קדושת ה'. מחנות הריכוז וההשמדה היו צפופים בהמון אדם, כשאישי אינו יודע מתי יבוא יומו...

בין רבבות היהודים ששהו במחנה אושוויץ, היה גם האדמו"ר הרה"ק רבי שמואל צבי הורוביץ מספינקא זי"ע, שבאותם ימים עוד היה בחור צעיר. כמו יתר היהודים שתה גם הוא את כוס התרעלה עד תומה, ובאחד הימים חש כי כוחותיו לא עומדים לו יותר, והוא חיפש יהודי שיוכל לחזק את לבו, אולי לומר לו אימרת שפר שתעצים את אמונתו לנוכח הקשיים והנסיונות...

הוא פונה אנה ואנה, והנה הוא נתקל בבחור היושב על אבן, ופיו ממלמל משהו. הוא מתקרב אליו ומנסה ללכוד את תשומת לבו - בתקווה כי הלה יחזק אותו, אך הבחור - עיניו עצומות, מצחו מקומט במאמץ, ופיו מוסיף למלמל הברות שקטות. הוא מתקרב אליו יותר ומנסה שוב להפנות את תשומת לבו - אך הבחור שקוע בשלו, פניו מעידות על ריכוז גבוה, והוא מוסיף למלמל...

הרבי מספינקא זיהה את הבחור, הלא הוא הבחור הקדוש ליפא הברשטאם הי"ד - בנו של האדמו"ר הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע. הבחור היה עלם צעיר, והמחזה המרטיט בו הוא נראה יושב על אבן וממלמל הברות לא ברורות בעומק השאול באושוויץ - עורר את סקרנותו של הרבי מספינקא. מה הוא מחפש כאן? מדוע הוא יושב כך, ומה הוא ממלמל?!

לאחר שניות ארוכות של המתנה, פקח הבחור את עיניו, ונפעם לגלות כי מישוהו עומד ומביט בו. ואז שאל אותו הרבי: 'אמור לי בבקשה, מדוע אתה יושב כך? במה מוחך מאומץ כל כך, מה כה מטריד אותך בעומק השאול בו אנו נמצאים, ומה אתה ממלמל ללא הרף בשקט ובריכוז גבוה?'

הבחור שמע את השאלות, הניף את אצבעו לעבר ארובות המשרפות, והשיב כשדמעות לחות בזוויות עיניו: 'הנה, כאן אני רואה את ארובות המשרפות, בהן מוסרים יהודים רבים כל כך את נפשם על קדושת השם. אני משער' - אמר הבחור הקדוש ואנחה נעקרה מלבו - 'שאני הבא בתור, זה עניין של זמן, שעות או ימים...'

הרבי מספינקא נותר ממקומו. לא רבים העיזו במחנה לדבר, או אפילו לחשוב, על העתיד הנורא המצפה להם. והנה הבחור מספר על כך ביישוב הדעת, ומוסיף:

'אני עומד לעלות לישיבה של מעלה, ואני רוצה להגיע מוכן, תוך שאני שולט בחומר שלמדתי כל חיי. לכן אני יושב ומשנן את כל מה שלמדתי, חוזר על התורה שלמדתי בעולם הזה, למען אזכור אותה היטב. אני רוצה להיות ערוך ומוכן לרגע בו אכנס בשערי שמים!' - אמר הבחור בפשטות...

לימים, סיפר האדמו"ר מספינקא את דברי הבחור, והוסיף בקול מצמרר: 'שוו בנפשכם, בחור לא מבוגר, עלם צעיר ממש, שנמצא בעומק השואה האכזרית אי פעם. כולם מסביב שרויים ושקועים במלחמה על החיים, והבחור הזה - ממוקד מבט, מכוון מטרה, חותר לייעוד של חיי - לדעת, להכיר ולשנן את התורה כולה על בוריה!'

והרי שם במחנות - הוסיף הרבי - 'לאיש מאיתנו לא היה כח לחשוב, לא היתה יכולת להרהר על העתיד. אבל הבחור הזה, שמחשבתו ומבטו נתונים ומפוקסים למטרתו העילאית הנכונה - לא התבלבל ולא היה נבוך. הוא הוסיף לפעול לפי השליחות שלו, שינן את התורה כדי להכין את עצמו, ודבר לא הרתיע אותו או שינה את תוכניותיו!' סיפור מופלא זה, אותו סיפר נכדו של הרבי מספינקא - הגה"צ רבי יעקב יוסף טווערסקי שליט"א רב קהילת ויז'ניץ מונסי בלייקווד, מעורר השתאות, מרטיט כל לב:

לפנינו בחור צעיר לימים, הנמצא בעומק השואה האכזרית שהיתה מימות עולם. הוא יודע שזה עניין של זמן עד שחיי יילקחו ממנו, מביט מרחוק אל עבר ארובות העשן ומבין שעוד מעט גם תורו יבוא. ובכל זאת - הוא ממשיך להיות צלול בדעתו, איתן במחשבתו, ממוקד במטרתו: לנצל את הזמן. לקנות את התורה. לשנן את לימודיו. להתכונן לחיי הנצח!

התנאים שסביבו אינם משפיעים עליו, האימים על חיי אינם מרתיעים אותו, הלחץ מפני עלייתו השמימה לא מבלבל אותו ולא נוטל את שלוות נפשו. כי הוא ממוקד מטרה, לבו ונפשו מכוונים למשימה, השליחות שלו נמשכת ואף מתעצמת: לקנות עוד ועוד תורה, להיות מוכן לרגע בו יכנס בשערי שמים!

הבה נלמד מהסיפור הזה את המסר לחיים שלנו, שברוך ה' מתנהלים בתנאים טובים יותר, ודווקא לכן - - -

הבה נזכור להיות ממוקדים במטרתנו האמתית בחיינו כאן, ניצול הזמן לקנות קנייני נצח, השקעת מאמץ במה שיעניק לנו תועלת נצחית, עבודה מאומצת בכיוון הנכון - עשיית נחת רוח לבורא עולם. זו מטרתנו, זו שאיפתנו. וככל שנהיה ממוקדים בה, ככל שהיא תוביל אותנו, ככל שנמדוד כל אתגר או משב רוח לפי התועלת שיביאו עימם להגשמת תכליתנו ותפקידנו - כך נוכל להגיע אל מטרתנו

נעמד רבי יוסף חיים זוננפלד במלוא קומתו, אל מול קבוצת הבריונים שאיימו עליו, ואמר בקול תקיף: "הנני מוכן לקדש שם שמים, אתם יכולים לירות בי! אני מהאמת לא אזוז כמלוא נימה"

כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם!

הרב בנימין בירנצווייג

"וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה עֹשׂוּ בָּא וְגו', וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַ פְּעָמִים עַד גִּשְׁתוֹ עַד אָחִיו" (בראשית ל"ג, א-ג)

מדוע שינתה התורה הלשון, וכתבה 'עד גישתו עד אחיו' ולא 'עד עשיו' כפי שכתבה בתחילת הפסוקים ובהמשכם שמוזכר רק הלשון 'עשו'? מה בא שינוי לשון זה ללמדנו? נס גדול התרחש לרבה של ירושלים, מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, בעקבות התגלית לסיבת שינוי הלשון של התורה בפסוק זה!

וכך סיפר נכדו, על שהתרחש בבית סבו באותם הימים של התחדשות הישוב היהודי בארץ ישראל, ומלחמות הדת בפורקי העול: "ישבתי ולמדתי את שיעורי היומי הקבוע עם הסבא, כשלפתע פרצו לחדר חבורת צעירים גבוהים וחסונים בעלי הופעה שחצנית ומאיימת, שפתחו במקהלה בטונים גבוהים בקללות עסיסיות, ובביטויי גנאי נגד המלשינים והבוגדים, שהולכים לגויים לדבר סרה ולהוציא דיבה רעה נגד הצינות ונגד ההנהגה הרשמית של עם ישראל.

"אני, כנער צעיר לימים, נבהלתי ונפחדתי מאד. דחקתי את עצמי לקרן זווית תחת התקרה המקומרת. הסבא, הרב זוננפלד זצ"ל, נשאר ישוב על מקומו כשארשת של שלווה ורגיעה נסוכה על פניו, בהביטו הישר בפרצופים המאיימים של הבריונים הגברתנים, במבט של חמלה וצער על בנים לעם ישראל, שפרקו עולה של תורה ודרך ארץ והתדרדרו לדרגה שפלה של מרצחים.

"שלוות נפשו וקור רוחו של הסבא, הביכו את המתנפלים שעוד הגבירו את השתוללותם תוך קמיצת אגרופים מאיימים למולו, כשהגיעה השתוללותם לשיא, והופעתם לבשה ממדים של אימים מוחשיים, התחיל הסבא לפרום את הכפתור העליון של חולצתו שהיה רכוס כמעט עד צווארו, עד שגילה את לבו, וכך כשמקום ליבו חשוף, נזדקר לפתע הסבא בתנועה זריזה מעל כסאו, התייצב מולם ופתח את דבריו בטון תקיף ובלתי רגיל:

"הנני מוכן לקדש שם שמים!!! ירו בי! רצחוני! אני מהאמת לא אזוז כמלא נימה!! לכו אמרו לשולחכם שהיהדות החרדית לא תהא מדרס לפני בני עוולה, אמנם לנו אין השפעה ודעה על מעשיכם ומעלליכם, אולם גם לכם אין זכות להתערב בענייננו ולכוון את מעשינו, הם ילכו בדרכם ואנו נלך בדרכנו, ושום אימים לא יפחידונו!!!"

"דבריו התקיפים של הסבא העלו את המתיחות לנקודת רתיחה, וכשנדמה היה שהנה עומדים הבריונים לבצע את איומם, לפתע הרימו הללו את רגליהם והסתלקו בחיפזון.

"להפתעתי ולהפתעת עוד אנשים שהיו במקום, הסביר הסבא את המאורע ואת קיצו המפתיע כדרכו, במעשה שהיה:

"בעיירה שאדיק שבפולין שבה חי הצדיק רבי נחום לעווי [שהתפרסם לאחר מכן בהיותו בירושלים, כצדיק הנודע ר' נחום שאדיקר], התגורר מלשין יהודי שהפיל את חיתתו על יהודי העיירה, מוסר ממונם למלכות, יורד לחייהם של הרוכלים העניים ומתעלל בהם ככל העולה על רוחו הגסה, מבלי שיהין מישהו להניאו ממעלליו.

"תאוה משונה הייתה לו למוסר הזה. כל שבת בבוקר היה בא לביהכ"נ הגדול של העיירה, מתיישב במזרח ועולה דווקא לעליית שישי. באחד הימים נפטר רב העיירה, ובמקומו נתמנה אחד מגדולי התורה, שאיווה לו דווקא רבנות של עיירה קטנה ושקטה זו, למען יוכל לשקוד על התורה באין מפריע. בין חבורת התלמידים שבאו להסתופף בצלו של אותו גדול, היה גם הצעיר רבי נחום שאדיקר, ובית כנסת קטן היה לו לרב ליד ביתו, שבו היה מתפלל ועובד את בוראו בפרישות ועוסק בתורה יומם ולילה.

"משהגיעו לאזניו של הרב שמע מעלליו ותעלוליו של המלשין, ודרכו בקודש לבא בשבת לביהכ"נ ולעלות לשישי, הרהר בלבו 'לא תגורו מפני איש מה יהא עלי', ואז גמלה בלבו ההחלטה לשים קץ להתקלסותו של אותו מלשין בבאי בית ה'.

"וישלח הרב לקרוא לשמש ביהכ"נ הגדול, ויצוהו להודיע לגבאים

הדבר: 'כשראיתי את המוסר הדוהר ומתקרב לקראתנו, חיפשתי מפלט והצלה באחד מפסוקי תורתנו הקדושה, והנה נזדמן לי פסוקו של החכם מכל אדם (משלי כז ט): 'וכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם' - ומיד התחלתי להרהר ולהפך בזכותו של אותו בר נש, כמה אומלל הוא, וכמה זקוק הוא לרחמים בשפל התהום המוסרי אליו נתדרדר, ומי יודע, אולי האשמה היא לא כ"כ בו אלא בנסיבות חינוכו וסביבתו? ייתכן מאד שאם היו מוכיחים ומייסרים אותו מקטנותו, ומכוונים אותו לדרך הישרה, לא היה מגיע לאן שהגיע. כהנה וכהנה השתדלתי להפך בזכותו, עד שנכמרו רחמי עליו ונעקרה מלבי כל טינה נגדו, ומכיוון שכך פעל כאן הכלל של 'כמים הפנים לפנים' ואף הוא - נכנסה מחשבה טובה בלבו, והתחיל להרהר אולי הרב צודק, כי הלא בטח מה שעשה עשה מתוך כוונה טהורה לשם שמיים, ולא לשם קינטור, ואם הוא פעל ללא מגור נגד התנהגותי רק את חובתו מילא, ובוודאי מתוך מחשבות כאלה - נתרכך לבו והגיע לרגע של חרטה ובקשת סליחה.

"הנה סיים הסבא הרב זוננפלד את דבריו: 'בדברים האלו הרהרתי גם אני, בשעה שעמדו מולי חמשת החלוצים והקמיצו אגרופים מאיימים מולי, וכך התהפך ליבם ונסו מהמקום'.

"המשיך הרב זוננפלד ואמר: 'אני מצאתי רעיון זה בתורתנו הקדושה - כשבאו המלאכים אל יעקב וסיפרו לו: 'באנו אל אחיך אל עשו', וביאר רש"י שם: 'שהיית אומר אחי הוא, אבל נוהג עמך כעשו הרשע עודנו בשנאתו', ואמנם עשו שונא הוא ליעקב, אבל גם יעקב שונא את עשו 'כי משנאיך ה' אשנא'.

"והנה אח"כ כתוב: 'וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא לקראתו וארבע מאות איש וכו'', כשיעקב ראה שהסכנה מתקרבת מה עשה?! 'וישתחו שבע פעמים עד גשתו עד אחיו', יעקב השתחוה וכפה את מחשבותיו והפך בזכותו של עשו 'עד אחיו', יעקב התייחס עכשיו לעשו כ'אחיו' - במחשבתו חשב על עשיו לטובה שהוא אחיו, וע"י מחשבות זכות אלה נתעוררה בו האחוה, אחרי שחיפש את הנקודה הטובה מתוך הרע, ומה היו התוצאות - 'וירץ עשו לקראתו ויחבקו' - נתגלגלו רחמי ונשקו בכל לבו.

"הנה, כי יעקב אבינו השתמש בסוגלת התורה הזו! 'כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם', זאת התורה גילתה לנו במה ששינתה הלשון 'עד אחיו' לא כתבה 'עד עשיו' - כי יעקב שינה כאן את מחשבותיו הרעות על עשיו למחשבות טובות על 'אחיו', ובכך הפך מחשבת עשו עליו גם לטובה".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו לו: bdirshu@neto.net.il

כי בשבת הקרובה הוא מתכוון לבא לתפילת הבוקר בביהכ"נ הגדול. תמהו הגבאים לפשר הדבר - מה יום מיומיים? וציפו לשבת לראות את כוונתו ונימוקו של רבם.

"בשבת בבוקר הופיע הרב בביהכ"נ, כשהוא מלווה ע"י שני תלמידיו הבכירים, שאחד מהם היה ר' נחום. בקריאת התורה כשהגיעה עליית 'שישי' - קרא הגבאי בקול צלול 'עמוד' לאותו מוסר, והוא החל לצעוד בצעדים בטוחים ויהירים לעבר הבימה, כששקט מעיק ומכאיב שורר בין המתפללים.

"והנה רעם של דפיקה עזה הפרה את השקט, וכל העיניים הופנו אל עבר מקום מושבו של הרב משם באה הדפיקה, 'עצור מחוצף, מה לך ולתורה הקדושה?', נשמע קולו המתכתי והרועם של הרב, 'מה לפה טמא ומשוקץ, שמוסר ממונם ונפשם של ישראל לרשות לברך על התורה?! צא טמא!!', רעם קולו של הרב בפנותו אל המלשין שנשאר עומד המום ומבולבל.

"הלחלה עברה בין המתפללים, בעת שהמלשין זינק בפנים מפיקות אימה וזעם כלפי הרב, כשאגרופיו הקמוצים דרוכים ומונפים להלום במרא דאתרא, אלא שחומה של אנשים התייצבה והפרידה בין המוסר הזועם לבין הרב שעמד זקוף ללא חת, בחר-אף פנה המלשין הנעלב והזועף לעבר דלת היציאה, ומתוך אגרופיו הקמוצים שלח אצבע מאיימת כלפי הקהל והמרא דאתרא כאומר 'עוד אלמדכם לקח'.

"באחד הימים הוזמן הרב להיות מוהל באחד מכפרי הסביבה. השכים הרב קום ובלוויית שני תלמידיו יצא לדרך בדרך העפר הפונה מהעיר אל הכפר, והנה הם לא הרחיקו לכת, כשלפתע הבחינו שני התלמידים במלשין הדוהר בסוסו מהכוון הנגדי לקראתם, ואף מנפנף בשוטו לעומתם כמאותת להם לעצור. יצא לבם מרוב פחד בעוד שהרב, שגם הוא הבחין במתרחש, נשאר שלוו ורגוע כאילו אין העניין נוגע לו כלל. ככל שהסוס ורוכבו התקרבו - גבר והלך פחד התלמידים וחששם מהתוצאות המאיימות - כשכל אותו זמן לא סרה שלוות הרב מעל פניו האציליות.

והנה קרב ובא הסוס הדוהר, וממנו קפץ בתנועה זריזה המלשין, שניגש בצעדים מהירים לעבר עגלת הרב שנעצרה אף היא. לתדהמת התלמידים נעמד המוסר ע"י עגלת הרב, ובהתכופפו בהכנעה כלפי הרב התחיל ממלמל משפטים מקוטעים: 'מורנו ורבנו! סלח לי! מחל לי על כל מה שעוללתי וחטאתי נגדך, רבי! שא נא את עוונתי כי אתה הצדיק ודרכיך ישרים ורק אני ומעשי מקולקלים המה', ותוך שהוא ממלמל דברי פיוס וריצוי פנה עורף קפץ בחזרה על סוסו ונעלם מן האופק.

"כשהם נדהמים ונפעמים מהמחזה שהתרחש שכולו נס ופלא, נתנו שני התלמידים עיניים תמהות ברבם שנשאר שליו כמקודם, כשהוא מסביר להם שאין כאן לא אות ולא מופת. הוא הסביר את פשר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

הסבא כדרכו בקודש לא אז ולא נע, מלא בטחון בקב"ה, שהפורעים לא יגעו בו לרעה, המשיך לעמוד כשכוס ההבדלה בידו, והמתין לעת שיוכל להבדיל. כעבור כמה רגעים, הוא הבדיל על הכוס בשלווה. תלמידיו העידו שקולו היה רצוף וגופו היה רגוע ואף טיפת יין אחת לא נטפה מן הכוס

הסבא עזר בכל כוחו לחולים, עד שנדבק אף הוא במחלה שממנה לא קם. בשנת תשכ"ג פונה בית הקברות היהודי ב'קייב', והעלו את עצמותיו לארץ ישראל בלוויית רבבות, ביום י"א בסיון, ונטמן בהר המנוחות בירושלים ת"ו.

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרָר לוֹ וַיַּחֲזֵק אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֵּאֵן וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחְנֹת" (בראשית ל"ב, ח')

האמונה והביטחון - כותב הרמב"ן (בפ"א ב'ספר האמונה והבטחון' המיוחד לו) - הם שני עניינים נפרדים, לא כל המאמין בוטח, אבל כל הבוטח מאמין...

האמונה היא כמו האילן, והביטחון הוא כמו הפרי. הפרי אכן מעיד על האילן שגדל ממנו, וכמו"כ הבוטח בה' מעיד כי הוא אכן מאמין בו, כי אם לא כן במה יבטח. אך כשם שאין האילן מעיד על פירותיו, כי יש אילנות שאינם מוציאים פירות, כך המאמין אינו בוודאי בוטח בה', כי לפעמים יחשוש שמא יגרום החטא, או שמא קיבל כבר על מעשיו הטובים, בניסים שעשה עמו הבורא. ועל כן אף המאמין משתדל, כי הוא ירא שמא החטא גורם. ולולא

הרב ישראל ליוש

ביום י"ז בכסליו חל יום היא"צ של הגאון הצדיק רבי יוסף יוזל הורוביץ זצ"ל, המפורסם בכינויו 'הסבא מנובהרדוק'. רבי יוסף יוזל נולד בשנת תר"י בעיר 'קורטוביאן' לאביו הגאון רבי שלמה זיו זצ"ל רב העיירה. בבית גדול ששימש לאכסניה לרבנים וגאונים רבים גדל רבי יוסף יוזל, עם שלושת אחיו וארבע אחיותיו. בנערותו גילה כשרונות מיוחדים, ומסר בעיירתו שיעורים, וכתב חיבור על ספר 'קצות החושן'. כשהיה בן שמונה עשרה נשא את אשת נעוריו מהעיירה 'שווקשנה', ובין האירוסין לנישואין נפטר חותנו, ופרנסת אלמנתו ושמונת ילדיה נפלה על כתפיו, והוא נאלץ לצאת למסחר, וכישוריו המיוחדים עזרו לו גם בזאת.

במסחרו הגיע פעמים רבות לעיר 'ממל', שם הכיר את מורו ורבו הגאון רבי ישראל סלנט'ער זצ"ל, ואחר שדבק בו, עזב את עסקיו והתמסר כולו ללימוד תורה ומוסר, בכלל ב'קובנה', יחד עם הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל, הגאון רבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל ועוד.

לאחר תקופה, עבר עם אשתו ובנו ל'סלובודקה', שם הסתגר לתקופה ארוכה שלא בא במגע עם איש, רק עסק בתורה ועבודת ה'.

הגאון רבי שמחה זיסל זיו, 'הסבא מקלם' זצ"ל התנגד מאוד להסתגרותו ושכנע אותו לצאת ולהשפיע מתורתו ויראתו לציבור, ואכן החל לערוך מסעות חיזוק ברחבי רוסיה ופברביה.

בשנת תרנ"ו פתח את ישיבתו המרכזית בעיר 'נובהרדוק', ובנוסף פעל לייסד ישיבות ובתי מדרש דומים בערים עם אוכלוסייה יהודית גדולה, שפעלו ברוח שיטתו המוסרית.

בשנת תרע"ד כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, למרות הקושי בקיום עולם הישיבות, המשיכה ישיבת נובהרדוק לפעול ביתר שאת, ומפני החשש מהצבא הגרמני ורוחות ההשכלה, החליט להעביר את ישיבתו לעיירות הפנימיות של רוסיה, עד שהגיע בשנת תרע"ה לעיר 'הומל' הרחוקה משדות הקרב.

בשנת תרע"ט עבר עם חלק מתלמידיו ל'קייב', שם התקבצו פליטים רבים והיה מחזקם ומעודד את רוחם. בסמוך לחג הסוכות פרצה מגפה בעיר 'קייב', ממנה נספו יהודים רבים, ביניהם כמה מתלמידי הישיבה.

שהפורעים לא יגעו בו לרעה, המשיך לעמוד כשכוס ההבדלה בידו, והמתין לעת שיוכל להבדיל. כעבור כמה רגעים, הוא הבדיל על הכוס בשלווה. תלמידיו העידו שקולו היה רצוף וגופו היה רגוע ואף טיפת יין אחת לא נטפה מן הכוס.

לא רק מעצמו תבע לבטוח בקב"ה בשלמות, גם מתלמידיו ומהיהודים שהתדפקו על דלתו, תבע כן. יהודי פנה אליו בבקשה שיברך את בנו השוכב על ערש דווי ונוטה למות. "עליך להשתדל להביא רופא מפורסם, מומחה גדול שיציל את בנך מן הסכנה" - אמר לו הסבא - "אך התשלום על כך רב מאוד... מאה רובל..." בליית ברירה הסכים האב לשלם את מיטב כספו, העיקר שבנו יתרפא...

"כוונתי היתה" - הסביר לו הסבא - "שעליך לשכור עשרה אנשים שיתפללו על בנך החולה, ויאמרו 'אמן יהא שמיה רבא' בכוונה, כהבטחת חז"ל שהעונה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוחו קורעין לו גזר דינו..."

"מאה רובל...?!?" - החל האיש לקבול על השכר המרובה של המתפללים - "כל כך הרבה כסף צריך לשלם להם?... ומי אמר כלל שזה יועיל...?"

"הכי צד תעזור תפילתך" - הוכיח אותו הסבא - "אם אתה בעצמך מסתפק ביעילותה וביכולתה לרפא לפחות כמו הרופא המומחה...? הרי רק הוא ית' רופא כל בשר הנאמן, ברצותו מחיה וברצותו ממותת..."

"וַיֵּצֵעַ בְּכַף יָרְכוּ וַתִּקַּע פֶּה יִרְךָ יַעֲקֹב" (בראשית ל"ב, כ"ו)

מֵרֵן הַסְּבָא מְנוּבֵה־רְדוּק ז"ע מְבִיא דְבָרֵי הַזּוֹהַר הַקְּדוֹשׁ שְׁכִינֵן שְׂרָאָה הַמְּלֹאךְ שְׂאִינֵן יְכוּל לִפְגוּעַ בְּתוֹרַתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, פִּגְעַ בְּתַמְכִּין דְּאוֹרֵי־תַא' שְׁלוֹ.

מְבוֹאֵר, אוֹמֵר הַסְּבָא, שְׂאִכֵּן אֵינן בְּכַח הַיֵּצֵר הָרַע לִיגַע בְּלִימוּד תּוֹרָה עֲצוּמָה, וְלִכֵּן פּוֹגַע בְּאֲמֻצֵּי־הַנְּדָרִים לְאָדָם כְּדֵי לְלַמּוֹד. וּמִכַּאֵן יֵשׁ לִימוּד לְדוֹרוֹת הַבָּאִים, כִּי מַעֲשֵׂה אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים, שְׂבִאֲמַת בְּכָל מָה שְׁנוּגַע לְגוֹף לִימוּד תּוֹרָה, יִקְשֶׁה מְאֹד עַל הַיֵּצֵר הָרַע לְהַחֲלִישׁוֹ, וְכֵן עֵיקַר עֲבוּדָתוֹ וּפְעוּלָתוֹ הוּא בְּתַמְכִּין דְּאוֹרֵי־תַא', שְׂאֵלוֹת הַחַיִּים וְדִאֲגָתָם, וְהַתְּנָאִים הַנְּלוּוִים הַנְּצָרִים לְאָדָם כְּדֵי לִישֵׁב לְלַמּוֹד בְּשִׁלוּהָ

וְזוֹהוּ מָה שְׂאִמְרוּ חז"ל (חולין צ"א א) חַד אִמְרֵי שְׂהֵי־צֵר הָרַע נְדָמָה לּוֹ כַּעֲכוּ"ם וְחַד אִמְרֵי שְׂהוּא שְׂהוּא נְדָמָה כְּתַלְמִיד חֶכֶם, וְנִרְאָה שְׂלֹא נִחְלָקוּ, אֲלֵא אֵלוֹ שְׁנֵי דְרָכִים בְּתַחְבּוּלוֹת הַיֵּצֵר לְהַחֲלִישׁ ה'תַּמְכִּין דְּאוֹרֵי־תַא' שֶׁל הַלּוּמֵד תּוֹרָה. פְּעֻמִּים שְׂבִיבֹא אֵלָיו כַּעֲכוּ"ם הֵיִינוּ שְׂבִיבְלָב אֹתוֹ בְּדַעוֹת כּוֹזְבוֹת שֶׁל כּוּחֵי וְעוֹצֵם יָדֵי, וְשִׂאֵר טַעֲנוֹת מְשׁוּנוֹת הַמּוֹנְעוֹת אוֹתוֹ מִלְּהַשְׁקִיעַ בְּלִימוּד תּוֹרָה, וּפְעֻמִּים שְׂבִיבֹא

הִירָאָה מִן הַחֲטָא, הִיתָה הַהִשְׁתַּדְּלוֹת, חִסְרוֹן בְּאֲמוּנָה. אֲבָל הַבוֹטָח בְּאֲמַת, אֵינוֹ מִפְּחָד מִן הַחֲטָא, וְע"כ אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל שְׂהֵרִי בּוֹטָח הוּא, כְּמוֹ שְׂאִמְרֵי דוֹד בְּתַהֲלִים (קִיב) 'מְשֻׁמְעָה רַעָה לֹא יִירָא נִכּוֹן לְבוֹ בְּטוֹחַ בַּה'.

בְּזֹאת מְבִאֵר הַרְמַב"ן אֵת פְּחָדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מַעֲשִׂיו, וְהַשְׁתַּדְּלוֹתוֹ בְּחַצִּייתֵי הָעַם אֲשֶׁר אֵיתוֹ וְהַצָּאן וְהַבְּקֵר לְשָׁנֵי מַחְנוֹת. כִּי בְּאֲמַת הֵרִי הַבְּטִיחַ הַקַּב"ה לִיעֲקֹב: 'הִנֵּה אֲנִי עֹמֵךְ וְשִׁמְרֵתִיךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ...' וּמָמָה חֲשַׁשׁ יַעֲקֹב? וְכִי, חֲלִילָה, לֹא הִיא בּוֹטָח בְּהַבְּטַחַת הַקַּב"ה? אֲלֵא, בְּפַסּוּקִים מְבוֹאֵר שְׂעֵקֵב אֲבִינוֹ אִכָּן חֲצָה רַק אֵת הָעַם אֲשֶׁר אֵיתוֹ וְאֵת הַצָּאן וְהַבְּקֵר, אֲבָל אֵת נַשְׂיוֹ וְאֵת בְּנֵיו לֹא חֲצָה, כִּי עֲלִיהֶם הִיא בּוֹטָח בְּהַבְּטַחַת הַקַּב"ה, אֲבָל עַל הָעַם אֲשֶׁר אֵיתוֹ וְעַל מַקְנֵהוּ, לֹא הַבְּטִיחוֹ הַקַּב"ה, וְעֲלִיהֶם חֲשַׁשׁ שְׂמָא יְגֵרוּם הַחֲטָא, וְהַשְׁתַּדֵּל בְּחַצִּייתָם לְשָׁנֵי מַחְנוֹת.

מֵרֵן הַסְּבָא מְנוּבֵה־רְדוּק ז"ע (מְדַרְגַּת הָאָדָם, דְּרָכֵי הַבִּיטְחוֹן פ"ח) מְבִיא אֵת דְּבָרֵי הַרְמַב"ן, וּמוֹסִיף שְׁנִיתֵן לּוֹמֵר שְׂאִיךְ חֲשַׁשׁוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מִן הַחֲטָא, לֹא הִיא אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂהִיָּה לּוֹ עֶסֶק עִם עֲשִׂיו, שְׁנַתְּבָרֵךְ מִיִּצְחָק: 'וְהִיא כְּאֲשֶׁר תִּרְיָד וּפְרַקַת עוֹלוֹ מֵעַל צוּוֹאֲרֵךְ', הֵיִינוּ שְׂכּוּחוֹ שֶׁל עֲשִׂיו כֹּל כֵּךְ גְּדוֹל, עַד שְׂאִפִּילוֹ יִרְיָדָה מוֹעֵטָה שֶׁל יַעֲקֹב, מְרוּמַמַת אוֹתוֹ, לִכֵּן חֲשַׁשׁ יַעֲקֹב שְׂמָא הַחֲטָא יְגֵרוּם חִסְרוֹן בְּמַמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב עַל פְּנֵי עֲשִׂיו, אֲבָל בְּאֲמַת אֵינן הַחֲטָא סִיבָה לְחִסְרוֹן בְּבִיטְחוֹן, כִּי אִפִּילוֹ רִשְׁעֵי הַבוֹטָח בַּה' חֲסֵד יִסּוּבְבֵנוּ.

מִידַת הַבִּיטְחוֹן שֶׁל מֵרֵן הַסְּבָא מְנוּבֵה־רְדוּק ז"ע הֵלֵא הִיא מִן הַמְּפּוֹרְסָמוֹת. מַעוֹלָם לֹא דָאָג אֵת דְּאֲגַת הַמַּחֲרָ בְּשׁוּם עֲנִין, כִּפִּי שְׂעוּד יִסּוּפֵר, וְגַם לֹא הִתְרַגַּשׁ מֵאִף מְאוּרַע גְּדוֹל וּמִסּוֹכֵן כְּכֹל שְׂהִיָּה, וְלֹא זֶה בְּעַבּוֹר שׁוּם מַקְרָה כְּמִלּוֹא נִימָה מְשַׁרְגַת חִייוֹ הַרוּחָנִיִּים...

עוֹז בְּטַחּוֹנוֹ בְּקַב"ה נִיכֵר מְאֹד בְּשָׁנוֹת הָאֵימָה, עַת פְּרַצָּה מִלְחַמַת הָעוֹלָם הָרֵאשׁוֹנָה, כְּאֲשֶׁר הִתְמוּטְטוּ מוֹסְדֵי תַבֵּל, וְהִישִׁיבוֹת הַתְּקִשׁוֹ לְכֹלְכֹל אֵת בְּנֵיהֶם, רַבִּים מְבִנֵי הִישִׁיבוֹת חֲזָרוּ לְבַתִּיהֶם לְבַקְשַׁת הַהוֹרִים, וְרַק יִשִּׁיבַת נּוֹבֵה־רְדוּק עֲמַדָּה כְּצוֹר אֵיתָן, וְלֹא זֶה בְּלִבְדֵי שְׂלֵא סָגְרָה אֵת שְׂעִרְיָה, עוֹד הַסְּבָא הַכְּרִיז וּפְרַסֵּם בְּעִיתוֹנִים שְׂהִישִׁיבָה נְכוֹנָה לְקַלוֹט אֵת כָּל הַתְּלַמִּידִים שְׂבִיבֹא.

הַשְּׂמוּעוֹת דְּבָרוֹ עַל כֵּךְ שְׂהַסְּבָא מְבִטִיחַ שְׂמִי שְׂבִיבֹא לִישִׁיבָה יִצְלַל מְגִיֹּס לְצַבָּא, וְאִכָּן הַמוֹנֵי בְּחוֹרִים הַצְּטֵרְפוֹ לְסַפְסֵלֵי יִשִּׁיבַת נּוֹבֵה־רְדוּק. וּבְכָל אֹתָהּ הָעַת, לְמִרּוֹת הַמִּצַּב הַבְּלַתִּי בְּרוּר בְּעוֹלָם כּוֹלוֹ, עַת מַחוּץ תִּשְׁכַּל חֲרַב וּמַחְדָּרִים אֵימָה, לֹא חֲדַל הַסְּבָא מִלִּישִׁיבַת נּוֹסְפוֹת, כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד עַל גִּבְנֵי, תוֹמֵךְ, מַעוּדָד וּמְמַרְיָן.

בְּשָׁנָה הָאַחֲרוֹנָה לְחַיֵּי הַסְּבָא, הַמְּלַחְמָה הַתְּנַהֲלָה בְּשִׂיא תּוֹקְפָה, אִךְ בְּבִיתוֹ שֶׁל הַסְּבָא, כְּאִמּוֹר, הַתְּנַהֲלוֹ הַחַיִּים כְּסִדְרָן. פְּעַם אַחַת, בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, רָצָה הַסְּבָא לְהַבְּדִיל כְּשֶׁהַכּוֹס כְּבֵר הִיתָה מוֹנַחַת בִּידוֹ, וּלְפַתַע פְּרַצָּה לְעִירְיָה קְבוּצַת פּוֹרְעִים, וּבְרַחוּב נִשְׁמַעוּ מִטְּחֵי יְרִיּוֹת כְּבָדִים, שְׂלֵא פִּסְחוּ אִף עַל חֲצָרוֹ שֶׁל הַסְּבָא, וְאֵט אֵט הִתְקַרְבוּ הַפּוֹרְעִים לְבֵיתוֹ, וּבְנֵי הַבַּיִת מִיָּהָרוּ לְהַסְתַּתֵּר.

אִךְ הַסְּבָא כְּדָרְכוֹ בְּקוֹדֵשׁ לֹא זֶה וְלֹא נַע, מִלֵּא בְּטַחּוֹן בְּקַב"ה,

אליו כתלמיד חכם, שיבוא אליו עם סברות שאף לפי התורה, אין לו ללמוד כל כך בהתמדה, ויגייס ל'טובתו' מאמרי חז"ל: 'יפה תלמוד עם דרך ארץ' ו'כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה', ועוד כהנה סילוף מאמרים, כדי לעקמו מדרך טוב, והסבא מאריך שם (דרכי הבטחון פרק י"ב) עוד בתחבולות היצר והעצות להישמר מהן.

ומסיים מאמרו: "והחובה רבה על המבקש ה' באמת, שישמור עצמו בתחילה שלא יהיה נאחו בסבך של 'תמכין דאורייתא', היינו החשבונות של שאלת החיים, ומצב הכבוד שלו בחיי החברה, ועליו להימסר עצמו אל התורה, ולפרוק מעל צווארו עול חשבונות הרבים, שעל ידי זה יתקדש קודש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם".

תקצר היריעה ויכלה הדיו אם נספר אף מעט מהתגברותו של הסבא זי"ע על יצרו, ומשליטתו המלאה עליו בכל שטחי החיים, הן ביראתו שקדמה לחכמתו, והן במידותיו הנאצלות, להרנין לב נדכאים ושפלים...

די אם נספר כיצד עזב את עולם המסחר שעסק בו, ונזרק באחת כל כולו לעולם התורה והיראה...

כאשר פגש הסבא לראשונה את הגאון רבי איצ'לה בלאזר מפטרבורג זצ"ל, שאל אותו ר' יצחק: "לאן פניך מועדות?", "ללייפציג, לסחור ביריד!" - השיב הסבא.

"ותורה מה תהא עליה?" - שאל ר' איצ'לה, "צריך אני לפרנס את משפחתי" - ענה הסבא - "אם לא אתעסק במסחר, במה נחיה...?" "ובמה נמות..." - הוסיף ר' איצ'לה לייסר את הסבא - "מה נענה ביום הדין...!?"

דברי רבי איצ'לה שיצאו מן הלב, נכנסו היטב לליבו של הסבא, והציתו בו שלהבת קודש ומיני אז דבק בתורת המוסר והיראה.

בעקבות הפגישה עם הגאון רבי ישראל סלנט'ער זצ"ל שתואר כאן, דבק בו הסבא זי"ע והלך אחריו כשבו ביד שוביו...

היה זה באחד ממסעותיו של הסבא לעיר 'ממל', שם פגש את רבי ישראל ושוחח עמו בעניינים העומדים ברומו של עולם. תוך כדי שיחתם נודע לרבי ישראל שהסבא כבר שכר עגלה כדי לחזור הביתה בתום הפגישה, ואז האיץ בו רבי ישראל שיחזור לאכסנייתו, כי אולי יחפש אותה העגלון, ומשלא ימצא אותה, תגרם לו עגמת נפש, "על אף שיחתנו החשובה" - הסביר רבי ישראל - "אסור לעשות זאת על חשבון הזולת..."

רגישותו של רבי ישראל, הקסימה מאוד את הסבא, ומיני אז נקשר בו ובתורתו, עזב את מסחר העולם הזה ודבק בחיי העולם הבא.

הרבנית ע"ה ספרה שתמיד כאשר חזר מבית המרחץ בערב שבת, היה חסר אחד מבגדיו, וכשנשאל על כך, התברר שמסר את הבגד

לאחד הנזקקים.

תלמידו הג"ר ירוחם ורהפטיג זצ"ל סיפר שפעם בא לפנות בוקר לחדרו וראה שהדלת הפנימית מפורקת, לאחר העיון ראה שהסבא ישן עליה כשהוא מכוסה בגלימתו, ועל מיטתו ישן אחד הבחורים.

פעם בא אליו בחור מהישיבה ובפיו בקשה: "עלי לשוב לביתי ואין בידי פרוטה להוצאות הדרך...!", מיד לקח הסבא מבתו הכלה את טבעת האירוסין שקיבלה מחתנה, הוא משכן אותה ולווה תמורתה כסף ונתן לבחור הנזקק.

היה ירא חטא מאוד. פעם הלך ברגל מ'ברדיטשוב' ל'זיטומיר', ולא הסכים לעלות לעגלה בשום אופן, כי חשש לשטנוז בכיסאות.

תלמידו המובהק הג"ר יואל ברנצ'יק זצ"ל הצטרף אל הסבא בדרכו לייסד ישיבה ב'ביאלסטוק', הם הלכו ברגל כל הלילה, ורק לפנות בוקר נזדמנה להם עגלה, ומחמת עייפותם הרבה נרדמו מיד כשהתיישבו בה.

לפתע התעורר הסבא בבהלה, ושאל בחרדה: "האם איחרנו זמן קריאת שמע?" "לדעת הגר"א עדיין לא איחרנו זמן קריאת שמע!" - ענה ר' יואל.

לאחר שבע שנים נפגשו שוב הסבא ור' יואל, ושוב שאל אותו הסבא: "האם אתה בטוח שלא איחרנו בשעתו זמן קריאת שמע, או שאמרת כן להפיס את דעתי...?"

וכעבור שש שנים, שוב נפגשו הרב והתלמיד, ושוב אמר הסבא לר' יואל: "עדיין חוששני לאותו איחור זמן קריאת שמע..."

פעם בערב שבת השאיל משכנו לאכסניה, תושב מוסקבה, מברשת לנקות את בגדיו לכבוד שבת, כשרצה להשיב לו אותה, גילה כי הלה כבר הלך לבית הכנסת לתפילת 'קבלת שבת', וכשרצה לעשות זאת במוצאי שבת, התברר כי הלה ארז את מטלטליו ועזב כבר את האכסניה.

המברשת נותרה בידי הסבא, והצטער מאוד על שאינו יכול להשיבה לבעליה, ומאז תמיד היה מחזר אחר אותו אדם, ובכל מקום שהגיע חיפש אחריו או אחר מכריו.

שבע שנים אחרי אותה שבת, פגש באחת ממסעותיו אדם שהציג עצמו כמוסקבאי, וכמובן מיד שאל אותו הסבא אם הוא מכיר את בעל המברשת, וכששמע הסבא כי הלה שכנו של המשאיל, שמח שמחה גדולה עד מאוד, ומסר לידו את המברשת על מנת ששייבה לבעליה...

"וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב... (בראשית ל"ד, א)

'וְעָנְתָהּ בִּי צְדָקָתִי בְּיוֹם מִחְרָי, רַבִּי יְהוּדָה בַּר סִימֹן אָמַר פְּתִיב 'אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מִחְרָי, אֲתָה אָמַרְתָּ:

'וְעִנְתָּהּ בִּי צְדִיקְתִּי בְיָוִם מַחֵר, לְמַחֵר בְּתֶךְ יוֹצֵאת
וּמִתְעַנֶּה, שְׁנֵאֵמַר: 'וַתֵּצֵא דִינָה בַת לֵאָה'.

[בראשית רבה עג ט]

מרן הסבא מנובהרדוק ז"ע מאריך לבאר בספר 'מדרגת האדם' (בדרכי הביטחון פרק ג') שכל ענין המקלות שפיצל יעקב אבינו ליחס הצאן, לא היה חיסרון באמונה ובביטחון, כי דאג על משכורתו, אלא עשה כך כפועל שעושה מלאכתו באמונה, כי ע"ז יתרבו הצאן יותר, כי בלי הצבעים לא יתכן העיבור, עיין שם. ומכל מקום, אף שהיה יעקב אבינו שלם במדרגת הביטחון, אף על פי כן העידו חז"ל כי לפי מדרגתו העליונה במדת הביטחון נחשב לו למכשול מה שחשב אודות מחר, ואף שנתבאר שלא היה זה חיסרון בביטחון ודאגה על המחר, מכל מקום דקדקו עמו כי אל לו לחשוב על מחר כלל, ולפי דרגתו העליונה נחשב לו לפגם. ולו הלך תיכף מלבן ולא היה מתעסק כלל על ענין המחר, לא ארע מעשה דינה, שהיה כעונש על דבריו, כדברי המדרש הנ"ל. ומסיים הסבא ומקיש הדברים למעשה: "וכל שכן מי שמהרס כל מעמדו במדרגת הביטחון בשביל דאגת מחר, שכל דאגתו הוא בעיקר לענין שאלות החיים של מחר, ודאי שאין לך מכשול גדול מזה".

הסבא מנובהרדוק ז"ע גדול הבוטחים בה', וכגודל בטחונו כך מיעוט השתדלותו, היה סמוך ובטוח שחסרונותיו יתמלאו, אם חפץ בכך ה', ולא טרח עבורם מאומה.

מפורסם הסיפור שפעם ישב הסבא בבית ההתבודדות בלב היער, ולמד לאור הנר, עד שהוא כבה לאיטו. הצטער הסבא על ביטול התורה שנגרם מכך, אך שם בטחונו בקב"ה שאם אכן מגיע לו אור, הוא יגיע.

והנה לפתע הגיע אדם בלתי מוכר הגיש לסבא נר ונעלם. הסבא שלא הכיר את מוסר הנר, הבין כי יד ההשגחה זימנה לו את הנר, ועל כן הצניע את שארית הנר, כעשרים וחמש שנה, לזכר הנס שאירע עמו בעבור בטחונו בקב"ה.

לימים פרצה שריפה בנובהרדוק ובין שאר החפצים שנשנרפו, נשרף גם הנר. שמח הסבא ואמר: "מן השמיים מורים לי שאין יותר צורך באות ומופת על דרך הביטחון שלי, הלא היא מציאות קיימת...". תלמידו, הסטייפלער ז"ע, הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל חיבר שיר על מעשה זו:

ביער גדול וגבוה
בין שדרות שקמה
בית קטן קבוע
משנות קדם הוקמה
ואחד קדוש ונורא
מתבודד לו שמה

ועוסק בקדושה ובטהרה
בתורת ה' תמימה
ויעמול בתיקון המידות
וירדפם עד חרמה
והשיג כל חמודות
והתמימות והערמה
ועל בטחונו בקונו
הנפלאה והרוממה
נתן ליבו ועינו
מימים ימימה
ובפרוס חשכת הליל
בנפול היקום בתרדמה
יגבור הצדיק חיל
בלימוד המוסר בנעימה
ובאחת הלילות
וזה שעות כמה
לומד הצדיק בהתפעלות
בהשתפכות הנשמה
ושעה אחר שעה
חולפת ונעלמה
והנר דולק בדומיה
עדי שמנו נשלמה
והצדיק אביר תקותו
ובטחונו בקונו עצומה
להיות אור בביתו
היפלא מה' מאומה
הנר אך כבה
ואיש נכנס פנימה
ונר הניח בענווה
ויעלם האיש פתאומה

ספור דומה מספר הסבא ז"ע באחת משיחותיו על אדם אחד, וידוע שזה ארע לו עצמו.

הוא ישב פעם בתחנת רכבת בדרכו למחוז חפצו ולא היה בידו פרוטה עבור כרטיס הנסיעה. התיישב לידו אדם שהכירו ושאל אותו אם יש לו עבור הוצאות הדרך? ומשנענה בשלילה, שאל אותו: "אם כן, הכיצד תסע?" "אל דאגה" - ענה לו הסבא - "יש עוד זמן, עד שהרכבת תגיע, בוטח אני בה' שיהיה לי כרטיס...".

הדקות עוברות, הרכבת עומדת לצאת מהרציף וכרטיס הנסיעה בושש מלבוא, אך הוא בשלוותו, והחבר רוטן על הסבא וזועק: "מאין לך הבטחון הזה...?! וכי עם בטחון אפשר לשלם ברכבת...?!". אך הסבא בשלו, לא מתרגש מזעקות חברו, ממשיך לבטוח בקב"ה שאם הוא צריך ליסוע ברכבת זו, הכרטיס המיוחל בוא יבוא... והנה הרכבת כבר צופרת את צפירת תזוזתה, ולפתע רץ לעברו

"של מי הבניין הזה?", משאמרו לו שזו ישיבת 'אור החיים', ביקש לראות את מי שעומד בראשה. הוא נכנס אלי ואמר: "אני ממש מתפעל! איך הצלחת להקים בניין כזה?" אמרתי לו: "פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. כל הבניין הזה הוא מלחמם של אנשים. אלו שהצליחו יותר נותנים מעשר". ואז אמר: "גם אני מעוניין לתרום!" וכתב צ'ק על סך עשרת אלפים דולר... חסיד סאטמאר שסתם עבר ליד הישיבה והתפעל!... נפשו איוותה ויעש.

לפני כמה עשרות שנים הגיע האדמו"ר הקדוש לביקור בארץ ישראל, וקבלנו ממנו ברכה. כל העשירים של סאטמאר התמודדו ביניהם, מי יזכה להביאו במכוניתו משדה התעופה לירושלים, כמו האבנים של יעקב אבינו שכל אחת רצתה שעליה יניח צדיק ראשון... עשו מכרז, ובסופו של דבר הזוכה תרם שבעים אלף דולר, סכום גדול מאוד באותם הימים, כדי לזכות בזכות הזאת. פלא פלאים! על כל פנים, היה גביר גדול אחד שאירגן דינר בליל שבת, באחד מבתי הכנסת המפוארים. הוא תיכנן שהאדמו"ר יערוך טיש, ויעורר את הציבור לעשות צדקה למען המוסדות. להפתעתו הרבה, לפני שבת, הודיע האדמו"ר כי לא יהיה טיש! הסיבה: הרבנית מבקשת!

"כבוד האדמו"ר! הלוא האדמו"ר הוא הקובע! ובפרט שמדובר על צדקות גדולות למען המוסדות!"

"אם הרבנית בקשה שלא יהיה טיש - אין טיש!"
האדמו"ר הבחין שהלה מתפלא, ואמר: "ואם סבור אתה שהיא, כביכול, ניצחה - לא ולא! אני ניצחת! כי המנצח הוא זה שמוותר!".
איזה מוסר השכל! רבים אומרים משפטים בסגנון: "אני פה הקובע! אף אחד לא יגיד לי מה לעשות"... הם סוברים שבשתלטנות הזו הם המנצחים, ואינם יודעים שההיפך הגמור הוא האמת הצרופה: מי שמוותר הוא המנצח, הוא המצליח! כמו שאמר ה"חפץ חיים" זצ"ל: מעולם לא ראיתי אדם שוויתר והפסיד.

ה' משלם שכר למי שמתגבר על מידותיו ומוותר. מי שמתעורר בקרב רצון לדבר לשון הרע, הדיבור כבר עומד על קצה לשונו, וברגע האחרון הוא מצליח להתגבר - לכבוש את יצרו ולנצור את פיו - אין לתאר את שכרו!

(מתוך 'משכני אחריר')

מלמדנו יעקב אבינו דרך חיים: לוותר, ושוב לוותר! מי שמוותר - מצליח!

ויתור - היסוד שעליו עומד הבית

קבוצת אברכים העוסקים בהכנת חתנים לבניית ביתם, נכנסה למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ושאלה בפייהם: בדרך כלל ההכנה כוללת סדרה של שמונה עשר מפגשים. והנה הגיע חתן מחוץ לארץ, שמועד חתונתו בעוד שלושה ימים, והלה לא עבר כל הכשרה בחוץ לארץ. על מה ידברו איתו בפרק הזמן הקצר שנוותר?

נענה הרב ואמר להם: "תגידו לו: תוותר, תוותר, תוותר! זהו היסוד שעליו עומד הבית! אם תכינו אותו לוותר - הוא יחיה חיים טובים, וידע איך להתייחס לאשתו!"

החיבור בין בני זוג בתוך הבית, קיים רק כאשר בני הזוג לומדים לוותר זה לזה. בהיעדר ויתור הדדי, במקרה הטוב שני בני הזוג ממשיכים לחיות באותו בית, אך אין ביניהם כל חיבור. כל אחד חי את חייו ועושה ככל העולה על רוחו. במקרה הגרוע יותר הבית מתפרק לחלוטין!

עד כדי כך!
לעתים קרובות נשמעת הטענה: 'קודם כל שהיא תוותר, אחר כך גם אני אוותר. פיפטי פיפטי [חצי חצי]...!'

שום פיפטי פיפטי! תוותר! פיפטי פיפטי הוא הרס הבית! אי אפשר לתאר במלים, את השנאה שנגרמת לעתים רבות בין בני זוג שאינם יודעים לוותר, וכל אחד מהם "הולך עד הסוף".

יעקב אבינו למדנו את היסוד הגדול הזה: לוותר! רק מי שמוותר מצליח!

המנצח האמיתי - זה שמוותר

יש סיפור נפלא, שמוסר השכל גדול בצידו, על האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסאטמאר זצ"ל, שתמיד היה אומר למאות אלפי חסידיו, שמי שרוצה להצליח בחיים, לחתן ילדים בנחת - שיוזיל מכספו לצדקה! ובאמת חסידי סאטמאר מפורסמים במעשי הצדקות העצומים שהם עושים. יש להם לב של צדקה!

פעם אחת עבר כאן, ליד בניין הישיבה, חסיד סאטמאר, והתעניין:

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

סיפר לי יהודי נאמן, איש עסקים נכבד מארצות הברית, שיש לו בביתו 'שעון מעורר' [וועק זייגער], אשר 'נתקע' בשעה 6:13 בבוקר. כל הניסיונות לשנות את שעת היקיצה לא צלחו, גם כשניסה להפסיק את פעילות המפסק המעורר לא עלתה בידו - השעון התעקש לצלצל מידי יום ביומו באותה השעה בעקביות: שש ושלוש עשרה דקות בבוקר!

כשסיפר על כך לחברו בבית הכנסת, העלה הלה השערה, שמא רומזים לו כאן על 'עניין' מסוים. שכן 613 עולה כמניין 'תרי"ג', שהן תרי"ג מצוותיה של תורה! וכידוע שקול 'איסור ריבית' כנגד כל מצוות התורה כולה ['ריבית' (עם הכולל) בגימטריא 'תרי"ג'], ובהיותו איש עסקים, אולי רומזים לו מן השמים להיזהר מאיסור ריבית... האיש סבר וקיבל. הוא הגיע ב'נסיעה' לארץ ישראל, ובהיותו בעיה"ק ירושלים ת"ו, עלה לביתו של מחותניו, הגאון הצדיק הנודע רבי יעקב בלוי זצוק"ל, דיין ומו"ץ דפה, ורב דשכונת סנהדרה, שהיה מומחה עצום בכל ענייני ריבית כנודע, וגם חיבר חיבור מיוחד בזה, שנתקבל בכל תפוצות ישראל.

בעלותו לבית הרב, הציע בפניו בפרוטרוט את כל ענייני עסקיו, ותהליך מחזור הכספים, ההשקעות, התנובה והתשלומים השונים, ולתדהמתו גילה הגאון עיסקא מסויימת שיש בה איסור ריבית דאורייתא! התברר, אפוא, שאותו סוחר נכשל בשוגג בעבירה חמורה זו שנים רבות!

אמרת לאותו יהודי, שכנראה הייתה לו זכות מיוחדת שעוררוהו מן השמים לבדוק את מסחרו אם אין בו חשש איסור. כי בהיותו איש ירא שמיים וחפץ להתהלך בדרכי ישרים, כבר העידו חכמינו ז"ל (מכות י:) "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו". ולכן זכה מן השמים שרמזו לו על כך ב'תקלה' שבשעון המעורר...

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

שעות עבודה מאומצות חש שכל גופו חלש והרעב מציק לו מאד. בעל הבית נהנה מן העבודה, והראה לו את דלת הדירה שממול. שם שכן בית 'הכנסת אורחים' בו חילקו ארוחות כל העת לכל דכפין. "הנה, שם תקבל את האוכל שלך..." - סינן בעל הבית בבזו, וטרק תוך כדי כך את הדלת אחריו.

נכנס האורח אל דירת השכן, וסעד את לבו בטובי המאכלים כיך המלך. כשסיים את ארוחתו ופנה ללכת, העיר לו המארח בחיוך: "תאמר נא 'ישר כח!'"

"על מה ישר כח?", שאל האורח. ענה לו האיש: "הלא אכלת פה ב'הכנסת אורחים' כיך המלך וקיבלת כל מבוקשך מבלי לשלם!" האורח השבע התפלא מאד: "הלא עבדתי בשביל ארוחה זו קשה מאד!"

או אז נודעה התרמית, שהשכן פשוט ניצל את תמימותו... פנה המארח אל אורחו ואמר: "שוטה שבעולם, אותו שכן רק ניצל אותך היטב, ואילו אני נתתי לך..." בסיפור זה, שכמובן אינו אלא 'משל', הסביר החפץ חיים פשר ברכת הזן:

הלא אף אנו מקבלים את הפרנסה ואת המזון מן המארח הגדול, מלכו של עולם, שהוא "קל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל, ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא", אלא שאנו בטיפשותנו - במקום לפנות אל הכתובת הנכונה, נותנים את עצמנו וכל כוחותינו וזמננו לעבודה יתירה, שאינה מוסיפה הרבה לפרנסה...

עלינו כמובן לעשות את חובת ההשתדלות, כל אחד לפי עניינו, אבל לא להתמסר רק לרדיפה אחר הממון, ולבטל קביעות עיתים לתורה, או תפילה בציבור, וחינוך הבנים והבנות וכו'.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שומרי תורה ומדקדקים במצוות. מוסדות תורה רבים הוקמו על ידיהם, וכך נתקיימה בנו ההבטחה: "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא).

מלחמות עשו ביעקב, מלחמת הטומאה בקדושה, נמשכת לאורך כל ההיסטוריה. עשו מנסה לכלותינו בגוף ובנפש, ועלינו לעשות כל השתדלות כדי לגבור עליו ועל כוחו, אך חובה עלינו לדעת כי הישועה הינה אך ורק בידי שמיים. לא רחוק היום בו יתקיים בנו מאמר הכתוב: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש... ולא יהיה שריד לבית עשו" (עובדיה א, יח).
יראו עינינו וישמח לבנו!

(מתוך 'אריה שאג' - בראשית)

אמר: "אין צורך, אני לא צריך מתרגם. הזקן הזה מדבר מתמצית לבו, דבריו טבולים בדם ובדמעות. שפת הלב אינה צריכה מתרגם. אני מודיע מיד על ביטול הגזירה!"

גם באמריקה ניסה השטן לאבד את צורת היהודי המקורי, אך שם הוא פעל בשיטה שונה. האמריקאים החדירו את אידיאל הכסף והעבודה, וניסו לנתק את עם ישראל מהתורה ומהקדושה. אולם הקב"ה שלח מלאך מושיע, בדמותו הנאצלת של רבי אהרון קוטלר זצ"ל, שהחדיר בעם את ההכרה כי "לא על הלחם לבדו יחיה האדם" (דברים ח, ג) והקים ישיבות על טהרת הקודש. כך הפכה אמריקה תוך שנים ספורות משממה רוחנית למרכז שוקק תורה.

גם האדמו"רים שהגיעו מאירופה - בנו באמריקה ציבור עצום של

שמואל", ועמל במיוחד להסביר את דבריו על מכונם. לאחר השיעור אמר, שהוא עמל הרבה להבין ולהסביר את דברי הגר"ב, והוסיף: "הלא מחוייב אני בהכרת טובה אליו, שנתן לי סמיכה באופן שלא היה רגיל בו, ממילא מחוייב אני למשכוני נפשי לפרש דבריו בסוגיא שלא זכיתי להבינם, ועמלתי עליהם רבות משום כך..." בהזדמנות אחרת סיפר על מידת הכרת הטוב של הגר"ב, שכאשר הגיע לקמניץ וכן כשקרובי משפחתו הגיעו אליו, הוא יצא לקראתם וקבלם בכבוד גדול, כהכרת הטוב על כך שהתארח אצל חמיו כששהה בניו יורק.

עד היכן הדברים מגיעים? אברך חשוב ישנו בישיבה, שרבינו הקפיד ללכת לכל השמחות שעשה. אמנם היה משתתף ושמח בשמחת כל אברכי הישיבה, אך בשמחותיו השתתף גם כשזה היה כרוך במאמץ מיוחד. כשנשאל מאי כולי האי, הרי אותנו אברך לא היה ממקורביו הגדולים ולמה הוא כה טורח? השיב: "והלא אברך זה הוא נין ונכד של הגאון בעל ה'נתיבות המשפט' - רבי יעקב לורברבוים, אם כן מחוייב אני כלפיו הכרת הטוב..."

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

מהר לקרוא לה שם חדש, והיה מקום לסבור - אולי מן הראוי לקרוא לה בשם של חסרון וגרעון, ואולי גם קצת גנאי, אבל חובת הכרת הטוב גם לאחר מעשה - עדיין קיימת, ולכן נקראה בשם של יופי ולא ח"ו של דופי. זהו שמפרשת התורה הטעם ואומרת כי היא היתה 'אם כל חי', שמה השתנה - אך גם שמה החדש כולל מהותה.

אברך עשה לו לקביעות לבוא מפעם לפעם, ולברר עם רבינו את משנת תלמודו. היה זה בערוב ימיו, ורבינו היה חלש מאד, ולכן היה מבקשו להעלות כל פעם רק עניין אחד. יום אחד נכנס ורבינו כדרכו אומר לו 'ענין אחד!'. לפתע נצרכה הרבנית לעזרה, ורבינו ביקש מהאברך שירד לבית ביתו תבדלחט"א הרבנית אלטוסקי, שתבוא לעזור לרבנית. כששב אמר לו רבינו: "היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ..."

פעם הגיע לתפילה בביהמ"ד, ואחד הבחורים שם לב שכסאו עדיין אינו במקומו. הלך לחדר השיעורים להביא את הכסא. כשהשתהה בקשו מרבינו להתחיל בתפילה, ואמר שצריך להמתין לבחור שלא יפסיד את ההתחלה, שכן הלך להביא את כסאו - ואינו מן הדין שיפסיד את תחילת התפילה.

פעם אמר שיעור שהיה בנוי על דבריו של הגר"ב ליבוביץ ב"ברכת

העובדת, ובאו גם אל ד"ר רוטשילד, והוא, מששמע על המקרה, אמר שיפסיקו לאסוף כסף מעובדי בית החולים, והוא כבר יסדר את העניין על הצד הטוב... הד"ר, שעיסוקיו היו למעלה-ראש, ולא היתה לו חצי-שניה מיותרת מכל שעות היום, החל לרכוש עבור הכלה את כל צרכיה, וזו היתה רשימת המטלות הארוכה שהיתה תלויה ליד הארון, החל ממחירה של שמלת-כלה, ועד אחרון צרכיה של הכלה, ומשפחתה".

(המודיע')

חתונה של אחד הצאצאים, וברור היה שאבא גומל כאן חסד עם מאן-דהו. אלא שככל שמדובר במעשה חסד, ידענו גם שאבא לא יספר לנו על כך, כי בעניינים אלה הוא שמר על פיו, ולא גילה מילה וחצי מילה מכל מה שעשה...

"כשהתחלנו לברר במקומות שונים אודות הפתק הנ"ל, התברר שהמדובר היה באחת העובדות של 'מעייני הישועה', שהייתה אמורה להתחתן, ולרש אין כל. היא הגיעה ממשפחה ענייה, ולא היה להם מאומה. בבית החולים עצמו החליטו לערוך מגבית למען

- * שיעורים מקוצרים על הדף היומי
- * דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום
- * ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע
- * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

באמת, ולהגשים את שאיפתנו - לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו!

ההשקעה הנכונה...

אל בית הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל נכנס יהודי נכבד ונשוא פנים, רואה חשבון השותף באחת הפירמות הגדולות בארץ. הוא מביט בבית הישן והמתקלף, בדלות הנוראה ובמיטת הסוכנות הפשוטה ששימשה את הרב שטיינמן כל חייו, ולא הצליח לעצור בעצמו: 'כבוד הרב יעבור לדירה אחרת לכמה ימים, ואני מארגן כאן לרב שיפוץ דה-לוקס, בית מפואר כראוי למעמדו של אחד ממנהיגי היהדות!'

הרב שטיינמן חיך, זו לא הפעם הראשונה ששועי עולם באים למעונו ונדהמים מהפשטות השוררת בבית. הוא ביקש מרואה החשבון הנודע להתקרב ולהתיישב, ואז שאל אותו: 'מתוקף תפקידך כרואה חשבון בכיר, אמור לי בבקשה. אם מציעים לי עסקה שתניב עשרה אחוזי רווח, או עסקה המניבה מאה אחוזי רווח - במה לבחור?'

הלה חיך והשיב: 'נו, שאלה קלה... ברור, בעיסקה המבטיחה רווח של מאה אחוז!'

'זה מה שאני עושה...' - אמר הרב שטיינמן. 'השקעה בבית בו אני מבלה את חיי הקצרים כאן - היא השקעה שהרווח עליה נמוך, נמוך מדי מכדי להשקיע בו. אני משקיע רק במה שמניב מאה אחוזי רווח - חיי נצח. השקעה רוחנית זו השקעה שמניבה מאה אחוזי רווח, לנצח נצחים. אני משקיע רק בהשקעות מובחרות כאלו!'

סיפור זה, מחדד לנו את התובנה האמיתית: כל השקעה בקנייני העולם הזה - היא השקעה קצרת מועד, לטווח קצר מאוד... השקעה רוחנית - היא ההשקעה הרוחנית, היא המובילה לרווח האמיתי, הבה נתמקד בהשקעות שמניבות רווח אמיתי, וכך ננצל את חיינו בצורה המיטבית כדי להגשים את ייעודינו בהם!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

אדם מבוהל ואומר: "אולי אתה צריך כרטיס נסיעה לרכבת... קניתי כרטיס והתחרטתי... קח אותו בלא לשלם, חבל שהוא ילך לאיבוד...", הודה לו הסבא מאוד, ועלה על הרכבת.

"ההוא שקינטר" - אמר הסבא בשיחה - "הרי עליו להודות ולומר: 'עתה ידעתי כי גדול ה'...', אך לאחר תקופה כשפגש אותו, במקום להודות בטעותו, המשיך לרטון: "איזה הפקרות זו לבטוח בה' ולחכות עד הרגע האחרון. מה היה קורה אילו לא היה בא הכרטיס...!?"

וכהנה וכהנה, סיפורים רבים על בטחונו בקב"ה בתכלית. כך היה בערב פסח כשלא היה בביתו פרוטה לצרכי החג, וכשכל בני ביתו דואגים אמר: "כמו שהשמש טובב, כך תשועת ה' כהרף עין" ולפתע ממש בערב פסח, התקבל בדואר סכום כסף שהספיק לכל צרכי החג לביתו ולכל הסמוכים על שולחנו.

וכך גם היה כאשר הגיע עם תלמידו הג"ר יואל ברנצ'יק זצ"ל לבית הבדידות, ולא היה במקום מיטות ללון. הסבא הרגיעו ואמר: "בעזה"י תנמצא מצעות ללון..." הלכו ביער, והנה מולם בא איכר ועל עגלתו חבילות קש.

לאחר דין ודברים עמו הסכים למכרם להם, אך בתחילה רצה סכום כסף גדול והסבא סירב לשלם לו סכום זה מכספי הישיבה. אחר שנפרדו ממנו בלא הסכמה, רץ לעברם האיכר והסכים למכור להם במחיר המוזל...

גם כאשר עסק בענייני הישיבה, שם מבטחו בה'. פעם הלך עם תלמידו הג"ר הלל ויטקינד זצ"ל לאחר מן העשירים שהתגורר בקצה העיירה, הם הלכו ברגל בקור גדול והתבוססו בבזך.

"האם לא כדאי שנזמין עגלה שתקל עלינו...?" - הציע ר' הלל לסבא, אך הסבא סירב...

למרות בקשותיו של הסבא והסבריו על מצבה הכספי הקשה של הישיבה, סירב הגביר לתרום כסף, בטענה שזה עתה הוזיל מכספו עבור עניינים אחרים שיותר קרובים לליבו.

כאשר יצאו, פנה הסבא לר' הלל וביקשו שיוזמן כרכרה כדי לשוב לישיבה. "מאי שנא" - תמה ר' הלל - "מדוע בהלוך, כשחשבנו שנקבל כסף, הסבא סירב, ועתה שאין בידינו כסף, הסבא רוצה להזמין כרכרה...?"

"אכן" - הסביר לו הסבא - "בהלוך סמכנו על הגביר, ולכן לא רציתי לקחת כסף מהישיבה עבור נוחיותנו, עתה, שלא קיבלנו מאומה, הרי אנחנו סומכים רק על הקב"ה שהוא ימציא לנו את צרכי הישיבה... וכי קשה לקב"ה להוסיף לנו גם עבור נסיעה זו...!?"

מספרים, שכאשר שמע הגביר את גודל בטחונו בקב"ה, התאמן ותרם כסף לישיבה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

◆ האם מותר להרוג חרקים בחול המועד?

◆ האם מותר לבן ארץ ישראל להכין אוכל בחול המועד עבור בני חוץ לארץ לצורך יום טוב שני?

◆ אילו בגדים מותר לכבס בחול המועד?

אם מותר לו להכין עבורם בחול המועד אוכל לצורך יום טוב שני.

• מותר לדוג דגים בחול המועד, ומותר לדוג אף כמות גדולה מעבר לנדרש לחג, ומותר למלוח את כל הדגים על מנת לשמרם לתקופה ארוכה.

עשיית מלאכה בחול המועד לצורך 'דבר האבד'

• אחד ההיתרים לעשיית מלאכה בחול המועד, הוא - 'דבר האבד'. והיינו, דבר העלול להיפסד אם לא יעשו בחול המועד את המלאכה הראויה להיעשות בו.

• מניעת רווח, דהיינו שאם לא יעשה מלאכה בחול המועד יחמיץ הזדמנות מסוימת להרוויח - נחלקו הפוסקים אם היא נחשבת כדבר האבד. ואף לדעת המתירים, אין ההיתר אלא בעשיית מלאכה לשם קבלת רווח הקשור בענייני מסחר, אך לא לשם קבלת רווח מזדמן מן ההפקר. וטירחה שאין בה מלאכה, מותרת אף לצורך רווח מזדמן מן ההפקר.

כביסה בחול המועד

• חכמינו ז"ל אסרו לכבס בגדים בחול המועד, כדי לזרז את העם לכבס את בגדיהם לפני החג, כך שבכניסתו יהיו בגדיהם נקיים כראוי לכבוד החג. אולם, מגבות ידים, מגבות רחצה, מפות שולחן, וכיוצא בהן - במקום שנהוג להחליפם בתדירות גבוהה, אם כמוותם אינה מספיקה לכל ימות החג, מותר לכבסם כפי הצורך לחול המועד. וכן בגדי ילדים שמתלכלכים תדיר, מותר לכבסם בחול המועד, כאשר התלכלכו באופן שאדם בוש ללובשם ברבים. ונחלקו הפוסקים בנוגע לגיל הקטן שאליו מתייחס דין זה; ויש שכתב שהדבר תלוי בכל ילד כפי ענינו, אם מתלכלך תדיר או לא.

עשיית מלאכה בחול המועד לצורך המועד

• מלאכה המותרת לצורך המועד, מותר אף למי שמתפרנס ממנה בשאר ימות השנה לעשותה בחול המועד, אך עליו לעשותה בצנעה, כדי שלא יחשדוהו שעושה מלאכה כדרכו בימות החול.

• חרקים או יתושים המפריעים או מזיקים לאדם, מותר להורגם בחול המועד; ואף כשיש באפשרותו להבריחם - אם סביר שישבו למקום לאחר זמן קצר, מותר להורגם.

• יש אומרים שמלאכת 'הוצאה' מותרת בחול המועד רק לצורך המועד; ויש אומרים שאין איסור הוצאה כלל בחול המועד.

• ישנן פעולות שאין בהן איסור מלאכה, ואסרו חכמים לעשותן בחול המועד מפני הטירחה הכרוכה בהן. אחד האיסורים שאסרו מטעם זה, הוא - העברת חפצים ממקום אחד למקום אחר, באופן ובכמות הגורמים לטירחה. ולכן אסור לאדם לעבור דירה עם חפציו בחול המועד, ואף אם רצונו לעבור מדירה קטנה ומוזנחת לדירה נאה ומרווחת.

הכנת אוכל בחול המועד

• מותר לעשות כל מלאכה בחול המועד לצורך הכנת אוכל לחג, ומותר אף להותיר את עשיית המלאכה מלכתחילה לחול המועד, ואין צורך לעשותה לפני החג.

• אסור 'להערים' ולהכין בחול המועד אוכל לימים שלאחר החג, הן באופן של הכנת אוכל בכמות גדולה, והן באופן של הכנת אוכל נוסף, כשכבר קיים אוכל המוכן לאכילה ויש בו די לימי החג.

• מותר להכין בחול המועד אוכל לצורך 'יום טוב שני'. אולם, בן ארץ ישראל המארח בביתו בני חוץ לארץ, נחלקו הפוסקים

סיפורי צדיקים

גליון 442
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יורד למסגרת קיימון על האישור לפרסום במסגרת

סיפורי חז"ל

יורד אצלכם גשם? השמש זורחת?

אלכסנדר מוקדון הלך לממלכת קציא שהייתה מעבר להרי החושך. כשהגיע, יצאו לקראתו אנשי הממלכה והביאו לו לחם של זהב במגש שהיה עשוי זהב אף הוא. אמר להם אלכסנדר: "האם אני צריך את כספכם וזהבכם?" השיבו לו: "והאם לא היה לך מה לאכול בארץ שלשם כך באת אלינו?" אמר להם: "באתי לראות כיצד אתם דנים את דיניכם." ישב אלכסנדר בבית המשפט. בא אדם אחד להתלונן על חברו. "איש זה מכר לי חורבה, ומצאתי בה אוצר. החורבה שייכת לי, אך את האוצר לא קנית. ברצוני להשיב אותו אל המוכר." אך המוכר הגיב: "באשר מכרתי את הקרקע, מכרתי את הקרקע כולה ואת כל מה שבתוכה." השופט האזין לטענותיהם ולבסוף שאל את הראשון: "האם יש לך בן?" - "כן" הייתה התשובה. "ולך יש בת?" הוא פנה אל השני. "כן" הייתה גם הפעם התשובה. "אם כן, לכו ותשתדכו ביניכם ותעניקו את האוצר לחתן ולכלה המאושרים." ראה השופט את אלכסנדר מוקדון היושב מופתע. "האם לא פסקתי כהלכה?" שאל אותו השופט. "בהחלט שלא" קרא אלכסנדר. "כיצד היו פוסקים אצלכם?" ביקש השופט לדעת. "היו הורגים את שניהם, והכסף היה הולך אל המלך" אמר אלכסנדר. נענע השופט בראשו. "יורד אצלכם גשם?" "כן" אמר אלכסנדר. "השמש זורחת?" "כן." "עדרים של כבשים ועיזים, יש בארצכם?" "כן." "דע לך, כי לא בוכתכם יורד הגשם, ולא בוכתכם זורחת השמש, אין אתם ראויים לכל זה, אלא בוכות הבהמה" אמר השופט. שכן כך נכתב בפסוק: "אדם ובהמה תושע ה'", האדם נושע אף הוא בוכות הבהמה.

(על-פי בראשית רבה לג)

פרשת השבוע

הגדולה גם כלבים כדי לשמור על העדרים הרבים האלה? אולם עכשיו הוסיף רבי יוסף דוב בחיוך נתיישרה לי תמיהה זו, אמנם רצה יעקב לצרף גם כלבים למנחה ששלח לעשו, אבל מנהגם של כלבים לברוח מן המנחה.

ויאבק איש עמו (ל"ב - כ"ה)

מסופר על הגאון רבי אייזל חריף זיע"א, שביקר אצלו אחד הרבנים הרפורמיים מארצות המערב. החלו שניהם לשוחח בדברי תורה, ורבי אייזל התרשם שאמנם מקצת תורה יש בו, אבל אינו מהדר במצוות, ואף אין בו קורטוב של יראת שמים. אמר רבי אייזל לאורח, על הכתוב בפרשתנו "ויאבק איש עמו" מצינו בגמרא (חולין צא) שתי דעות, לפי דעה אחת כגוי נדמה לו, ולפי דעה אחרת כתלמיד חכם נדמה לו. ולכאורה יש מקום לתמוה, כיצד הגיעו חכמינו להציג את שרו של עשו בשתי דמויות קיצוניות השונות כל כך זו מזו? אולם, המשיך רבי אייזל בחיוך, לאחר שהכרתי אותך בשיחה הארוכה שקיימנו, רואה אני עתה, כי אפשר ואפשר שיהיה איש אחד מחצה על מחצה חצי גוי וחצי תלמיד חכם.

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו עזים מאתיים וגו' (לב יד טו)

מסופר על הגאון רבי יוסף דוב סולביציק רבה של בריסק זיע"א, שנסע פעם ברכבת עם כמה יהודים. כשהגיע זמן תפלת מנחה, ביקש רבי יוסף להתפלל מנחה בציבור ולאסוף מנין של עשרה יהודים לתפילה, אולם באותו קרון לא היו אלא שמונה יהודים חרדים, אך היו עוד שנים מן המשכילים, והואיל ושמעו שהרב רוצה לצרפם למנין התחמקו ונשמטו אחד אחד ויצאו לקרון אחר, כיון שכך נתבטל המנין והרב ומקורביו נאלצו להתפלל ביחידות. בתום התפילה נראו שני המשכילים חוזרים לקרון ותופסים את מקומותיהם כאילו לא אירע דבר. אמר אותה שעה רבי יוסף למקורביו בקול רם כדי שישמעו גם אותם המשכילים. כל ימי הייתי תמה על מה שאמרו חכמינו (בראשית רבה עג ח) שיעקב אבינו היה משופע בעדרי צאן ובקר, עד שהיה זקוק לשישים ריבוא כלבים כדי לשמור על העדרים העצומים שברשותו, אם כן כששלח יעקב מנחה לעשו אחיו מכל הבהמות שברשותו, עזים ותיישים, רחלים ואילים, פרים ופרות, עיירים ואתונות. מדוע לא שלח בתוך המנחה

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:48

זמני כניסת השבת

ירושלים: 3:59 ת"א: 4:13

פרשת וישלח

לשלם דמי תיווך מיותרים. חלפה עוד שנה, והמלמד שהפך בינתיים לסוחר בדים מבוסס ומוכר בענף, בא פעם נוספת אל הרבי לשאול בעצתו. לאחר הרהור קל נענה הרבי ואמר, הלא סוחרי הבדים של ויטבסק קונים את סחורתם במוסקווה, סע אם כן בעצמך למוסקווה, וקנה שם מלאי גדול של בדים, בשוּבך ממוסקווה תוכל להפיץ את סחורתך בין סוחרי הבדים של ויטבסק וליאזונה גם יחד.

לאחר שציית לכל דברי הרבי, נעשה החסיד לאחד מסוחרי הבדים הגדולים והעשירים בכל האזור כולו. כעבור תקופה, שב החסיד הסוחר אל בעל התניא וסיפר לו על הצלחתו המסחרית, תוך שהוא מודה לו על כל הברכות שאצל לו. הביט הרבי בחסידו בעיניים טובות ואמר: אם כן הקשב היטב, סוחרי מוסקווה קונים את בדיהם בעיר קניגסברג, שהיא כידוע מרכז גדול של ייצור בדים, סע אפוא גם אתה לקניגסברג, וקנה את הסחורה היישר מהמקור, לאחר מכן תמכור אותה לסוחרי מוסקווה, ולסוחרי ויטבסק, וליאזונה. הסוחר נהג כעצת הרבי, והצלחתו המסחרית עלתה ופרחה מיום ליום, מאז ואילך נהג הסוחר לבוא אל הרבי ולהתברך מפיו לפני כל נסיעה ונסיעה לקניגסברג.

פעם אחת לפני שיצא החסיד למסע קניות בקניגסברג, אמר לו הרבי, אתה הרי נוסע כל כך הרבה לקניגסברג, ומעולם לא הבאת לי משם שום מתנה. הסוחר פירש את דברי הרבי כפשוטם, ונבוך, באמת שאל את עצמו בבושת פנים, הייתכן שעד היום לא מצאתי שום הזדמנות להביא לרבי מתנה כלשהי? בליבו כבר החליט כי בשוּבו מנסיעתו הנוכחית לקניגסברג, יביא עמו לרבי מתנה יקרת ערך. ואמנם בהגיע הסוחר לקניגסברג, מיהר לחנות תכשיטים ומתנות גדולה, וקנה לרבי שי יקר ונוצץ, קופסת טבק מרהיבה עשויה זהב טהור. בשוּבו לביתו, עבר הסוחר דרך ליאזונה והעניק לרבי את המתנה. יישר כוח, יישר כוח, אמר לו הרבי בפנים מאירות, אכן מתנה יפה הבאת לי, אך לא למתנה בזאת נתכוונתי. הסוחר חש מבולבל ומאוכזב, הרבי הביט ממושכות בקופסת הטבק היפה ומישישה בחיבה בין אצבעותיו, אחר כך נשא עיניו לחסיד ושאל: אמור לי בבקשה, כשאתה נמצא בקניגסברג האם פוקד אתה לפעמים את התיאטרון? שאלת הרבי הפתיעה את הסוחר מאד, כחסיד ירא שמים מעולם לא דרכה רגלו בתיאטרון, ואף פעם לא עלה הרעיון על דל מחשבתו, אך הוא ידע גם ידע, כי מילה היוצאת מפי הרבי, קודש היא, הוא הבין שיש דברים בגו ושתק. בנסיעתו הבאה לקניגסברג, פנה החסיד לתיאטרון העירוני, הוא רכש את הכרטיס היקר ביותר להצגה הקרובה, בזמן הנכון נכנס לאולם התיאטרון ותפס את מקומו, הכיסא היה מרופד היטב, והסוחר שהיה עייף מעמל הדרך שקע עד מהרה בתרדמה עמוקה.

זו המתנה שחפצתי בה אמר בעל התניא לחסידו

היו שנים שהרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א התגורר בעיירה ליאזונה וכינויו בפי כל היה "המגיד מליאזונה". לא הרחק מעיר זו התגורר אחד מחסידיו שהיה מלמד בחדר, והתפרנס מכך בדוחק רב. היה זה בליל חורף סוער, דפיקות נשמעו מכיוון דלת ביתו של המלמד, הוא ניגש לפתוח את הדלת ומצא איש קופא מקור, מיהר המלמד להכניס את האיש פנימה, הגיש לו שתייה חמה ומיני מזונות מעשה ידי אשתו, אחר כך הציע לאורח לעלות על תקרת תנור האבן הגדול, כדי להפיג את צינת גופו ולישון, את ילדיו ששכבו שם עד בוא האורח, שלח המלמד לפינה אחרת של הבית חמה קצת פחות. עם עלות השחר קם האורח ממשכבו על גג התנור, ופנה לדרכו.

מיהרו הילדים הקטנים לשוב ולטפס אל גג התנור החם והנעים. להפתעתם גילו שם שק קטן מלא מטבעות, נרגשים וצוהלים רצו הילדים לספר להוריהם על האוצר שמצאו. בוודאי ישוב עוד מעט האורח לקחת את כספו, מיהרו ההורים לצנן את התלהבות ילדיהם, בינתיים הניחו המלמד ואשתו את השק במקום סתר, חלפו שעות וגם ימים, עברו שבועות ואף חודשים. והאורח עלום הזהות לא שב לקחת את כספו. נוהג היה המלמד לשאול את פי הרבי, כל אימת שנתעוררו בחייו שאלה או ספק. מה עלי לעשות בשק המטבעות שהותיר האורח האלמוני? שאל המלמד את בעל התניא. הקב"ה ראה במצוקתך והחליט לשלוח לך מטמון, ענה לו הרבי. לאחר מחשבה קצרה הרבי הוסיף ואמר, האורח האלמוני לא ישוב לקחת את השק, משום שלא היה עובר דרכים רגיל, אלא שליח מיוחד של ההשגחה העליונה, שלך הוא הכסף. יחד עם זאת יעץ הרבי למלמד, להסתיר מידיעת הבריות את דבר התעשרותו הפתאומית. בחודשים הבאים המשך בעבודתך כמלמד, והוסף לחיות חיי צניעות ופשטות בדיוק כפי שחיית עד היום, הורה הרבי.

לאחר תקופה שב המלמד אל הרבי לשאול כיצד עליו לנהוג הלאה. שכור דירה וחנות בעיר, המליץ לו הרבי, קנה בדים אצל ספק הבדים הראשי, ומכור אותם, בעוד שנה, כאשר בעזרת ה' תצליח ותראה ברכה בעסקיך, שוב אליי, ואז אורה לך כיצד לנהוג הלאה. עשה המלמד כמצוות הרבי, וראה ברכה רבה בחנות הבדים שפתח. כעבור שנה בדיוק שב והתייצב לפני הרבי, בשנה הקרובה לא תקנה עוד בדים מן הספק המקומי, אלא תיסע לעיר הגדולה ויטבסק כדי לבחור בעצמך את הבדים לחנות, אמר הרבי. לאחר מכן תמכור את הבדים לסוחרי הבדים בליאזונה, כך תוכל להרוויח יותר בלי

צ'ישל ונמשל

עם לבן גרתי ואחר עד עתה ויהי לי שור וחמור צאן
ועבד ושפחה (ל"ב ה' - ו')

יעקב אבינו היה צריך להקדים לעשו "עם לבן גרתי ואחר עד עתה" וכו', כיון שהעושר שאוסף אותו האדם ביגיע כפיו, יהיה חביב עליו והמעט נחשב בעיניו למרובה. מה שאין כן עושר שבא לו בירושה או במציאה, אינו יקר בעיניו כל כך.

משל לאחד שהיה שר בעיר גדולה, ונתרוקן עושרו, וחשב להתעשר על ידי העשירים שבעירו. הלך וקנה שתי אבנים טובות, כל אחת בעשרה זהובים, קרא לעשיר הגדול שבעירו וביקש ממנו שיקנה ממנו בחמש מאות זהובים, הסכים העשיר לכך מיד, אף על פי שידע שהאבן שוה רק עשרה זהובים, ושילם לו חמש מאות זהובים. לאחר מכן קרא השר לעשיר אחר, וביקש ממנו שיקנה את האבן השניה בחמש מאות זהובים, השיב לו העשיר שהאבן שווה רק עשרה זהובים, אבל מפני כבודו של השר מוכן לקנות בעשרים, השר לא הסכים לקבל עשרים והוסיף עוד ועוד עד שלבסוף הסכים העשיר לקנות במאה. שאל אותו השר מדוע עשיר פלוני הסכים מיד לקנות בחמש מאות, ואתה רק לאחר הפצרות קנית במאה? השיב לו העשיר: אדוני השר, אותו עשיר קיבל את העושר בירושה והוא לא עמל ולא יגע בו, אך אני הזעתי ויגעתי עליו ולכן הוא חביב עלי מאד.

והנה כאן יעקב אבינו שלח מנחה לעשו אחיו לפייסו, רחלים ועזים ופרים וכו'. אך חשב יעקב שמנחה זו תקטן בעיני עשו, כי יאמר בלבו הרי יעקב אחי ממונו חביב עליו, שאפילו קערה של עדשים לא נתן לי בחנם, אלא קנה בה בכורה, ואיך עתה שולח לי מנחה גדולה של מאות בהמות, אלא ודאי שנתעשר עושר גדול על ידי מציאה או מתנה באופן שלא עמל ולא יגע בו. ולכן לפני ששלח יעקב את המנחה, שלח להודיעו כי עושרו לא בא אליו במתנה או במציאה, כיון שעם לבן שהוא אח אמי ואב לנשיי לא הייתי בסוג חתן, אלא בסוג גר ואורח, שלא נהנתי ממנו פרוטה בחנם, וזה העושר שיש בידי עתה, הוא עמלי ויגיע כפי כי "ואחר עד עתה" כמה שנים עד שהיה לי שור וחמור צאן ועבד וכו'. ובזה יבין עשו כי המנחה שישלח לו היא נחשבת לגבי יעקב מנחה גדולה וערכה רב בעיניו, ולא תהיה קלה בעיני עשו.

(עוד יוסף חי)

בגמר ההצגה נותר ישן על כיסאו, עד ששרת התיאטרון ניגש אליו והעירו, הלה נתן בו מבט בוחן, מהיכן אתה? שאל השרת. מרוסיה, השיב הסוחר. ומהיכן ברוסיה? מליאזונה ענה החסיד. המכיר אתה את רבנו זלמינא? שאל השרת. כן, ענה הסוחר שהופתע מהשאלה הלא צפויה, כמו גם מסגנונה. הוא הבין מיד שכוונת השרת לרבי שניאור זלמן, אם כן, מסור לו דרישת שלום ממני, ביקש השרת, ומה שמך? התעניין הסוחר. קארל, הייתה התשובה.

כששב החסיד הסוחר לליאזונה, סיפר לרבי על הפגישה המוזרה עם קארל שרת התיאטרון, פניו של רבי שניאור זלמן קרנו משמחה, אכן, זו המתנה שחפצתי בה, אמר לחסיד. לא חלף זמן והסוחר בא שוב אל הרבי בטרם צאתו למסע קניות נוסף בקניגסברג. הרבי בירכו בברכת הצלחה, ורגע לפני צאתו מהחדר פתח הרבי את מגירת שולחנו, והוציא מתוכה חבילה סגורה, הושיטה הרבי לסוחר ואמר, כשתגיע לקניגסברג, מסור חבילה זו כמות שהיא לידי שרת התיאטרון, וכשתסיים את ענייניך בעיר ותרצה לשוב לביתך, חזור אליו וטול מידי את החבילה. ואכן כך עשה הסוחר, מיד בבואו לקניגסברג פנה לאולם התיאטרון, ומסר לידי קארל את החבילה הסגורה ששלח עמו הרבי. כעבור כמה ימים כשהתכוון החסיד לשוב לביתו, חזר אל השרת כדי לקבל ממנו בחזרה את החבילה. על פני השרת ניכרה האכזבה, האומנם בטוח אתה כי רבך הורה לך לקחתה ממני? שאל, כך בדיוק ציווה עליי אמר החסיד בנימת התנצלות. כל העניין כולו, היה בעיניו תמוה ומסתורי, אך במיוחד התפלא החסיד על כי החבילה נראתה לו סגורה וחתומה כאילו כלל לא נפתחה. ואמנם רק בעומדו להשיב את החבילה לידי החסיד, הסיר מעליה שרת התיאטרון את העטיפה, ופתחה, החבילה הכילה דפים כתובים בכתב ידו של הרבי, היו אלה שורותיו של ספר ה'תניא' הקדוש שבאותם ימים עדיין לא ראה את אור הדפוס. השרת עילעל בין הדפים במהירות, אה, אה, אה, קרא בהתרגשות, איזו חכמה עילאית, איזו רוח הקודש, רוח הקודש ממש.

לבסוף סידר השרת את הדפים והשיבם לעטיפתם, הוא קירבם ברטט לפיו, ונשק להם בחום, אחר כך מסר את החבילה לידי החסיד ואמר, כעת לאחר שעיינתי בכתביו של רבינו זלמינא, ומצאתי בהם גילויים כה נפלאים של סודות התורה, אינני יודע איזה חידושים נותרו עוד לחדש. רק לאחר שעייין קארל הצדיק הנסתר בדפים, נתן הסכמתו ושיבח את הכתוב בהם, החליט הרבי להדפיס את ספר ה'תניא' ולהפיצו בעולם.

צ'ין אדם לחברו

יהודים רחמו עלי, אולי רוצה מישוהו כוס תה?

מסופר: במוצ"ש אחד נכנס הרה"ק בעל "תפארת שלמה" מראדומסק וזע"א לבית המדרש וקרא: "יהודים רחמו עלי, אולי רוצה מישוהו כוס תה?" וסיפר, כעת העלו נשמה לעולם האמת ולא מצאו בו כלום, כי אם שפעם אחת כיבד מישוהו בכוס תה. והוסיף יודע אני שעוד לא עשיתי כלום בעולם הזה, אם כן אולי רוצה מישוהו כוס תה? וידיה זה לי לטובה שם.

גמילות חסד של החזון איש

מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" וזע"א, שהיה זהיר לא לקבל מתנות, למרות שהיה עוזר לאנשים יום ולילה עם העצות והברכות שלו. פעם כאשר אדם אחד ניסה לשוא לתת כסף ל"חזון איש", הוא שאל את החזון איש, אבל מהיכן אתה חי? ענה ה"חזון איש", אני חי מעשיית חסד עם בני אדם. אבל בפעם אחרת הוא כן קיבל כסף מאדם אחד. מעשה שהיה שהוא הלך עם תלמיד חכם, כאשר ניגשה להם אשה אחת שסבלה מאד, והתקוה הגדולה שלה היתה שה"חזון איש" יקבל ממנה כסף כדי שהוא יתפלל בשבילה, ולכן היא הרגישה שבלי שתתן כסף לא תחול הברכה, היא נתנה לו סכום מסוים של כסף שהוא קיבל ברצון, ואז בירך אותה בחמימות והיא עזבה את המקום מאושרת. התלמיד חכם שידע שבדרך כלל אין ה"חזון איש" מקבל כסף מבני אדם, מאד נדהם מן המעשה הזה, וכאשר ה"חזון איש" הרגיש בתדהמה של האדם הזה, הוא

מיהר להסביר לו, יש לי המצוה לעשות חסד עם בני אדם. ובמקרה הזה, החסד היה לקבל ממנה את הכסף שלה.

ביומו תתן שכרו

מסופר על הגה"צ רבי חיים ברים וזע"א, שיקש פעם מפחח להתקין לו חבית מים חדשה על גג ביתו. הבעל מלאכה סיים להתקין את החבית ושב לביתו בשכונת מרוחקת. הפחח סיפר שעל הרב ברים הוא סומך ואין לי מה לחשוש, וחשב שלמחרת בבוקר יעלה לביתו והוא בוודאי ישלם לו. בשעות אחה"צ המאוחרות דפק על דלת ביתו אברך מבית הרב, ומסר לו את סכום הכסף במלואו. וסיפר שהרב ביקשו לקחת מונית על חשבונו וישלם לי עוד היום, משום מצות "ביומו תתן שכרו", וגם לאברך שילם שכר טירחה.

צדיק יסוד עולם

מסופר על הרה"ק רבי שלומיקה מזווייז'על וזע"א, שהיה מתפלל בבתי הכנסת בבית ישראל ב"שטיבלאך". יום אחד ניגש לפני התיבה שליח ציבור ללא זקן, שהיה לו חיוב להתפלל. נטש הציבור את השטיבל והיו משתמטים אחד אחד החוצה, והשליח ציבור נשאר עומד ליד התיבה ללא מנין. יצא הצדיק לחוץ ואסף מנין לשליח צבור, וגם הוא התפלל עמו. לאחר התפילה ניגש לשליח ציבור ושאלו במה מוריד הוא את זקנו? כאשר שמע ממנו שהוא מגלח זקנו באופן המותר. רווחה דעתו של הרבי.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ט כסלו

הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעזריטש (תקל"ג)

יום ראשון כ' כסלו

הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש

מקרעמניץ (משנת חכמים - תקל"ה)

הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף הלוי ב"ר שמואל

מבאלטא (תקפ"ו)

הרה"ק רבי דוב בעריש מאושפיצין ב"ר משה

(תלמיד החווה - תקצ"ח)

הרה"ק רבי ברוך מויזניץ ב"ר מנחם מענדל (אמרי

ברוך - תרנ"ג)

יום שני כ"א כסלו

שמעון בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ד)

הרה"ק רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא

(איילה שלוחה - תרכ"ד)

הרה"ק רבי יוחנן מקארלין ב"ר ישראל (תשט"ו)

יום שלישי כ"ב כסלו

רבי אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו (מעשי ה-שמ"ו)

(הרה"ק רבי פינחס מאוסטראה בן הייבי ר' יעקב

יוסף (תקס"ו)

יום רביעי כ"ג כסלו

רבי מרדכי הלפרין מאוסטראה ב"ר יואל (המכונה

בעל שם - תקט"ו)

הרה"ק רבי אברהם מאולינוב ב"ר יצחק חריף

מסמבור (תקע"א)

הרה"ק רבי אלימלך לוי מטאהש ב"ר משולם

פייבוש (תש"ג)

יום חמישי כ"ד כסלו

הגה"ק ר' 68h9njioj n ב"ר רפאל אליהו (שדה חמד

- תרס"ה)

יום שישי כ"ה כסלו

הרה"ק רבי יעקב ישראל ב"ר צבי הירש המגיד

מקרעמניץ (שבט ישראל - תק"ס)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "באני אוד"ר יוסף חיים" על המעשים.

דיני עניית אמן (ט"ו)

א) אם בא לבית הכנסת בעת שרוב הציבור אומרים "אמן יהא שמיה רבא" יאמר גם כן עמהם "אמן יהא שמיה רבא" ויכוון דעתו בעניית האמן על מה הוא עונה. (מ"ב סימן נ"ז ס"ק ט')

ב) אם בא לבית הכנסת בעת גמר עניית "אמן יהא שמיה רבא" דהיינו שאומרים מברך וכדומה, יאמר "יהא שמיה רבא" וכו', ולא יאמר אמן. (שם)

ג) אסור להרהר בדברי תורה בשעה שהחזן אומר קדיש, מפני שצריך לכוון הרבה בעניית הקדיש. (מ"ב שם ס"ק א')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הר"ר משה חיים
בן יקותיאל יהודה הכהן ז"ל
נדבת בנו הר"ר דוד הכהן שניידער הי"ו
נלביע כ"ד כסלו תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח - טוב לְהוֹדוֹת לַה'

"קִטְנֹתֵי מְכַל הַחֲסִדִים"

(בראשית לב, יא)

עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעָתָה הֵייתִי לְשָׂנֵי מְחֻנּוֹת" (בראשית לב, יא). הוא לא מסתכל על כך שעָשָׂו בא לקראָן וארבע מאות איש עימו.

הגאון רבי ישראל מסלנט אומר: "כל אדם יכול להתמודד עם הכאב שה' נתן לו. זה מה שטוב לו. זה מה שהוא צריך".

הגאון הרב ירוחם ממיר אומר: "אם אדם מרגיש רעב וחוסר, ואין זה משנה באיזה תחום: הוא לא שמח בדירה שלו, לא שמח באשתו, לא שמח בילדיו שלו, אדם שמרגיש חיסרון- זה סימן שאין לו יראת שמיים! כי מי שיש בו יראת שמיים- הכתוב מעיד עליו: "אִין מְחֻסָּר לִיִּרְאָיו" (תהילים לד, י).

אדם שהוא ירא שמיים- לא חסר לו כלום! הכל טוב לו בחיים! הוא יכול לברך בכל יום: "שעשה לי כל צרכי!"

זאת הסיבה שהתורה ציוותה: "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכָתָּ" (דברים ח, י). אם אכלת, ואתה עדיין לא מרגיש שבע- אל תברך אותי. אתה יכול להתקרב ולברך, רק כאשר אתה מרגיש שבע!

איזהו עשיר? השמח בחלקו. אם לא נהיה שבעים, לא נוכל לברך את ה'. אם לא נחנך את עצמנו, כל מה שנברך זה כאילו ברכה לבטלה, מכיוון שאין כאן הודאה אמיתית לה'!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שְׁמֵי לַבַּיִת

ע"ה	16:00	17:12	17:44
ה"א	16:17	17:09	17:39
מ"ב	16:16	17:08	17:39
כ"ג	16:20	17:12	17:43

בגלל איזה סיבה יש אנשים, אפילו שהם שומרי תורה ומצוות, שמתקשים להודות להקב"ה על חסדיו?!

מדוע "זָכַר רַב טוֹבָךְ" (תהילים קמה, ז)- לא יביעו? למה הם לא שרים כל היום להקב"ה? מדוע אנחנו שומעים בני אדם שמתלוננים על מה שחסר להם? מדוע אנשים מרגישים מקופחים?

רבינו בחיי מסביר: "התעלמות האנשים מהביט אל טובות הבורא אליהם, כי כל אשר יגיעו אליו, מבקשים מה שלמעלה ממנו". לא משנה מה אדם קיבל, הוא תמיד מחפש לקבל יותר. גם אם הוא יעלה אלף מדריגות, הוא שואף לעלות עוד מדריגה.

אם קיבל דירה קטנה, הרי שאינו מסתפק בכך ושואף לגדולה יותר. ככה זה בכל דבר ודבר. הוא תמיד רוצה יותר ויותר.

הרב ממש"ר: "ובזה תתמעטנה בעיניהם הטובות הרבות". זאת הסיבה שאנשים שכל היום מקבלים מתנות מהקב"ה, במקום להודות, להלל ולשבח, כל היום רק מתלוננים ובוכים. הם הולכים ברחוב עם הרגשה של "מה חסר לי בחיים".

למרות שיש לאדם עבודה טובה והוא מקבל ב"ה משכורת נאה, הוא חושב כל הזמן מתי יקבל קידום בעבודה, במקום שיודה להקב"ה שיש לו עבודה טובה ופרנסה נאה, הוא הולך כל היום בפרצוף חמוץ, בזמן שלאנשים אחרים אין מה לאכול והם היו שמחים מאוד להיות במצבו!

יעקב אבינו רק עבר את הירדן, ומיד הוא נזכר בעברו. "קִטְנֹתֵי מְכַל הַחֲסִדִים וכו' כִּי בְמִקְלֵי

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ רחל ברכה בת פדילה דליה נעם יצחק בן רחל ברכה יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.ש כדורי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה מיטל בת מלכה טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית אנאל חביבה בת שולמית שושנה שירה בת סילביה סיון רבקה בת אלן אסתר אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דינאל בן שרה אושרית בת נשמה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נשמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רחל בן רבקה רחל בן רבקה יצחק בן דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – חנכה – חלק ב'

אלו דינים נוספים שייכים לחג חנוכה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

מי שנפטר לו אדם משבעת הקרובים, שחייב להתאבל עליהם, הרי הוא חייב בקריעה ובכל דיני שבעת ימי אבלות בחנוכה. מצוות ניחום אבלים היא גם בימי חנוכה, ולכן לא ימנע מלנחם אבלים בחג החנוכה. האבל רשאי, אף שהוא בתוך שבעה, לברך ביום הראשון על הנר בחנוכה ברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

נכון, שלא לקיים אזכרה בימים אלו בבית הקברות, ביום פקודת השנה, או השבעה או השלושים, מפני שהציבור ובפרט בני המשפחה מתעוררים לידי בכיות וצער ליד הקבר. ולכן יקדימו את הביקור בבית הקברות לימים שלפני חנוכה. מותר ללכת לבית הקברות בחג חנוכה, כדי להתפלל ולהשתטח על קברי צדיקים. וכן, מותר לערוך אזכרה בבית הכנסת על ידי אמירת ברכות ודברי תורה, כנהוג, אך ללא הספד על הנפטר עצמו, מחשש שיבואו לידי צער.

לעניין ברכת "שהחיינו" - גם אם הוא אבל תוך שנה ואף תוך שלושים או תוך שבעה, חייב בברכה.

חולה המאושפז בבית הרפואה, ואין נותנים לו להדליק שם נרות חנוכה, אשתו תדליק בבית, והוא פטור מלהדליק. אך בכל זאת ישתדל לשמוע את ברכות ההדלקה מאדם אחר שמדליק נרות.

מותר לחמם סופגניה על גבי פלטה בשבת, מכיוון שאין בישול אחר בישול ביבש. למרות שיש ריבה בסופגניה, יש להחשיבה כסופגניה יבשה, מכיוון שהיא מיעוט ובטילה ברוב שהוא יבש. אולם באותן מאפיות, שמדללים את הריבה על ידי הוספת מים מהברז, שלא התבשלו לפני הזרקתם לסופגניה, יש להחמיר. **מקורות:** ראה שו"ת אגרות משה (ח"ד סימן עד דיני בישול אות ה). וכן דעת הגרש"ז אורבך בספר שלמי מועד (עמוד רמה) ובספר חזון עובדיה- חנוכה (עמוד יט בהערה). ע"ש. וכ"כ בספר תורת המלאכות ח"ב (עמוד נט) בשם הגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ. והביא דעת הגרי"י פישר צ"ל, שדעתו להחמיר בזה, מכיוון שהריבה מרוכזת במקום אחד. הובא בספר הלכה ברורה (סימן שיח בשער הציון אות קיד).

יש אומרים, שכיום מערבבים מים מהברז בריבה [בעיקר בריבת תות] לפני הזרקת הריבה לסופגניה כדי לדלל אותה שתצא דרך המזרק. ולכן יש לאסור מדין חימום המים - מחשש לאיסור בישול.

במוצאי שבת, מדליקים בבית הכנסת נרות חנוכה. אחר כך מבדילים על הכוס, כדי לאחר את יציאת השבת כמה שאפשר. למרות שהמדליק נרות חנוכה, מפסיד את קדושת השבת, מכל מקום טוב להדליק נרות חנוכה בביה"כ אחר תפילת ערבית, שהרי כל הציבור נשארים בקדושת השבת, עד שיבדילו. וכן, כדי שיהיה פרסום הנס בהדלקת הנרות בביה"כ, שהרי אם יבדילו קודם ההדלקה, רוב הציבור ילכו לבתיהם קודם ההדלקה.

כשמגיע לביתו, יקדים להבדיל על הכוס תחילה, ואחר כך ידליק נרות, מכיוון שתדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם. מצוות הבדלה היא תדירה יותר, מכיוון שעושים אותה בכל שבוע, ואילו הדלקת נרות חנוכה היא רק בחנוכה, פעם בשנה.

אותם הנוהגים להחמיר, שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת, עד שיגיע זמן רבינו תם, גם במוצאי שבת חנוכה צריכים להמתין, שלא להדליק נרות עד זמן רבינו תם. אין זה מנהג טוב בלבד, אלא ראוי ונכון לכל אחד ואחת לנהוג כשיטת רבינו תם, ובפרט שכך דעת מרן השולחן ערוך.

אין מברכים ברכת 'מאורי האש' על נרות חנוכה (אם טעה והדליק נרות לפני הבדלה), מכיוון שאסור ליהנות מנרות חנוכה, ואין מברכים 'מאורי האש' עד שיאורו לאורו של נר ההבדלה, כלומר, יהנו מאור הנר. לעומת זאת, על נר השמש שהוא חול, מותר לברך 'מאורי האש'.

כוח התורה הקדושה

לאברך אחד נולד בן. אולם, שמחתו לא ארכה זמן רב, מכיוון שהתינוק חלה והגיע עד שערי מוות. הרופא, שבדק את התינוק אמר לאביו, כי תוך ימים ספורים, התינוק יחזיר את נשמתו לבורא עולם. האב, ששמע זאת, הזדעזע ומיד נסע לבבא אלעזר' צ"ל. הוא סיפר לרב בדמעות כי בנו חלה ומצבו אנוש - וביקש, שיברך את התינוק. הצדיק השיב לו: "כל עוד אני חי- הוא יחיה בעז"ה". ואכן התינוק הבריא לפליאת כל הרופאים. כשהגיע הבן לגיל חמש, היה זה בליל שישי, והנה הילד התחיל להכחיל ונשימתו נעתקה. האב מיהר להזמין אמבולנס והילד נלקח לבית-הרפואה. לצערו, נאלצו לקבוע שם את פטירתו של הילד. כששמע זאת האב זעק: "לא יתכן, הרי רבי אלעזר הבטיח לי שכל עוד הוא חי- בני יחיה". אחד מהנוכחים ששמע את דבריו ניגש אליו ואמר לו בצער, כי כעת פורסם על אדם שרצח את הצדיק.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל

הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"ד (1854) בגאבס, שבדרום תוניסיה. שימש רב ודיין בגאבס, והתפרנס ממלאכת החייטות. בשנת ה'תרס"ג (1903) מונה לאב בית דין בגאבס, ושימש כרבה של העיר כל ימי חייו. הרביץ תורה ברבים. העמיד תלמידים הרבה. שפט בצדק את בני עדתו. יישב סכסוכים בין אישיים. ניהל דיני ממונות. היטה אוזן קשבת לצורכי הפרט והכלל, וניהל את קהילתו למופת.

גאון מופלג בתורה. הקדיש את זמנו היקר לפתרון מצוקותיהם האישיות של צאן מרעיתו. ענה לשאלות הלכתיות דחופות. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תר"פ (1920) ונקבר בעירו גאבס שבתוניסיה. חי כ-66 שנים. ב-כ"ט תשרי ה'תשל"ח (1977) הועלו עצמותיו ארצה, והוא נקבר בבאר-שבע בסמוך לקברו של תלמידו הגאון חכם חיים חורי.

אביו: ר' אליהו. **אשתו:** מרת פלילה. **בנו:** ר' סוסו. **בנותיו:** מרת כדרה, מרת זהיה. **מתלמידיו:** חכם ר' חיים חורי. **מספריו:** **יאוהב משפט** - שו"ת **יפועל צדק** - על ספר תהילים.

אדם נכנס לפתע ללשכתו של רבינו ופנה אליו: "אני רוצה לגרש את אשתי!", אמר, כשפניו התאדמו ואצבעות ידיו נקמצו לאגרופים. טון דיבורו היה כעוס. רבינו ניסה להבין במה המדובר ומדוע הוא רוצה לגרש את אשתו. האיש אמר בכעס ובתסכול גובר והולך: "היא לא מכבדת אותי, מזלזלת בי ואינה מתנהגת כשורה!".

"החלטתי נחושה ויהי מה. אני רוצה לגרש אותה", הצהיר. הרב גייס את כל כוחותיו בניסיון לפייס את הבעל. הוא דיבר על ליבו וניסה להפיג את רוגזו. שעה ארוכה עמל, אך לשווא. מנוי וגמור היה בליבו של הבעל לגרש את אשתו. "כבוד הרב", האיש התעקש, "אני מבקש איגרת לבית הדין ובה הוראה להכין בעבורי גט".

הרב ביקש לדחות את רוע הגזירה ואמר לאיש: "הבה נקבע פגישה מסודרת מחר". האיש הסכים בלית ברירה. האיש הגיע למחרת בשעה הנקובה. הרב נטל את הקולמוס והתחיל לכתוב את נוסח הפניה לחברי בית הדין, כרצון האיש. **בעת כתיבת המכתב הגיעו לאוזניהם צעקות רמות. אלה גברו והלכו.**

לפתע נפתחה הדלת ואישה ובידה סל ירקות התפרצה לחדר, צועקת וזועמת. האיש נדהם. כיצד מעיזה האישה לנהוג בחוסר נימוס שכזה בנוכחות הרב הגדול?! **הוא הביט בתדהמה באישה הניגשת למקום מושבו של הרב, נוטלת את סל הירקות, הופכת אותו על פניו, ומריקה את כל תכולתו על הרצפה.**

"אני כבר לא יכולה לסבול!", צווחה האישה. **"במקום לקנות ירקות טובים, שלחת שוב את המשרת להביא לי סחורה זולה וקלוקלת?! נמאס לי מהמעשים שלך!"**. פיו של האיש נפער בתדהמה. התברר לו כי הגברת הצעקנית אינה אלא הרבנית בכבודה ובעצמה! הוא התקשה לעכל את המחזה המביש שהיה עד לו. עיניו הושפלו ארצה באי-נעימות, לאחר שנאלץ לראות את הרב ברגעים מביכים אלה.

הרב לא איבד את עשתונותו. הוא התחיל בעדינות להרגיע את אשתו. הוא פייס אותה בלשון רכה: "אני מתנצל לפניך", הרכין את ראשו, וגחן ארצה ללקט את הירקות שהתפזרו על רצפת החדר. "את צודקת. להבא אבחר בעצמי ירקות משובחים". האישה נרגעה אט-אט. סערת רוחה שככה והיא התרצתה ויצאה מהחדר.

הרב פנה אל האיש, וכאילו לא הושפל זה עתה, ביקש את סליחתו על העיכוב הממושך. הרב נטל את הקולמוס והמשיך בכתיבת האיגרת. "הנה", אמר לאורחו, "תיכף נסיים את המלאכה ותוכל לגשת לבית הדין ולפתוח בהליך הגירושין". האיש היה נסער. התרגשות רבה אפפה אותו. "לא, לא!", זעק. "כבוד הרב, עצור בבקשה! חדל מלכתוב!".

מבט של תמיהה עלה על פני הרב. "מדוע?", שאל כלא מבין, "הלוא אני מתקרב לסיום המכתב. זה לא ידרוש עוד זמן רב. אולי אתה כועס על העיכוב שגרמתי לך, אך מה לעשות – גדול השלום, ולא יכולתי לדחות את רעייתי מעם פני".

"בבקשה, רבינו!", האיש התחנן, "אל תשלים את כתיבת המכתב! אני חוזר בי! אני מבקש לבטל את הגט!". "מדוע?", הרב שאל, "הלוא אמרת שאשתך מציקה לך ואינך יכול לשאת עוד את סבלך?". "כבוד הרב", האיש השפיל את מבטו. "אני מוכרח להודות כי מה שהתרחש כאן עתה זעזע את נפשי. גם ברגעים הקשים ביותר לא נקלעו יחסינו למצב מעין זה. למדתי עכשיו להעריך את אשתי ולהבין שבעצם היא אשת חיל כשרה".

"אתה בטוח?", הרב שאל בנימת ספקנות, "אולי מחר תשנה את דעתך?". "איש נענע בראשו לשלילה. "מנוי וגמור עימי להתפייס עימה ולא להחריב את ביתנו!". האיש נפרד מהרב לשלום והרב שב לתלמודו. האיש לא ידע כי המהומה הגדולה לא היתה אלא הצגה מבוימת היטב, שאותה הרב יזם בשעת לילה מאוחרת, לפני שעלה על יצעו. האסון המתקרב לבני הזוג לא נתן לרב מנוח והוא חיפש אחר מוצא מהסבך.

לבסוף נולד במוחו הפיתרון הזה. כששיתף את רעייתו בתכנית, האישה נחרדה. כיצד תוכל לנהוג כך כלפי בעלה?! רק לאחר הפצרות רבות, וכשהבינה שהצלת משפחה מונחת על הכף, הסכימה למלא את התפקיד שהועיד לה בעלה. הרבנית ביקשה מהרב את מחילתו על הביזיונות שהיא עתידה לגרום לו, ואז ניגשה למעשה.

ואכן, ה'מופע' קצר הצלחה גדולה. איום החרבת ביתם של בני הזוג הוסר. הרב הודה לאשתו ובירכה: "אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לעשות שלום בית!". (מעובד מתוך 'לעולם חסדו')

שְׁתָּפוֹת וְהַצְלָחָה

שהושקעו במניות הללו, הפכו למאתיים אלף דולר בלבד!

הגביר חש יאוש רב והיה מאוכזב ועצבני. הוא שלח שוב את הרב וייסבורד לבקש ברכה מראש הישיבה. הרב וייסבורד סיפר את מה שהתרחש, אך ראש הישיבה השיב באותה מטבע לשון: "לך תגיד לו להכניס את התורה כשותפה בעסק. שיתרום עכשיו חמישים אחוז מהנותר - מאה אלף דולר להחזקת התורה, ואז יראה ברכה!".

הגביר עדיין התקשה 'לעכל' את ההוראה. הוא כבר הפסיד מאתיים אלף דולר בעיסקת הביש בה רכש את המניות הללו. איך יוכל לתרום עוד מאה אלף דולר?

הוא המתין להתפתחויות כלכליות וקיווה שערך המניה יעלה. אולם לצערו חלף עוד זמן קצר, והוא התבשר בשורה רעה במיוחד: ערך המניה צנח שוב בחמישים אחוז, ומהשקעתו האגדית בת 400,000 דולר - נותרו מאה אלף דולר עלובים...

הוא ממש נלחץ הפעם. הוא שלח שוב את הרב וייסבורד לבקש עצה מראש הישיבה. ראש הישיבה לא הופתע מהמידע, ושב ואמר בביטחון:

"תתקשר אליו ותגיד לו, שעוד לא מאוחר להציל את המצב. עדיין הוא יכול לתרום חמישים אחוז מהנותר - חמישים אלף דולר להחזקת התורה, ולהכניס את התורה כשותף. **אם התורה תהיה שותפה בעסק - הוא ירוויח פי מאה!**" - ראש הישיבה כך בירך...

הפעם, הגביר כששמע את התשובה, הוא לא השתהה עוד. הוא העביר מיד חמישים אלף דולר, ישר לחשבונם של עמלי התורה.

כעבור זמן, בעקבות התפתחות מפתיעה בכלכלה העולמית, המניה התחילה לעלות ולזנק, כשהיא שוברת את השיאים של עצמה בכל יום מחדש...

כעבור כמה שנים, הגביר התקשר אל הרב וייסבורד וסיפר לו: "**ההבטחה של מן ראש הישיבה התקיימה במלואה, עד הסנט האחרון! המניות, ששוין היה אז חמישים אלף דולר - התייצבו היום על מחיר של חמישה מיליון דולר, והיד עוד נטויה! הרווח פי מאה!**"

לכולנו יש כלכלה לנהל. לאחד יש עסק, לשני יש בית, לשלישי יש רק ארנק... לפעמים יש גם מינוס מעיק בבנק, או לחילופין - עיסקת ענק שעתידה לוט בערפל.

בכל המצבים האלו, הכנסת התורה כשותף בעסק. היא סגולה לפתוח שערי שפע, כי עץ חיים היא - ותומכיה מאושר!

כידוע יעקב אבינו נלחם עם שרו של עשו. "וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ, וַיַּעַב בְּכַף יָרְכוּ וַיִּתְקַע כָּף יָרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ" (בראשית לב, כו). רבותינו מבארים כי יעקב אבינו היה כל הזמן בעסק התורה. גם כשיצא מביתו בציווי אביו ואימו, הלך בהתחלה לבית המדרש של שם ועבר. שם למד תורה במשך ארבע-עשרה שנה!

כאשר שרו של עשו רצה לפגוע בעסק התורה, וראה שלא יכול, מובא בזוהר הקדוש, כי החליט לפגוע בתומכי התורה. אכן, ניתן לראות גם כיום את הקושי של התומכים בלומדי התורה.

להלן סיפור המעובד מתוך דברי מזכה הרבים, ר' אשר קובלסקי שליט"א ויש בו כדי ללמדנו, כי כאשר אדם תורם להחזקת תורה, עליו לדעת, כי הוא למעשה שותף אמיתי בלימוד התורה. זכות זו גם מסייעת בהצלחתו בעסקיו, בעבודתו ובכל מעשה ידיו.

היה זה בעיצומו של עוד מסע חובק עולם, אותו ערך הרה"ג רבי אלחנן וייסבורד שליט"א, לצורך החזקת רשת הכוללים 'יששכר באוהליך' שבראשותו.

אחרי ששוחח עם גביר אחד וביקש ממנו להיות שותף בהחזקת התורה, הגביר ביקש ממנו טובה קטנה: "תעשה לי טובה. כשתחזור לארץ, תיכנס בבקשה אל מן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן (צ"ל). תבקש את ברכתו להצלחת מניותיה של חברה פלונית, בה השקעתי זה עתה סכום עתק - ארבע מאות אלף דולר!" - כך סיפר. הרב וייסבורד הסכים בשמחה.

כשחזר לארץ, נכנס לביתו של ראש הישיבה, ופרש את בקשת הגביר כפי שהבטיח. ראש הישיבה לא השתהה אף רגע, והשיב מיד:

"תגיד לו, שאם הוא רוצה שהמניות יצליחו - כדאי לו להכניס שותף בעסק. כדאי לו להשקיע מחצית הסכום - \$200,000 בעולם התורה, כדי שבורא עולם יכנס כשותף בעסק שלו!"

הרב וייסבורד היה נבוך ותמה על תשובת הצדיק, אך כמובן החליט להעביר את דברי מן ראש הישיבה ככתבם וכלשונם. הרב וייסבורד התקשר לארצות הברית, ואמר לגביר את תשובת ראש הישיבה.

הגביר רצה מאוד לתמוך בלומדי התורה, אך לא העלה על דעתו להשקיע ב'שותף' בעסק סכום כה גדול. מדובר בסכום של \$200,000. סכום לא מבוטל בעליל!

הגביר התחמק מההוראה הישירה, והמשיך בסדר יומו... חלפו מספר שבועות בלבד, אך לצערו ולדאבון ליבו, ערך המניה צנח בחמישים אחוז! ארבע מאות אלף הדולרים,

<p>הרב וייסבורד ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי ז"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסתר אטון ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותון ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>	<p>לע"נ</p> <p>תנצב"ה</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי ז"ל הרב יעקב בן מרגלית ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>
--	--	---	---	---

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וישלה (הנה לחנוכה)

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת וישלח - הכנה לחנוכה

- א..... שיויתי ה' לנגדי 'תמיד' - אף בהתעסקו בענייני העולם
- ב..... למעלה מן הטבע - לראות גם בטבע כי הכל 'ממעל'.
- ג..... ויזרח לו השמש - דייקא בעת החשיכה יאמין שעוד מעט קט תזרח השמש.
- ד..... יפלטם ויושיעם כי חסו בו - שכרו של הבוטח שתמיד יושיעו ה'.
- ה..... והכינו את אשר יביאו - ההכנה לימי החנוכה הממשמשים ובאים.
- ו..... ויאבק - עצם האבק להתגבר מעלה נחת רוח לפני ה'.
- ז..... היטהרו והחליפו שמלותיכם - חובת האדם לברוח מהיצר וכת דיליה.
- ח..... חדש ימינו - התחדשות בלא להביט אל העבר.
- ט..... יבקש את נרדף - טובה וברכה הבאה ע"י הרדיפות.
- י..... ויבן לו - עיקר קנייני אדם מה שעושה לרעהו.

פרשת וישלח

והזמן גרמא, בעמדנו לקראת ימי התנוכה הבעל"ט, להתחזק באמונה הפתורה שאין שום כח בעולם וולתו ח"ו, לא מקרי הטבע ולא ברואי תבל (שאף הם חלק מ'טבע' העולם שיש שונאים ומוזיקים...), אלא הכל בידי שמים הוא. דהנה איתא במדרש (בר"ר מד יז) על הפסוק (לעיל טו יב) 'והנה אימה חשיכה גדולה' חשיכה - זו מלכות יון, ומהותה של חשיכה זו, כמאמר צדיקים (הרה"ק השפת אמת זי"ע, וי"א בשם הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע) בפסוק (תהילים ס"ג) 'טבעתי בין מצולה', שהיוונים באו להשקיע את בני ישראל בתוך 'הטבע', שיהיו 'שקועים' כל כולם 'בטבע', ולא בהשגחת ה', ובכל אשר יקרה להם יאמרו - 'במקרי הטבע' נעשה כך וכך, ולא יזכרו 'שהכל בידי שמים' (כע"ז איתא בדברי חיים ריש תנוכה

שיויתי ה' לנגדי 'תמיד' - אף בהתעסקו בענייני העולם בפרשתן (לב כט), 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל'. ומבאר הרה"ק הקדושת לוי זי"ע (בד"ה ויאמר) כי יש מי שבעת התפילה או כשהוא עוסק בתורה ובמצווה, הנו זוכר את ה' הניצב עליו. אבל משיצא לשהות בין הבריות בעבודת הבית או בשדה, נשכח ממנו הכל, וכבר נדמה לו כי פלוני הזיק לו בענין פלוני, ומתקנא ברעהו ש'הרוויח' בכוחות עצמו כך וכך...^א, לזה בא שרו של עשו והעיד 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים', כלומר שאף בשהותו בין אנשים היה עם אלוקים, ולא הסיה דעתו מהבורא יתב"ש בכל עת ובכל מצב^ב.

א. מעשה בשני ידידים, ששוחחו ביניהם אודות השר שבמדינתם, פתח האחד לדבר בגנות השר, על רוע לבו, ומעלליו שמתנכל לבני העיר, ויענהו רעהו ויאמר, הרי 'לב מלכים ושרים ביד ה', נענה ואמר, אכן כדברך, אך אני מדבר לולא זה... אמר לו השני הנך דומה להאי גברא שהזמין אצל רעהו שיבשל עבורו את כל מאכלי השבת, ממחרת השבת, נפגשו השניים, ושאלו רעהו, נו, האיך היה ה'טשולנט' שלי, ענהו הראשון, צר לי לומר לך, אבל לא 'עונג' ולא 'כבוד שבת' היה בו, מכיוון שהעמסתו בשפע גדול של מלח ושאר דברים חריפים, וממילא לא היה ראוי לאכילה כלל, החל 'המבשל' להצטדק, וכה אמר, דל מהכא את המלח ושאר חריפי הטעם, האם היה הטשולנט טוב... אחי ורעי אהובי וידידי, האומר שמאמין הוא בה', אך הנהגתו בפועל - מלאה חששות ופחדים, השתדלויות יתירות, או מחשבות והרהורים שפלוני עשה כך ואלמוני כך, הריהו ממש כאותו מאכל המלא במלח ושאר דברים חריפים, שאין לו כל טעם, וכמו שאי אפשר להפריד בין המאכל לתבלין שבו, כך - מחשבותיו ומעשיו של האדם הם חלק מאמונתו הפנימית, ואי אפשר לצפצף 'בטחון' - בטחון' בפיו, ובפועל לחיות באופן שהוא סותר את הבטחון. דברים נוקבים בעניין זה כתב הגה"ק החזו"א זי"ע ('אמונה ובטחון' פ"ב ג) וז"ל. ומה שאנו רואים בחיים ראובן איש מוסרי ו'זמרת הבטחון' על שפתיו, תמיד מגנה את רוב ההשתדלות ומתעב את הרדיפה אחר פרנסה. ואמנם, (כל זה

כל עוד ש) הוא איש מצליח ובחנותו לא יחסר לו לקוחות, ואיננו זקוק לרב השתדלות, (ולכן) הוא אוהב את הבטחון, כי הלא גם הבטחון מראה לו פנים שוחקות. והנה נפתענו פתאום לראות את ראובן הבוטח מתלחש עם נערו ואנשי עצתו איך להפר עצת רעהו האומר לפתוח חנות כמותו והוא מלא עצב מזה, ובהיות תחילתו רק בחביון לבו ומתבייש לגלות הדבר פן יהי' לחרפה בעיני מכיריו, הולך ומאבד גם מדת הבושה בסופו, ומתחיל בהשתדלויות גלויות להניא מחשבת רעהו, ולאט לאט הולך ומתקדם בדרך עקלתון, ומדת הבושה תמס תהלך מקרב לבבו, ועושה בגלוי מעשים נבזים ופעולות שפלות לעין כל חי, וההתחרות שבינו ובין רעהו מתפרסמת תכלית הפרסום ונעשה לשיחת הימים, ולא ידע הכלם. ובודה טעמים ונמוקים אשר בשקר יסודם כדי להצדיק את מעשיו, עוד מתחכם להוסיף ביאורים חדשים לבקרים שכל מה שמתחרה נגד רעהו הוא 'לשם שמים' וע"פ תורת המוסר... עכ"ל, ועי"ש עוד.

ב. איתא בגמרא (מכות כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת - 'צדיק באמונתו יחיה', והיינו שחיותו של אדם היא האמונה, והנה חיות 'גופו' של האדם תלויה ועומדת באכילה ושתיה ובאור ל'נשימה', אלא שלא הרי ה'נשימה' כמאכל ומשתה, שבהם מספיק לאדם אפילו אכילה ושתיה מועטת, וגם זה רק כמה פעמים ביום, אבל הנושם רק כמה פעמים ביום הרי מיד מתעלה לשיבה של מעלה, כיוצא בו לענין חיות נפש האדם, אם אינו חי בכל רגע מכ"ד שעות 'מעט לעת' באמונה איתנה וברורה הרי הוא כאותו שפסק מנשימתו...

באר הפרשה - פרשת וישלח

ביו"ב מציינו ב'מטה משה' (חלק ה', עניני חנוכה) דלכן תיקנו 'להדליק נר חנוכה' זכר לנס של השמן, ולא תיקנו לערוך זכר לנס של המלחמה, וז"ל, יש לומר שאותן הנסים יש פתחון פה למינים, לומר מקרה הוא ולא ה' פועל כל זאת ח"ו, כי יקרה עניין כזה ליפול רבים ביד מעטים לאיזה סבה, אבל נס אשר כזה - ששמן אשר בו להדליק רק לילה אחת, ונתרבה מעצמו עד שיספיק לשמנה לילות, אין צד לומר כי מקרה הוא, אבל כולם יודו ויאמרו מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, ולזכר נס זה תקנו חז"ל להדליק נרות בכל לילה מלילות אלו.

איתא (שבת כא:) 'נר חנוכה - מצוותה משתשקע חמה עד שתכלה רגל מן השוק', והקשה הרה"ק

בד"ה ונ"ל¹. ותכלית הימים הללו - ימי החנוכה, למען דעת כי הקב"ה אדון הכל - אדון הנפלאות, וגם אדון על הטבע, כי טבע ולמעלה ממנו שווים אצלו.

איתא במהר"ל (חידושי אגרות, שבת דף כא, נר מצוה על חנוכה) דלכן עשה הקב"ה נס בנרות - מה שאין לו הסבר עפ"י הטבע כיצד ידלק שמן מועט פי שמונה מטבעו, מלבד נס המלחמה, כי ב'מלחמה' עדיין יש לבעל דין לחלוק ולומר כי החשמונאים נצחו בכוחם ונבורתם, אבל נס דשמן אין בריה בעולם שתסביר זאת עפ"י טבע העולם, ובע"כ הכל יודו שהוא נס גמור משמים, ומוזה יבינו שגם נצחון המלחמה היה בנס והנהגה מן השמים². ומעתה יבינו כל חר ברדידה כי כל הנעשה עמו בהשגחה והנהגת עליון הוא.

ג. ועל כן דימו חז"ל מלכות יון ל'חשיכה', ויתבאר ביותר במשל להאי גברא שהיה במקום אשר מחשיכים את האור ומציגים על גבי הכותל מחזות שונות, אך מכיוון שלא ראה האיש את המחזות בבירור, העלה את 'האור' בכדי שיוכל לראות היטב, מובן לכל בר דעת שכך כבר לא נראו המחזות כלל, ונתגלה שהכל היה 'דמיונות' ולא דברים חיים אמיתיים. ומכאן לנמשל, כי מלכות יון גרמה להסתיר ולטשטש אור האמונה עד שנעשה 'חושך', וכל הצללים וה'דמיונות' נראים כמי שיש בהם ממש... על כן תיקנו חז"ל להדליק נרות ולהעלות את האור עד שכל הבלבולים נעלמים מאליהם, ואור ה' מלא את הארץ.

ד. וכך פירש מרן הבעש"ט זי"ע את הפסוק (תהילים שם טו) 'הצילני מטיט ואל אטבעה', היינו שלא אהיה חלילה בבחינת הטבע, אלא אדרבה אדע שגם בטבע נמצאת השגחת ה' יתב"ש, בהשגחה פרטית מלמעלה, ואין עוד מלבדו, והוא מנהיג את עולמו בכל עת ובכל שעה, כביאורם של קמאי בפסוק (אסתר ג יב) 'ונחתום בטבעת המלך', שידע שכל 'הטבע' מונהג ומושגח על ידי המלך - מלכו של עולם, והארה זו תבוא לנו על ידי 'להדליק נר חנוכה', שנאיר את חיינו באור האמונה הבהיר בשחקים (ראה נטעי אש"ל חנוכה אות ל"ו).

וכבר אמרו שאם תצרף אות צ' ל'יון' יעלה בידך 'ציון', וכידוע שאות זו מורה על צדיק, ומיהו צדיק, זה שבאמונתו יחיה, כי על ידי האמונה ניתן להפך את קליפת 'יון' ל'ציון'.

ה. באמת אמרו, שזו היתה עיקר מלחמת היוונים, שאמרו לבני ישראל 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל' (בר"ר ב ד), וכן איתא ב'מגילת אנטיוכוס' שמלכות יון שלחה אלפי אלפים חיילים להילחם בישראל וצעקו ואמרו 'כל מי שמזכיר שם שמים ידקר בחרב' עפ"ל. ולעומתם עמדו מתתיהו כהן גדול ובניו וכמה יחידים מבחורי ישראל שזעקו ואמרו מי לה' אלינו, ואכן השרה הקב"ה את שכינתו על יהודה המכבי, וקפץ לתוך מחנה האויב והרג בקפיצה אחת כ"ה אלף חיילים (עיי' יוסיפון פרק כ"א), וכך הכניעו תחתיהם שמונים אלף גייסות מצבא היוונים, וכל זה היה להם בכוח אמונתם, כי הדבוק בקוב"ה אינו משועבד כלל לטבע העולם.

ו. וזה נרמז במנהג ישראל קדושים לשחק ב'דריידע"ל' (סביבון) בימי החנוכה, כי ה'דריידע"ל' מסתובב למטה אך ורק על ידי הסיבוב מלמעלה, כיוצא בו היא הנהגת העולם, שכל מה שמסתובב כאן למטה מסובב על ידי שוכן מעלה.

ז. וכלומר, שזכו להבין שגם הטבע בהנהגה מן השמים הוא, ביסוד זה מבארים את התירוץ השלישי שהב"י (עצמו) מתרץ מדוע נחשב הנס שמונת ימים והרי היה להם די שמן ליום אחד, ומתרץ הב"י, דביום הראשון מצאו שלא נחסר מאומה מהשמן, וכן בכל יום עד יום השמיני, ורבים מקשים, א"כ, לא נחשב יום הח' לנס, שהרי באותו לילה היה להם די שמן ליום אחד ואכן השמן דלק כטבעו - יום אחד ונגמר השמן. ותירץ הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע דאכן אחר ז' ימים של נס הגיעו להכרה שגם הטבע הוא נס, ואף בעירתו ביום הח' הוא נס - לא פחות מימים הקודמים, ועשו זכר לנס של אותו יום. הוסיף ע"ז בנו הרה"ק רבי שמעון שלום זי"ע שעל כן נקרא יום

שעינינו רואות בנס חנוכה שלא היה להם אלא פך אחד שמן כדי להדליק בו יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונת ימים, הרי אנו רואים, כי ברצון הבורא נשלח ברכה אף במועט, וזה ישכיל דעת לבני אדם, שלא כל המרבה בסחורה יעלה ויבוא לבמתי העושר והאושר, דהכל תלוי ברצון הבורא, ועל ידי זה תכלה רגל" מן השוק^ט.

הרמ"ל מסאסוב זי"ע (משנת הרמ"ל סו"פ וישב) דלא מצאנו בכל שיעוריהם לתלות את ההלכה ברגלי עוברי הדרכים, ומדוע לא כתבו 'שיעורו עד מחצית השעה', כשאר שיעורי חז"ל, אלא, דרצו להורות לנו, שנלמד מן הניסים שאירעו בימים אלו, להפסיק לכתת כל כך את 'רגלינו' יומם ולילה 'בשווקים' וברחובות, בחיפוש אחר הפרנסה, כי הכל מאת הבורא אחד המרבה ואחד הממעט, כפי

השמיני זאת חנוכה, כי זאת ההשגה שהשיגו ביום הזה היא עיקר התכלית של חנוכה, להגיע להכרה שכל הטבע הוא רק נס של הקב"ה ומנסים הנגלים יכירו בנסים הנסתרים, ולכן נקרא יום זה 'זאת חנוכה' (אמרות טהורות - אמשינוב). הנה איתא בגמרא (תענית כה.) פעם ראה רבי חנינא בן דוסא את בתו בערש"ק בין השמשות כשהיא עצובה, לשאלתו מאי האי, השיבה 'כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן, והדלקתי ממנו אור לשבת', ועכשיו היא דואגת שיכבה הנר, אמר לה רבי חנינא בתי, מאי איכפת לך, מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק, ואכן נעשה לו נס והיה הנר דולק והולך עד מוצאי שב"ק, וממנו הביא אור להבדלה.

והקשה בספר 'בן יהוידע' (שם) מדוע בכתה הבת, והרי ראתה שהנר לא נכבה לאלתר כדרך החומץ שאינו דולק כלל, והיינו שכבר נעשה לה נס ולמה לה לבכות ולהתעצב. וביאר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע (שפע חיים חנוכה ח"א סימן קכט ז, ועיי' ספר הזכות בשלח ד"ה הנני ממטיר), דבאמת הבינה בתו מיד שנעשה להם נס (כדאיתא שם, שהיו בני ביתו של רחב"ד רגילים ומלומדים בניסים), אלא שהיא סברה דמכיוון שאסור ליהנות ממעשי ניסים אם כן תצטרך לישב בחושך כדי שלא ליהנות מאור הנר שנדלק בנס, וע"ז השיב לה 'מי שאמר לשמן וידלוק, הוא יאמר לחומץ וידלוק', פירוש שבאמונתו בהשי"ת היה ברור אצלו שאין שום חילוק והבדל אם חומץ דולק או שמן, שהרי בלי ציווי ה' לא ידלק לא שמן ולא חומץ, וכיון דהכל תלוי במאמר ה' א"כ אין בין זה לזה ולא כלום, דהא תרוייהו ניסא נינהו, ומי שיש לו מדריגה זו של אמונה מותר לו ליהנות מאור הנר על ידי חומץ ואין מנכין לו מזכותיו, שהרי אצלו שניהם אינם נחשבים כ'מעשה ניסים', ובזה התיר לה ליהנות מאור הנר ולהתענג בתענוגים, ונתפייסה.

ח. רמז נפלא רמז בה אחד מגאוני הדור דלכן נקטו 'עד שתכלה רגל מן השוק' ולא 'רגליים', כי אכן, א"א לכל אדם למנוע את עצמו לגמרי מלהסתובב בשוק, כי רוב העולם צריכים לצאת לשוק להתפרנס וכדומה, ומ"מ התביעה על האדם שלפחות 'רגל' אחד ימנע מלהסתובב שם, כלומר שלא יהיה עם 'שתי רגליים' בחוצות, רק ראשו יהיה פונה השמימה, כעין האמור בחז"ל 'חציו לה' וחציו לכם' שלא יהיה שקוע וקבוע כל כולו במסחרו ועניני עוה"ז, רק 'מקומו הקבוע' יהיה בביהמ"ד (הלקח והליבו).

ט. ואף דבר זה נרמז במנהג ה'דריידע"ל', שכשם שאי אפשר לאדם להחליט האם ה'דריידעל' יפול לצד אות ה' או ש' וכו', ואף אם יסובב את ה'דריידעל' בכל כוחו, ובכל ה'נערווען' (עצבים), גם לא יועיל לו דבר, ורק דבר אחד 'ירוויח', שיצטרך ה'דריידעל' להסתובב עוד סיבובים רבים, בכדי להגיע אל מקומו הנגזר עליו, כך הוא לדידן, אין ביד האדם לשנות אפילו כמלא נימא את מה שנגזר עליו, וכל הריבוי בהשתדלות רק יגרמו לו שיסתובב עוד סיבובים רבים עדי בואו אל המנוחה ואל הנחלה.

וכן מצינו לבעלי המוסר המרמזים בעניינא דיומא, דאיתא במדרש (בר"ר ב ד) 'וחושך על פני תהום' - זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל'. שבאותם הימים הייתה עיקר פרנסתם בעבודת השדה באה מהשור, כי עמו היו חורשים, דשים את התבואה הגדילה וכו' ומשם מביאים הביתה את הפרנסה, ובאו בני ישראל לאמר שגם הנעשה ע"י השור בידי הקב"ה הוא, וזה היה למורת רוחם של היוונים, שרצו לנתק את בני ישראל מהתקשרותם לבורא בענייני גשמיות ופרנסה, רק לחשוב בכל עת 'כוחי ועוצם ידי', אכן היו אומרים שהקב"ה ברא עולמו, אבל אל לכם לומר שגם מעשי השור מעשי אלוקים המה... ובני ישראל לא אבו להסכים להם והכריזו כי גם זה יש חלק לאלוקי ישראל, והגם שנראה לאדם שמעשי ידיו במלאכה פלונית הם הם אשר הביאו ברכה לביתו ופרנסה בשפע לתוך ידיו, אבל האמת תיאמר, כי הכל מן השמים, ורק מהשפה ולחוץ - מהנראה בעיני בשר ודם נראה כאילו באה הפרנסה מ'עסקים' אלו. וראיה פשוטה וברורה, כי הרבה עשו כמותו וכעסקיו ולא העלו בידם מאומה בלתי אם גוויתם ואדמתם...

באר הפרשה - פרשת וישלח

למעלה מן הטבע – לראות גם בטבע כי הכל 'ממעל'

וזהו שנאמר בהמשך הענין (פסוק לא) 'ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלוקים פנים אל פנים ותנצל נפשי', שעל ידי שראיתי אלוקים פנים אל פנים - שגם כאשר התגבר שרו של עשו ראה את כח האלוקות שבו על כן ותנצל נפשי.

כי בכוחה של 'אמונה' לשבר מחיצות ולפרוץ גבולות הטבע, לעשות ניסים ונפלאות ולהציל את ה'מאמין' מכל שונאיו מציריו ומציקיו - אף אם עפ"י 'דרך הטבע' אויבו חזק ממנו פי כמה וכמה. וכן מציינו גבי 'נס חנוכה' "בספר 'צרור המור' (פר' ואתחנן) וז"ל, ואני הצעיר אברהם סבע, רוצה לגלות לך בכאן מה שנתגלה לי - למה נקרא מועד החשמונאים 'חנוכה', דהרי כל המועדים נקראו על שם המאורע - פורים על שם הפור,

בפרשתן (לב כה), 'ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ובמדרש (בר"ר עז א) הסמיכו את הפסוק 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא' (ישעי' ב יא), ומבאר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמאראנא זי"ע דבא לומר שלא תתמה האיך גבר יעקב על שרו של עשו, הרי 'מלאך' הוא ופשיטא שלא הייתה 'התאבקותו' עמו כמריבת אנשים - שמכין זה את זה בגופם, וא"כ, כמה הכניע יעקב את המלאך. לזה הסמיכו את הפסוק 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', לומר, שיעקב אבינו בתוקף אמונתו לא ראה לנגד עיניו את 'שרו של עשו' - אלא את 'ה' לבדו, ובאמונתו זאת זכה להפיל ולהכניע את שרו של עשו'.

י. וביאור דבריהם ז"ל, על פי דבריו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שהמשיל משלו, לאב שרצה להרגיל את בנו שלא לפחד מכל דבר שבעולם, מה עשה, הלביש עצמו בעורו של דוב, והיה מהלך סביבות בנו ובתוך כך השמיע קולות משונים ומפחידים כדוב. אך הבן שחכם היה הכיר כי בתוך הדוב מסתתר אביו רחומו, התבונן בפניו וזעק לעברו, אבי אבי, הרי לא דוב אתה אלא אבי, אף אם תסתתר מתחת לעור הדוב מכיר אני אותך, ולא אפחד, כי הרי אבי אתה, פשיטא ואין צריך לומר שבאופן כזה אין כבר כל טעם שישאָר האב בבגדי הדוב, אלא מתגלה הוא במלוא הדרו בפני הבן 'בפנים מאירות', כך נמי כביכול אצל 'אבינו שבשמים', פעמים והוא רוצה להוכיחנו, לכן מסתתר מאתנו מתחת לדרכי הטבע - בכל מיני קשיים וצער, והכל בכדי לעוררנו, אמנם אם נביט מתחת להסתתר והטבע, נגלה ש'אבינו' נמצא מתחת לכל זה - ונזעק אליו 'אבי אבי' לא אירא רע כי 'אתה' עמדי, כי אתה צדיק על כל הבא עלינו, אז, אין כבר כל טעם כביכול שישאָר האב מתחת למעטהו בהסתתר, ויתגלה אלינו מתוך רחמים וחסדים מגולים.

כיוצא בדבר ביאר מרן הבעש"ט זי"ע את הכתוב (תהלים צב י) 'כי הנה אויביך ה', כי הנה אויבך יאבדו, כאשר יכיר האדם שכל אויביו ומציריו באים לו מה', והוא המסתתר תחת כל ההפיכה, אזי כי הנה אויביך יאבדו, יתבטלו כל צרותיו.

יא. וז"ל 'מדרש חנוכה' (הובא ב'רוקח' פי' סידור התפילה) ... מסרת גיבורים יוונים ביד חלשים הם חשמונאים. רבים היו היוונים ביד מעטים נפלו... א"ר יצחק בר נחמני אלו שמונים אלף גייסות שבאו עם גסקלגס (י"ג בגריס) הרשע (בגריסא אחת יש אלף ושמונים ריבוא = 10,800,000 אנשי צבא, עוד איתא שם בשם רב יצחק שהיו שם שישים ריבוא שלכל אחד היה אלף איש = 600,000,000 אנשי צבא) פתח גסקלגס (י"ג בגריס) ואמר שוטים יש בכם י"ב איש שיעשו מלחמה עם חיל שאין לו שיעור... באותה שעה נשאו ישראל עיניהם כלפי למעלה בתפילה לפני הקב"ה... באותה שעה תפס הקב"ה את שבעים שרי האומות ורצע אותם במרצע של אש, ואמר להם כל אחד מכם [יתפוס] אומתו בידו, אם נמלט אחד מהם - נפשכם תחת נפשו, כל אחד ואחד מן היוונים כשהיה יורה החץ להכות אחד מישראל בא מלאכו ונועצו בלבו, והיו בית חשמונאי רואים נסים הללו ואומרים ה' ילחם לנו. וכל מלך שנהרג מהם מן היוונים באים מלאכי השרת ומבזבזים את ממונם ומטילים לתוך בתיהם של ישראל, שאין יכולים ליטול השלל מפני חלליהם, זהו רבת את ריבם... מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים הם היוונים, וגם חבורת אליפורני שקיבץ מאה ועשרים אלף איש גבורי מלחמה וכ"ב אלף בעלי חיצים, וגמלים נשאו מזונות עד אין מספר, ולכד כל המדינות גדולות וגבוהות, כיון ששמעו ישראל שבא עליהם פחדו כולם... ויקומו ויצעקו אל ה' בעמידה, והכניעו נפשם בצום ובבכי הם ונשיהם ובניהם, ולבשו הכהנים שקים וגם מזבח ה' הלבישו שק, ונפלו הנערים על פניהם בצום לפני היכל ה', ויצעקו כולם אל ה' בלב אחד... וכל העם מיד נפלו על פניהם [והשתחוו] לה' בבכי גדול... מיד רדפו ישראל את אויביהם והרגו מהם תילי תילים, עכ"ל.

(בראשית כד סו, עיי' רש"י, ספורנו), ולא עוד אלא שאברהם נשאר עם בן רשע 'ישמעאל', ודייקא אז כתיב 'וה' ברך את אברהם 'בכל'. ומה שנאמר גבי 'יצחק 'ואוכל מכל' (כו ל), היה בשעה שחרד 'יצחק חרדה גדולה וראה פתחו של גיהנום פתוח לפניו (בר"ר סו ב), ונתברר לו מהותו האמתית של עשו בנו 'אהובו', ואז אמר 'ואוכל מכל'. כיו"ב האמור ביעקב 'יש לי כל', היינו בשעה שמצא את עשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש להורגו, ואז אמר 'יש לי כל', ולכאורה צ"ב, מדוע הננו מייחלים ומצפים להתברך כאותם ברכות שנאמרו בזמני קושי, לא במצב של שלווה, בשמחה ונחת.

ויש מפרשים, דוהי אכן הברכה השלימה, שאף בזמני קושי ויסורים אינו נופל בקרבנו, אלא מתחזק להאמין בה' כי הוא עשה ועושה את הכל לטובתו הנמורה, וכך מצינו במעשיו של אברהם אבינו, שאף אחר פטירת שרה התחזק, כדכתיב (כג ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו', ולא נתן לעצמו ליפול, גם 'יצחק אמר דבריו 'ואוכל מכל' בעת שראה גיהנום פתוחה לפני בנו, ויעקב הכיר בחסדי הבורא ובכל עת אמר 'יש לי כל', זוהי ברכה השלימה, זוהי בקשתנו 'כן יברך אותנו בברכה שלימה' - שנזכה להתחזק בכל עת, ולהכיר בהשגחת הבורא מבלי להתייאש².

כי באמת כל הנהגתו של הקב"ה אינה אלא לטובה³, וגם מה שנראה כרעה הרי באמת 'ברכה שלימה' היא אלא שמכוסה היא לעת עתה, וכמו שפירש הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ר"ה ואתה) בלשון הכתוב בפרשתן (לכ ג) 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', שלכאורה הוא

פסח על שם שפסח ה', וכן כולם על זה הדרך, ומדוע לא קראו גם למועד זה על שם המאורע, כי אם על שם זמנו בימי השנה - 'חנו כ"ה' בכסלו, אלא ביאור הדבר הוא שהחשמונאים מרוב הצרות והשמדות לא היו יכולים לעסוק בתורה ולהתפלל כדבעי, ואך דבר אחד עשו - ייחדו את השם בפסוק 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', שיש בו כ"ה אותיות, וזכה ייחודם את ה' נצחו את כל אויביהם למעלה למעלה מדרך הטבע, ולכן נקרא המועד 'חנו כ"ה' על שם כ"ה אותיות שבפסוק ד'שמע ישראל', כי כל נצחון המלחמה היה בזכות כ"ה אותיות אלו. נמצינו למידים שהמאמין בהקב"ה ובא לחסות בצל כנפיו איננו כפוף תחת 'טבע ומקרי העולם' אלא הקב"ה מנהיגו בהנהגה ניסית והשגחה נפלאה לטוב לו כל הימים. וכמו שמסיים ב'צורר המור', וכן ראוי לנו לעשות בצרת הגלות לייחד שם המיוחד בעניין שנצא מהצרות.

ויזרח לו השמש - דייקא בעת החשיכה יאמין שעוד מעט קט תזרח השמש

בפרשתן (לג יא), 'יש לי כל'. הנה תיקנו לומר בברכת המזון 'במו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל... בברכה שלימה'. ושמעתי להקשות דלכאורה ברכות אלו נראים כמו שהיו בזמן צער, דמה שנאמר באברהם 'וה' בירך את אברהם בכל' (כד א), היה באותה שעה שעמד אחרי קבורת אשתו, כשמתה בעוד שלא זכתה להכניס את בנה יחידה תחת החופה, גם יצחק יושב ובוכה, כדאיתא בחז"ל על הפסוק 'וינחם אחרי אמו' שעד שנשא את רבקה ישב וזכה על אמו

יב. ואפשר להוסיף ע"ז, דאיתא בגמרא (ב"ב זז.) ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, אלו הן אברהם יצחק ויעקב, אברהם דכתיב ביה בכל, יצחק דכתיב ביה מכל, יעקב דכתיב ביה כל, והוא על דרך שביארנו, דאע"פ שבאותו הזמן בו נזכרו לשונות אלו בכתוב לא היה להם רק טוב והיה שם סבל וכאב מ"מ בכל מצב הכירו בה איזה טובה וקיבלו את ההנהגה מהבורא יתברך, ואכן זהו טעם 'גן עדן' בעוה"ז.

ועל ידי זה יזכה ל'ברכה שלימה' גם 'בעולם הזה'... כמו שפירשו צדיקים (דברי ישראל בפרשתן ועוד) בפסוק (לכ ג) 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', ואתה אמרת היטב - הקב"ה אומר לאדם אתה אמרת על מצבך שטוב הוא, איטיב עמך - אראך טוב מה הוא, ומשפיע עליו שפע רב טוב עד שיבלו שפתותיו מלומר די די...

יג. היה אומר הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל בשם החסיד הנודע רבי לייבל קוטנער זצ"ל, אשר עברו עליו בחייו ייסורים רבים ובפרט בתקופת המלחמה, צרות ויסורים שונים ומשונים, ומרגלא בפומיה, שלא מצינו בין האבות הקדושים מי שעבר צרות רבות ורעות כמו יעקב, חדשים לבקרים נתרבו צרותיו, מתחילה בצרת לבן, צרת עשו וצרת דינה ויוסף, ודייקא אצלו כתיב 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', ללמדנו שאין אנו יודעים מהי הטובה האמיתית לאדם, וכמו שאכן היה, שע"י כל אלו הצרות זכה יעקב להקים י"ב שבטי י-ה ומיטתו שלמה.

באר הפרשה - פרשת וישלח

להם כי שקעה עליהם חמה שלא בעונתה... כדאמרי אינשי - היו זמנים טובים, אבל היום... כל מצבם ומעמדם הושך ואפילה, ואינם רואים כל אור בחייהם, ילמדו ממעשי אבות - כי גם כאן שקעה החמה על יעקב אבינו באמצע היום, והיה נראה שהפסיד ב' שעות מאור היום, אבל לפי האמת אותה שמש ששקעה וחדלה מהאיר על הארץ הייתה בוקעת ועולה לו כש'ותקע כף ירכו' - כשהוא בעצמו היה צריך לה לסוף כ"ב שנה, כשהיה צולע על ירכו והקדימה רפואתו בב' שעות... והרי שכבר שנים רבות קודם צליעתו כבר הוכנה רפואה למכתו, נמצא שמה שנראה כרעתו היה בעצם לטובתו ולעזרתו, ובאמת כל הקשיים הם הם 'זריחה' עבורו".

וזאת הברכה בה יבורך גבר ירא ה', שיהיה תמיד שמח בחלקו בהנהגת הבורא ית' עמו^{טז}, וגם

כפל לשון, אלא שבאמת כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אך פעמים נסתר הוא מעיני בשר מה טובה יש בדבר, ועל כן אמר ה' ליעקב 'היטב איטיב' - 'פירוש שאיטיב עמך שיהא היטב באתגליא', כלומר שיעשה עמו חסדים מגולים שגם שכל אנוש מבין ורואה את הטובה שבהם, אך עכ"פ מבואר כי הכל הוא לטובה, פעמים מכוסה ופעמים היא מגולה.

בן מצינו עוד בפרשתן, דכתיב (לב לב) 'זיורח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו', וברש"י, ומדרש אנדה ויורח לו, לצרכו, לרפאות את צלעתו... ואותן שעות שמיהרה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מיהרה לזרוח בשבילו. רמז נפלא נתן ה'שבט סופר' (להגר"י ערנפעלד, בפרשת ויצא סוף דיבור השני, עפ"י דברי זקנו הרה"ק החתם סופר זי"ע תר"מ פר' ויצא, בשם רבו הרה"ק רבי נתן אדלר זי"ע) להטיף טללי תחיה וחיווק לכל אלו שנראה

כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער שמירת השבת פ"ג בהגה"ה) וז"ל, 'וכיון שדעת האדם מעוטה כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות ולהאמין שכל מה שהוא עושה, הוא הכל לטובה, כי מפי עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד, כמו שמובא בגמרא (ברכות ט:): במעשה דרבי עקיבא, עכ"ל.

יד. וכבר רמז לה רבינו 'הרוקח' (בסידורו), בכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה', פירוש, מן המיצר קראתי - אל ה' - ראה נא ה' בעניי וצרת, כי צר לי מהר ענני, ענני - ענה לי הבורא ית', לא כן בני, הינך במרחב' - אין כאן צר ומצוק, רק בעיני בשר נראה הדבר כ'צרה', אבל באמת הכל 'מרחב' וישועה. חשבון נפלא שמעתי מאחד מגדולי ראשי הישיבות בני. כי הנה אם נראה אדם נוסע בכלי רכב יקר עד מאד אף במקום חשש קלקול לרכבו - נסיק כמסקנא כי הצורך להגיע לאותו מקום חשוב ושווה לו הרבה יותר מסכום שוויו של הרכב, כמו"כ אם נראה אדם הנקרא כ'שפוי' עושה מעשה שטות ונכנס לביהמ"ד מבלי אנפילאות ומנעלים לרגליו וכל רואיו יתמהו 'מה אירע' לו וכי נשתבשה דעתו ח"ו - לא ולא, אלא מן הנראה כי איש פלוני הבטיח לו בעד 'שטות' כזאת כמאתיים אלפי דולר וכל כיו"ב, ומכאן שבכל דבר הנראה כמשונה תאמר בע"כ כי הטובה הנצמחת ממנה גדולה פי כמה וכמה מהפסד עשיית ה'שטות'... אמור מעתה, כשרואה האדם שהקב"ה מתנהג עמו בהסתר פנים וכדו' בע"כ תאמר כי הטובה שתצמח לו מקושי זה שווה פי כמה וכמה מקושי זה...

ומרומזים הדברים ב'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבחינה) שיש לנו להודות על הייסורים כי בוודאי טמונים בהם טובות הרבה והם לצורך טובה גדולה יותר מגודל הקושי שעובר עליו בזו העת.

טו. הנה איתא בגמ' (ר"ה יח:): 'שגזרה מלכות יון שלא להזכיר שם שמים על פיהם, וכשגברה מלכות חשמונאי ונצחום התקינו שיהו מזכירין שם שמים אפילו בשטרות, וכך היו כותבים בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לא-ל עליון, וכששמעו חכמים בדבר אמרו למחר זה פורע את חובו ונמצא שטר מוטל באשפה, וביטלום, ולכאורה יש להקשות, שהלא היו יכולים לתקן שיחקקו על המעות עצמם שנעשו בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לא-ל עליון, וכמו הנהוג בארה"ב שכותבים על שטרות הדאללער (דולר) - IN GOD WE TRUST - ותרגומו, בה' אנו בוטחים ועליו אנו סומכים, ושוב אין חשש שיהיה שם שמים מוטל באשפה, שהרי את המטבע עצמה איש לא יזרוק לאשפה... ותירצו, כי אין זה רבותא כלל להחזיק את ה'דולר' בידו ולומר שהוא סומך על ה', כשהכל מאיר בעדו וזוכה לשפע פרנסה, אלא עיקר העבודה בעת שמצבו לא שפר עליו, הדולרים בידי חברו ואילו הוא כותב 'שטרי חוב'... כי 'שערי פרנסה' נעולים ל"ע, והוא נזקק ללוות מאחרים... ובמצב כזה מזכיר שם שמים, להעיד על אמונתו השלימה בהשי"ת גם בעת מצוקה, זוהי רבותא וחשיבות.

באר הפרשה - פרשת וישלח

וזו היא עבודת החיים של איש יהודי להתחזק באמונה יתירה ולדעת שכל העובר עליו הן לטב והן למוטב הכל הוא ברצון הבורא ית"ש ולטובתו האמיתית. בעלי הרמז נתנו רמז לדבר בלשון הכתוב (תהילים כג ג) 'ינחני במעלי צדק', שתיבת ינחני נקראת גם מתחילתה לסופה וגם מסופה לתחילתה, ללמד בכל מצב שהוא הן כשנראה שהדברים מתנהלים ב'יושר' ואף כשנראה שכל ההנהגה היא 'להיפך'... תמיד הקב"ה ינחני במעגלי צדק, הכל בהשגחה עליונה להביאו לטוב הנצחי ולהנחותו במעגלי צדק.

בדרך זה ביארו גם בדברי הגמ' (ברכות יג:) לעניין קריאת שמע 'כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, אמר רב אחא בר יעקב ובדלי"ת, שהנה צריך לכוון ב'חי"ת' שב'אחד' להמליך את הקב"ה בשמים (- ז' רקיעים) ובארץ, ואילו באות ד' צריך לכוון שהוא יחיד בעולמו ומושל בד' רוחות העולם (ש"ע סי' סג ס"ו), ולכאורה יש להקשות, כי אחר שכבר המליך את הקב"ה בשמים ובארץ מה יש לו עוד להוסיף ולכוון שהוא מושל בד' רוחות העולם, וכי הם אינם 'בשמים ובארץ'... אלא רמז יש כאן, כי בנקל יאמין האדם שהקב"ה מלך בשמים ובארץ, אבל כשהדברים נוגעים אליו למעשה הרי זה כבר 'מצב' אחר לגמרי, כי בזה הוא יותר מתקשה לעמוד בנסיון האמונה... על כן אמרו, אין די בהמלכת ה' בשמים ובארץ אלא גם בד' רוחות העולם, כלומר במזרח שלך ובמערב שלך, בצפון שלך ובדרום שלך, כל אחד היכן שהוא 'נמצא' בד' רוחות העולם, שם ימליך את הקב"ה וידע שהשי"ת יחיד בעולם... וכנגד זה אמרו בגמ' שכל המאריך באחד מאריכים לו ימיו ושנותיו ובלבד שיאריך בדלי"ת - דהיינו שיאמין למעשה בכל נסיונות החיים שלו...

הנה אומרים בתפילה ה' מְלַךְ, ה' מְלַךְ ה' ימלוך לעולם ועד', ולכאורה אין זה כפי הסדר, שהרי מתחילה יש לומר ה' מְלַךְ על העבר, ואח"כ ה' מְלַךְ על ההווה, ורק לאחמ"כ ה' ימלוך בעתיד, יש שביארו בזה, כי עיקר נסיון האדם להאמין ב'מלכות' ה' יתב"ש נסוב על ההווה, כי רבים יש אשר יאמרו לך, אכן, מה שהיה, הכל באשערט (קצוב ומדוד) מן השמים, וכן גבי העתיד לא ידאגו באמונתם שבוודאי השי"ת יעזור (גם זה חשוב עד מאוד), אבל ביותר צריך לזרז - לזכור בהווה - אכן, מה שאירע לי בזה הרגע, מה שפלוני מזיק לי כעת, ואלמוני מכעיס אותי (רוקד לי על העצבים - טאנצט מיר אויף ד'נערווען) כל זה בדבר ה' נעשה, ומכיוון שעיקר הנסיון והעבודה היא על עכשיו, על כן צריך להקדים תחילה שה' מְלַךְ על הזמן העכשווי.

ויבואר עפ"י מעשה 'שלא' היה, במי שרצה להתגייס לצבא מדינת רוסיה, ומדרכתם היה לבדוק תחילה את נאמנות החיילים למלך ולמדינה, על כן פתחו בשאלה ראשונה - האם הוא מוכן ומזומן להעניק ולוותר על ביתו עבור המלכות, ויען זה האיש, הן, הנני מוכן לכך בלבב שלם... חזרו ושאלוהו האם ימסור גם את כל שדותיו למלכות אם הצאר ידרוש זאת ממנו, ויען, הן, משם הוסיפו לשאלו האם גם את עדרי הבקר שלו יתן למלכות, אף על זה השיב בהן, עד ששאלוהו, האם גם את ה'תרנגול' שלך תתן למלך, כאן כבר ענה האיש, לא ולא... לשמע דברים אלו שלחוהו מיד הביתה, כי אין זה האיש ראוי לבוא אל המלך לשרתו ולעמוד בשורות צבאו... על אשר איננו מוכן לתת כל אשר לו למלכות יר"ה. ובבואו לביתו שאלוהו בני המשפחה, הגידה נא, הייתכן, כדבר הזה, את כל היקר לך הסכמת לתת למלך, ורק את תרנגול הזול מכל הנ"ל לא הסכמת 'להיפרד' ממנו. ביאר להם האיש, הנה, בית אין לי, אף שדה מעולם לא הייתה לי וכמו כן עדרי בקר מעולם לא נמנו על 'רכושי', ע"כ אל תתמהו, כי מה שמעולם לא היה ברשותי אין לי קושי ולא מעצור להעניקו ברוב שמחה למלך, אבל, אותו תרנגול הנמנה בין רכושי הדל, זאת בשום פנים ואופן לא אמסור למלכות דבר שהוא שלי...

כיוצא בדבר, 'העבר' כבר היה וחלף, גם ה'עתיד' עדיין לא בא לעולם, וממילא בקל יאמר עליהם - ה' מְלַךְ ה' ימלוך לעולם ועד', אך ההווה הוא בידו וברשותו, ועל כך יש לו בחירה האם לנהוג בטוב אם לאו, ועל זה נטושה עיקר המלחמה, ומפני כך צריך לומר תחילה ה' מְלַךְ, למסור את ההווה אל הקב"ה.

טז. ידועים דברי חז"ל (ברכות ח.) 'גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים, דאילו גבי ירא שמים כתיב (תהילים קיב א) אשרי איש ירא את ה', ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב (שם קכב ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא', ודקדק ה'שבט מוסר' (בספרו 'עיני העדה' משלי) מדוע נקטו חז"ל לשון הנהנה מיגיעו ולא אמרו האוכל, וכמו שנזכר בכתוב יגיע כפיך כי תאכל. אלא שאין הדברים אמורים אלא במי שנהנה דייקא, כלומר שמתרצה הוא בהנהגת הבורא עמו 'ונהנה' ממנה - שמכיר בדעתו שאם ככה העמיד הקב"ה את צורת חייו שיצטרך להתייגע לפרנסתו סימן שזו הטובה המושלמת עבורו, ואיש כזה הוא הגדול מ'ירא שמים', ואשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

באר הפרשה - פרשת וישלח

ש'וירא מאד' - ולא סמך עצמו על הבטחת הקב"ה יט' ו'הנה אנוכי עמך ושמרתוך בכל אשר תלך' (כה טו) כ.

ובאמת הסומך עצמו על ה' שמור ב'שמירה עליונה', כדכתיב (תהלים כו ג) 'אם תחנה עלי מתנה לא יירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בואת אני בוטח', וביאורו, לא יירא לבי - אף אם תקום עלי מלחמה, כי הנני בוטח בה', ובעבור הביטחון אכן יהיה לו ה' למשען ולעזר מצריו (כיו"ב ביאר האלשך הק' בספרו רוממות קל תהילים כו ג) כא.

ובן כתב ה'חזון איש' (אמונה וביטחון פ"ב ז) 'יש עוד במידת הביטחון, כי על הבוטח שורה רוח הקודש, ומתלווה עמו רוח עוז המבשרו כי אמנם ה' יעזרהו' כב.

ומצינו כי אף יעקב אבינו חשש שיש לו פגימה בבטחונו בה', לכן אמר (לב יא) 'קמונתי מכל החסדים

בשעת הצרה אינו זועף ודואב" אלא מאמין שעוד 'תורח לו השמש' יח, ויראה בישועת ה' כי תבוא.

והלא הם כה דבריו כאש של ה'כל בו' (סי' עה) לבאר לשון הברכה בשמחת נישואין 'שהכל ברא לכבודו, וו"ל, לכבודו - שכבוד השם בשמחת הנפש כדי שתהיה מוכנת לקבל מהודו, כי היגון סותם מקום הנפש והיא מחיצה מפסקת בינה לבין אלוקיה, שאין ראוי לאדם שיבעים רק שיקבל גזירת ה' מאהבה, שכל מי שנותן מחשבת היגון בליבו קרוב לכפור בה' יתברך, הלא תראה שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, וזהו כבודו יתברך, עכ"ל.

יפלטם ויושיעם כי חסו בו - שכרו של הבוטח שתמיד יושיעו ה' בפרשתו (לב ח), 'ויירא יעקב מאד ויצר לו', ופירשו ב'בעלי התוס' כי 'ויצר לו' על הא גופא

יז. באופן נפלא אמרו לפרש בדברי הגמ' (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', שהנה העובר על יד בית חתנות יראה בכל יום 'כיצד מרקדין', אנשים ששים ושמים, אך פשיטא לו שאין אלו אותם אנשים שכל יום הם ווקדים ושמים, אלא היום פלוני הוא בעל השמחה ולמחר אלמוני הוא המחותן, וכך על זה הדרך בשאר הימים. ולזה המשילו את האי עלמא, כי גם אם 'היום' לא טוב לך והינך רואה את השני כשזורחת לו השמש, אל תעצב ואל תקנא בו, כי כך דרכו של היום, היום הוא 'בעל השמחה' ולמחרת אתה תהיה בשמחה...

יח. וכך ביארו צדיקים (הרה"ק ה'ישמח ישראל' ז"ע בשם זקינו הרה"ק ר' פייבלע, 'תפארת רבותינו' אות נא) במה שנאמר (תהלים פט ו) 'ויוודו שמים פלאך ה' אף אמונתך בקהל קדושים', כי בשמי שמים מודים על ה'נפלאות' הגדולות, ומה הם אותם 'פלאות', אף אמונתך בקהל קדושים, על הכח שיש לקרוצי חומר להאמין בה' בכל מצב, הן בזמני האורה והן בזמני חשיכה, וזה אכן 'פלא' וחידוש גדול...

יט. ולכשתרצה לדעת גדר סמיכה על ה' מהו, הנה נפסק (מ"ב צד כב ע"פ מג"א תקפ"ה) דבמקום שיש חיוב 'עמידה' אסור לאדם לסמוך עצמו כי 'סמיכה כשיביה', ושיעור הסמיכה שאם יינטל דבר הנסמך ויפול הסומך זו נחשבת סמיכה על אותו הדבר. כיו"ב אם סומך על עסקיו באופן שאם יינטל ממנו ה'עסק' עדיין יעמוד על עמדו ולא 'יפול' לבו בקרבו אינו נחשב כמי שסומך על העסק, ואפשר לומר שהוא סומך על ה'.

כ. ידועים דברי ה'אגרא דכלה' על הפסוק וירא יעקב מאד ויצר לו (לב ח), שכשראה יעקב שעולה מורא ומורך בלבבו, על זה גופא 'ויצר לו', הצר לו מדוע הוא מתיירא מאחיו, כי חרפה היא לצדיקים לירא משום נברא בעולם, וכדבריו הידועים של ה'חובות הלבבות' (שער אהבת ה' פ"ו) שאמר החסיד 'בוש אני מלירא משום נברא', ע"ש עוד.

כא. וכבר אמרו שלא זכו החשמונאים לנסים ונפלאות אלא בזכות ביטחונם בבורא, ומרומו בשמם כי מתתיהו ובניו כהנים היו, ו'כהן' בגימטריא כמנין 'בטחון' (ע"ה), וכשאנו נתדבק בדרכיהם גם אנו נזכה לנסים ונפלאות בזמן הזה (ליקוטים חדשים יו"ל תרפ"ד, ד"ה לחנוכה).

העיד הגאון רבי יוסף היילפרין זצ"ל (ממנטשטער, בספרו מעדני יוסף - זכרון שמואל), שראה בכת"י שהיה כתוב 'מקבי עם אות קו"ף (וכן אתא בצרור המור פר' ואתחנן בשם 'מגילת חשמונאים'), והוא ר"ת מ'עולם ק'וינו ב'ך י' (שם השם - הוי"ה), וכלומר, שזאת חרטו החשמונאים על דגלם, את הבטחון בה', ורק לכן לא חששו ויצאו 'מעטים' ו'חלשים' להלחם כנגד 'רבים' ו'גיבורים' ואכן ניצחום.

יש אומרים שלכן נהגו לומר מזמור 'יושב בסתר' אחר הדלקת הנרות (ומקורו מהרמב"ן, עיין בספר זכירה ועוד) ללמד שעיקר העבודה בימים אלו היא האמונה והבטחון, דהנה חז"ל (שבועות טו:) כינו פרק זה 'שיר של פגעים', ואמרו ועד היכן - עד כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך.

לדידן, כי אף שבוודאי על האדם לקיים מצוות 'השתדלות' ויש לו להיזהר מהסכנה עד כמה שידו מגעת, אבל כאשר מן השמים הביאוהו לידי מצב (הנראה סכנה, לא יאבד עשתונותו מרוב פחדו, אלא יתחזק בביטחון ואמונה כי ה' ישמרהו ויצילהו מכל פגע (פה קרוש להגרי"צ בהגר"ח מוואלאזין וצוק"ל, ליקוטים רות א ב) 22.

ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשתי מחנות, וכך ביארו בקרא קטונתי - נתמעטה אמונתי, כי מלפנים עברתי במקלי את הירדן - ללא כל חשש ופחד, כי בטח ליבי באלוקי צורי, ועתה כעת ירא אנכי מפני עשו עד שהייתי לשתי מחנות מחשש שלא יכה את המחנה כולו, והלימוד

ומה נמלצו דברי ה'אבודרהם' (סדר התפלה למוצ"ש) דלכן אין אות זי"ן בכל פרק 'יושב בסתר', כי הבוטח בה' אינו זקוק 'לכלי זיין' ואויביו נופלים תחתיו ומתבטלים ממנו כל הפגעים ועין ומרעין בישין. וכך ביאר בספר 'החינוך' (מצוה תקי"ב) 'ופירוש פגעים, כלומר שאמירת אלו המזמורים תועיל לשמר מן הנזיקין וכו'. שיש בהם דברים יעוררו נפש היודע אותם לחסות בשם יתברך ולהשים כל מבטחו, ולקבע בלבבו יראתו ולסמוך על חסדו וטובו, ומתוך התעוררות על זה יהיה נשמר בלי ספק מכל נזק'.

כב. בעניין זה מסופר על האחים הקדושים הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע והרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע ששניהם הנהיגו חצרות, אלא שב' חילוקים היו ביניהם, כי בטאלנא הסתובבו אלפים רבים של חסידים ואנשי מעשה ורבים מהם היו עשירים מופלגים. ואילו בראחמיסטריווקא לא היה מספר החסידים רב - ורובם ככולם עניים מרודים, פעם שאלו את הרה"ק מטאלנא לפשר הדברים שחסידיו עשירים הם ואילו חסידי אחיו מחוסרים פרנסה. ביאר ואמר, הנה בצל קורת באים חסידים רבים, ובשעה שאחד מהם בא להיכנס אלי בכדי להזכיר את מצוקתו בפרנסה עליו לחכות שעות מרובות עד שיגיע זמנו להיכנס, וגם לאחר שהגיע שעתו אינו שוהה בקודש פנימה כי אם שעה מועטת והברכה שמברכים אותו ברכה קצרה היא, ומכיוון שכן יאמר לעצמו, הרי כמעט ולא ברך אותי הרבי, אין לי על מי לסמוך אלא על הקב"ה, והרי הוא נושא עיניו לשמים בבקשת הפרנסה, ועל כן הפרנסה באה לו בכבוד גדול. לא כן אצל אחי שחסידיו מועטים הם, וכל אחד מהם הצריך לפרנסה נמצא בחדרו זמן מרובה, ובזמן זה הרבי מאזין לקול שוועתו, ומעודדו עד שהחסיד משליך יהבו על הרבי וכבר אינו מתפלל ומקווה כ"כ להקב"ה, על כן מתקשה הוא על המחיה ועל הכלכלה.

על זה הענין יסופר, פעם אמר הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע למשמשו, הכן עצמך לצאת אל הדרך לעיירה פלונית, להשתתף בשמחת ברית מילה לרך הנוולד לפלוני, שאל המשמש מה יום מיומיים שהרבי נוסע למרחקים לברית מילה, ויען ה'אבני נזר' ויאמר, אבי הבן קידש שם שמים, על כן ברצוני להשתתף בשמחתו, וכך הווה מעשה, לפני כשבוע נכנס אלי האברך, ואמר לי 'רבי, היה הקב"ה בעזרי, וזכיתי כעת לאחר חמש עשרה שנים של ציפיה לזש"ק - לחבוק בן זכר', והיו דבריו אלו בעיני קידוש ה' גדול, כי תדיר שומע אני איך שזה אומר נושעתי ב'קאצק', וזה אומר נושעתי ב'גור' או ב'ראדזימין', וכאן בא אברך ואומר 'נושעתי אצל הבורא יתברך'... היש לך קידוש שם שמים גדול מזה. (פשוט הדבר שנתן ה' כח ביד הצדיקים לפעול ישועות עבור עם בני ישראל, אבל זכור יזכור שהכל מיד ה' בא לו, ואדרבה כל גדולת הצדיקים הוא עבור דבקוּתם בה').

פעם נכנס יהודי אל הרה"ק ה'עבודת ישראל' מקאז'ניץ זי"ע ופדיונו בידו, ובכה לפניו שגנבים פרצו לביתו וגנבו ממנו הון ורכוש גדול, אמר לו הרה"ק וכי מה רצונך ממני, יש לי עדים שבאותה שעה שאירעה הגניבה בביתך הייתי כאן בביתי, ולא אני גנבתיך, ומה לך כי באת אלי... אך היהודי המשיך והפציר בו שיושיעו, ואף הגדיל פדיונו במטבע נוסף, נענה הרה"ק ואמר לו, אם תניח פדיון של חמישים זהובים אוכל לעזרך, כשמוע היהודי את דבריו פנה אל זוגתו ואמר, הבה נעזוב את בית הרבי ונלך לזעוק אל ה', כי הוא יושיענו אף בלא פדיון גדול כזה, וממנו נוושע, ויהי כאמרו דיבורים אלו נענה הרה"ק לעברו, ר' איד, הישועה כבר בידך אחר שבאת לכלל הבנה ש'מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע'.

כג. ומרומז נמי בפסוק (תהלים קטו יז) 'לא המתים יהללו י-ה', כי זהו מהותו של מת - שיש לו 'עבר' (מעשיו שעשה בימי חייו), ואף 'עתיד' יש לו - כאשר תבוא העת שיעלה רצון לפני אדון כל להחיות המתים, אך 'הווה' אין לו, כי עתה הוא מת המוטל בקברו כאבן דומם. שמעו נא אחי ורעי - ה'חי' שאינו מתבונן בהווה, לשמוח בחסדי הבורא יתב"ש עמו יום יום, ותחת זה יתעמק בבכיה על כל עברו, ובדאגה יתירה על עתידו, אדם זה, נכלל בכלל 'לא... יהללו י-ה', כי היאך יודה ויהלל לבוראו כשהוא עסוק בבכיה על עברו ובדאגה על עתידו. משא"כ השמח ב'הווה',

לעומת זאת מצינו בדברי הריב"א (ע"ה"ת) כי החשש והפחד מביאים על האדם את מידת הדין ח"ו, וכביאורו בפסוק (לג כו) 'ותקע כף ירך יעקב, וז"ל. אף על פי שהבטיח לו הקב"ה לשומרו כדכתיב 'ושמרתיו בכל אשר תלך', הוסיף המלאך - לפי שנתירא מעשה, כדכתיב 'ויצר לו', וכן מצינו גבי משה, שאמר לו הקב"ה (שמות ג יב) 'כי אהיה עמך, והוסיף בדרך במלון לפי שנתירא מפרעה כדכתיב (שם ד יג) 'שלח נא ביד תשלח'.

כיו"ב כתב ה'ספורנו' וז"ל (לג כו) 'וירא כי לא יכול לו - לרוב דביקותו תמיד בקל יתברך במחשבה ובדיבור, על כן היה יעקב שמור אף מ'שרו של עשו', אמנם היאך היה 'ויגע' בכף ירכו, - הודיעו החטא העתיד במדריכי עמו (פירוש, שהודיעו 'עתידות' עמו, שעתידים בניו לחטוא ואף נשיאי עמו), ובדאגתו בזה פסק הדיבור, ואז ותקע כף ירך יעקב בהיאבקו עמו'.

והכינו את אשר יבאו - ההכנה לימי החנוכה הממושגשים ובאים

בלל גדול אמרו לגבי קיום כל המצוות ולעניין כל מועדי וזמני השנה, כי אינו דומה המקיים את המצווה והנכנס אל היום טוב' אחר הכנה ראויה, למי שבא מבלי להכין את עצמו¹, כי ככל שיבין את

עפי"ז ביאר הרה"ק מוזטשקא זי"ע (נחל יצחק ד"ה וירא כי), את הכתוב 'וירא כי לא יכול לו, ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו', כי באמת לא הייתה יכולת בידי המלאך להזיק ליעקב - שהרי לא ניתנה לו רשות מאת הבורא על כך. מה עשה שרו של עשו - 'ויגע בכף ירכו' - החזיק בו בחזק מבלי עשות לו מאומה (כי לא נאסר עליו להחזיקו סתם מבלי להזיקו), ואם היה יעקב מבין כן לא היה ניזוק כלל וכלל, אך מחמת שחשב שהוא הלוחם והחזיר לו, לכן ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, מחמת ההתאבקות והעזוועים

אינו בוכה על עברו כי מאמין שכל העבר הכל בא לו על פי חשבון מאביו שבשמים, ואף אינו דואג את דאגת המחר כי תולה כל יהבו בהקב"ה, לאדם כזה נאה לשבח לבוראו כי הוא זה הקרוב אליו. כד. לאידך גיסא, איתא ברשב"ם (לג כה) וז"ל, ויאבק מלאך עמו שלא יוכל לברוח מעשו שלא יהרגהו נפש, ויראה קיום הבטחתו של ה' שלא יזיקהו עשו, והיינו שאדרבה, לא עזבו ה', אלא ששמרו לבל יברח משם, ו'יתיצב' לראות את ישועת ה'.

כה. וכך אמרו 'בעלי הרמז' כי 'הכנה' בגימטריא 'יסוד', כי העיקר וה'יסוד' שעליו יעמוד כל בניין מעשה המצוה הוא ה'הכנה' שלפניה ברעותא דליבא.

והנה בשלטי הגיבורים (שעל הגהות מרדכי שבת עט.) הביא רמז לחנוכה מלשון הכתוב בפרשת מקץ (מג טז) 'טבוח טבח והכן', שאות ח' מ'טבח', בצירוף תיבת 'והכן' עולים יחדיו - 'חנוכה'. והרי שבחנוכה נרמז במיוחד ענין ההכנה.

באחד מימי חנוכה בשעת מנחה שלח הרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא זי"ע אחד מנכדיו אל הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע טרם ידליק נרות חנוכה, ויהי כאשר הגיע לבית המדרש שהה ה'בית ישראל' בחדרו ביחידות - קודם הדלקת נרות חנוכה, ניגש הנכד אל המשב"ק הרה"ח רבי חנינא שיף ז"ל, וביקש ממנו שיכניסנו אל הרבי אחר שיש לו 'שליחות' מהרבי מביאלא, הציץ הגבאי אל תוך החדר וכראותו שה'בית ישראל' מסתובב אנה ואנה בדביקות עצומה תפוס בשרעפיו, סגר את הדלת והתנצל שאינו מעיז להפריע לרבי בעת כזאת, אך אם דעתו שעליו לקיים דווקא כעת את השליחות ייכנס לבדו, הנכד שהבין שאין לו לעכב את השליחות מזקנו ניגש לפתוח את הדלת, ויהי אך פתח הדלת במעט וראה את פניו הקדושים בוערים כלפידיים, נסוב על עקבותיו מרוב יראה ופחד, חזר אל זקנו, וסיפר לו דברים כהווייתן - את המחזה הגדול שראו עיניו בקודש פנימה, בשמוע הרה"ק מביאלא את דבריו עלתה בפניו קורת רוח, וכה אמר לנכדו אכן זאת היתה עיקר כוונתי 'בשליחות' ששלחתך, כי היה ברצוני שתראה את התלהבותו 'בהכנה דרבה' טרם הדלקת הנרות...

הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע היה אומר, שהפסוק בריש פרשתו 'וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום' עולה בגימטריא 'אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה', חושבנא דדין כחושבנא דדין (שתיהם עולים מספר - 2521, ואולי רמז יש בדבר להכין עצמו לחנוכה כבר בפרשת וישלח).

והנה בשלטי הגיבורים (שעל הגהות מרדכי שבת עט.) הביא רמז לחנוכה מלשון הכתוב בפרשת מקץ (מג טז) 'טבוח טבח והכן', שאות ח' מ'טבח', בצירוף תיבת 'והכן' עולים יחדיו - 'חנוכה'. והרי שבחנוכה נרמז במיוחד ענין ההכנה.

עצמוי ויזכך את נפשו כי יזכה להשיג יותר את האור והקדושה הנוראה וכל ההשפעות הטובות^{כט}, ולא עוד אלא שההכנה היא הכלי קיבול לקלוט בו הקדושה, דמי שבא בלא 'כלי', במה ישמור ויחזיק את האור הגדול. ומקרא מלא דיבר הכתוב ב'אלישע', כאשר

התלוננה ה'אשה השונמית' בפניו על ענייה ודחקה, ציוה עליה אלישע הנביא (מלכים ב ד ג) 'לכי שאלי לך כלים מן החוץ מאת כל שכניך, כלים רקים אל תמעיטי', ואכן כפי כמות הכלים שהביאה כך היה כמות השמן שנשפך בדרך גם בלי גבול וסוף, ולכאורה יש להבין,

כו. כך אמר הרה"ק הישועות משה' מוויז'ניץ זי"ע, 'הכנה' עולה בגמטריא - 'מח ולב', לרמז שבראשונה יש להכין את המח ואת הלב לבורא כל עולמים, ולהדליקם בנר חנוכה.

כז. הרה"ק אדמוה"ז מטשורטקוב זי"ע היה אומר על הקרא (י כג) 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', כי כמו ששווי וחינה של 'אבן יקרה' תלוי היכן העמידוה, אם יעמידוה בתוככי חרס ועץ, או בתוככי כותל מטונף ומזוהם לא יהא נראה זיו האבן, ורק כאשר יעמידוה במקום הראוי לה - במקום נקי ומצוחצח אז תעמוד על ערכה וחינה כראוי לחשיבותה. כדברים האלה לדידן, בימים הללו שורה אור לכל ישראל - אלא שהכל תלוי אם ינקה עצמו מעט שיוכל האור לשכון בתוכו (אפי' במעט) יזרח האור כדוגמת אבן טובה כשנמצאת בתוככי כסף וזהב (גנזי ישראל תרפ"ד משם אביו).

כח. מסופר על הרה"ק הישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע, שלא נתן לחסידיו לשהות אצלו בעת הדלקת הנרות, חסיד אחד שעז היה חשקו לראות את עבודת הקודש, נחבא פעם באחד הארונות שבחדרו, והציץ משם לחזות בנועם קדשו, והנה רואה הוא שטרם הדלקת הנרות היו פני הרבי בוערים כלפידים, בהכנה דרבה לקראת קיום המצוה, אך בבואו להדלקת הנרות 'פשט צורה' של ההתלהבות, ו'לבש צורה' של פשטות והתאפקות, אמר את הברכה מילה במילה והדליק את הנרות. החסיד שהביט בעבודת הקודש התפלא עד מאד, דהא איפכא מסתברא, שהיה צריך להתלהב בעת קיום המצוה גופיה יותר משעת עבודת ההכנה, אך לא העיז לצאת ממחבואו בידעו שכל הימצאו בחדר שלא ברשות הוא, לפיכך שמר את השאלה בלבו, למחר ניגש אליו הישמח ישראל' ואמר לו 'ההתעוררות שהאדם זוכה בשעת קיום המצוה היא על ידי אתערותא דלעילא, אבער וואס דער מענטש קען, און וואס דער מענטש דארף (מה שהאדם יכול וצריך) הוא לעזור את לבו באהבה ויראה בשעת 'הכנתו' למצוה, ואז עליו להתלהב ולהבעיר את לבו בדביקות להבורא יתב"ש...'

כט. וכך אמר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, שהנה מצינו ביצחק בשעה שרצה לתת את הברכות, דכתיב (כז כה) 'ויאמר הגישה לי ואוכלה מציד בני למען תברכך נפשי ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת', והיינו שהיה הכל כבר מוכן לברכה, יצחק אבינו אכל מציד בנו, גם הזמן היה המובחר ביותר להשפיע בו את הברכות - שמעשה זה היה בליל פסח בו נפתחים כל אוצרות טללים (תרגום יהונתן כז א), אך עדיין היה חסר דבר אחד, וכמו שנאמר (פסוק כו) 'ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני', ואכן מיד לאחר מכן כתיב 'ויגש וישק לו וגו' ויברכהו', ללמדנו כי הגם שכל שערי שמים נפתחים לרווחה, הכל מוכן ומזומן להריק טל השמים ומשמני הארץ, אך אם לא יקיים בעצמו 'ויגש' לא יזכה בברכות... וללמדנו על כל עיתות הרצון והזמנים הגבוהים והמרוממים, כאשר הקב"ה חפץ להשפיע קדושה וברכה בלא גבול ומידה, שנדרש מהאדם לגשת אל הקודש ולהכין עצמו כדי שיהיה כלי מוכן לקבל את כל ההשפעות הטובות.

הרה"ק היסוד העבודה' זי"ע נשא את משלו לחולה אנוש שבדקו הרופא וגילה את אזנו כי דרך רפואתו היא, שישפוך יין על גבי התנור וינשום עמוק את הריח העולה, הלך החולה וניסך יין על התנור, גם הכניס את האוויר עד לתוך עמקי ריאותיו, אך לדאבון לב לא נראה שום שינוי במצבו, חזר האיש אל הרופא ושאלו 'למה רימיתני', הן עשיתי ככל אשר ציויתני ואיני רואה שום סימן הטבה. החזיר לו הרופא, הגידה נא, מה עשית, סיפר לו החולה כך וכך עשיתי, נענה לו הרופא, אוי, סכל שכמותך, וכי תעלה על דעתך שיש תועלת בשפיכת יין על גבי תנור צונן, כלום 'סגולות' הנני נותן לך, הרי הכוונה הייתה שתדליק תחילה אש בתוך התנור, וכשיהיו דפנותיו רותחות אז תשפוך יין, ובזה ינדוף ריח היין ויתפשט כהוגן בחלל הבית, ובכח עשן זה כשיכנס לגופו של אדם לסלק ממנו את כל המזיקים. והנמשל לענייננו, חנוכה הינם 'ימים המבורכים', מלאי אורה והשפעות קדושות ונפלאות, אך תחילה צריך האדם להרתיח את עצמו למען יהיה כלי מחזיק ברכה, ובזה ישאב השפעת וקדושת הימים עד שיבואו כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו.

באר הפרשה - פרשת וישלח

במשל, לתלמיד שלמד את מלאכת הצורפות אצל האומן במשך כמה שנים, בבוא העת אחרי שנים רבות הצליח ה' דרכו וכבר ידע את האומנות על בוריה, אך כאשר רצה בפעם הראשונה לצרף איזה כלי לא עלה בידו לעשות מאומה, כי שכח להתלמד האיך מוציאים אש מן האבנים (כדי לצרף בה את שכרי הכלי), והיינו דכתיב 'תורי זהב נעשה לך' משמים ממעל, אך כל זה תלוי ב'נקודות הכסף', דהיינו בניצוץ האש וההתלהבות מלמטה, שהוא החשק והרצון ומחשבות לב האדם בעת עבודתו את הבורא.

על פי הדברים האלה אמר הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע (ננוי ישראל להנחה שנת תרס"ז) לפרש את דברי הש"ס (שבת כג.) 'המדליק נר של חנוכה צריך לברך... מאי מברך, מברך 'אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה', והיכן צונו, רב אויא אמר (דברים י"א) מ'לא תסור', רב נחמיה אמר (שם לב ז) 'שאל אביך ויגידך וקניך ויאמרו לך', וצריך ביאור מדוע שאלו בן דיקא על מצות נר חנוכה, ולא בשאר מצוות דרבנן, אך האמת, כי בימים אלו אפשר לנו לזכות לניסים גדולים כמו שנעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ובאמת הכל עומד מוכן, העגלות מלאות כל טוב, והמכונה מוכנה להוביל, אבל נחוצה מעט התעוררות מלמטה כדי להפיה רוח החיה באופנים לב.

וזה מה ששאלו, 'מאי מברך', איזוהי הדרך הישרה שיבור לו האדם לעשות על ידה בריבה לקשר בין הקב"ה המזשפיע לבני ישראל המקבלים, ועל כך אמרו - 'אשר קדשנו במצותיו וציונו', מלשון צוואת וחבור, שצריך להתדבק להקב"ה, ואז יריק עלינו את השפע, ואם עדיין ישאל השואל 'והיכן ציונו', כלומר

אם כבר נעשו לה ניסים בריבוי 'השמן', מדוע לא נעשה לה עוד נס בריבוי 'כלים', אלא, זה הכלל, אין אדם זוכה לנס, אם לא יעשה איזו פעולה מצד עצמו, ולכן ברגע שנגמרו הכלים נפסק גם כן 'שפע' השמן מלהשפיע, והלימוד לדידן, בכדי לזכות לשפע הנס והאור, צריך להקדים ולהכין תחילה 'כלים' לקלוט בהם את השפע, ואז נזכה ליהנות מן השפע הנשפע בימי חנוכה.

ולא זו בלבד, אלא דכתב ה'רד"ק' על הפסוק שם (ו) ויהי כמלאת הכלים - (באגדה ובתרגום של תוספתא), כשנגמרו הכלים, אמרה לבנה הבא עוד כלי חרס שבורים, כי הקב"ה שגזר על כלים רקים שיתמלאו בדרך נס, יגזור גם על כלים שבורים שיתוקנו, ואכן אסף הבן כלים שבורים, נתנם זה על גב זה, ונתחברו כאחד בדרך נס, והמשיך עמוד השמן למלאות את הכלים עד שנגמרו כולם, ונענה הבן 'אין עוד כלים בבית', - שמע עמוד השמן כי כן ופסק (עד כאן בתרגום מארמית), מעתה, יש להמליץ בעדינו, שהרי 'אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו' (ע"ז ג.), ויש מקום לאדם לומר - אין בכוחי להכין כלים מזופפין וסתומין כראוי - לבל ישפך ויאבד השפע, לזה אמרין ה'בן כלים כפי כוחך, ואף אם יהא הכלי מחורר פְּנֵפֶה, יעשה הבורא נס ויסתום את הכלי, כדי שיקלוט האור...

ומעיקרי ה'הכנה', לעורר בקרבנו רגשי אש קודש'א לקיים את המצוה באיתערותא דליבא בדחילו ורחימו ובשמחה של מצוה, ולא יגש אליה כמצות אנשים מלומדה. וכפי שביאר מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע (בן פורת יוסף' דרשת שבה"ג) מה שנאמר (שה"ש א יא) 'תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף',

ל. והעיקר שיגש בהשגות גדולות כידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למוכר השמן שבא לעיר עם חביות ענק למכור לבני העיר שמן טוב ומשובח, והנה רצונו של המוכר למכור את כל אשר יש לו לבני העיר, אבל למעשה לא יוכל לתת לבני העיר רק כפי הכלים שכל אחד מהם יגיש אליו... הגדול כפי גדלו והקטן לפי קטנו. והנמשל מוכן ביותר, כי הקב"ה רוצה להעמיסנו בשפע גדול ביותר אבל למעשה יריק עלינו רק כגודל הכלים שהכינו בני העולם לקבל בהם.

לא. וכמו שרמז לה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בלשון הברכה 'להדליק נר חנוכה' - מ'זאל זיק אן צינדן פון דעם נר חנוכה', שידליק עצמו בנר חנוכה... (הובא בנתיבות שלום חנוכה עמ' לז).

לב. משל למה הדבר דומה, לזה הנוטל לחם שיש בו שיעור שביעה ונותנו בשימה כנגד הלב, והוא מתפלא ותמה מדוע אינו שבע, אמר לו חכם אחד, שוטה שבעולם, הלא עליך ללעוס את הלחם, והכי נמי צריך להתייגע ולהשקיע בהכנתו לקראת היו"ט, ואז יזכה שיקלט בו אור גדול ונורא.

של התורה. דורשי רשומות אמרו להעמים במאמרם (ברכות נא:): 'אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו', אורו זה תורה ככתוב (משלי ו כג) 'ותורה אור', ללמדנו שאי אפשר 'לברך' על הנר של חנוכה עד שיהנה מאור התורה.

ורמז לדבר, שהנה בסוגיא דחנוכה (שבת כא:): אחר האריכות דברים איך וכמה על האדם להדליק, באו חכמי התלמוד ושאלו 'מאי חנוכה, דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה', ולכאורה הוי להו להתחיל ולפרש מאי חנוכה תחילה ואח"כ לבאר ולפרש את פרטי ההלכות, ולהאמור יש לומר, כי רק אחרי לימוד דף גמרא אפשר לנסות להבין 'מאי חנוכה', אבל בלי כח התורה פשיטא שלא ישיג מאומה. ועוד רמז לכך, דכמדומה שלא מצינו שום קושיא שיש עליה כ"כ הרבה תירוצים כקושיית ה'בית יוסף' (סימן תרע) מדוע קבעו שמונת ימי חנוכה ולא שבעה, הלא דבר הוא, ואולי סיבב הקב"ה כך כדי ללמדנו שעיקר יום טוב של חנוכה הוא לימוד התורה ביגיעה והתמדה ולחדש חידושים לאמיתה של תורה ליד.

ויאבק - עצם האבקו להתגבר מעלה נחת רוח לפני ה'

בפרשתן (לב כה), 'ויאבק איש עמו', הנה כל איש מישראל עומד בכל עת ושעה ב'קשרי המלחמה' בין האדם ליצור... ואל יאמר מדוע לי כל הנסיונות הללו - לא הן ולא שברן, שהרי נופל אנוכי בכל עת, כי עצם המלחמה והמאבק עם היצר הוא עיקר תפקיד ותכלית האדם, ועיקר נחת רוח שיש לבורא יתב"ש מאתו, הוא מעצם היותו במצבי נסיון בכל עת ובכל שעה, ובכל התאפקות והתאבקות עם היצר הוא מעלה בזה אשה ריח ניחוח לה'. וכבר אמרו

מה עלי לעשות כדי להתדבק אליו, לזאת תירצו 'לא תסור, שאל אביך ויגדך', מי שאינו יודע בעצמו את הדרך אשר ילך בה, יתדבק לילך בדרכי אבותיו ורבותיו, כמו שנאמר (שה"ש א ה) 'אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן', ועל ידי זה ימשך עליו כל השפע (ועי"ש עוד), ולענינו נמצאנו למדין, שאסור לגשת אל המנורה כמעשה קוף בעלמא חלילה, אלא מוטל עלינו להפיה רוח חיות באופנים על ידי התלהבות ושמחה של מצוה.

וכבר איתא בגמרא (תענית כה:): שמלכות יון (כן מבאר ב'מגילת תענית') גזרו שתי גזירות על ישראל, הרא שלא יביאו עצי מערכה לירושלים ועוד שלא יביאו ביכורים, וכתב המהרש"א יש לתת מעם שגזרו על ב' דברים אלו, לפי שב' דברים אלו היו מביאין בשמחה... וכדאיתא שהמביאין עצי המערכה היו עושין יום טוב בו ביום, וכן בביכורים היה החליל מכה לפניהם, ועל כן גזרה אז מלכות יון על שני דברים אלו - לבטל מהם השמחה, נמצא שהאיש אשר ניגש אל הנרות ומדליקם מתוך קרירות וכמצות אנשים מלומדה הרי הוא כממלא אחר גזירת היוונים²⁷... על כן שומה עלינו בפרט בימים האלה שזכינו להינצל מידם - לקיים את המצוה מתוך התלהבות ושמחת הלב שהיא היפך רצונם.

ומדרכי עבודת ההכנה הוא ריבוי לימוד התורה, וכבר אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע, שהאור של כל יום טוב טמנו חכמים בחלק התורה שלו, דהיינו בהלכות החג בחג, כי האור נגנו בתורה, וכ"ש בחנוכה שכל עיקרו נגנו בתורה, כי גזרו היוונים 'להשכיחם תורתך' והחשמונאים התגברו עליהם, לכן פשוט שאי אפשר לזכות לאורות של חנוכה בלי האור

לג. בדרך צחות אמרו, כי 'ניגונים' רבים נפצו בקרב ישראל על הפזמון 'יוונים נקבצו עלי', לרמז שעל כל אחד לעקור את ה'יוונים' שלו...

לד. בפרשתן (לב ה), 'עם לבן גרתי', וברש"י, 'ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים', ומבאר הרה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ד"ה עם לבן) שכוונת יעקב אבינו הייתה לאמור לעשו, שהרי 'בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו', וכל פחדי ממך אינו אלא כי לא למדתי - שלא היה סיפק בידי לעסוק בדברי תורה, מפני מעשיו הרעים של לבן - שרימה אותי עשרת מונים, וכיו"ב בשאר רמאויות, אף אנו, הבה נתחזק לישב באהלה של תורה, לעסוק בדברי תורה בחיות בשמחה והתלהבות, ותהא זאת התורה לזכותנו - לעמוד כצור החלמיש נגד כל השונאים ברוח ובגשם, ונהיה שקטים ושלווים ללא כל פחד משום דבר שבעולם, גם נזכה לכל הברכות האמורות בתורה, וכבר אמרו חז"ל 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג ה).

באר הפרשה - פרשת וישלח

לזה 'ותוכל' קרינן ליה, כשיצא מעמו 'צולע על יריכו', גם מבית לבן יצא כשהוא מרומה 'עשרת מונים'. אלא, כי אכן, הממשיך במלחמתו עם היצר'ה, אף לאחר שנפל והוא צולע על יריכו - לזה ייקרא 'ותוכל', כי אין הבורא דורש מבריותיו כי אם את המלחמה, ולא את הנצחונות.

צדיקים על דברי הגמרא (חולין צא.) בפסוק 'ויאבק איש עמו' (שרו של עשו עם יעקב אבינו), אמר רבי יהושע בן לוי 'מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד' לה, שנחת רוח באה עד כסא הכבוד בעצם האבק עם היצר'ה. וכבר אמרו לדויק, שהמלאך אמר 'כי שרית... ותוכל' לה, וברש"י 'אנשים - עשו ולבן', ולכאורה תמוה וכי

לה. עוד ביארו בזה על פי דברי המדרש (בר"ר ב ד) 'וחושך על פני תהום' - זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל. וכבר נודע קושיית הרה"ק ה'שפת אמת זי"ע (חנוכה, תרל"ו ליל ז' ד"ה איתא) דלכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שהרי אם אמרו אלוקי ישראל הרי שה' הוא אלוקיהם, ואיך יאמרו אין לכם חלק. ומבאר ה'שפת אמת' דלא הוה איכפת להו לאותם רשעים שיקיימו ישראל תורה ומצוות, אלא שרצו לעקור מישראל את האמונה וההכרה במעשיהם הפועלים גדולות ונצורות בשמים ממעל, וזהו שאמרו שאין לכם חלק באלוקי ישראל, 'לכם' הינו למעשיכם ולעבודתכם, ומהאי טעמא נמי גזרו על קידוש החודש, כי לא השלימו עם מה שאמרו (ברכות מט.) 'ישראל דקדשינהו לזמנים' שע"י מעשי בני"י בעולם הזה נקבעת קדושת המועדים בכל העולמות, וכל זאת עשו להחשיך עיניהם בייאוש שאינם ראויים וחשובים לכלום. אבל כאשר גברו החשמונאים וניצחום השרישו בני ישראל אמונה זו בלבותיהם שכל יהודי באשר הוא גדלה חשיבותו עד מאד, ובכל מצווה שיהודי פשוט מקיים ניתוסף כח וגבורה בפמליא של מעלה, ועל זה נלחם גם שרו של עשו עם יעקב על 'עד כסא הכבוד', שלא היה יכול לשאת כי יעקב בעבודתו 'מנענע' את כסא הכבוד (כביכול), וכל העולמות תלוים בו. בא וראה עד כמה כל מעשה ומעשה, ואפילו 'קטן' מזעזע את כל העולמות... וכה היה מעשה, בבחור מבוגר שמחמת כמה סיבות התעכב מאד למצוא את זיווגו, כל ההצעות שעלו על הפרק ירדו כעבור יום, ומצבו היה קשה מנשוא, עד שהאיר ה' פניו ובעזה"ש"ת בא בקשרי אירוסין לפני כשבוע בליל שישי אור ל"א כסליו. והנה, כשסיפר אבי החתן לבנו הקטן כבן עשר שנים שב"ה אחיו עומד להתארס בקרוב, הלך הילד לחדרו והוציא מהארון פתק שרשם לעצמו בלשון הזה, כ"א מר חשוון תשפ"א מוצאי שב"ק אור ליום ראשון חיי שרה, אני... (כאן רשם את שמו) מקבל על עצמי לקרוא קריאת שמע בכוונה מתוך הכתוב בתנאי שעד י"א כסליו אחי מתארס... ה' יעזור שיתקבלו התפילות, ואכן שמע אלוקים לקול הנער ובי"א כסליו התארס האח... הביטו וראו כוחה של קבלה טובה, ואפילו שאינה 'גדולה', עד כמה עושה רעש היא במרומים ופועלת פעולתה לטוב.

לו. וידע שלפי גודל הקושי עולה חשיבות עבודתו פי כמה וכמה, כה כתב הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע (ספר המאמרים, קונטרסים א עמ' 106), הבעל שם טוב פירש את הפסוק (תהלים סג ג) 'כן בקודש חזיתך' כך, כן - הלואי, בקודש - בזמן הבית, חזיתך. פירוש הלואי והייתי רואה בזמן הבית אותה דרגה של גילוי אור אלוקי שממשיכים בזמן הגלות, שכן עבודת ה' בזמן הבית הייתה עבודת ה'מוח והלב' שיש בעבודה זו תענוג רב ושמחה (ואין רבותא וחידוש בעבודה כזו), משא"כ בזמן הגלות העבודה היא מתוך קבלת עול ומסירות נפש וכאשר יהודי מוסר נפשו על לימוד התורה וקיום המצוות (ובפרט בזמן הגזירה שמענישים על זה ר"ל) הרי הוא ממשיך אורות גדולים ועצומים הרבה יותר מאשר האורות שנמשכו בזמן הבית.

לז. הנה כתיב (לב כט), 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', ולכאורה קשה, מדוע קראהו בשם 'ישראל' ע"ש 'כי שרית', היה לו לקראו איזה שם ע"ש ותוכל - שניצח את שרו של עשו והכניעו (ויקראוהו 'מיכל' וכדומה), ומבאר הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע (בספרו אמרי אמת), מכאן, דאין הקב"ה דורש ובודק אם ניצח האדם את יצרו, אלא אך ורק 'כי שרית' - אם עמד בקשרי המלחמה נגד יצרו וטבעו, ואילו הניצחון 'מתנת חנים' הוא משמיא ולא מכח האדם, ורק המלחמה נקראת על שם האדם, ועל שמה נקרא 'ישראל'. התבונן במשחק ה'דריידע"ל' (סביבון), אשר האדם מסובבו מעט, והוא הולך וסובב עוד ועוד עד שמגיע לתכליתו, כן ייאמר לדידן, כל חד בדיליה, עליו מוטל רק להתחיל, לפתוח במלחמה, ואז 'ה' ילחם לכם', לעמוד לימינו להיות לו עזר מצריו, שיוכל להמשיך בעבודת הקודש.

לח. שמעתי מחכם אחד, הנה המטוס נוסע באויר העולם מעלה מעלה, ובבואו לתוך כיסי אוויר (מקומות שבהם משתנה לחץ האוויר, בפרט בימות החורף) יתנענע מעלה מטה, ופעמים מטיל נענוע זה פחד ומורא על כל יושבי המטוס,

ומבאר החת"ס, כי המלאך והאדם גדולים וחשובים אחד מעל רעהו, כל אחד מהם מצד אחר, כי מצד אחד גדול 'מלאך' מהאדם, כי הינו 'טהור' - משולל לגמרי מכל דבר גשמי, לעומתו גדולה מעלת האדם, כי אותו המעט שהוא מקדש ומטהר עצמו בא לו מתוך 'בחירה', כי בכל עת עומד הוא בין המשפתיים - ויש בידו היכולת לנטות לצד הרע, לעשות את אשר לא ייעשה, והתגבר על עצמו ועל נטיית לבו ובחר בטוב, בזה גבהה מעלתו מעל המלאך פי כמה וכמה, זאת אמר לו המלאך ליעקב, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים - נעשית שר וגדול, בזה, ש'ותוכל' - הייתה בידך היכולת לחטוא, ונשמרת מכל דבר רע, על כן יקרא שמך ישראל^מ.

ומבאן נלמד, לעולם אל ירך לבב האדם, לחשוב כבר קלקלתי כך וכך, אינני שווה מאומה, לא ולא, כי אדרבה מעצם הדבר שעדיין בידך הבחירה להיות גרוע יותר, ולא באת לידי הגרוע יותר בזה נעשית גדול וחשוב ממלאך.

היטהרו והחליפו שמלותיכם - חונת האדם לברוח מהיצר וכת דיליה

בפרשתן (לה ב), 'ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו, הסירו את אלהי הניכר אשר בתוכם והיטהרו והחליפו שמלותיכם', ומפרש ה'כלי יקר' דלכך אמר 'אשר בתוכם' ולא 'אשר בידכם', לרמוז על היצר הרע' כמאמרם ז"ל (שבת קה:): 'לא יהיה בך אל זר (תהלים פא י) - איזהו אל זר שבגופו של אדם, הוי אומר

ובזה ביארו (ר' חיים עוזר זצוק"ל, ועוד) את האמור על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, שלכאורה מדוע צריך לעשות זכרון ל'כשלוך' שפגע ביעקב והיוקו, ואין עושים 'פרסומי ניסא' לנס שהיה לו... אלא כי רצה הקב"ה שיזכרו בני ישראל את המלחמה שבין יעקב אבינו לשרו של עשו - הוא השטן הוא יצה"ר, כי כל עצם קיום ויסוד היהדות היא המלחמה בנגד היצר הרע כאמור, בכל יום בכל עת ובכל שעה.

וכן מרומז בהא דכתיב בפרשתן (לה יז) 'ויהי בהקשותה בלדתה ותאמר לה המילדת אל תיראי כי גם זה לך בן', וביאר הגאון רבי שמואל לייב זאק זצ"ל אב"ד ביאלא (תלמידו של הרה"ק החידושי הרי"ם, בספרו רמזא דחכמתא) דקאי על עובר ה' אשר עוברים עליו הרבה בהקשותה - קושי ונסיונות, ומנסה להתחזק, ומ"מ נופל וקם, ושוב נופל... ונראה לו שלא השיג המטרה, לזה אומרים לו אל תירא, כי גם זה לך בן, היינו גם זה - היגיעה עצמה היא היא המטרה, והמתייגע כבר עשה את המוטל עליו, ובזה משיג חן בעיני ה', כי באלה הפיץ ה', מבלי ענין אם השיג את התוצאה לבסוף^{לט}.

וידע כי מעלתו גדלה רק עבור עמידתו בנסיונות ובחירתו בטוב, כמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (פרשת שמות עמוד ד' ד"ה ויאמר) על הפסוק (לב כט), 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', וצ"ב, מדוע הוסיף לומר ותוכל, והרי אם היה אומר 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים' גם כן ידענו שעלה בידו להתגבר על המלאך - שרו של עשו.

אמנם, אם ימשיך בטיסתו ללא התפעלות מהנענועים, יצליח את כל דרכו ובשעטומ"צ יגיע למחוז חפצו בשלום ושלווה, אבל אם ח"ו יעמוד על עמדו מיד יפול מטה מטה, וכל יושביו ישיבו את נשמתם ליוצרם... והוא אשר דברנו, כי רק האיש שימשיך במלחמתו עם היצר, אף לאחר שנפל והוא צולע על ירכו, עליו יאמר 'ותוכל', אבל אם יעמוד ויקונן על נפילתו ולא ימשיך אזי יפול מטה מטה ה"י.

לט. וכן כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח על נ"ך, תהלים קה ג) כי אין הקב"ה בודק את האדם אלא לפי התשוקה והרצון, כמו שכתוב (תהלים קה ג) 'שמח לב מבקשי ה', ולא 'עושי רצון ה', כי העיקר להיות מ'מבקשי ה'.

מ. ובזה שמעתי לפרש בדרך צחות במעשה הנודע שהובא בגמ' (קידושין פא.) על רב עמרם חסידא שהעמידו אותו מן השמים בנסיון נורא, עד שצעק 'נורא בי עמרם' - אש שולטת בבית עמרם, בכדי שיתאספו אנשים לכבות את ה'דליקה' ויתבייש מהם, ויצא ממנו היצר הרע בדמות 'עמודא דנורא' - עמוד אש, אמר לו רב עמרם 'חזי דאת נורא ואנא בישרא, ואנא עדיפנא מינך' - ראה אתה עשוי מאש ואני בשר, ומכל מקום אני עדיף ממך. וביארו, שהרי אי אפשר לאכול בשר אלא ע"י בישול אפיה או צליה ב'אש', וזהו שאמר רב עמרם, אנא בישרא, ואני משתבח על ידך, דוגמת ה'בשר' המשתבח על ידי ה'אש', כי כל חשיבות האדם הוא מפני שיש לו יצר הרע והוא מתגבר עליו, ודייקא מחמת שהיה לו נסיון קשה ביותר על כן זכה להיקרא רב עמרם חסידא.

באר הפרשה - פרשת וישלח

זה יצר הרע'. על כן הזהירם תחילה הסירו את אלוהי הנבר אשר 'בתוככם' - היטהרו מהרהורי השא ועוון ב'א, לבנים (קהלת ט ח), ואז יהיה בידם לבוא אל שער המלך.

מא. וכבר אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, המנהג ללמוד ביא"צ (יום השנה) פרקי משניות המתחילות באותיות כשמו של בעל היא"צ, והנה פרק המתחיל באות צ' אינו בנמצא רק בסדר טהרות, כי אין צדיק אלא זה העוסק בסדר טהרות - ומטהר ומקדש עצמו בכל עת ושעה.

כלל ראשון בקדושה, שישמור האדם על עצמו, ויכריז, אכן, קדוש אני, אינני מדבר ומתדבק עם כל צרוע וכל זב... לא אתערב בין אנשים או מקומות שאינם שמורים וגדורים בתכלית בגדרי הקדושה. ידועים הדברים שמתחילה היה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מסובב בין הערים והעיירות למכור את ספריו - משנ"ב ושאר ספריו הקדושים, ובאותה שעה עדיין לא הכירוהו כל כך במקומות המרוחקים מעיירתו ראדין ולא הייתה לו אכסניא ראויה לשמו, פעם אחת קראו אחד מה'בעלי בתים' להיות אורחו בסעודות השבת, שאלו ה'חפץ חיים' מי ומי המסובים בשולחנכם, הביט בו האיש בתמהון, כאומר, תן תודה למיטיבך ואל תחקרהו אודות המסובים בשולחנו, ענה לו הח"ח, שמי ישראל מאיר מראדין, אני חברתי את המשנ"ב ועוד ספרים, על כן שאלתי אותך אודות שאר המסובין כי לא אוכל לשבת רק עם אנשים מהוגנים...

סמך לזה מצא בפרשתו שאמר יעקב לעשו 'עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי - ולא למדתי ממעשיו', והרי יעקב עניו היה, אלא כה אמר יעקב, שמע נא אחי, אף עתה בבואי לעשות שלום עמך לא אשחית נפשי ואעקור קדושתו בעבורך, כי גם כשישבת בבית לבן עמדתו בעוז קדושתו ולא למדתי ממעשיו הרעים... כי לא יהודי פשוט אנכי ולעולם לא אתדמה אליך ואל מעשיו. הרי לך פרק בהלכות 'ויגבה לבו'.

דבר נפלא מביא בעל ה'חמדה גנוזה' שבעצמו שמע מהרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, שהנה יעקב אומר לחותנו לבן (לעיל לא לח-מ) 'זה עשרים שנה אנכי עמך... הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני', והדברים קצת תמוהים, וכי לא היה ביתו מקורה בקורת גג מדוע אכלו החורב ביום, וכי לא היו בביתו של לבן כרים וכסתות להפיג את הצינה, ומדוע אכלו הקרח בלילה. ומבאר ה'דברי חיים' כי יעקב אבינו הכיר בטומאתו של לבן, ולכן נשמר ונזהר מלהיכנס לביתו, ובמשך כל אותן כ' שנה לא דרכו רגליו בבית פנימה אפילו פעם אחת (רק בחצר הבית היה מסתובב ושם אכלו הקרח והחורב), ללמדך, עד היכן מגעת הזהירות והרחקה מן הטומאה והכיעור.

כדברים האלו פירש גם הנצי"ב ב'העמק דבר' את האמור בפרשתו (לג ט) 'ויחן את פני העיר', שלא נכנס לדור בעיר אלא חנה חוץ לעיר ונקרא פני העיר, והוא כמידתו של יעקב להיות בדד ולא מעורב עם אומות העולם. כך פירש הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל בהא דכתיב (לג טו) 'ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי ויאמר למה זה אמצא חן בעיני אדוני', כי עשו הרשע אמר ליעקב אשאייר עמך מן האנשים אשר אתי בכדי שהם ילמדו אותך לדבר בלשוני ולהתנהג בנימוסי... אמר לו יעקב, למה זה אמצא חן בעיני אדוני, בלשון בתמיה, כלומר וכי רוצה אני למצוא חן בעיניך ולהידמות אליך בנימוסיך...

פעם בא יהודי לפני הגרי"ז מבריסק זי"ע (בפרשת וישלח) ואמר לו בביאור דברי רש"י עה"פ 'עם לבן גרתי ואחר עד עתה... ויהי לי שור וחמור' ופירש"י 'ולא למדתי ממעשיו הרעים'. והיינו, שיעקב אמר לעשו, אם תתמה היאך 'עם לבן גרתי' בכפיפה אחת ואפילו הכי 'לא למדתי ממעשיהם הרעים'. אין זה אלא כי ויהי לי שור וחמור - דימיתי אותם בעיני כשור וחמור ותו לא מידי, ומה לי ולהם... על ידי כן לא למדתי מאומה ממעשיהם הרעים. הדברים מצאו חן בעיני הגרי"ז, וכה אמר, אין זהו 'פשוטן של דברים', אבל הדיבורים גופא נכונים וקיימים. כי רבים חללים הפילו 'חברים רעים', ולזה העצה שיביט עליהם כ'שור וחמור' שאין אדם בעולם הנמצא בסביבת שוורים וחמורים ולומד מהם 'הנהגות' וארחות חיים....

כך היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע על האמור בפרשתו (לג ז) 'ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו' וברש"י מפרש כי אצל כל האמהות נגשו קודם האימהות ומאחוריהן בניהם שבטי קה, משא"כ אצל רחל שיוסף בנה ניגש לפניו כי אמר 'שמא יתלה בה עיניו אותו רשע אעמוד כנגדה ואעכבנו מלהסתכל בה', ולכאורה מה הועיל בזה שעייב אותו רגע אחד ותו לא, והלא מיד לאחר מכן תעמוד רחל בפני עשו, אלא שיעקב ידע שאחרי שעשו הרשע יביט בדמות קלסתר פניו של יוסף צדיק האוחז במידת צדיק יסוד עולם - שוב כבר יהיה לכל הנהגתו פנים אחרות לפיכך הקדים לאמו. עד כדי כך גדלה השפעתם של צדיקים וחברים טובים.

מרחיקים את עם ישראל, אדרבה, הם מקרבים אותם, ומנסים עי"ז להשפיע רעה עליהם להפילם בפח יוקשים, עד שח"ו ירדו משמירת התורה ומצוות, וזה עושים דייקא ע"י אחוה ורעות ועי"ז מצליחים התחבר לבנ"י ולהשפיע עליהם מדרכיהם הרעים, זאת הייתה תפילת יעקב - הצילני נא מיד אחי מיד עשו, העושה עצמו ומתנהג אלי כאחי, מבקש אני להנצל ממנו ולא להתחבר ולהיות מושפע ממנו

וביותר צריך להיזהר מהיצר העושה עצמו כאחי וידידו המתכוון רק לשלמו ולטובתו, ובקרבו חורש לו רע^ג, וכך ביאר הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע במה שאמר יעקב (לב יב) 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' - הצילני מיד היצר העושה עצמו כאחי. כי פעמים שבא אליו היצר בדמות 'יצר הטוב', ומתכוון

הנה כתיב בפרשתן (לב יג) 'ושמתי את זרעך כחול הים', וכבר דקדקו (עי' באגרא דכלה ובהעמק דבר להנצי"ב), מדוע הזכיר הברכה של חול הים ולא כוכבי שמים. וי"ל לרמזו לבני יעקב את הדרך ילכו בה - להשמר מדרכו הרעה של עשו וממשיכי דרכו, להיות מרוחק מהם כדבעי, והוא ע"י גדרים וסיגים שמעמידים בני ישראל - כאותו 'חול' אשר הוא גבול לים - לבל ישטפו מימיו האדירים את כל העולם, כך גדרים אלו מעכבים אותם מלהיות מושפע ע"י הגויים, ומלהתערב בענייני הגויים, וזה נרמזו ב'חול' שהוא גדר וחומה לים, וביקש יעקב אבינו שיהיה לבניו כח להעמיד גדרים וסיגים לא להיות מושפע ומחובר להגויים^{מב}.

ובן רמזו לה הנה"ק ה'בית הלוי' זי"ע (ועוד ספרים) בפסוק (לב יב) 'מיד אחי מיד עשו', שפעמים שהגויים אינם

מב. ודע, כי דרכו של היצר, לתפוס את האדם בעניינים שאינם ממש בגדר האסור רק קרובים אליו, או שספק יש בהם, ומשם יגיע להאסור ממש, וכך פירש הגה"ק המהר"ם שיק זי"ע את הפסוק הנאמר גבי 'שרו של עשו' (לב כו) 'יורא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו', כשראה שאינו יכול להפילו ממש, התחיל רק לגעת בו, ומשם קיווה להתחיל להשפיע עליו לרעה, כי מאז והלאה תפתח בפניו הדרך להפילו לגמרי.

וכך רמזו בעלי הרמז בפסוק בפרשתן (לב כה) 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ששרו של עשו הצליח להזיק בכף ירכו בעלות השחר, והיה צולע מעלות השחר עד שזרחה לו השמש, ובזריחת השמש נתרפא. ומרמז על ה'מאבק' המתנהל בין ישראל ליצר הרע, שהוא בעיקר בין עלות השחר לזריחת השמש, כלומר בדברים שאינם ברורים, לא יום ולא לילה, לא בדברים הפשוטים לאיסור ולא בדברים הפשוטים להיתר, רק בעניינים שאינם ברורים ובערבוביא, שם מצליח היצר הרע להכשיל בני"י.

מג. בספר 'שבט סופר' (ד"ה באנו) ביאר בדרך זה גם במה שאמר יעקב 'פן יבא והכני אם על בני', שחשש שמא יבוא אליו כמו אם רחמנייה הדואגת על בניה וייראה אצלו כאוהב, ועי"ז יפילו ויכשילו.

בדרך זה יש לפרש מה שמצינו, שבשעה שאמר עשו ליעקב (לג יב) 'נסעה ונלכה ואלכה לנגדך' לא נאמר שיעקב התיירא ממנו, רק נענה ואמר לו 'אדוני יודע כי הילדים רכים' וכו', ואילו בתחילה כשאמרו לו המלאכים 'באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו' שם כתיב 'ויירא יעקב מאד ויצר לו', ומאי שנא זה מזה, אלא יש לבאר בדרך הרמז, שכשאמרו לו שעשו הולך לקראתו, וכאיש האומר לרעהו, פלוני בא לקבל פניך בידידות ואהבה, אז התיירא יעקב, כי אכן רבות יש לפחד מהיצר הרע הנוהג בערמה כאילו הוא ידיד אמת... אכן כשאמר לו עשו אלכה לנגדך, כמי שאומר שהוא בא להיות ה'כנגד' שלך, אם כן מה לו לפחד מהיצר הרע המגלה פניו שבא להכשילו.

כיו"ב ביארו בקרא (תהלים קיח ז) 'ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי', שביותר הנני נצרך שיהא ה' לי - שמירה מן השמים, כשהיצר בא אלי בדמות 'עוזרי', שנדמה לי כאח טוב, כמי שבא לעזור ולסייעני, כי אם 'בשונאי' - כשהיצר בא אלי בדמות שונא, אז יותר בנקל שאראה במפלתו, ואצליח לעמוד בשליחות קודש שלי.

בדרך צחות אמרו לבאר בנוסח ה'יהי רצון' שאנו מבקשים בכל יום בבוקר, שתצילני היום ובכל יום מעזי פנים ומעזות פנים, שלכאורה הוא כפל לשון, ומה בין עזי פנים לעזות פנים, אלא כי (בהברה אשכנזית) נשמע כמי שאומר 'א זיס פנים' (מעמיד פנים צהובות), ובזאת הננו מבקשים בקשה מיוחדת שיצילנו מהיצר המעמיד פנים כאילו הוא רוצה את טובתנו.

כה סיפר גאב"ד טשעביץ זצ"ל שמנהג נהגה הרבנית של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע להעמיד לפניו בכל יום חלב ומיני מזונות, ויהי באחד הימים כשבאה לסלק השיירים מעל שולחנו מצאה שלא שתה ולא נגע בחלב, פנתה לברר

באר הפרשה - פרשת וישלח

לשובתי - שאקיים מצוות ה', ומציג בפני 'עבירה' כאילו ובאותה מידה שיברח אדם מהיצר כן יזכה לגילוי היא מצווה מ"ד.

ונתגלה בפניה שכשרות החלב מוטלת בספק גדול מאד, שבה ושאלה את הבת עין, אה אה, עתה ראיתי 'רוח הקודש' בגלוי, ענה ה'בת עין' לא מינייה ולא מקצתיה, אלא שבבואי לשתות הרגשתי משיכה עצומה לשתות החלב, אז הבנתי שה'יצר' עומד לצדי כאן, והוא המכניס בי חשק כה גדול לשתות החלב, כי כבר איתא ב'ירושלמי' (נדרים פ"ט א) שאין היצר תאב אלא לדבר שאסור. נמצית למד כמה יש להישמר ולהיזהר מהיצר המראה פנים כ'חבר' וקרוב.

וכבר אמרו לבאר בקרא (תהלים יז ח) 'שמרני כאישון בת עין', כי הנה מדרכו של עולם, שהרוצה להראות קרבה כאב לבנו וכיו"ב, יחבקנו בגופו, אמנם זה אינו אלא בשאר מקומות שבגופו, אבל בשום פנים ואופן לא יגע בתוככי העין, כי שם הנגיעה רק מהרסת ומחריבה, וגורמת יסורים וכאב. כיו"ב, אנו מבקשים מהבורא, שמרני מהיצר, שארגיש בכל נגיעה וקרבה מצדו כאילו נגע בי באישון עין ממש....

מד. ו'מאויבי תחכמני', כשם שהיצר הרע בא בתחבולות על האדם ובהעמדת פנים, כך עלינו להשיב לו כגמולו... וכמו שכתב ה'קדושת לוי' (בפרשתו) על הכתוב (לב יח-יט) 'כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך, ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו והנה גם הוא אחרינו', בא הכתוב להורות לנו את אופן המלחמה כנגד היצר, כגון, כאשר יתעורר האדם משנתו לקראת 'ניץ החמה' בימות החורף, מיד יבוא אליו היצר בתואנות שונות ומשונות שלא יקום לעבודת הבורא, כי 'קרירות' חזקה שולטת בחוצות, ועדיין השעה מוקדמת, התחמם נא עוד מעט תחת הכר והכסת במיטתך, אז תהא תשובתו, יצרי יקירי, אכן הנך מסור אלי עד מאד, אך אבקשך שתבין כי נצרך אנכי כעת למשקה חם, ואך לגשמיות כוונתי, וודאי על זאת יסכים היצר, אכן בעמדו על רגליו 'בשעה טובה ומוצלחת' מיד ילך לבית המדרש לעסוק בתורה ועבודה... וכן בכל נסיון - בתחבולות תעשה לך מלחמה (משלי כד ו), ולפי זה יתפרש הכתוב, כי יפגשך עשו אחי כשיבוא אליך היצר, ושאלך למי אתה, ואנה תלך, ולמי אלה לפניך מדוע אתה כה מזדרז וטורח לעשות את המצווה, ואמרת בלבך הריני עושה זאת לעבדך ליעקב - למען שמו באהבה, אך ליצרך תאמר מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, מקיים אני את המצווה כדי לקבל עליהם שכר טוב בעולם הזה.

כה היה מעשה לפני כחודש ימים באחת מאולמות השמחה בעיה"ק ירושלים, אשר כידוע אסרו הרשויות כאן בארה"ק לערוך שמחות נישואין ברוב עם, ואף גזרו קנסות ועונשים למפירי החוק, והנה ב'הנהלת' האולם מצאו דרך לעקוף את התקנות מבלי שיוודע הדבר למי שאין צריך לדעת... והכינו כניסה מן הצד, ואילו השער הראשי סגור ונעול, כך שכלפי חוץ נראה שהמקום שומם, אך מפה לאוזן 'יגונב' מהיכן להיכנס, והנה יום אחד, בשעה שהיו צריכים המחנותיים והמוזמנים להיכנס לאולם לקראת מעמד ה'קבלת פנים' נעמדו כמה שוטרים על יד הכניסה הצדדית, וממילא נמנעה הכניסה, וכבר נתאחרה השעה, ולא ידעו מה לעשות, עד שעלה רעיון הגון במוחו של ה'מנהל', הלה מיהר לעבור בסמיכות לשוטרים כשאינו עוטה 'מסכה' בכוונה תחילה, המה ראו ורצו להעניש אותו, אך הוא החל לרוץ והם דולקים אחריו כברת דרך, וכשתפסוהו פתחו בצעקות ואף הוא לא טמן ידיו בצלחת... אחר כמה דקות נתנו לו השוטרים קנס בסך 500 שקל על כך שהילך בגילוי פה וחוטם... ובינתיים נכנסו כולם בהשקט ובבטח באין מפגיע, כשאותם מסכנים חושבים שהרוויחו 'קרבן' וכמה פרוטות שחוקות, בו בזמן שעי"ז הפסידו פי כמה וכמה (כי קנס על עריכת שמחה הוא פי כמה)... מכאן ילמד כל אחד לעשות תחבולות עם יצרו כיצד לבלבל אותן ולרמות אותן, ותן לחכם ויחכם עוד...

עוד 'תחבולות' עשה לך, בהקדם מעשה שהיה באיש נרגן וזועף, אשר 'ידו בכל'... מבוקר ועד אישון ליל היה נשמע קולו ב'טענות ומענות' על אנשי ביתו ועל כל סובביו, עד שגרם במו ידיו שיהיו הכל משתדלים שלא להמצא בקרבת 'ארבע אמותיו', ורבים אף הוסיפו 'גדר' להתרחק ממנו עד 'כמלא עיניהם', ויהי היום, נחלש האיש ונפל למשכב במחלה קשה רח"ל, הרופאים שהוזעקו למיטתו החליטו שעליו לעבור ניתוח חירום, כאשר שכב כבר על המיטה בחדר הניתוחים שמע שני רופאים מדברים ביניהם שלא נשארו לחולה לחיות כי אם חודשיים ימים בלבד, נחרד האיש עד עמקי נשמתו, וממילא כאשר התאווש מעט מהניתוח עשה לעצמו חשבון הנפש נוקב שהנה הוא הולך למות בשם... ומה יאמרו הבריות אחר מיטתו, לא 'דיין האמת' אלא 'ברוך שפטרני'... וקיבל על עצמו לשנות אורחותיו מן הקצה אל הקצה, ופנים חדשות יבואו לכאן בעז"ה. ואכן, הוא החל להאיר פנים ולדבר בלשון רכה

'השיבנו', כי ב' חטאים נאמרו כאן שעליהם התפלל ירמיה הנביא ואמר 'השיבנו', 'למה לנצח תשכחנו' - על שכחת ה' ח"ו. (וול"ק) ופעם ב' צעק על בחינת כי אם מאוס מאסתנו, ר"ל על בחינת רוב שפלות עד שלנו נשבר ונמאס חיינו מרוב חטאיו כנ"ל עד בחינת יאוש, ועל זה התפלל ואמר שנית השיבנו, עכ"ל.

כי באמת גם במצב השפל ביותר עדיין אהבתו של הקב"ה עלינו 'ועדיין חביבותא היא גבן' (שבת פח:), וכמו שמצינו לשון נורא ברבינו בחיי על הפסוק (ג כא) 'ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', שלכאורה קשה מדוע לא נאמר ויעש ה' אלוקים כתנות עור ללבוש, וכדרך שביקש יעקב 'בגד ללבוש' (ולא ביקש שהקב"ה ילבישו). ומבאר רבינו בחיי וז"ל, אבל ע"ד הפשט, רצה לייחס פעולת ההלבשה אליו ית', להורות על אהבתו ועל חמלתו על יצוריו שאע"פ שחטאו לא זו מחבבן, והוא בעצמו השתדל בתיקונן ובגמילות חסדים. עכ"ל.

ולעולם יש ביד האדם לעזוב את דרכיו הנלוזים¹⁰, לשוב ולהתחדש, כדכתיב בפרשתן (לב כג),

ישראל' זי"ע (ותשל"ד) את הכתובים בפרשתן (לה א-ו) 'לא-ל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך... כי שם נגלו אליו האלוקים בברחו מפני אחיו', שבאותה המידה שהאדם בורח מפני עשו - היצר הרע, כך נראה ומתגלה אליו הקב"ה. ובעצם בריחתו משרה עליו השכינה הקדושה, ומתגלה אליו האלוקים.

חדש ימינו - התחדשות בלא להביט אל העבר

בפרשתן (לג ג), 'וישתחו ארצה שבע פעמים', נוראות מצינו במדרש (בר"ר עה ח) 'למה שבע, על שם כי שבע יפול צדיק וקם' (משלי כד טז), וכלומר שיעקב אבינו בא ללמד את בני ישראל, שגם אם יפלו נפילה אחר נפילה, עד שבבר השתחוו ל'עשו' שבע פעמים עדיין בידם לקום ולהתחזק ולהתחדש כאילו לא היה מה.

דבר נורא כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ואתחנן, עוד יש לפרש) לבאר במה שנאמר בסוף מגילת איכה (ה כ-ב) 'למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים, השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד' (ונזהנים לחזור ולכפול שנית את הפסוק

ונעימה, נטה שכמו לסבול עול הבית ולעזור בכל צעד ושעל. גם בלכתו בדרך קידם בשלום כל אדם בסבר פנים יפות, ואף הלך להתפייס עם כל בעלי החובות, אותם אשר ב'מים כתיקונם' היה רודף אחריהם שישלמו מה שהזיקו לו כפי דמיונו - עתה השיב להם משלו.

לאחר זמן שב אל הרופא על מנת שיבדוק את מצב מחלתו, ולאחר סידרת 'צילומים' ובדיקות שונות הודיע לו הרופא בשמחה וצהלה כי ה'מחלה' נעלמה כליל, והוא בריא ושלם לאורך ימים ושנים. שאלו הלה והרי באוזני שמעתי אותך אומר שלא נשאר לי לחיות יותר משני חודשים, השיב לו הרופא, אמנם כך וכך אמרתי, אך לא דברנו עליך אלא על חולה אחר שאכן אמש השיב את נשמתו ליוצרה... נענה לו הלה, וכי אתה יודע כמה 'עלה' לי אותה מחשבה שהנני עומד למות... כמה מאמצים השקעתי וכמה כסף פיזרתי מהוני... ואילו הייתי יודע בזמנו שאינך מדבר עלי הרי לא הייתי משקיע כל כך....

ועומק הדברים, שמתכונות הנפש המוטבעים באדם קשה לו להשקיע עמל ויגיעה לאורך זמן, שהלא סבור הוא שיחיה לעולם... ואין בו כח ורצון נפשי להתאמץ כל כך הרבה שנים... אכן יש בידו בנקל לעמול פרק זמן קצר וקצוב. ומעתה, יקבל האדם להילחם עם יצרו הרע ולהתגבר עליו למשך חודש ימים או שבועיים, ואח"כ כבר 'יגלה' שיש בו כח להמשיך...

מה. הנה מצוי היום מנורה הנקראת 'שבת לאמפ' (פנס של שבת), אשר תכליתה שיוכלו להאיר ולהחשיך את החדר בשבת קודש, וזה מעשה המנורה, שיש בפנים מנורה הדולקת ומסביבה יש כמין מחיצה לכסותה, ברצונו מגולל את הכיסוי עד שנראה אור מבעד ל'חלון' וברצונו מסובב את הכיסוי אשר מכסה את האור, וזה פשיטא שבשעה ש'פותח' את ה'מחיצה' אזי לא נדלק האור ח"ו (כי אם כן היה אסור בשבת) אלא האור היה דולק גם מלפני כן, אלא שהיה מכוסה עד עתה... כיוצא בדבר ייאמר לגבי נר ה' נשמת אדם, שבכל עת ובכל שעה דולק האור בתוככי נשמתו של כל איש יהודי, ואש תמיד תוקד לא תכבה לעולם, ואין צריך להדליק מחדש אלא רק לסובב את עצמו עד שיתגלה האור כבראשונה, על כן מעולם אל יתייאש אף אם נפל ח"ו, כי עדיין יש בו אותו אור וניצוץ קדוש... מו. וכך ביארו בהא דאיתא שלעתיד לבוא יהא 'דבר אחר' מותר באכילה, וכבר אמרו (רבינו בחיי בשם מדרש תנחומא) שנקרא החזיר בשם זה לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לנו לעתיד לבוא, וצריך ביאור מדוע דייקא חיה מגונה זו

באר הפרשה - פרשת וישלח

ל'תשובה', ומה נענה אנן אבתרי, בעת שאנו רואים צעירי הצאן או אברכים במיטב שנותם שכבר הגיעו למסקנא שעבר עליהם הכלח, ולהם כבר אין מועילה התשובה...^{מז}

על כן, ישכח האדם מכל עברו - ממעשיו הראשונים^{מז}, וידבק בבוראו מכאן ואילך^{מט}. וכמו שכתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (פרשת שמיני בד"ה וירד) וז"ל. עפ"י מאמר הגמרא (פסחים סד:) אין מעבירין על המצות. כי בן דרך היצר לקרר את האדם בנשתו אל העבודה זו

'ויקם בלילה הוא... אחד עשר ילדיו, וברש"י, 'ודינה היכן הייתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה, שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם'. ואמר הגאון ר"י לעוונישטיין זצ"ל כי המתבונן ימצא כאן נוראות בבוחה של תשובה עד כמה מצפה הקב"ה על כל יחיד ויחיד מבני ישראל שישבו אליו בתשובה שלימה - ואפילו על רשע כעשו. שהרי כאן נענש יעקב על שמנע מעשו ספק סיוע לחזור בתשובה, ולא עוד, אלא שבאותו זמן היה עשו בן צ"ח שנה, ואעפ"כ המתין לו הבורא

תהפך להיות היתר, אלא כי ידוע שה'דבר אחר' פושט טלפיו ואומר טהור אני, וכלומר, שהגם שיש בו סימן טומאה - שאינו מעלה גרה, אך מ"מ מראה הוא את טלפיו להראות את סימן הטהרה שבו שהוא 'מפריס פרסה ושוסע שסע', ורמז יש בדבר למי ששקוע בחטא, אך מכל מקום אינו מתיאש אלא אומר טהור אני - עדיין יש בי ניצוץ טוב ואני רוצה להיות טהור, ואכן מובטח הוא כי בסופו של דבר יתהפך להיות טהור...

מז. הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה אם יבוא) המשיל את ה'יצר הרע' לגנבים שהיו בימים ההם, היו עומדים כל ה'חברה-גנבים' ואורבים מחוץ לחנות, ואחד מהם היה נכנס אל החנות וחוטף חפץ אחד ובורח, וכוונתם, כדי שהסוחר ירדוף אחריו ובין כך יכנסו כל ה'חברה-גנבים' אל החנות ויבזו כל אשר לו. מה יעשה סוחר פיקח, הרי הוא אומר בלבו 'יחזיק לו מה שכבר חטף' ולא יתפתה לרדוף אחריו ולהפסיד את כל רכושו, אלא ישמור את החנות מכאן ולהבא ועי"ז ירוויח ויתמלא ההיזק בכפלי כפליים, עכ"ל. כך היא נמי דרכו של יצר, עיקר מטרתו לבלבל את האדם - להורידו מדרך הישר, מה עושה היצר, מכשיל את האדם בחטא קטן, ומפתהו שכבר 'חוטא' הוא, ומשם דרכו מזומנת עד שאול תחתית. ובזה מבאר את הכתוב בפרשתן 'אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו', כי זוהי מטרתו, להכות את היהודי, אבל עבודת היהודי 'והיה המחנה הנשאר לפליטה' - ישמור עצמו שלא להיאבד לגמרי. מח. ביום מן הימים פנה הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אל אחותו הרבנית מסטייפעלע, וציווה אותה שתסגור היטב את דלתות הבית, ובשום פו"א לא תפתח הדלת לאיש, כעבור כמה רגעים באה נערה אל פתח הבית ודפקה על הדלת, כראות הנערה שאין נענים לה, החלה להכות בדלת בכל יכולתה, עד שאמרה הרבנית ל'חזון איש' תן לי לפתוח לה, כי בלאו הכי, לא יארכו הדקות והדלת תשבר לגמרי מרוב הכאותיה, נענה ה'חזון איש' אמרי לה שתפנה אל הרב וואלף (שהיה מנהל בית החינוך לבנות באותה התקופה), לא עברה שעה מועטת ויבוא הרב וואלף אל הקודש פנימה, וכה סיפר, ריבה זו באה בפני לבכות על מצבה הרוחני שבכי רע הוא, וכבר נכשלה ב... עתה לאחר שהרהרה במעשיה הסיקה בעצמה שאין עוד כל חפץ בחייה, ובכוונתה לאבד עצמה לדעת רח"ל, אמר לו ה'חזון איש' זי"ע לך נא אליה, ואמור לה בשמי, כי מה שאמרו חז"ל (יומא כט.) 'הרהורי עבירה קשין מעבירה קאי על ההרהורים שלאחר העבירה - לחשוב מחשבות ייאוש ודומיהן, והרוצה להנצל מזה ישים כל מחשבתו רק בעתיד, להמשיך ולהתעלות בדרך העבודה, אמור לה בשמי שתשכח לגמרי מהעבירות שעברה, ותתחיל הכל מחדש כתינוק שנולד, ואז ייטב לה בזה ובבא. ואכן הדברים נכנסו בלב הנערה וחזרה למוטב, הקימה דור ישרים מבורך, יראים ושלמיים נאמנים לה' ולתורתו.

המשגיח הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה אומר, העבר - הרי הוא כרבו של אדם, כי ממנו ילמד ממה להיזהר ואיזו הדרך שלא יבור לו האדם. העתיד - הרי הוא כתלמיד שבו יעשה האדם רק טוב, ואילו ההווה - הרי הוא כידיד וריע, שעל האדם להתחבר עם ההווה ולפעול בו טובה הרבה.

מט. כה אמר הרה"ק הר"ב מפשיסחא זי"ע (שפ"א אבות דף כג) לבאר את הלשון 'כשור לעול', כי השור החורש בשדה לעולם לא יעמיד עצמו להביט לאחוריו, האם הצליח בחרישה או העלה חרס בידו, ותמיד 'עיניו לנוכח יביטו' - לחרוש עוד כברת ארץ, ועוד כברת ארץ ללא לאות, בכי האי גוונא ממש יש לנו לעסוק בתורה ועבודה, שלא להביט לרגע אחד לאחורינו לראות מה העלינו בידינו, אלא לילך בדרך העולה בית קל יומם ולילה ערב ובוקר וצהרים.

וראיה, שהרי העולה לתורה מברך 'לפניה ולאחריה' - 'נותן התורה', אפילו בפרשה שאין בה שום מצוה, כגון פרשת וישלח, (אין בה מצוה מלבד לאו אחד של גיד הנשה), 'כי לא דבר ריק הוא מכם' (דברים לב מז)... ומפרשה זו ילפינן שיהא אדם נכנע לפני אחיו^{כא}.

בפרשתן (לג ב), 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים', וברש"י, 'אחרון אחרון חביב', היינו שלפי סדר חביבותם כך הרחיקם מעיניו של עשו. הקשה הרמ"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל בפרשתן) האריך הותר ליעקב לעשות כן, הלא 'אין דוחין נפש מפני

תפלה (תענית ב). לומר לו הלא אתה מלא עון ואיך ימלא לבבך לגשת אל הקודש. אולם האמת אינו כן כי הקב"ה שומע תפלת כל פה ומרחם על הבריות לקבל ברחמים תפלתו. וזהו שאמרו 'אין מעבירין על המצות' שלא יעלה על זכרוננו העבירות בעת עשיית המצות. וזה נמי פירוש הקרא (תהלים לד טו) 'סור מרע ועשה טוב' בשעה שאתה עושה טוב תסור הרע מקרב לבבך ואל תזכרם עוד^{כא}.

יבקש את נרדף - טובה וברכה הבאה ע"י הרדיפות
כתב רבינו יהודה החסיד זי"ע (ספר חסידים אות תתרס"ו),
אין דבר שכתוב בתורה שאין בו הוראה לדורות,

וביותר הדברים אמורים, בעמדנו כעת 'סמוך ונראה' לימי החנוכה, היוונים לא יכלו לסבול את עבודת בני ישראל 'כשור לעול' - שלא להביט לאחוריהם הן על העליות והן על הנפילות, כי ידעו שעבודה כזאת מונעת את האדם מיאוש, כי ממה יתייאש אם אינו מתבונן בנפילותיו, ובמה יתגאה אם לא ראה את עליותיו, ועל כן אמרו לבני ישראל - 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל', היינו שימנעו את עצמם מלעבוד את 'אלוקי ישראל' כדרכו של השור שאינו מביט אחור.

רמז לדבר, כי 'עברייני' נוטריקון עבר יון, כי זו קליפת יון להביט אל העבר ולבוסס בבוץ ועי"ז יתקצצו כנפי רוחו ולא יהא בו כח להתחדש אלא תמיד יהא עברייני...
וכך אומרים משם הרמ"ק ה'בית אהרן' זי"ע בכתוב (תהלים לו ו) 'כי רגע באפו חיים ברצונו', מי שמעמיד לנגד פניו רק את הרגע של עכשיו, הוא 'חי' הן ברוחניות הן בגשמיות.

וכבר איתא מהרה"ק ה'תפארת שלמה' (ויחי, ויראו אחי יוסף) לרמזו האי מילתא באמרם ז"ל (בר"ר כא ו) אין ועתה אלא לשון תשובה, כי הבא ב'שערי תשובה' אין לו להביט אלא על של עתה, ואז יזכה לעמוד על דרך אמת.
ג. הגה"צ רבי גדיל אייזנער זצ"ל היה אומר, שעל האדם להוכיח מתוך הנהגת עצמו, כי כשהוא יושב ואוכל לשובע נפשו, ונותן מעדנים לתוך גופו, לא יבוא אליו היצר באותה שעה 'היאך תשבע בדשן נפשך' כשכזאת וכזאת חטאת, ואילו כאשר אך יגש לעסק התורה והעבודה מיד יבוא היצר איך יכול חוטא כמותך לעבוד את ה', ומדוע אינו בא בעת האוכל, ע"כ שאין זה אלא 'עצת היצר'.

אף הוא היה אומר, העבר - הרי הוא כרבו של אדם, כי ממה שאירע לו ילמד להיזהר להבא. העתיד - הרי הוא כתלמיד שבו יעשה האדם רק טוב כפי שלמד כבר. ואילו ההווה - הרי הוא כידיד ורע, שעל האדם להתחבר עם ההווה ולפעול בו טובה הרבה.

נא. כך מספר כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא ארה"ב שליט"א (אמרות טהורות), פעם הגיע הרמ"ק מטשארטקוב אצל הרמ"ק רבי אהרן מטשערנוביל זיע"א ובעברו מתחת למנורה שהשתלשלה מן התקרה כפף את ראשו כדי שלא ייטנף ה'שטריימל' מהמנורה שהיתה מלוכלכת מאבק ומשעווה ושמן, לאחמ"כ הסירו מראשו ובדק אם שלט בו הטינוף (כי היה לו שטריימל עם כיפה גבוהה כמנהג צדיקי בית רוזין), נענה אליו רבי אהרן, הרואה אתה בני, אם נכנעים לא מתלכלכים.

בעניין זה ידועים המה דבריו של הרמ"א (דרכי משה י"ד סי' ל"ה) כי הרוצה לבדוק בהמה בחיותה אם כשרה היא אם טריפה. יוליכה ויתן את ידו בגובה גבה, והיה אם הבהמה תתכופף ותרכין את ראשה בכדי לעבור מתחת ידו אות היא שכשרה היא, אך אם היא נשארת בהרמת הראש ידע שטריפה היא, וסימנך לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה. אף אנו נאמר בדידן, המרכין את ראשו בענווה קדוש וכשר יאמר לו, אך המרים את ראשו בגסות הרוח לאמר אני ואפסי עוד, הרי"ז סימן היכר שטריפה הוא רח"ל. על פי זה ביארו מה דכתיב אצל יעקב אבינו (לב יד) 'ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו'. כי יעקב אבינו הניח את ידיו ונתן לכל בהמותיו לעבור תחתיה, וכל הבא ונשאר בידו מחמת שלא הרכין את הראש, הבין יעקב אבינו שטריפה היא ואותה שלח לעשו אחיו.

באר הפרשה - פרשת וישלח

נפש' (אהלות ה' 1), אלא, מתרין הדברי יחוקאל', שהרי כלל ידוע הוא כי 'אלוקים יבקש את הנרדף' (קהלת ג טו)²¹, ואפילו צדיק הרודף את הרשע - גם כן אלוקים יבקש את הנרדף (מדרש קהלת ג)²², ומכיוון שהשפחות ובניהם היו נרדפים מבני הגבירות, ידע יעקב שעשו

לא יוכל להרע להם, כי הקב"ה שומר מכל משמר, לכן העמידן ראשונה, ולאחריהן את לאה וילדיה שיותר מסוכנים המה מבני השפחות אבל לא כמו רחל, כי לא היו נרדפין כבני השפחות, אבל גם לא היו אהובות כרחל ובנה, ואת רחל ובנה החביבין ביותר שעליהם

נב. המהרש"ל מבאר את לשון התפילה 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וז"ל. 'ואני שמעתי מה עפר הכל דורסים עליה ואחר כך היא דורסת על כל הדורסים (שלבסוף הכל עולים לשמי רום, וגופם ייקבר באדמה), אף אני כן לכל מצערי', עכ"ל. וכך הוא דרכו של עולם, שכל מי שדורסים עליו, ומשפילים את כבודו, הקב"ה מרימו ומגביהו, כ'עפר' שהכל דורסים עליו, אך בהגיע היום הרי הוא דורס על הנבראים כולם (הכמת שלמה ברכות יז. ועיי"ש בתוד"ה ונפשי).

כעיי"ז רמז הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע בפרשתו (לב ה-1) - 'עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה', דכך שלח יעקב לאמר לאחיו עשו, הבט נא אחי וראה - לבן הארמי 'רדף' אותי, והיצר צעדי בכל עת ובכל שעה, ובזכות זה נתברכתי ממעל בכל מיני שפע ברכה ועשירות עד שויהי לי שור וכו', עתה, דע לך, אם מחמת שנאתך רוצה אתה שלא יגדלו ויתרבו נכסי וממוני עוד ועוד, חדל מלרדפני, כי ברדיפותיך תרבה עשירותי עד מאד. מסופר על הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע אשר פ"א ביזוהו אנשי דלא מעלי, ורצו החסידים להשיב להם כגמולם ולמען ישמעו וייראו... אמר להם הרבי, אם תשיבו להם כגמולם אזרוק את האיציטלא, ואפסיק לקבל אנשים לברכה ולעצה, כי אבי (הרה"ק רבי שלמה'קה) היה צדיק גוזר והקב"ה מקיים כי היה צדיק 'יסוד העולם', אני לא זכיתי לדרגא זו להיות צדיק יסוד עולם, אלא שמידה אחרת יש בי שהנני בולם פי, ואין העולם מתקיים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה, ומעתה אם תנקמו את נקמתי ותשיבו לאותם הרודפים שוב לא אהיה בכלל בולם פיו, וממילא תינטל ממני כל הכח להיות לעזר ולאחיסמך לבני ישראל... (יסוד צדיק, ערך 'קבלת ביונות').

שמעו נא עובדא ששמעתי ממכירי בעל המעשה בנערה בת 27 שלא הצליחו עד הנה למצוא את זיווגה, לאותה נערה יש 'קרוב משפחה' המשמש כ'מנצח' (מארגן) על כלי זמר ומקהלות בחתונות וכיו"ב, לפני כשבועיים הוזמן לחתונה, בששון ובשמחה החל הלה לעשות תפקידו, אלא שמשמים הלך הכל 'מיט'ן פיטום אראפ' (עם האף למטה), ההגברה לא עבדה, והזמרים לא היו כהוגן וכו' וכו', עד שבמעמד החופה ניגש אליו מנהל האולם, ביזהו וביישו באופן נורא עד מאד, לך נא וכו', באותה שעה נזכר בכוחם של 'נעלבים ואינם עולבים' ונשא תפילה חרישית ורותחת לפני אדון כל שיחוס וירחם על דודתו המבוגרת, ואכן כעבור שבוע בליל שישי אור ל"א כסלו באה בקשרי אירוסין, כשהם בודקים את הטלפון שלהם ומוצאים שאותה בושא היה בשעה 8 בערב, ובשעה 8:10 התקשר השדכן, ומאז והלאה נתגלגלו הדברים במהירות עצומה עד גמר השידוך בשעטומ"צ.

נג. הנה כתיב ב'פרשת התוכחה' שב'בחוקותי' (ויקרא כו יז) 'ונסתם ואין רודף אתכם'. הקשה הגה"ק הרבי ר' העשיל זי"ע ב'חונכת התורה', מה קללה היא זו שאין רודף אתכם, וכי היה עדיף שיהיה רודף... אלא שאלוקים יבקש את הנרדף ואפילו אם הוא רשע, נמצא שאם היו אומות העולם רודפים את ישראל היה הקב"ה 'מבקש' את בני ישראל ולא היתה מידת הדין יכולה לשלוט בהם (ואף שחטאו הרבה עד שלקו בתוכחה), על כן מביא הקב"ה בהלה שינוסו מבלי רודף...

בימיו של הגה"ק 'בית הלוי' זי"ע (בעיר בריסק) היה שוחט שנהג לשחוט ולמכור בשר בהמה ועוף שנשחט ללא רשותו והשגחתו של רב העיר - הבית הלוי, לגודל החוצפה התאספו ראשי הקהילה בבית הרב לדון כדת מה לעשות בפורץ גדר הלז. באסיפה ישבו כל רבני ונכבדי הקהילה וחיכו לבואו של הרב, אך אדהכי והכי נכנס אותו שוחט והתיישב עמיהם, מעתה כבר לא יכלו הנאספים לדון בענייניו של השוחט. כעבור זמן מה הופיע הבית הלוי במקום האסיפה, תיכף נגשו אליו כמה עסקנים ובקשו הימנו שיצווה על השוחט עז הפנים שיעזוב את הבית, הבית הלוי שמע דבריהם אך לא הגיב במאומה ושב לחדרו. אחר זמן מה יצא שוב הבית הלוי מחדרו, ושוב באו אליו ובקשו מלפניו שיסלק את השוחט, ואז יוכלו לדון במעשיו ולמנוע בשר שאינו הגון מפיות ישראל קדושים. נענה הבית הלוי ואמר, הלא תכלית האסיפה הייתה לבער את מעשיו של אותו השוחט מקרבנו. אך אם נבייש אותו ונלבין את פניו על ידי שנשלקו מכאן, מיד יהפוך זה השוחט לנרדף, ואלוקים יבקש את נרדף - אפילו אם הוא רשע, ואז כבר לא יהיה בידינו כל כוח וסייעתא מן שמיא לפעול כנגדו.

ויבן לו - עיקר קנייני אדם מה שעושה לרעהו
בפרשתן (לג יז), 'ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית
 ולמקנהו עשה סוכות על בן קרא שם המקום
 סוכות', וצ"ב, וכי דרכו של עולם לקרוא שם ע"ש מדור
 הבהמות ולא ע"ש מדור האדם... אלא ביאורו, שעיקר
 החשיבות הם הפעולות שעשה עבור אחרים¹² (אפילו
 שהם 'בהמות' - וכגון 'אנשים' המתנהגים אליו כבהמה שאינה רואה
 אחרים אלא את עצמה ואבוסה) כי זה כל קניינו של אדם,
 מה שעושה ונותן עבור זולתו¹³, ולא קרא שם המקום
 'בית' על שם מה שבנה לעצמו (שבט הלוי עה"ת ד"ה
 קמנתי, ועוד).

כתב ה'חוקוני' בפסוק (לג לג) 'על בן לא יאכלו בני
 ישראל את גיד הנשה, מצווה זו נצטוו בני
 ישראל למען יהיה להם לזיכרון, מה שאירע ליעקב
 אבינו כשנותר לבדו, בעברו את הנהר לתוך אחרי
 הפכים הקטנים, דמכיוון שבנינו לא ליווהו, ועל בן חזר
 אליהם כשהוא צולע על ירכו, ומזה ילמד כל אחד
 להיות טוב ומוטיב, לגמול חסדים טובים בין איש
 לרעהו, לכל אחד בהצטרבותו ברוחנות ובנשמות¹⁴.

כתב 'רבינו יונה' (שע"ת ש"ג י"ג) בזה"ל, חייב אדם
 לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו

אין כל כך שמירה מרוב חביבותם, לכן העמידם -
 'אחרון אחרון חביב' - כי לפי גודל החביבות כן גודל
 השמירה הנצרכת לאדם.

הוסיף נופך הרה"ק ה'ברך משה' מסאטמאר זי"ע (ברך
 משה בפרשתן אות ג), דלכן נאמר (לג ה-ו) 'ותגשנה
 השפחות הנה וילדיהן ותשתחוונה, ותגש גם לאה וילדיה
 וישתחוו ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו, ואיתא ב'בעלי
 התוספות', דמדיוק הקרא נראה שאצל השפחות רק
 הן השתחוו ולא בניהם דכתיב בהן ותשתחוונה (לשון
 נקיבה), ואילו גבי בני הגבירות (לאה ורחל) השתחוו הן
 ובניהן, שבהן נאמר וישתחוו (לשון רבים) והיינו שגם
 בניהם השתחוו. והמעם כמו שאמרנו, כי בני השפחות
 לא נתייראו כ"כ מעשו בהיותם 'נרדפין' וה' עמהם,
 לכן לא השתחוו ולא הכניעו עצמם לפני עשו.

ואכן, כראות עשו כי יש מבני יעקב שאינם מתפחדים
 ממנו כלל ועיקר, שאלו 'מי אלה לך' - מי הם
 אלו אשר אמיץ לבכם ואינם מתייראים ממני, אמר לו
 יעקב אבינו 'הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך' -
 שיש עליהם שמירה מיוחדת של אלוקים יבקש את
 הנרדף.

נד. הנה נאמר בפרשתן (לג ד) 'וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו, וברש"י 'מלאכים ממש', וצ"ב, מה ראה יעקב
 להשתמש במלאכים ולהפסיקם מעבודת הקודש אשר עליהם, וכי לא היה יכול לשלוח את עבדיו, וביאר הרה"ק
 הרבי ר' בונם זי"ע שבא ללמדנו על גודל החיוב להיטיב עם אחינו בני ישראל ולבוא לעזרתם עד שכדאי אפילו לבטל
 מלאך מעבודתו הגדולה והקדושה כדי לעשות חסד עם יהודי.

וכך העיד הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע על עצמו (מובא באהבת שלום פר' קדושים בהגה"ה) ש'בעת שעוסק בתורה
 ובהתבוננות עד שמגיע לפי דעתו ברומו של עולם, ואז באותו העת אם יש איש אחד אפילו גאר פשוט (-מאוד פשוט)
 ויש לו איזה עגמת נפש וצריך לדבר עמי איזה חצי שעה להפיג צערו, אז אני מניח את התורה שלי ואת כל הגדלות
 אבי טאהן א טובה פאר א אידן' (-העיקר לעשות טובה ליהודי).

נה. ידועים דברי מרן הבעש"ט זי"ע (הובא בלוח היום יום חב"ד ה' אייר) שכדאי לאדם לחיות בזה העולם שבעים ושמונים
 שנה והכל כדי להיטיב פעם אחת עם יהודי.

נו. בימי קדם היה הגה"ק ה'בית הלוי' נוהג בצאתו מעירו לפשוט מעליו את בגדי הרבנות, והיה לובש בגדים פשוטים
 עם קסקט לראשו בכדי שלא ירגישו בו עוברי דרכים, פעם באמצע נסיעתו נפתחו ארובות השמים וגשמים עזים
 ניתכו ארצה עד שכבר לא יכלו להמשיך בנסיעה. משראה כי בבית פלוני עדיין דולק האור מיהר לדפוק על שעריו,
 מתחילה לא פתח בעה"ב את הדלת, ואף משפתח לא הסכים כל כך במהרה להכניסו בצל קורתו, ורק לאחר תחנונים
 כי הקור בחוצות מסוכן לעוברים ושבים הסכים היהודי והכניסו לביתו, והשכיבו בפינת הבית בבזיון נורא, והנה, לא
 עבר זמן ארוך, הגיעו 'אורחים' לאותו הבית ה"ה 'מורו ורבו' המובהק של בעל הבית - הרה"ק רבי אהרן מקוידינוב
 זי"ע וכמה מחסידיו, מיד העלה בעה"ב את האור בכל הבית והגיש לפני האורחים כסעודת שלמה בשעתו, כשעבר
 הרה"ק מקוידינוב בדרכו ליטול ידיו לקראת הסעודה נחרד לראות את ה'בית הלוי' שוכב על הארץ בבזיון נורא,
 ומיד נזדעק על בזיון כבוד התורה... ומיהר להקימו מן הארץ וכיבדו ביותרת הכבוד.

באר הפרשה - פרשת וישלח

כלל בתורה הקדושה, ומה צורך יש לנו לדעת מה אמרה המיילדת, אלא שבא הכתוב ללמדנו עד כמה יקר בעיני ה' בשאחד מחזק את השני ומרניעו לבל יתיירא, ואף שבעצם לא חידשה המיילדת מאומה לרחל, כי בכיטחונה של רחל בוודאי כבר ידעה בביור שילד בן - שהרי כך הייתה תפילתה, 'יוסף ה' לי בן אחר', ומה גם ש'נביאה' היתה, אך כל דיבור ודיבור טוב מאיש לרעהו, אף אם לא חזקו בפועל, גם בן חשוב הוא מאד, 'ויכתב בספר זכרון' מעשיה של מילדת זו. ועל כגון דא אמרו 'יש קונה עולמו בשעה אחת'.

על תקנת חבריו אם דל אם עשיר, וזאת מן החמורות ומן העיקרים הנדרשים מן האדם, עכ"ל.

וכבר מילתנו אמורה רבות כי בכלל 'תקנת חבריו' הוא כשמרבה בדברי חיזוק ועידוד אשר נוסכים הם רוח חיים בלב השומע¹ ובאים לקרבו כמים קרים על נפש עייפה (וזהו שכתב רבינו יונה 'אם עשיר, שאינו צריך לגמ'ח בממון, כי אם לחסד בנפשו...'). בא וראה מעלת המדברים טוב איש אל רעהו, דכתיב בפרשתן (לה יו) 'ויהי בהקשותה ותאמר לה המיילדת אל תיראי כי גם זה לך בן', ולכאורה לשם מה נכתב פסוק זה

כשמוע כן בעל הבית ש'אורחו' הראשון אינו אלא אותו 'גאון' שכל בני ישראל חרדים למוצא פיו, ניגש אליו בדחילו ורחימו וביקש 'מחילה סליחה וכפרה' על מעשיו שלא ייעשו... ענה לו הבית הלוי בהקדמת הכתוב בפרשתן (ד ז) שאמרו בני יעקב על דבר מעשהו של שכם בן חמור, 'כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב וכן לא יעשה' ולכאורה צריך ביאור כפילות הלשון, כי בתחילה פתחו 'נבלה עשה' והוסיפו 'וכן לא יעשה'. אלא ביאור שבני יעקב אמרו כי נבלה עשה כלפי אחותם - בת יעקב, והוסיפו שעל זה גופא היינו יכולים למחול על כבוד בית אבא ולהניח לו, אך הלא וכן לא יעשה הוא עשה דבר שאין לעשות עם שום בר ישראל יהיה מי שיהיה, ועל כך אין להם סליחה ומחילה ואחת דתם למות.

ובזה סיים הבית הלוי ואמר, על מה שפגעת בכבודי בתור הגאון הגדול הנני מוחל וסולח לך מחילה גמורה, אבל השפלה נוראה כזאת אסורה להיעשות עם שום אדם מישראל, אפילו הפחות שבפחותים, על כך אינני יכול למחול ולסלוח לך עד שתעדין את מידותיך המגונות ותלמד הכנסת אורחים מה היא. על כן, בוא נא עמי לביתי אשר בסלוצק למשך שבועיים ימים... וכך הוה, במשך שבועיים שימשו הבית הלוי בעצמו, מבלי תת לשום אדם לשמשו, אלא הוא בכבודו ובעצמו עמד ודאג לכל צרכיו ושמשו במסירות, עד שהיטיב לראות 'מידות' ו'טוב לב' מה הם. נז. הקשה כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שהרי בכל מקום ה'ימין' חשובה היא, אם כן מדוע ברא הקב"ה 'לבו' של אדם (שהוא עיקר חיותו) בצד שמאל (של הגוף). אלא בע"כ תאמר, שלנו של אדם לא נברא עבור עצמו, אלא עבור חברו - שירגיש את רעהו ואת מחסוריו, ומכיוון שהעומד זה לנגד זה שמאלו של זה כנגד ימינו של זה ע"כ ברא את הלב בשמאלו כדי שימצא לבו לימין חברו... כי זה תכלית ביאתו לעולם...

הגה"ק רבי מרדכי באנעט זי"ע היה נוהג שלא לאכול פת שחרית עד אחר שנתן מלחמו לדל ופיזר נתן לאביונים, והיה תולה עצמו בדברי הגמרא (ב"ב יב:) 'א"ר אבדימי דמן חיפה קודם שיאכל אדם וישתה יש לו שתי לבבות, לאחר שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד. והיה מפרש דקודם שיאכל אדם וישתה יש לו 'שתי לבבות', דהיינו, שכיון שהוא מרגיש רעב וצמאון יש בידו להרגיש גם את לב האחרים הרעבים וצמאים. אבל אחר שאכל ושתה הרי הוא שבע, וכיון שלבו שבע שוב אין לו אלא 'לב אחד' כי השבע מרגיש רק את עצמו, ואינו רואה שיש עוד בני אדם הרעבים והצמאים.

נח. כעשרים שנה אחר שהוציא הגה"ק בעל ה'לשם' זי"ע את חיבורו העמוק בחכמת הקבלה, הגיעה השמועה לאזניו שבשעתו כאשר הגיע הספר לעיר בגדד, יצא הגה"ק בעל ה'בן איש חי' בריקוד ומחול לכבוד הספר, ולא נחה דעתו עד שהעמיד חופה כדרך שעושים בהכנסת ספר תורה.

כשמוע ה'לשם' את כל זאת פרץ בבכי, ולפליאת המספר הראה לו ה'לשם' כי בחדרו יש עוד כתבים רבים בחכמת הקבלה אשר לא ראו אור, ואמר, אם הייתי יודע שכה משבחים את ספרי בעולם הייתי מוציא לאור עוד ספרים רבים... נמצינו למדים עד כמה משפיע חיזוק אפילו על רמים וענקים כאותו צדיק, ק"ו לאנשים פשוטים, וק"ו בדורנו אנו. נט. פעם שמע הגר"ש רוזובסקי זצ"ל איך שיהודי מסביר לרעהו בשבח ומעלת אמירת 'גוט ווארט' (דיבורי חיזוק ועידוד) שהרי 'זה נהנה (מי שנאמר עליו) וזה לא חסר (מי שאמר)', נענע הגר"ש ואמר, אה, זה נהנה וזה נהנה... שכידוע ל'מבינים' איזה 'טעם טוב' יש לה לאמירת גוט ווארט ברוחב לב טוב לרעהו.

המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע פירש בלשון הכתוב (תהלים טו ג) 'לא רגל על לשונו', שהנה על דרך הכלל יש לו לאדם לעשות כל מעשיו בזריות ולא בעצלות ולהרגיל את האברים שיזדרו במעשיהם. אבל על הלשון יזהר שתעשה פעולתה דווקא 'במתינות גדולה' ולא בזריות, כלומר שלא יוציא הדיבור מפיו בלא התבוננות ומחשבה תחילה, 'וזה פירוש לא רגל על לשונו - שלא יעזבה על רגילות' (הובא בתורת המגיד ח"ב תהלים טו בשם בארות המים).

יה"ר שנוכה לאור באור החיים, באור החנוכה הקרב ובא, ונוכה כולנו יחד לרחמים וחסדים מגולים בבריות גופא ונהורא מעליא.

ומבאן ישא כל אדם קל וחומר בעצמו עד כמה צריך להיזהר בכבוד הבריות מלפגוע חלילה באחרים. וכך למדנו מהא דכתיב בריש פרשתן (לכ ה) 'ארצה שעיר', וברש"י, 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארקו זי"ע (שהיה מכונה 'הצדיק השותק')^פ, וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועמת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידים שאף בשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחבירו וכיו"ב ידחהו עד כמה שאפשר לו, ויישב לו בזה ובבא (מובא ב'עשר נפלאות' אות פ"ה)^{פא}.

ס. מסופר שפעם שאלו הרה"ק מקאצק מנין לקח לעצמו 'חכמה' זו של שתיקה... לאחר זמן אמר ה'ווארקער', היה ברצוני לענות לו, אך תיכף נזכרתי שחז"ל לימדונו 'סייג לחכמה שתיקה' (אבות ג יג), לכן שתקתי. פעם שאלוהו מנין לו כח רב כל כך לשתוק יומם ולילה, ענה להם ה'ווארקער', מתחילה כשעדיין כחי במתני - שותק אני, ומשמרגיש אנכי שנתעייפתי מלשתוק, הריני נח ושותק מעט, ומזה אאגור כח לשתוק עוד.

סא. הוסיף בה הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע ('זר זהב' אמרות טהורות ד"ה רש"י וישלח), דבזה שדחה את הדיבור לסוף התיבה ולא ענה לרעהו 'מיד'... הרוויח שנהפכה האות לה"ה, שהיא אתא 'קלילא' במקום למ"ד שאינו קלילא, כלומר, שאף שהטיח בחבירו את ה'פסק' וה'נזיפה', מכל מקום מכיוון שאיחרו מעט, כבר לא היו הדיבורים עם כל הברען (רתיחה) ולא הזיקו הדיבורים לא לשלום בית ולא לחינוך הבנים וכיו"ב.

עוד בעניין כבישת הכעס, הנה כתיב בפרשתן (לד ל-לא) 'ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי להבאישינו ביושב הארץ... ויאמרו הכזונה יעשה את אחותנו', וז"ל הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע, לכאורה אינו מובן תשובתם, דהלא גם יעקב ידע את אשר נעשה עם דינה, ועם כל זאת כעס עליהם על שהבאישו ריחו בעיני העמים, ואם כן מה הייתה תשובתם - 'הכזונה יעשה את אחותנו', ונראה, כי מדרך אדם חכם שלא לכעוס כלל על דבר שכבר נעשה וכבר אי אפשר לתקנו, כי מה יפעול בכעסו, ואם אתה רואה לפעמים איש חכם הכועס על דבר שכבר נעשה, הוא רק בכדי שאם יארע כזאת בשנית לא ייעשה שוב מה שאירע עתה, ולזה כאשר ראו השבטים שאביהם כועס על מה שכבר היה ואי אפשר לתקנו, הבינו שכוונתו שאם יארע כזאת בשנית לא יבאישו את ריחו שוב בעיני העמים, לכן אמרו לו בתמיהה 'הכזונה יעשה את אחותנו' (בלשון עתיד), הרי ממילא לא יארע כזאת בשנית, כי מהיום והלאה ישמרו עליה ביותר, ואם כן על מה יש לכעוס כעת.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת וישלח תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

כתב רש"י: "גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיק, שהרי לא נתקיימה ביי". אמר יעקב לעשיו, אבינו יצחק ברכני "הוי גביר לאחיק", והרי לא נתקיימה ביי, דהיינו האותיות ב' י' מתוך המילה "גביר" - לא נתקיימו, ונשאר רק שני האותיות ג' ר', שאני נחשב כגר. וזה מה שכתב רש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא "גר", וכו' שהרי לא נתקיימה "בי".

(גבעת פנחס)

עם לבן גרתי (לב, ה)

כתב רש"י, "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

איתא במדרש (הובא ב'חמשה מאמרות' וב'דמשק אליעזר' ועוד) שיעקב שמר רק את השבת. ויש להבין האיק עולה בקנה עם חז"ל ששמר תרי"ג מצוות?

עוד יש להבין, במה שכתב רש"י שיעקב אמר "ותרי"ג מצוות שמרתי", ונקדים, עפ"י מה שמוספר, שאחד בא אל הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב, וסיפר ששידך את בתו, והתחיל לשבח בפי הרבי את החתן, ואמר שהחתן הוא מתמיד גדול, אולם הרבי לא גילה שום סימני התפעלות, המשיך ואמר שהחתן מתפלל בהשתפכות הנפש ובדבקות, ושיש לו מידות טובות, והרבי לא מגלה שום סימן התפעלות. הוסיף אותו אחד ואמר שהחתן גם יודע לשיר יפה, כאן עננה האדמו"ר ואמר: הא, זה מעלה מיוחדת! והסביר: זה שהחתן יושב ולומד ומתפלל ושיש לו מידות זה לא שבו, זה מדינא, זה מהדברים שמוטלים על כל יהודי לעשות, אמנם, לשיר יפה זה כבר מעלה שלא מחוייבים בה וזה מעלה שאין להרבה אנשים...

ובאמת, שיסוד זה כבר איתא בגמ' (חולין לו, ב) שיחזקאל הנביא אמר "ואומר אהה ה' אלקים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בשר פגול" אומרת הגמ' שא"א להבין את הדברים כפשוטם, כי לא יתכן שמתפאר הנביא בזה שקיים התורה כפשוטו. לפי"ז נשאלת השאלה, מה השתבח יעקב אבינו ששמר את התרי"ג מצוות? זה הרי חובה על כל יהודי!

ידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו ה"א) "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע ואומר אשרי האיש וגו' וכו'".

יוצא אם כן, שלהיות בחברת רשעים ולא ללמוד ממעשיהם, זהו בעצם נגד הטבע, א"כ, מובן היטיב שזה מה שאמר יעקב, "עם לבן גרתי" ומצד הטבע הייתי לומד ממעשיו, ואעפ"כ "תרי"ג מצוות שמרתי", וזהו אכן שבח גדול למאוד. (ראה כעין רעיון זה בספר "מחשבת מוסר")

בזה מובן גם כן המדרש הנ"ל, שהרי יעקב אבינו היה כל השבוע בשדה, ולא ראה את לבן, אבל בשבת חזר לביתו, יוצא שבמשך ימי השבוע לא היה את הניסיון, רק בשבת, וזה מה שאמר המדרש, שבוודאי שיעקב שמר את התורה גם במשך ימי השבוע, אבל בשאר הימים לא היה בזה רבותא יתירה כמו בשבת, ועיקר גדלותו היה בשבת בחברת אותו רשע ולא למד ממעשיו.

ונסמך לכאן סיפור (מובא גם ב'להגיד') מעניין זה של ללמוד מהשני, מזוית מעניינת: ר' דוניש מטלז ז"ל היה מהגבירים הגדולים והיחידים שכספם לא אבד בעת המהפכה ברוסיה. הוא נשאר גביר והגדיל את רווחיו. שמו נודע כערליכער גדול ובעל חסד מפורסם. רבים וטובים היו נוקשים על דלת ביתו לצדקה והיו נענים ביד רחבה מאוד. הוא זכה להיות מגדולי תומכי התורה בדור.

סיפר ר' שלום שבדרון: כשהאלטער מנובהרדוק היה מגיע אליו לבקשת צדקה, ר' דוניש היה פוסע לעבר הכספת, פותחה בצלה, ואומר: "קח ר' יוזל - ככל שתחפוץ". ור' יוזל היה לוקח!...

הוא עובדא שפעם הגיע אל ביתו תלמיד חכם מפורסם ובקש בתחנונים למען מטרה נעלה לאיזה דבר מצווה. הוא ביקש סכום מסוים (סכום גדול) אך ר' דוניש נתן לו הרבה פחות מהסכום שביקש.

אותו תלמיד חכם היה מאוכזב, וללא מחשבה נוספת שאל שאלה אישית: כשר' יוזל מנובהרדוק מגיע לכאן, כך אומרים, אתה פותח לו את אוצרותיך ואומר לו קח כרצונך. האם אני או המטרה שלשמה אני אוסף - פחות חשובים בעיניך?

ענה לו ר' דוניש, כשצלצלתם בפעמון וראיתי אתכם, הבחנתי שאתם לבושים בבגדים נאים, למה? יש לך סיבה פשוטה, התכוונתם הרבה בבית וגיהצתם את הבגדים כי הולכים לפגישה עם דוניש. וכשנכנסת, נתת לי ללכת ראשון, לא התיישבתי עד שאני התיישבתי ולא התחלת לדבר עד שסימנתי לך, ולמה אתה מכבד אותי? כי יש לי כסף? אם כך, אמרתי לעצמי, אני לומד ממך שהכסף זה דבר חשוב ואשמור אותו אצלי. אבל כשר' יוזל מגיע הרי הוא נכנס לתוך החדר ומתחיל מיד להטיף לי מוסר עם ניגון: דונישקע דונישקע מה יהיה איתך, לא הכל זה כסף. כשאני שומע את זה אני לומד ממנו שכסף לא שווה כלום, ואני נותן לו כמה שרק רוצה שלפחות יעשה עם זה חסדים...

(צינוני תורה)

עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

וברש"י, "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי. המפרשים מביאים שלכן אמר יעקב לעשיו ששמר על תרי"ג מצוות, היות שיצחק אמר לעשיו "והיה כאשר תריד וכו'" שכאשר לא ישמור יעקב על המצוות יזכה עשיו בברכות, וכעת הרי בא עשיו על דבר הברכות. אמר יעקב לעשיו תדע לך ששמרתי על תרי"ג המצוות, ואין ביכלתך לקחתם ממני. וניכר מכאן נקודה נפלאה בדרגת הענווה של יעקב אבינו, שאף כשהיה צריך להעיד על עצמו ששמר על המצוות לא אמר זאת בפה מלא: שמרתי על כל המצוות" אלא דרך רמז וגימטריא "עם לבן גרתי", שכן "יהללוך זר ולא פיך", ויעקב לא יכול להוציא שבחים על עצמו בפה מלא.

(רעיונות)

הנה בביתו של לבן הי' יעקב אע"ה מוטרד מאוד, והי' לו ביטול תורה הרבה ע"י עסקיו עם לבן שלא הניחו להרגיע כלל והוצרך לחשוב תחבולות איך להנצל מרמאותיו. ואילמלא לא בא עליו לבן בעקיפין והי' לבו מופנה להיות עמל בתורה לא הי' מכניע עצמו לעשו כל כך, דבזמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו (מדרש ילקוט פ' קטו) ובלא"ה אין שליטה לידי עשו, והיינו ששלח לו: אל תתמה במה שאני מכניע עצמי אליך הגם ששמרתי תרי"ג מצוות מ"מ לא הי' ביכלתי ללמוד מחמת מעשיו הרשעים של לבן והיינו דאמר "ולא למדתי" ע"י "מעשיו הרעים" של לבן, אבל כשיעזרני השי"ת ויהי לי הרחבת הדעת ללמוד וללון בעומק הלכה אז בלאו הכי אין הידים ידי עשו.

(ערוגות הבושם)

כאשר שהה מרן הגרי"ז זצ"ל מבריסק בעירת המרפא "קריניצא" היה שם באותו זמן גם הרב של לעמבערג, חתנו של רבי לייב ברוידא זצ"ל. פעם אחת כשטייל מרן הגרי"ז זצ"ל ברחובות העיר לצורך בריאותו, נתלזה אליו הרב הנ"ל, וחזר בפניו על דבר תורה שאמר לבני קהילתו בשבת.

הנה כתוב בריש פרשת וישלח שאמר יעקב אבינו ע"ה "עם לבן גרתי" ומביא רש"י "ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים". ולכאורה קשה האיק היה ביכולתו של יעקב אבינו לשמור על כל התרי"ג מצוות, והרי לבן הארמי ביקש לעקור את הכל, ובודאי היה בכל עת מפריע ליעקב כאשר בא להתפלל וללמוד, והיה עומד עליו לבלבלו ולהטרידו... אולם התירוץ הוא, שעל זה התכוון יעקב באומרו "ויהי לי שור וחמור"

וכוונתו לומר שלבן היה בעיניו כשור וחמור, שלא התחשב בו ולא התפעל ממנו כלל, ולכן לא למד ממעשיו הרעים. כאשר הלך הלה, אמר מרן הגרי"ז זצ"ל כי אף אמנם שאין זה הביאור הפשוט בפסוק [שהרי כתוב ועבד וגו', משמע דאיירי דהו ליה בהמות כפשוטן] מכל מקום עצם הדבר נכון הוא שאם נותנים חשיבות במידה כל שהיא לרשעים אף בדבר פלוני או בתכונה פלונית שלהם על כרחו ילמד ממעשיהם...

משה"כ כשמבטלים האדם בליבו לחלוטין, והם חשובים בעיניו כבהמות ממש, כ"שור וחמור", אזי לא ילמד האדם מהם מאומה שכן חשובים הם אצלו כשור וחמור.

והביא מרן הגרי"ז זצ"ל לדברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"ו ה"א "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו וכו'" ומדגיש הרמב"ם "רעיו וחבריו" כי כאשר הם אצלו "כשור וחמור" אינו נמשך אחריהם. **(עובדות והנהגות לבית בריסק)**

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

יש להבין ממה פחד יעקב, ומהי הכפילות "וירא" ו"יצר"? וברש"י – וירא שמא יהרג וייצר שמא יהרוג את אחרים.

"מלבי"ם" פירש וכן הוא ב"אהבת יונתן", שכשהרגיש יעקב שיש לו מורא בליבו, מיד "ויצר לו" על כך שהוא מתירא, ודאג על שאינו שלם במידת הבטחון.

הרבה מהמפרשים תרצו ש"אחרים" היינו רבי מאיר, שיצא מבניו של עשיו. וחשש יעקב שמא יהרוג הוא את "אחרים" שאם יהרוג את עשיו לא יולד רבי מאיר.

"באמרי שפר" מבאר לפי הנ"ל, שהרי יעקב קנה את הבכורה מעשיו, והיה זה קנין על "דבר שלא בא לעולם", שהרי עדיין לא היה עבודה בבית המקדש, ורבי מאיר הוא ס"ל שקנין שבדבר שלא בא לעולם קונה (יבמות צג), ויעקב אבינו טען ש"קים לי" כרבי מאיר, אבל כעת שאם יהרוג את עשיו, ממילא לא יצא ממנו רבי מאיר, וממילא תיבטל המכירה.

ואילו בכלי יקר מפרש שיעקב ידע שעשיו אמר "יקרבו ימי אבי למות ואהרגה את יעקב אחי", וכיוון שראה יעקב שעשיו בא להרגו, חשש שאולי כבר נסתלק יצחק, וזה הכוונה "וירא יעקב" מעצם זה שעשיו רוצה להרגו, ו"ויצר לו" שמא מת אביו יצחק.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

כתב רש"י "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים". אפשר לבאר על פי מעשה שבביאור רבינו הר"ב איש ח"י, שפעם היה במלך צרפת, שהיה לו יועץ חכם חוזה הכוכבים ובקי באצטגנינות, והיה מגיד לו תמיד נסתרות ועתידות, והמלך היה מאמין בו מאד לרוב חכמתו, ויעשיריהו ויכבדהו, והנה יום אחד הנפך לב המלך עליו, על ידי הולכי רכיל שדיברו לשון הרע על היועץ מרוב קנאתם בו, שכאילו קשר היועץ קשר עם אויבי המלך להדיחו ממלכותו, ותיכף גזר אומר להביא לפניו את היועץ ועלה בדעתו להיכנס עמו בדברים טרם יהרגנו כדין מורד במלכות.

והנה כאשר הובא החוזה בכוכבים לפני המלך, פנה המלך בשאלה, האם יש בידך לחזות מה צפוי לך בעתות כאלה? ויאמר החוזה יש ויש, אמר לו המלך, אם כן הגידה נא לי יום מותך, ויבהל החוזה מאד שהרגיש כי רעה נגד פניו, ויתבונן לחשוב במשטר הכוכבים בלוחות שלפניו, ויעש כן בחכמה למראה עיני המלך כאילו הוא רואה במשטר הכוכבים והמזלות, ואחר איזה רגעים השתנו פניו והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו ויאמר למלך: אדוני המלך, הכוכבים גילו לי כי סכנה גדולה מרחפת על ראשי, אולם צר לי מאוד כי על ידי הכוכבים נודע לי שיום מותי יהיה לפני יום מותו של המלך ג' ימים, ולא על עצמי אני דואג אלא על אדוני המלך, כי קרב קצו וקץ ממלכתו האדירה...

וישתומם המלך למשמע אדוניו, כי דברי החוזה הטילו עליו אימה ופחד, ויירא לנגוע בו, ואז הוציא לאור משפטו ויצא זכאי לפני המלך, ואדרבה, שם המלך משמר ללוות את היועץ בכל אשר ילך, כי האמין שדברי חזונו יבואו באחרית הימים, ועל זה נאמר קהלת ז' י"ג "החכמה תחיה בעליה". והנמשל, הנה ידועים דברי חכמינו (סוטה י"ג) שרבקה נתנבאה שיעקב ועשו ימותו ביום אחד כמו שנאמר "למה אשכל גם שניכם יום אחד". לכן פחד יעקב שמא יהרוג את אחרים שאם יהרוג את עשיו, הרי גם הוא ימות. **(לבוש יוסף בשם הגר"ע יוסף זצוק"ל)**

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. (לב, ט)

על מה הסתמך יעקב שהם ישארו לפליטה?

בספר חנוכה התורה תירץ כך: דהנה איתא במדרש שמחנה אחת היתה רחוקה ממחנה השנייה מהלך יום. וידוע שיעקב הלך בהמחנה הראשונה. והנה רבקה אמרה למה אשכל גם שניכם יום אחד שיעקב ועשו ימותו ביום אחד. אם כן לפי זה אם יהרוג עשו המחנה הראשונה ויעקב בתוכם אם כן ימות עשו גם הוא קודם שיבא להמחנה השנייה. דהא עד מחנה השנייה היה דרך מהלך יום והא הוא עלול שימות ביום אחד כנזכר לעיל. אם כן יהיה המחנה השנייה על כרחו לפליטה.

עוד יש במפרשים, שהיות ותפילה עושה מחצה, ידע שמחנה אחד וודאי ישאר.

ויאמר שלחני זה עלה קהן (לב, כז)

וברש"י, שהגיע זמנו לומר שירה. בספה"ק עבודת ישראל הביא לבאר, שידוע שהשטן בעצמותו אינו רוצה שישמעו לקולו ושיחטאו, אלא שתפקידו הוא לפתות את האדם, כדי שיתגבר האדם ויקבל שכרו על זה, ואם מפתה אדם לעבור עבירה, תקוותו שהאדם לא ישמע איליו, ואם האדם נכשל, הרי זה מצער.

והנה כאן יעקב אבינו שהיה בעל כח גדול, ובכל זאת לא השתמש בזה לשום תאוות, וכעת שנלחם עמו בפנים בפנים, והתגבר על היצר, הרי שהמלאך שמח שמחה גדולה למאוד, שיעקב אבינו עמד בצדקתו ונצחו, וממילא הגיע זמנו לומר שירה על שיעקב אבינו נצחו.

(עבודת ישראל)

והוא עבר לפניו וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו. (לב, ג)

הנה נודע הסתירה בדברי חז"ל אם עשה יעקב אבינו ע"ה כראוי בזה שהשתחוה לעשיו הרשע, ונחלקו בזה המדרש והזה"ק, דבזה"ק שבחווה ובמדרש 'טענו עליו טענות' כדרך הרה"ק מבבלזא שהיה קונס עצמו כל לילה על מה שחטא בכמה וכמה עונות במחשבה...

וכנודע מה שסיפר דודי רבי יצחק לנדא ששמע את מהר"א שקונס את עצמו על העבירה שהלביש את

הטלית קטן הפוך, ואמר לו ר' יצחק הלא אני הלבשתי לרבי את הציצית והם היו ישרים לרוב הפוכים? אמר לו מהר"א 'נדמה לי שהיה לך רצון להלביש את הט"ק הפוך'. כי יהודי לא יכול לצאת מחשבון הנפש ש'הכל בסדר', מוכרח למצוא משהו שיחול עליו מצות התשובה.

וכתב האבן עזרא "ויירא יעקב מאד ויצר לו", שואלים איך פחד יעקב והלא ה' הבטיחו, אלא שיעקב פחד שמא שגג במחשבתו, וממילא בעבור זה לא יהיה ה' עמו. והרמב"ן כתב שנתירא יעקב שחטא בזה שהאריך בדברים עם לבן בסוף פ' ויצא. וכן יש בהמשך הפרשה כמה וכמה 'עונות ופשעים', כמ"ש רש"י דברי המדרש שכיון שהכניס את דינה בתיבה שלא יראה עשיו הרשע, 'לכך נענש יעקב' שמנעה מאחיו, שמא תחזירהו למוטב, ולכן נפלה ביד שכמ.

והקשה הסבא מקלם איך בקשו מיעקב שישיאנה לעשיו הרשע, והלא כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו משליכה לפני הארץ ותירץ בדרך תורת ליטא, הן אמת שהיה צריך להחביא את בתו דינה בתיבה, אך כשגר את המכסה של התיבה, היה שם סגירה מדי חזקה, ושם תפסוהו על משהו שלא היה רק כדי להצילה מעשיו, אלא שעשיו לא יזכה בה, היה שם משהו דמשהו במהירות סגירת התיבה...

למצוא חן בעיני אדוני...

עשו שואל את יעקב: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי", ויעקב עונה: "למצוא חן בעיני אדוני".

את שאלתו של עשו מפרש רש"י בשני אפנים: על פי הפשט - זו המנחה ששלח יעקב, ולפי זה מובנת תשובת יעקב: המנחה, אכן, הגיעה כדי למצוא חן בעיני עשו ולשכך את כעסו.

על פי הדרש, אומר רש"י, באותו לילה שבו נאבק יעקב עם מלאכו של עשו, גם עשו ואנשיו לא ישנו. כת של מלאכים הגיעה אליהם והחלה לדחוף אותם אחורה, תוך כדי מכות עזות. מכות ממלאך, הן המכות הגרועות ביותר, משום שאפילו לא יודעים מהיכן הן הגיעו, ואיך להתגונן מהמכה הבאה...

"מי אתם?", שאלו המלאכים, ומשמעו שאלו הם אנשי עשו אמרו: "הכו הכו". המכות היו כה נוראות, עד שאנשי עשו החלו לצעוק: "עזבו אותנו, האם יודעים אתם מיהו עשו? בנו של יצחק...". אולם המלאכים המשיכו להכות. "עשו הוא נכד לאברהם אבינו", ניסו האנשים לומר, אך המלאכים הוסיפו להכות, לבסוף צעקו: "עשו הוא אח של יעקב", ובאותו רגע אמרו המלאכים: "אם כך, הרי אתם משלנו... סליחה, זו טעות...", ועזבו אותם לנפשם...

רק נעלמו אלו, והנה הגיעה כת נוספת, שוב חוזר המעשה על עצמו. הם זוכים למכות ודחיפות, אומרים שהם אנשי עשו, והמכות רק מתגברות, מנסים להתלות בזכותם של יצחק ושל אברהם, ללא תועלת. רק כאשר הם מזכירים את יעקב, עוזבים אותם המלאכים לנפשם.

כך היה במשך הלילה כולו. לכן, מיד כאשר נפגש עשו עם יעקב הוא שואל אותו: "מי היו כל המלאכים שניפגשו אתי? מה פשר המכות הללו שקבלנו במשך כל הלילה האחרון? כל האנשים שלי מגובסים..."

עונה לו יעקב: "למצוא חן בעיני אדוני..."

לפי מדרש זה תשובת יעקב איננה מובנת: האם המכות נועדו כדי למצוא חן בעיני עשו?

ויובן על פי מעשה שהיה, אחד מהגדולים הגיע לארץ ישראל לפני כשמונים שנה, האניה עגנה ביפו ורבי משה בלוי חיכה שם כדי לקבל את פניו וללוותו עד ירושלים, כשהגיע האורח קיבל רבי משה את פניו ועזר לו בנשיאת כל הארגזים.

רבי משה שכר איזה ערבי עם כמה חמורים שיוביל אותם עם החבילות עד ירושלים, התמקחו על המחיר וסגרו על סך מסוים.

אחרי שהערבי העמיס את החבילות יצאו לדרך לכיוון לירושלים, ויהי אך יצא יצאו מאזור היישוב נעצר לפתע הערבי ואמר להם: אם אתם מכפילים את הסכום הרי שאנו ממשיכים, ולא – אני משאיר אותכם כאן יחד עם החבילות באמצע הדרך הרחק ממקום יישוב. האורח נבהל למשמע האיום של הישמעלי אך רבי משה לא נבהל, הוא ניגש הישר אל הערבי ונתן לו שתי סתירות בפנים ותוך כדי כך הרים עליו את קולו "אתה ממשיך ישירות עד

לירושלים בדיוק במחיר שסיכמנו!!!" הערבי התיישב מיד על החמור והמשיך
בנסיעה בכניעה גמורה לכל מה שהם אומרים.
בשלב מסוים פנה האורח אל רבי משה ואמר לו, אני לא מבין את הערבי,
מתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, אם הוא ידע שהוא יותר חלש, אז מה
הוא איים ואם באמת הוא לא חלש מדוע נכנע מיד?
אמר לו רבי משה, אסביר לך, עם הערבי צריך לדבר בשפתם, טבעם של
ישמעלים אלו, שאם לא דורכים עליהם הם מנסים להתקומם נגדך, אבל אם
אתה מראה לו יחס של כח אז לא רק שהוא נכנע בפניך אלא שהוא נהפך
למעריץ שלך...
בזה יובן מה שכתוב כאן, עשוי שאל למה קיבלתי מכות, יעקב ענה לו שעל
ידי המכות הוא ימצא חן בעיניו כי הגוי הזה כשהוא רואה שיש לך כח הוא
נהיה מעריץ שלך...

מאוצרות המגידים

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי (לג, יד)
ראיתי דיבור נאה בייטב לב בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על דברי הגמ'
בתענית כד: על רחב"ד שהלך ברחוב וירדו גשמים, ואמר כל העולם בנחת
וחנינא בצער, ופסוק גשמים, אמר רב יוסף 'מה אהני לגבי רחב"ד צלותא
דכה"ג שהתפלל ביוה"כ שלא יכנסו תפילות עוברי דרכים בשעה שישוראל
צריכים לגשם'. וצ"ע שהרי רחב"ד היה חי בזמן שביהמ"ק היה קיים, ואיך לא
נתקבלה תפילת הכה"ג ביוה"כ בגלל דברי רחב"ד, ועוד צ"ע האם רחב"ד
אכפת לו שכל העולם בנחת, והרי הוא אוהב ישראל. וי"מ דכיון שהוא שורש
צנור הפרנסה לבני דורו, ממילא אם לא ירדו גשמים עכשיו, ירדו לאחר מכן,
כי הוא כבר ימשיך להם פרנסה. אך מסתמא היה עניו ושפל רוח הרי לא יתכן
שהוא יעצור את הגשמים משום נוחיות שלו?

ופי' הרה"ק מבארדיטשוב שיש שני מיני אנשים, עוברי דרכים והולכי דרכים,
יהודי שאינו צדיק דאחיד בשמיא וארעא, הוא עובר דרכים, כי הוא צריך
להגיע עד ניו יורק והוא צריך לעבור בדרכו הרבה מקומות. ממילא הוא
באמצע הדרך, וכן בדרך קצרה, מכאן עד רחוב מלכי ישראל יש דרכים באמצע
שאני צריך 'לעבור' אותם כדי להגיע למטרה שלי. זהו 'עובר דרכים'
אך המדרגה היותר עליונה שכל אמה וטפח שהוא נמצא שם, הוא צריך להיות
שם, לחשוב שם אנכי ה' אלקיך, לחשוב מחשבה של קידוש השם, לברך
שהכל, ובורא נפשות, ולהתפעל מפרח ושושנה וכו' ולהתבונן מגדולת ה',
יהודי כזה אינו עובר דרכים אלא 'הולך דרכים'. וכל יהודי צריך לזכות למדרגת
'הולך בדרך', שגם התחנות באמצע יש בהם מטרה ותכלית. כדרך אור
הבעש"ט והמגיד זי"ע.

סיפור השגחה פרטית נורא

סיפור האדמו"ר מפייטסבורג מאשדוד צצוק"ל, הוא נסע עם ח' אנשים מבני
קהילתו לחתונה בניו יורק, הטיסה עורכת שעתים מפטסבורג לניו יורק, כיון
שהתחילה הטיסה הודיעה הטייס שהמטוס בסכנה ואי אפשר להמשיך,
הציבור נכנס ללחץ גדול, ולאחר כמה דקות הודיעה שיש במקום נדח שדה
תעופה קטן באמצע מדבר והוא נוחת שם להנצל מסכנה. האדמו"ר הסתובב
שם הלך ושוב, ודיבר עם חסידיו, ועכבו אותם כמה שעות עד שיבא מטוס
חדש לקחת אותם לניו יורק. כיון שראו כך, הגיע זמן מנחה, וחשבו האיק
יתפללו הרי הוא רבי עם ח' חסידים הרי ט', והאיך יהיה להם מנין, יש קבלה
מבהעש"ט שכל ט' יש להם עשירי, ומסתמא כל כלל יש לו יוצא מן הכלל, כי
היו כל המטוס גויים. וביקש הרבי להכנס לאחד הבניינים דשם שיוכלו להתפלל
בישוב הדעת, כי אותו שדה התעופה היה מיוחד לחקלאים, שהוא מקום ענק
של חקלאות ושם אורזים משאות הגידולים ושולחים אותם לניו יורק, וניגש
אחד החסידים לבעלי הטרקטור נהיה חיור והתעלף, וביקש כוס מים
ממטפחה חסידית, [המעשה היה בשנת תש"כ] וירד מדחי אל דחי ובניו
שייכים לאומות העולם רח"ל וכו' וכו', ויהי בלילה ובא אביו בחלום בטענה
מדוע אינך שומר על היארצייט שלי, הרי אתה הבן יחיד שלי, היום היארצייט
ואתה צריך להתפלל במנין ולומר קדיש. אמר לו הבן בחלום, הרי כבר נפלתי
מדחי אל דחי, מה לי ולתפילה, ואיפה יש לי מנין לומר קדיש כאן במקום
עבודתי. בסוף הבטיח לאביו שאם יהיה מנין יתפלל ויאמר קדיש. וכך סיבב
הקב"ה ובאו ט' אנשים והוא התפלל בציבור ואמר קדיש לעילוי נשמת אביו.
וכך נתקרב היהודי ונהפך לחסיד פייטסבורג נלהב...

הרי שהרבי מפייטסבורג לא היה 'עובר דרך' אלא 'הולך דרך', הוא היה צריך
להיות במקום ההוא, לקרב נשמה לאביו שבשמים, וכך צריך כל יהודי
להשתוקק להיות 'הולך דרך', הגם שלא תמיד רואים סיפורים כאלה לעין כל,
אבל באותו שדה התעופה היה ניצוץ קדוש באותו שדה התעופה, שאתה
היית צריך להעלותו דווקא במקום ההוא ובזמן ההוא, וגם זה יכול לגרום
שהמטוס ייאר או יבא בזמן, כשיהודי יודע שמה' מצעדי גבר כוננו, ולא רק
דרכו יחפץ, אלא כל פסיעה ופסיעה יש לה חשבון עליון.

וכ' הרה"ק מבארדיטשוב שכשהתפלל הכה"ג שלא יפסקו גשמים, התפלל רק
אל יכנסו לפניך תפילות עוברי דרכים' יהודי שהוא ממנה לדרכו והגשם מפריע
לו, אל תעלה תפילתו, שהרי אינו מחשיב את אמצע הדרך, ממילא נדחה הוא
מפני הגשמי ברכה, אך צדיק ונולה אליו שהוא 'הולך דרך', הרי הוא עובד את

ה' בכל מקום ובכל פסיעה, ממילא הוא טוען לפני הגשמים, אני עושה רצון
קוני, ממילא נדחה הגשם מפניו. זהו התפעלות של רב יוסף מה אהני תפילת
כה"ג לפי רחב"ד, שכלפי צדיק כזה לא התפלל הכה"ג כלל.
וכתב הייט"ל ע"פ מ"ש"כ בתהלים לב. 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת
מצוא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו' שלא יבואו לו שטף מי גשמים
בדרכו, איך ימנע הוא תפילת הכה"ג? 'אשכילך ואורך, בדרך זו תלך', שתהיה
הולך דרכים ולא עובר דרכים, אזי לא יבואו לך שטף מים רבים בדרך.
זה שאמר עשיו ליעקב, יעקב אבינו עובר דרך אלא הולך דרך, כמו שנאמר
ויעקב הלך לדרכו, כשעשיו מבקש ללכת עמו, אומר לו יעקב, סליחה, 'עבור
נא אדוני', אתה עובר דרך ולא הולך דרך, 'ואני אתנהלה לאטי' לרגל הנצה"ק
שאני צריך להגלות בדרכי, וזה שאמר יוסף לאחיו, אל תפסיעו פסיעה גסה,
אל תרגזו בדרך, תהיו הולכי דרכים ולא עוברי דרכים. א מחיה.
(הגרמ"י רייזמן)

ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו (לב, כג)

רש"י מביא את דרשת חז"ל: "ודינה היכן היתה? נתנה בתבה ונעל בפניה, שלא
יתן בה עשו עיניו. ולכן נענש יעקב, שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב,
ונפלה ביד שכם".
והתמיהה גדולה: אם יעקב אבינו היה בא לשאול דעת תורה אצל כל אחד
מזקני הדור: יש לי בת שקוראים לה דינה, ויש לי אח שקוראים לו עשו. האם
לקחת אותו לחתן לבתי משום שיש סכוי שתחזיר אותו בתשובה? מצד שני,
יתכן בכך אני כופתה ונותנה לפני הארי, וגורם לה להיות אשתו של עשו עם
ילדים כמו אליפז... מה גדול הדור היו פוסקים לו? הרי התשובה, לכאורה,
ברורה.
כאן כתוב שהיתה עליו תביעה! חז"ל קוראים עליו את הפסוק (איוב ו, יד):
"למס מרעהו חסד" משום שמנע מאחיו את האפשרות לחזור בתשובה.
מה הבאור בה?
בעלי המסור אומרים, שאכן לא היתה תביעה על יעקב על כך שנעל את דינה
בתבה. כך היה עליו לעשות. התביעה כלפיו היתה, שהיה עליו לנעול אותה
עם אנחה, עם שברון לב, על אחיו שלא חזר בתשובה.
זה באור על דרך הדרש שכן לא כתוב שהתביעה היתה על מה שהוא לא
עשה.
עוד נראה לבאר, שלא מדובר כאן על "קום עשה", שהיה על יעקב לשדך
בפועל ביניהם, אלא התביעה כאן היתה על שלא השאיר את הדברים
להסתדר מעצמם, שהיה משמים מה שיהיה.

כי הנה, אם עשו לא היה אח של יעקב אלא בן שלו, ודינה בת שלו – מה אז
יעקב היה עושה? אף אם נאמר שלכתחילה לא היה משיא אותם זה לזה בקום
ועשה, אבל האם גם אז היה נועל את דינה בתבה, או שהיה משאיר זאת
להנהגת שמים? צריך לזכור, שהראש של עשו קבור בקברי אבות, משום
שסוף כל סוף הוא גדל בבית של אברהם, יצחק ורבקה, והיו לו דעות והשגות
גבוהות. הבעיה המרכזית שלו היתה המלחמה המתמדת בין ידיעותיו
לרצונותיו ותאוותיו, והוא לא השכיל להתגבר על התאוות.
סביר להניח, שאם עשו היה בנו, ההנהגה שלו היתה להשאיר זאת להנהגת
שמים, ולא היה נועל את דינה בתבה. אמנם מחד גיסא יש סכונ גדול שעשו
לא יחזור בתשובה, אבל מאידך גיסא יש סיכוי גדול שהיא תצליח להחזיר
לתשובה את מי שגדל בביתם של גדולי האומה וספג את השקפת עולמים.
סביר מאד להניח, שלמען בנו הוא היה לוקח את הסיכון ומשאיר לקב"ה
לגלגל אתה עניינים.
אלא מאי? עשו לא היה בנו אלא אחיו, והתביעה על יעקב היתה: למה לא
התנהגת עם אחיך כמו שהיית מתנהג עם בנך?
אינני מקנא במנהלי מוסדות, ראשי ישיבות או מנהלי סמינרים, שעומדים
בנסיון שהוא דיני נפשות ממש: יש במוסד תלמיד מקולקל וגיים חשש
שיקלקל אחרים, והשאלה העומדת בפניהם היא האם להוציאו מהמוסד או
לא? מצד אחד, תלמידים נוספים עלולים להתקלקל בגללו, ומאידך, בדורנו
אם זורקים בחור מיישיבה – הוא לא ילך לשיבה אחרת, הוא ילך לרחוב! ונורא
נוראות לחשוב מה יצא ממנו ומכל הדורות הבאים אחריו. מדובר על דיני
נפשות, לכאן או לכאן.
כשהיו באים לשאול את רבי חיים גרינימן זצ"ל אם לזרוק בחור, היה משיב:
"אם הייתם שואלים אותי על בחור אם הוא חייב סקילה או לא – לא הייתי
יכול לפסוק, משום שצריך בית דין של עשרים ושלושה כדי לדון בדיני נפשות.
השאלה אם לזרוק בחור מהישיבה חמורה יותר, משום שעצד כזה פורשו
לאבד אותו ואת כל הדורות הבאים אחריו, לנצח נצחים! איך נוכל לקחת זאת
על עצמי? לשם כך יש צורך בבית דין של שבעים ואחד! בשביל לדון בזה עלי
להרגיש שהבחור שעליו מדברים הוא כמו הבן שלי... כל עוד שאינני מרגיש
כך – לא אוכל לפסוק בשאלה זו".
ופעם אחרת אמר רבי חיים גרינימן משפט חכם מאד: באים אלי עם שלושה
סוגי שאלות – קלות, בינוניות וחמורות. השאלות הקלות הן בהלכות שבת,
דאורייתא, סקילה. השאלות הבינוניות הן בעניני רפואה, לעשות נתוח במוח
או לא לעשות, והשאלות החמורות הן – האם לזרוק בחור מהישיבה...

הספור הראשון הוא על הרב שניידר. היתה לו ישיבה בלונדון שיצאו ממנה גדולי תורה מובהקים.

פעם אחת בא אליו בחור, שעבר את המחנות, ובקש להכנס לישיבה. הרב שאל אותו: "מה למדת?" והבחור השיב שלקחו אותו למחנות הישר מהחיידר, והוא לא יודע כמעט כלום, בקושי קצת חומש. הרב ניסה להסביר לו שהוא עלול להשבר בישיבה, אך הלה פרץ בבכי.

נכמרו רחמיו של הרב ואמר לו: "אוכל לעזור לך ולקבל אותך לישיבה, בתנאי שתמצא בחור שיסכים ללמוד אתך שעה בבוקר, ועוד בחור שיסכים ללמוד אתך שעה אחרי הצהריים. תנסה לבקש מהבחורים. אבל, בבקשה ממך, תבין, שאם לא תמצא - לטובתך לא כדאי לך אתה תשבר, וזה הדבר הגרוע ביותר..."

הבחור עבר בין הבחורים בישיבה, מאחד לאחד, אך הללו הסבירו לו בכל מיני תרופים שאינם יכולים ללמוד אתו: הם עסוקים בהכנת השעור, בחזרה על השעור, בעיון ובבקיאות וכדומה, כך שלא נותר להם זמן ללמוד אתו. רק שני בחורים הסכימו: לאחד קראו משה, ולשני טוביה. הבחור התקבל לישיבה ועלה ונתעלה מעלה מעלה, אין לתאר. משה זה רבי משה שטרנבוך, וטוביה זה רבי טוביה וייס.

הספור השני הוא על יהודי מבוגר שהקים עולה של תורה בארץ ובחוץ לארץ. אלפי בנים ובנות הקימו בתים לתפארת בזכות מוסדות הקרוב שלו. לו עצמו יש משפחה ענפה, שנים-עשר ילדים, שכולם תלמידי חכמים.

בהיותו בחור הוא הגיע מפרס לרב מפוניבז' זצ"ל ובקש להכנס לישיבה. הרב שאל אותו: "מה למדת?" והוא השיב שלא למד כלום מלבד חומש וסדור. שאלו הרב: "איך, לדעתך, תוכל לשמוע שעורים מרבי שמואל [רוזובסקי] אם אינך יודע כלום?" הבחור החל לבכות. שאל אותו הרב: "למה אתה בוכה?" והלה השיב: "נפשי חשקה בתורה".

הרב מפוניבז', עם אהבת התורה שיקדה בו, לא יכול היה לעמוד בזה, ואמר לו: "אהפוך את העולם לסדר לך בחורים שילמדו אתך. התקבלת לישיבה!" בזכות זאת היהודי הזה, כאמור, הקים משפחה ענפה לתפארת, וקרב אלפים לאביהם שבשמים.

הספור האחרון ארע באחת הישיבות, בבחור שסרח וצוות הישיבה החליט שצריך להוציאו מהישיבה. כל תחנוני ההורים לא שינו את ההחלטה. נגש הבחור בעצמו אל ראש הישיבה ואמר: "אמת ויציב - חטאתי, עויתי, פשעתי! אני חייב מיתה! אולם האם גם הילדים שלי, הנכדים שלי, גם הם חייבים מיתה? האם חשבתם גם עליהם?"

ראש הישיבה שמע את הדברים ואמר: "אתה צודק! תחזור לישיבה..." (הגר"א דיסקין - דורש טוב)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום (לב, ד). וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש, ב"ר (רש"י). וביפ"ת (כאן) מביא מהילקוט, שהיה מבקש לשלוח שלוחים אל עשו ולא היה אדם רוצה לילך שהיו מתיירים, עמד ושלח מלאכים.

הנה לפנינו דבר פלא, עשו נפגש עם מלאכים ממש - ואינו מתיירא מהם כלל! ואם היה עשו כפי המצטייר בעינינו, כגס ושפל, הרי שהיה צריך להתיירא ולפחד מפגישת המלאך, ונמחיש מעט האיך נראית פגישת אדם עם מלאכים.

פגישה עם מלאכים

מעשה בהחפץ חיים זצ"ל אשר סיפרו בעצמו לפני תלמידיו, ור' שלום מאיששוק - שהיה בין השומעים, סיפר זאת לר' ברוך בער זצ"ל, ואנו שמענו את כל המעשה מפלוגי שנחבא בחדרו של ר' ברוך בער בעת שר' שלום מאיששוק סיפר זאת.

וכה סיפר החפץ חיים:

בהיותי בן חמש עשרה שנה, פתח הח"ח, נסעתי ללמוד בישיבתו של ר' נחומקה הורודנער זצ"ל, והבחינו התלמידים שמידי לילה לאחר חצות, היה נעלם ר' נחום לזמן מה, וכאשר בדקו אחריו, מצאו שהולך הוא לביהכ"ס שבבעיר שהיה באותה שעה ריק מאדם.

נפשי חשקה לדעת מעשיו של הרבי לאחר חצות הלילה, ממשיך הח"ח לספר, הלכתי לאותו ביהכ"ס לתפילת ערבית, וכשכל הקהל שבו לביתם נחבאתי בעזרת נשים מתחת הספסל, עד שנעל השמש את ביהכ"ס והלך לו.

בשעת חצות ליל, שמעתי את קול חריקת המנעול, והבנתי כי הרבי נכנס כעת לביהכ"ס, רעד חלף בגופי, התבוננתי בדריכות מבעד למחיצה לראות ולהתבונן במעשיו של הרבי זצ"ל, והנה ר' נחומקה עלה על הבימה, והכניס ידו אל אחת התיבות של ה"שמות" שעמדו שם, ומוציא מתוכה איזה ספר, וכנראה שהיה זה ספר קבלה, והחל מעיין בו.

וכאשר החל ללמוד בו ראיתי לפתע אש סביבותי... רעדה אחזתני ורציתי לצעוק - גוואלד, עס ברענט א פייער! (הצילום! אש מתלקחת!) אך הרגשתי שלא מדובר באש טבעית, עמדתי איפוא בשתיקה ולא הוצאתי הגה, אך רעדתי כולי ושיני דא לדא נקשן, מספר הח"ח, וחשבתי שנשמתי פורחת מתוכי! מרוב פחד!

כך נמשך הדבר כשעה שלימה, וכאשר סגר את הספר נעלמה האש! לגודל המראה הנורא הלזה - מסיים הח"ח את סיפורו, לא היה בכוחי לעמוד על רגלי והמשכתי לשכב על הספסל עד אור הבוקר, כשכל גופי רועד מפחד המראה הגדול.

"חזון איש" זצ"ל הגדיר, שיש לו הרבה פעמים וכוחים עם מנהלי מוסדות: הם מסתכלים על המוסד, והוא מסתכל על הנשמות של אותם יחידים...

איך באמת צריכה להיות ההנהגה? יש ישיבה של אמתיים בחורים ויש בחור אחד שקיים חשש שיקלקל אותם. מה לעשות? ראש הישיבה צריך להרגיש שכל המאתיים בחורים הם בנים שלו, וכמו כן להרגיש שאותו בחור הוא בנו, ולעשות את מה שהיה עושה במקרה כזה.

כשמדובר על אדם זר - היד קלה יותר על ההדק. אבל היה אם מדובר בן שלך, מחמד עיניך - התנהגותך היתה אחרת, סובלנית יותר, מתחשבת ומבינה יותר.

זו היתה התביעה על יעקב - מדוע הסתכלת על עשו כמו אח ולא כמו בן.

הייתי פעם אצל מרן רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, והראתי לו גמרא בפרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא נד ע"א), וראיתי שהדברים שאמרת מצאו חן בעיניו, וכך אמרתי לו:

כידוע, קרקע נקנית בקנין חזקה - נעל, פרץ וגדר, פעולות המורות בעלות על הקרקע. הגמרא דנה במי שמלקט זרעים מהקרקע, האם זה קנין חזקה או לא, ואומרת הגמרא שהדבר תלוי: אם הוא מלקט לצורך תיקון הקרקע - זוהי הוראת בעלות, אך אם מלקט לצורך עצמו, שהוא זקוק לזרדים להסקה וכדומה - אין זו הוראת בעלות. ומה המבחן לדעת לצורך מה הוא מלקט? אומרת הגמרא: אם "שקיל רבבי ומנח זוטרי" [לוקח גדולים ומניח קטנים] - סימן שלצורך עצמו הוא מלקט. ואם מלקט את הכל, גדולים וקטנים - סימן שמטרתו לטובת הקרקע.

אמרתי לרבי אהרן לייב: הנסיון של כל מרביצי התורה הוא גם על זו הדרך: מי שלוקח רק מציונים, מטפל רק במציונים - סימן שהוא חושב רק על עצמו, כמו זה שמלקט רק זרדים גדולים. אולם מי שדואג גם לחלשים, ומטפל גם בהם - סימן שהוא חושב על טובתם של אחרים...

ופעם אחת בא אלי ראש ישיבה אחד ואמר לו: "במישור העקרוני אין לי בעיה לקבל בחורים חלשים, הבעיה היא שזה יוצר פעם גדול מדי ברמה..." השיב לי רבי אהרן לייב: "האם גם כשגמיע עילוי מיוחד להתקבל לישיבה אתה לא מקבל אותו בטענה שיווצר פער גדול ברמה, ואתה מפנה אותו לישיבה ברמה גבוהה יותר?"

כל מי שמתעסק עם תלמידים, לא משנה אם הוא מלמד בחיידר או ראש ישיבה, משגיח או מנהל מוסד - חייב ללמוד את פרק ל"ד בספר יחזקאל. שם יש נבואה שלמה על רועי ישראל, המנהיגים, שדואגים רק לחזקים ולא לחלשים: "בן אדם הנבא על רועי ישראל ואמרת הנבא אליהם... את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האבדת לא בקשתם... ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה לכל חית השדה". בהנהגה שכזאת מוכיחים הרועים שהם דואגים לעצמם ולא ממלאים את תפקידם: לדאוג לצאן!

אינני בא, חלילה, לקטרג. הנסיון הוא גדול. יש שקולים כבדי משקל לכאן ולכאן: טובת הישיבה ואחריותה לרבים מצד אחד, והדאגה לא להפקיר את היחד מצד שני. מה שחשוב לזכור לפני כל החלטה הוא, שבדיני נפשות ממש עסקינן.

דוד המלך ע"ה לא זכה לבנות את בית המקדש, למרות שמסר נפשו עליו, וכמו שמתואר במזמור קל"ב בתהלים: "זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וכו' אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצע מקום לה' משכנות לאביר יעקב". זאת ועוד, גם בעת שברח מפני שאול הוא ישב ולמד עם שמואל כל הלילה את סוגית מקומו של בית הבחירה.

אחת הסבות לכך שהוא לא זכה לבנותו היא, משום שאחרי שהכה את גלית, בנות ישראל זרקו לו תכשיטים, והיה לו הרבה זהב שאותו ידע לטובת בית המקדש. כעבור זמן, כשהחל הרעב בארץ, באו אליו העניים לבקש ממנו לחם, והוא לא נתן להם מזהב הזה, בטענה שהזהב הזה כבר יועד לבית המקדש. אמר לו הקב"ה: אם כשהינם שלי היו רעבים לא נתת להם לאכול - אתה לא תבנה את בית המקדש!

כתוב כאן יסוד גדול: אם אתה רוצה לבנות את בית המקדש - חייבת שתהיה לך הזכות הזאת שאתה דואג לחלשים! אי אפשר לבנות את בית המקדש בלי הזכות הזאת!

הדברים אמורים גם ביחס לכל מקום תורה: הזכות הראשונה שצריכה להיות כדי להקים מקום תורה, היא הדאגה לחלשים.

כשהרב מפוניבז' זצ"ל הקים את ישיבת פוניבז', אם הישיבות, אמר לו ה"חזון איש" זצ"ל שאי אפשר לבנות מקום תורה, וללמוד תורה, בלי שיש גם חסד מהשולב עם התורה. משום כך הוא בנה, יחד עם הישיבה, את 'בתי אבות' לנצולי השואה. כי בית מקדש לא יכול להבנות בלי עזרה לעניים.

הסבא מסלבודקה זצ"ל שאל את רבי ישראל סלנטר זצ"ל, מה התכלית בבניית ישיבה? והוא השיב לו: "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים". ואכן זו היתה הנהגתו של הסבא מסלבודקה כל ימיו.

אסיים בשלושה ספרים:

רע!" ששפתיו דולקות לקיים מצות מחיית עמלק, אבל "לב רע", שלבו לב רע לעשותו על חשבון נער צעיר.

מעשה מחריד נוסף שמענו מעד ראייה שנוכח בעת מעשה, מעשה זה אף הוא כקודמו שמוטב שהיה משל ולא נמשל... אך עולה על הראשון בכך שכבר הובא כל המעשה בדבריו של ר' ישראל בא' ממאמריו, ובעוד שר' ישראל הביאו כמשל בעלמא שמענו אנו לדאבוניו שהיה זה בפועל ר"ל!

פלוני שהיה נמוך קומה מאוד, נזדמן לירושלים ושחח עם כמה אברכים על ענין מה, בעודו משוחח עמם נזדמן למקום יהודי "ירא שמים" "ומהדר במצוות"... ומשוארה את נמוך הקומה, נזכר בהלכה המחוייבת לברך ברכת משנה הבריות, והמחמיר הלזה שהיה גם בר אוריין כנראה, העלה ברעיונו "הידור נפלא" ניגש אל נמוך הקומה, נטלו בידיו והגביהו - כדין 'פצא דמצוה' שמצוה ליטול בידו!... בנוסף ל"מעלותיו" היה אף "מחבב" ומדקדק בברכות השבח, ומפני כך החל להתנענע בסילודין לכוון לבו אל הברכה לקילוס עילאה, ובעוד שהנמוך קומה המסכן, מנוענע ביד "הצדיק" כאילו לולב הוא ביד מהדר במצוות, פתח את פיו "בשפתיים דולקות", ובירך ברוך אתה ד'... משנה הבריות!...

אין מן הצורך להאריך בגנות הענין, רק נוסף, שמן הסתם מעשים "וחומרות" כעין אלו ודומיהם אינם מצויים אלא כשנעשים בפני אחרים... להתכבד בעיניהם להיחשב כיר"ש, ואותו פלוני שהוריד את הנער מן הבימה לחומרא בקריאת התורה, נוכל לבדוקו ולתהות על קנקנו באם הוא יתפס באיזו שאלה הלכתית, האיך תהיה תגובתו... וכן אותו פלוני המהדר "בברכות" השבח כשוראים אותו בני אדם ועל דמו של יהודי נכלם, האם מהדר בין הוא בין כותלי ביתו כשאין איש רואהו, בברכת אשר יצר ג"כ!?!...

עשו הרשע אף הוא כן, לפני אביו מחפש להתכבד ולהראות רוב צדקותו, לפיכך מרמהו ושואל כיצד מעשרין את המלח... אך בלבו פנימה מקוננת המחשבה "יקרבו ימי אבל אבי", וכבר דימהו חז"ל לחזיר שפושט טלפיו ואומר כשר אני! יש להטעים הדבר במשל החזיר, שהמחמיר דוקא כשוראים אותו אחרים - דומה הוא לחזיר, ומשום שהחזיר ידוע לכל כי אינו כשר, אך בכ"ז החזיר פושט טלפיו, וחושב להשתבח ע"י כך בפני רואיו על כשרותו, אך כמה מגוחך הוא - שאינו אלא חזיר...

כמו"כ המהדר בחומרות וחושב להתכבד על הידוריו וכשרותו בקלון חבריו דומה הוא לזה ממש, שהוא עצמו אמנם אינו רואה וחש בנגע עצמו, אך העומדים כנגדו רואים ומראים באצבע שאינו אלא אדם הדומה לחזיר... (לב שלום)

נשאלתי שאלה, ואני מודה: לא ידעתי את התשובה. התורה הקדושה מספרת שעשו לקח כל אשר לו והלך לשעיר "מפני יעקב אחיו" (בראשית לו, ו). פירש רש"י: מפני שטר חוב של גזרת "כי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם" (בראשית טו, יג). ונדחה לנצח. כי אמר: אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר."

וקשה, לפי זה. שהרי שבט לוי לא נשתעבדו במצרים (שמות רבה ה, כ) ולא פרעו את השטר, ויש להם נחלה בארץ. שכך אמרו במשנה (מעשר שני פ"ה הי"ד, ונפסק ברמב"ם) שלוי מביא בכורים וקורא, לפי שיש לו נחלה בארבעים ושמונה ערי הלויים (יעוין בתוספות וצל"ח ברכות כ ע"ב, "כפות תמרים" סוכה לח ע"א, "מגן אברהם" קפו, א).

ועוד: לפני מתן תורה נאמר: "וישלח משה את חתנו וילך לו אל ארצו" (שמות יח, כז). ואמרו על כך במדרש (פסיקתא דרב כהנא יב, טז): זהו שנאמר: "לב יודע מרת נפשו", ולפיכך "בשמחתו לא יתערב זר" (משלי יד, י). אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל היו משועבדים בטיט ובלבנים במצרים, ויתרו יושב בתוך ביתו השקט ובטח ובא לראות בשמחת התורה עם בניו לפיכך: "וישלח משה את חתנו"!

יתרו לא זכה להיות נוכח בקבלת התורה, משום שלא היה בשעבוד חומר ולבנים במצרים. ובני שבט לוי, לא זו בלבד שזכו להיות, אלא משה רבינו הוא מנחיל התורה, ואהרן ובניו במחיצה הקרובה ביותר אל ההר (רש"י שמות יט, כד). ולא עוד אלא שישאל חששו שעיקר התורה לבני לוי נתנה (רש"י דברים כט, ו). והרי לא היו בשעבוד חומר ולבנים!

שאלה קשה!

שבתי לביתי, ועיינתי, ומצאתי את התשובה.

בספרים הקדושים מובאים דברי הזוהר הקדוש (ח"א כז, א) על הפסוק: "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה" (שמות א, יד), "בעבודה קשה" זו קושיא. "בחמר" זה קל וחומר, "ובלבנים" בלבון ההלכה, "ובכל עבודה בשדה" זו ברייתא. והענין שכאשר פיתה פרעה את ישראל לבוא ולעבוד, לא באו בני לוי (שמות רבה ה, טז) משום שקבלו עליהם עול תורה, וכל המקבל עליו עול תורה פורקים ממנו עול מלכות (אבות פ"ג מ"ה), ולפיכך נפטרו מעבודת הפרך ("שפתי כהן" במדבר א, טז).

עכשיו הכל מובן -

עשו הלך להר שעיר לרעות את מקנהו, ויתרו ישב שוקט בביתו. אבל בני לוי היו במצרים, אלא שהמירו את העבודה הקשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה בעמל תורה בקושיות ולבון הלכה. היש עוד פלא בכך שבמתן תורה זכו למלוא הקירבה, והם נהנים מיבול הארץ המובטחת בלי טרחא!

הנה לפנינו מושג מה על חזיונות שמימיים, ואיך הרגיש הח"ח בעת שראה רק את האש! אכן ראיית מלאך ממש, שזהו כבר חזיון יותר נורא, הלא הפחד והמורא, גדול שבעתיים!

ואל תאמר אשר רק בדורותינו אנו הפחד הוא כה רב, אלא אפי' בדורות הקודמים שהיו רגילים לראות מלאכים, היה פחדם ומוראם מראות מלאך לאין ערוך, וכפי שמצאנו בדוד המלך ע"ה.

"המלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מלכים א, א). ופירש רש"י, לפי שראה את המלאך וחרבו שלופה בידו, נצטנן דמו מיראתו, ואף שראיית המלאך שראה דוד היה שנים רבות קודם, הנה לגודל המורא, לא מש המחזה מדוד כל ימיו, ואף בעת זקנותו עדיין פוחד הוא ודמו צונן!

עשו אינו מתירא מן המלאכים

כעת נשוב לתחילת דברינו ונתאר זאת לפי מושגי זמנינו... הנה יושב לו עשו במשרדו... שקוע במחשבות מלחמה הניצבת לפניו עם יעקב אחיו... וכדרך העולם העמיד לו שומרי ראש מגיבורי החיל, לימינו ולשמאלו... ואף סגור ומסוגר בכמה דלתות... ושאר חייליו עומדים נצבים ודרוכים סובבים בחצר לשמור הפתח...

ולפתע רואה הוא לנגד עיניו - מלאכים ממש!... [שהרי אין עיכוב חומרי לפניו ובודאי שלא הוזקקו להכנס דרך הפתח לאחר "סידור פגישה" עם עשו...] והלא תיכף בראותו אותם לפניו, היתה צריכה בהלת מות לאחוז בנפשו, וליפול מכסאו ארצה מתעלף מפחד!...

אך לא כך אירע, עשו לא הוכה בהלם, ואף לא נתקף בפחד... ואדרבה! נשאר עומד באדישותו ושלותו, ואף השיב כנגדם בתשובת מלחמה! כמבואר בפסוק - "וישובו המלאכים אל יעקב וגו' וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". הרי, שאותו עשו הנדמה בעינינו לאדם שאינו משיג דברים מרוממים, ואינו אלא רשע פשוט ונבזה, אשר שפת המקל שפתו, הראה כוחו שאינו נרתע גם ממלאכים!... ולא עוד, אלא שדוקא דברים גבוהים שהבנתם תלויה בדקות ובעדינות הנפש, הם הם שהרתיעו את עשו! וברמיזה קלה כבר הבינם, כמבואר (במד"ר ע"ג), ואף יעקב היה מזכיר לעשו שמו של הקב"ה כדי לייראו ולבהלו, דכתיב "כי על כן ראייתו פניו כראות פני אלוקים" וגו'.

הנה למדנו, כי אף מי שמשתעשע עם מלאכים, ולא רק שמשתעשע עם מלאכים אלא גם מתירא משמו של הקב"ה כמו שלמדנו מדברי המדרש שיעקב היה מזכיר את שמו של הקב"ה כדי לבהלו, עם כל זה יכול להיות - עשו הרשע!!

הארכנו בכל הענין עין כי חושבים העולם שעשו הרשע אינו שייך לנו... כלומר שאנו אין לנו צורך ללמוד מעשו ולהיזהר על עצמנו, כי אין ענו עומדים בדיוטא התחתונה כעשו הרשע... אלא אדרבה עשו היה בעל השגה, ועם כל זה עשה מעשה רשעות! כך יש אנשים שרוצים לעשות מעשה צדקות ולבסוף עושים מעשה רשעות, מחרפים ומגדפים... והכל לשם שמים... אם אם יודעים אנו שעם כל ה"לשם שמים"... ואף אם ראיית מלאכים ופחד משם ה', וכו', אפשר להיות עשו הרשע, אזי יודעים אנו שיש להיזהר!...

רשע לשם שמים

כוונתנו בזה, על מעשים נבזים מלאי רשעות, שמצופים מבחוץ עם יראת שמים יוקדת שמביאה לעשייתם! והנה דוגמא לדבר - מעשה שהיה.

בבהכ"ס אחד אירע ב"שבת זכור" שהבעל קורא הקבוע נעדר לאונסו, חפשו המתפללים ותרו אחר בעל קורא זמני שימלא מקומו של זה הקבוע, לבקשת המתפללים נעתר נער צעיר, שלא מכבר מלאו לו י"ג שנים, שידע הקריאה, ועלה אל הבמה וקרא את הפרשה, הכל הלך למישרים, עד שהגיע למפטיר - פרשת זכור! כאן הופרה הדומיה ונעצרה המשך הקריאה, לקולו הרועם של אחד גן המתפללים שחשש לצאת ידי חובת הדאורייתא, על סמך חזקה דרבה קריאה, וגער בנער לעיני כל, אתה לא "גדול"! רד מהבימה.

כאן כמה סערה בין המתפללים, חלקם הצטרף ל"חששות" וחלקם טענו שאין חשש, ובתוך כך במיט "הצדיק הגדול הלזה"... אל פני הנער לראות ולבדוק אם "גדול" הוא... היש לו חתימת זקן אם לאו, ואילו חלק מן הציבור טען, כי החושש בדבר ייצא לחדר סמוך וישמע שם ה"זכור" מפי מבוגר שנתמלא זקנו, אבל לא על חשבון נער צעיר שעשה עמנו טובה בעת שנעדר הבעל קורא הקבוע.

זה בכה וזה בכה... ובנתיים הנער שהטיב עם הציבור, נהפך כתצוגה לעין כל, לדיון הלכתי מעמיק... וצבע פניו משתנה חליפות, וכדאמרו בגמ' על המתבייש בריבים אזיל סומקא ואתי חיורא, ופני הנער חפו.

סוף הדבר היה שה"צדיק" המחמיר דן, בעזותו גבר על כל הטענות שלא לבייש יהודי, ולא נותר בידי הנער ברירה אלא לרדת מן הבימה, ו"הירא שמים" דן נעמד במקומו ומחה את זכר עמלק בקריאת הפרשה, בעוד שזה עתה בייש יהודי ב"הידור נפלא", רח"ל, כאילו היה הנער מזרע עמלק שמצוה לרוסמו!... כך נראה אותו בעל קורא החדש: עשו ליינט זכור! (עשו קורא זכור)...

שפתיים דולקות - ולב רע

כך נראה "רשע לשם שמים"... בפיו מתהדר על הידור מצוה ואילו מעשיו, הם מאלו שאין להם חלק לעוה"ב! ואכן כינויו הנ"ל הולם אותו, כאשר הוא מזכיר את עשו, שאמר בו הכתוב, "כסף סיגים מצופה על חרש שפתיים דולקות ולב

במדרש (בראשית רבה ט, ב) כינו את אליעזר עבד אברהם בכינוי: "עבד משכיל" (משלי יז, ב). ובארו: ומה היתה השכלתו, אמר: "כבר קללתו של אותו האיש בידו". שהיה בן כנען, שנתקלל: "ארור כנען, עבד עבדים יהיה לאחיו" (בראשית ט, כה). ואז, "שמא יבוא כושי אחד או ברבר אחד וישתעבד בי, מוטב לי להשתעבד בבית הזה" - בבית אברהם. ואיזה שעבוד, להיות דולה ומשקה מתורת רבו (יומא כח ע"ב), זקן ביתו המושל בכל אשר לו (בראשית כד, ב) - "ולא בבית אחר"!
כמה נפלאים דברי רבי יהודה הלוי זצ"ל: "עבדי הזמן, עבדי עבדים הם. ועבד ה' הוא לבדו חפשי", שהרי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות פ"ו מ"ב), "ועל כן, בבקש כל אנוש חלקו, חלקי ה' אמרה נפשו!" (איכה ג, כד). במקום להיות עבד לעבדים - ובכלל זה עבד ליצוריו ומאוייו - נהיה בכלל "עבדך מלך, כמלך!" (שבועות מז ע"ב).

אברהם אבינו היה לעבד ה', וזכה לחיים שהם מעין עולם הבא (בבא בתרא יז ע"א). אליעזר היה לעבדו, ונכנס עמו לגן עדנו, ולקבלת רבותינו נכנס לגן העדן בחייו (ילקוט שמעוני בראשית כד)!
וברירה זו נצבת בפני כל אדם -
זכה אדם והוא בגן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" הוא מקיים בלימוד התורה ושמירת מצוותיה. לא זכה, מגרש הוא עצמו מגן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" מקיים הוא בגזרת "בועת אפיך תאכל לחם", ובעצבון יאכלנה כל ימי חייו, כפליים כיוולדה רחמנא לצלן!
ונספר -

עיר המלוכה וינה היתה מקום מושבם של טובי הרופאים, גדולי הפרופסורים בעולם. המונים נהרו ובאו למצוא מזור לתחלואיהם, בהם רבים שהפרוטה אינה מצויה בכיסם. הבריאות מעל לכל, "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב ב, ד), יוציא לרופאים ולתרופות. אבל לדמי אכסניה לא השיגה ידם. היה בוניה יהודי אמיד, שזכה במצוה זו. ביתו היה פתוח לרוחה, שימש אכסניית חיים לכל חולה וסובל, אף עזר להם בכספו ויצר קשרים עם הרופאים המומחים ובתי החולים. ביתו היה כמדבר, אסקופה הנדרסת, הפקל לכל. הוא שמח בכל אורח, ראהו כדורון השלוח ממרום. אבל לאשתו, זה הפריע. נכספה לפרטיות, חשה כאלו התגוררה בבית נתיבות הומה, דחקה בו שישים לזה קץ.

נקלה בכף הקלע, אוי לו אם ישמע ואוי לו אם יסרב. באותם הימים, תחילת אלול שנת תרפ"ג, התקיים בוניה מעמד אדיר של כבוד התורה, נערכה בה הכנסיה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל, בראשות ה"חפץ חיים" זצ"ל שנשא בה את נאום הפתיחה. החלטת לעלות לאכסנייתו של החפץ חיים ולשאול בעצתו. כללות הכל, חסד מתחיל בבית. "צדק משלך, ותן לו" (בבא בתרא פח ע"ב), דלא מקרי צדקה, אלא הנותן משלו (תוספות קדושין ח ע"ב). אולי באמת אין לו רשות לעשות כסדים על חשבון הבית, "ביתו זו אשתו" (ריש יומא) -

בעל האכסניה של ה"חפץ חיים" הכירו. אמר שה"חפץ חיים" סועד עתה פת שחרית. וכניסו אל הטרקלין, ולאחר הסעודה ישטח מבוקשו. עלה, ועמד מן הצד. ה"חפץ חיים" אמר כהרגלו מזמור "ה' רועי, לא אחסר" (תהלים כג), כפי שפסק ב"משנה ברורה" (סימן קע, א), "שהוא מדברי תורה ותפלה על מזונותיו", וסיים בפסוק: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, ושבתי בבית ה' לארך ימים". פתח ואמר: הפתגם השגור אומר, שהטיפש עושה גם מזהב אשפה, "איזהו שוטה, המאבד מה שנותנים לו" (חגיגה ד ע"א), ואלו הפיקח עושה גם מאשפה זהב -

מעניקים לאדם עושר, זהב. אם פקח הוא, עושה בו צדקה וחסד ותומך תורה, והזהב הופך לאוצר נצח. אם טפש הוא, מרבה בו מעדנים ותפנוקים, ועושהו לאשפה...
ומעניקים לאדם אשפה, רחמנא לצלן, נקצבים לו יסורים, ה' ירחם. "העולם הזה, נוה התלאות" (ספר הישר, שער ו). אם פקח הוא, יעבור אותם ב"חיי צער תחיה ובתורה אתה עמל" (אבות פ"ו מ"א), כי "אין לך אדם בלא יסורים, אשרי מי שיסוריו באים עליו מן התורה" (בראשית רבה צב, א). וכמו שאמרו (בסנהדרין צט ע"ב) על הפסוק "אדם לעמל יולד (איוב ה, ז), הכל עמלים, אשרי מי שעמלו בתורה, ואז הופך הוא את ה"אשפה" ל"זהב". כי "אנו עמלים, והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר [גם עבור העמל], והם עמלים ואינם מקבלים שכר" (ברכות כח ע"ב) -

יש לך אדם - המשיך ה"חפץ חיים" - נגזרו עליו יסורים, עגמות נפש. והוא מכניס אורחים, והם טרחנים, ונרגנים, ויש כפויי טובה, ויש שאינם כה נקיים. והוא סובל. כמה שכר יקבל על כל הבלגה וסבל, ועם זה נפטר הוא בכך מהיסורים שנקצבו לו. ואם בגלל זה סובל הוא מאשתו, ואין לנו מושג איזה סבל זה, שכבר אמרו: "כל ימי עני רעים" (משלי טו, טו) זה הסובל מאשתו (סנהדרין ק ע"ב), "כל רעה, ולא אשה רעה" (שבת יא ע"א) - כמה צרות חוסך הוא, מלבד השכר המעותד לו!
וזהו שבקש דוד המלך עליו השלום: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". רבונו של עולם, אם נקצבו לי רדיפות, שתהייה רדיפות מצד טוב וחסד שאעשה. "ושבתי בבית ה' לארך ימים", ירבה שכרי בעולם שכולו ארוך (קדושין לט ע"ב), וארויח בגינן. כך יוצרים מ"אשפה" "זהב"!
וקיבל תשובה, עוד בטרם פצה פיו לשאול!
ושמעתי על כך ספור נפלא בילדותי.

(הגדת)

שאלה המתעוררת בפסוקים נוגעת לדבריו של עשו ליעקב. יעקב אבינו שולח מנחה לעשו, והנה הוא רואה את עשו בא, הוא חוצה את העם שאתו לשניים, מעמיד את הילדים כל אחד במקומו, ומתקרב לעבר אחיו עשו.
המפגש המתואר בפסוקים מתחיל בין יעקב ועשו (שם ד): "וירץ עשו לקראתו ויחבקוהו ויפל על צוארו וישקהו ויבכו". לאחר מכן מתבונן עשו ורואה את הנשים ואת הילדים אשר שייכים ליעקב. אז שואל עשו (שם ח): "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשת?". משיב לו יעקב: "למצא חן בעיני אדוני".
כששומע זאת עשו הוא מגיב: "יש לי רב... יהי לך אשר לך", ורש"י מפרש: "כאן הודה לו על הברכות".

כל הענין כולו תמוה ביותר: במשך שלושים וארבע שנה זועם עשו על יעקב ומתכנן לנקום בו באופן הגרוע ביותר.
מלבד ענין גזלת הברכות, נוטר עשו עוד 'חשבון' ישן עם יעקב על שנטל ממנו את הבכורה בהיותו בן חמש עשרה. מהספור על הבכורה על הברכות עברו ארבעים ושמונה שנה. ארבע עשרה שנה שהה יעקב בישיבת שם ועבר ועוד עשרים שנה בבית לבן אם כך, הרי אלו שמונים ושנים רצופות של כעס וטינה!

בארבע עשרה שנות למודו של יעקב בישיבת שם ועבר המתין עשו בשקט, בעשרים השנים שבהם שהה יעקב אצל לבן הוסיף עשו לחכות.
סוף סוף הגיע הזמן להשיב לו מנה אחת אפיים על גזלת הברכות. לשם כך הוא גייס ארבע מאות שכירי חרב, ציד את כולם במיטב הנשק, רובי קלציניקוב ביד ימין ויאם שש עשרה' בשמאל... ומדריך אותם לירות עד שיביאו לו את גלגלתו של יעקב...

במהלך הדרך כולה הם צועדים נחושים לנצח ב"קרב החיים" הצפוי מול יעקב שנוא נפשו של עשו. אפילו המנחות שנשלחות בזו אחר זו לעברו, אינן מצליחות לשכך את עצמת השנאה.

והנה מגיע רגע המפגש המיוחל...
בא עשו, נופל על צוארו של יעקב ושואל: "מה שלומך?... האם יודע אתה מדוע באתי? - הגעתי לאחל לך כל טוב, והברכות המדוברות, ובכן - שיהי שלך, אחי. יהי לך אשר לך...".
הייתכן?!

למצוא חן בעיני אדוני...

עשו שואל את יעקב: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי", ויעקב עונה: "למצא חן בעיני אדוני".

את שאלתו של עשו מפרש רש"י בשני אפנים: על פי הפשט - זו המנחה ששלח יעקב, ולפי זה מובנת תשובת יעקב: המנחה, אכן, הגיעה כדי למצוא חן בעיני עשו ולשכך את כעסו.

על פי הדרש, אומר רש"י, באותו לילה שבו נאבק יעקב עם מלאכו של עשו, גם עשו ואנשיו לא ישנו. כת של מלאכים הגיעה אליהם והחלה לדחוף אותם אחורה, תוך כדי מכות עזות. מכות ממלאך, הן המכות הגרועות ביותר, משום שאפילו לא יודעים מהיכן הן הגיעו, ואיך להתגונן מהמכה הבאה...

"מי אתם?", שאלו המלאכים, ומששמעו שאלו הם אנשי עשו אמרו: "הכו הכו". המכות היו כה נוראות, עד שאנשי עשו החלו לצעוק: "עזבו אותנו, האם יודעים אתם מיהו עשו? בנו של יצחק...", אולם המלאכים המשיכו להכות. "עשו הוא נכד לאברהם אבינו", ניסו האנשים לומר, אך המלאכים הוסיפו להכות, לבסוף צעקו: "עשו הוא אח של יעקב", ובאותו רגע אמרו המלאכים: "אם כך, הרי אתם משלנו... סליחה, זו טעות...", ועזבו אותם לנפשם...

רק נעלמו אלו, והנה הגיעה כת נוספת, שוב חוזר המעשה על עצמו. הם זוכים למכות ודחיפות, אומרים שהם אנשי עשו, והמכות רק מתגברות, מנסים להתלות בזכותם של יצחק ושל אברהם, ללא תועלת. רק כאשר הם מזכירים את יעקב, עוזבים אותם המלאכים לנפשם.

כך היה במשך הלילה כולו. לכן, מיד כאשר נפגש עשו עם יעקב הוא שואל אותו: "מי היו כל המלאכים שנפגשו אתי? מה פשר המכות הללו שקבלנו במשך כל הלילה האחרון? כל האנשים שלי מגובסים...".
עונה לו יעקב: "למצא חן בעיני אדוני..."

לפי מדרש זה תשובת יעקב איננה מובנת: האם המכות נועדו כדי למצוא חן בעיני עשו?

הנימוסים שלכם? אמרתי שהקיסר עיף וזקוק למנוחה! לכו הביתה ובואו בעוד שעה!"

הצבור נתן לו לסיים את המשפט, אבל כשנכנס - חזרו כולם לצעקותיהם הקודמות. בפעם השלישית הצטרף אליו קצין בעל דרגה נמוכה ממנו, ורבי הירש שמע אותו לוחש לשר: "הרשה לי לדבר אתם."

כשנתנה הרשות, הרים הקצין את קולו ושאג: "כלבים! האם לא שמעתם את מה שאומרים לכם? אם לא תסתלקו מיד - יירו עליכם וכולכם תמותו!"... עוד בטרם סיים את המשפט, החלה הסתלקות המונית של איכרים, ובתוך זמן קצר התרוקן הרציף לגמרי...

הבקשה לנימוסים ולדרך ארץ היתה זרה להם, רק שפה של אימונים ומכות דברה אל ליבם.

זו היתה ה'שפה' שהבין עשו, ואכן, מיד לאחר מכן אמר: "יהי לך אשר לך", והודה ליעקב שהברכות שיכות לו. הוא הבין שיעקב, בזכות למוד התורה שלו, מביא את הברכה לעולם. עשו הוא מי שזורע את החטים, אך הן צומחות בזכות יעקב, השמש זורחת בזכותו, הגשם יורד בגללו והברכה בעולם כולו מגיעה מכוחו.

ואילו יעקב, אשר נודע לו בליה, שעשו זוכה ל"טפול רציני" של מלאכי השרת, הבין כי כעת, כאשר הבין עשו את הענין, לא נשקפת כל סכנה לחייו, ומשום כך צרף את שני המחנות ובהם עמו כולם כדי לקדם את פני אחיו.

(ומתוק האור)

ויחץ את העם אשר אתו ואת הבקר והגמלים לשני מחנות (לב, ז)

יעקב אבינו מתכוון לפגישה עם עשיו בדורון, בתפילה ובמלחמה. לקראת המלחמה הצפויה לו הוא מחלק את ילדיו ואת נשיו, ואף את צאנו ורכושו לשני מחנות. מתוך כונה שאם יבוא עשיו על המחנה האחת ויכה בו - יהיה המחנה השני לפליטה.

באר על כך "עבד המלך": "למדה תורה דרך ארץ שלא יהיה אדם נותן את כל ממונו בזוית אחת. ממי אתה לומד זאת? מיעקב אבינו שנאמר: "ויחץ את העם אשר איתו?"

הדרכה מעין זו לשמירת הרכוש מופיעה גם בדברי חז"ל (בבא מציעא מב, א): "לעולם ישליש אדם מעותיו, שליש בקרקע שליש בפרקמטיא ושלש תחת ידו".

יעקב אבינו העניק במעשיו עצה טובה להגנת הרכוש על ידי חלוקתו לשניים, ושמירת כל אחד מן החלקים באופן אחר ובמקום שונה, כך שאם יאבד חלק אחד, יעלה או יגנב - יותר החלק הנוסף.

בהקשר לכך מספר הרב מונק שליט"א בספרו "דרכי נועם" את המעשה הבא, המובא בחז"ל:

סוחר אחד נסע למקום רחוק עם סכום הגון באמתחתו, ולא ידע מה יעשה בו. מחד גיסא, חשש לשאת בחיקו סכום גבוה, ומאידך גיסא חשש להפקידו בידי אדם שלא מכיר.

לבסוף חפר גומה בקרקע והטמין בה את הממון, אולם תוך כדי עבודתו לא הבחין בזוג עיניים חמדניות שעקבו אחריו מהבית הסמוך...

מיד עם לכתו הגיע השכן ושלח ידו ברכוש. כעבור פרק זמן כלשהו שב הסוחר למקום המטמון, והנה - שוד ושב - הכסף איננו!

הוא הביט כה וכה, והנה הבחין כי בקיר הסמוך קים חור אשר עבדו ניתן לצפות על האיזור כולו, כולל שטח הקרקע בה הוטמן הכסף... מיהר היהודי אל בעל הבית שגר בסמוך ואמר לו:

"ראה אדוני, זה מקרוב באתי להתגורר כאן, ואיני מכיר איש עדיין. ברשותי שני ארנקים, האחד של חמש מאות זהובים, והשני של אלף זהובים. את הארנק של חמש מאות זהובים טמנתי זה מכבר במקום מסתור, ועתה אני מסתפק מה לעשות בארנק השני, האם כדאי להטמינו אצל הארנק הראשון, או שנא עדיף להפקידו בידי אחד מתושבי המקום?"

"הטוב ביותר", יעץ בעל הבית, שכבר ראה בעיני רוחו את אלף זהובים נופלים לידי, "להטמין את הארנק במקום בו הטמנת את הארנק הראשון".

מיד כאשר יצא הסוחר מביתו, התחלחל השכן. הלא בעוד רגע קט יחפור הסוחר במטמון, ויגלה כי רכושו נעלם לו, וודאי לא יטמין את הארנק השני באותו מקום.

רעיון מבריק עלה במוחו...

הוא ניגש והוציא את הארנק המלא עדיין, מיהר לעבר השדה והחזירו אל מקום הטמנתו. הסוחר אשר המתין לכך, ניגש למקום הסתר, נטל את הארנק הראשון שהושב למקומו, ומיהר חזרה לביתו...

(ומתוק האור)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו (לב, ד)

כתב הרמב"ן "ויש בזה עוד רמז לדורות, כי כל אשר ארע לאבינו עם עשיו אחיו - יארע לנו תמיד עם בני עשיו, וראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק, שנזמין עצמינו לשלושת השברים שהזמין הוא את עצמו, לתפילה, לדורון ולהצלחה בדרך מלחמה, לברוח ולהינצל וכו'.

ובהמשך דברו מביא עוד: ורבותינו ראו עוד בזה עצה, אמרו (ב"ר עח טו) רבי ינאי כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה

כדי להשיב על הקושיות הללו, עלינו לעיין בשרשי השנאה העצומה שרחש עשו ליעקב ולהבין את פשרה.

מדוע חשב עשו שהברכות מגיעות לו?

שנאתו של עשו ליעקב נובעת מלקיחת הברכות על ידי יעקב, ועלינו להבין, האם עשו הינו בעל הבנה דלה כל כך שלא הצליח להשיג בשכחו שיעקב הוא איש צדיק, יושב אהלים ועוסק בתורה, ומשום כך מגיעות לו הברכות על פי דין?!

וצריך לומר, שעשו אחז בהשקפה שונה וסבר כי אדרבה, דוקא משום שיעקב לומד תורה ואינו עוסק בישוּבו של עולם - לא מגיעות לו הברכות. שהרי עשו היה אפיקורס והיה אומר (סנהדרין צט ע"ב) "מאי אהנו לן רבנן?" - מה התועלת שיש לנו מלומדי התורה?

הוא החזיק בדעה שיעקב מבזבז את זמנו בישוּבו על התורה ועל העבודה!... כפי שהמשכילים היו נוהגים לקרוא ללומדי התורה: "בענק קוועצ'ערס", כלומר: לוחצי ספסלים. לפיכך, בהתאם להשקפה זו, היתה לקיחת הברכות על ידי יעקב עוול משווע! הוא באמת לא חשב שהברכות מגיעות ליעקב! ומכאן מקורה של השנאה היוקדת כלפי יעקב.

כך חכה עשו ליעקב כדי להנקם ממנו במשך שמונים ושתים שנה.

הכל היה טוב ויפה עד לליה האחרון לפני המפגש עם יעקב... עשו צעד בראש בקוצה גדולה של ארבע מאות איש לפגוש את יעקב. ואז, רגע לפני המפגש המיוחל שבו סוף סוף "יסגור חשבון" עם אחיו על כל מה שעולל לו, הוא סופג מכות נמרצות מן המלאכים. הוא אינו יודע מי הם. אנשיו מדברים על לבם של המלאכים שיניחו לו. רק לבסוף כשאומרים למלאכים שהוא אחיו של יעקב, אמרו המלאכים: "אם כן משלנו אתם", והניחו לעשו.

רגע זה חולל אצל עשו טלטלה בכל תפיסת העולם שלו. עד עתה סבר כי אין ערך ללומדי התורה, "מאי אהני לן רבנן", ומתוך נקודת מוצא זו השתית את חייו: הוא בז לבכורה, הוא סרב לתמוך ביעקב הלומד תורה. והנה עכשיו באו המלאכים והכו על קדקדו: דע לך שבשעה שיעקב לומד תורה, אתה מפסיק לקבל מכות.

באותו רגע לא נדרש עשו 'להאמין' בתורתו של יעקב, אלא ידע זאת באופן הברור ביותר. הוא הבין וראה בעיניו, שכאשר הוא מזכיר את היותו אחיו של יעקב, לומד התורה, הוא מפסיק לקבל מכות.

כאשר פגש מיד לאחר מכן ביעקב הוא שואל: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשת?" - לשם מה היית צריך להקים עלי את כל המלאכים האלה שיכו אותי ויפגעו בי? השיב יעקב: "למצא חן בעיני אדני" - כדי שתזכור שללמוד התורה שלי יש ערך, ותבין שלא אני חי בזכותך, אלא אתה חי בזכותי! אם עשו יבין זאת, יתפוגג השנאה והטינה שיש בלבו של יעקב ויסלח לו על שנטל ממנו את הברכות.

ה'שפה' שהבין עשו...

הדרך לגרום לעשו לדעת ולהבין את חשיבות התורה, מזכירה את הספור אודות אדם אחד שנעמד מול הפקידה בבנק ובקש למשוך עשרים אלף שקל מן החשבון שלו. הפקידה הקלידה את הנתונים שהכתיב לה, וגלתה שהוא באוברדרפט של מאתים אלף שקל.

"אין אפשרות אדוני", אמרה לו.

"אבל אני רוצה".

"אי אפשר".

"אבל אני צריך".

"מה לעשות?"

היא ניסתה להסביר לו שוב ושוב, אבל האיש לא הצליח להבין. תור ארוך החל להשתרך אחריו, והפקידה שהיתה אובדת עצות, קראה לבסוף למנהל הבנק לפתור את הבעה.

המנהל הוציא לפני האיש דפי חשבון, הראה לו את הנתונים, והסביר לו שאין אפשרות למשוך יותר כסף, אבל הוא בשלו - הוא רוצה כסף...

עשרים אנשים כבר עומדים בתור קצרי רוח, ולבסוף נגש אחד מהם, חם מזוג מטבעו, וסטר לו על לחיו. באותו רגע הסתובב האיש והלך.

"אדוני", קרא לו המנהל, "מדוע לא הלכת קודם?"

"כי אתה רק אמרת לי", ענה הלוקח "והוא - הסביר לי..."

בלי מכות עשו לא הצליח להבין, ומכיון שכך, היו זקוקים לכתות המלאכים ש"יסבירו" לו...

מאורע דומה מובא בספר "לב אליהו" מפי רבי הירש ברוידא, חתנו של הסבא מקלם זצ"ל, שספר כי הצאר ניקולאי היה אמור לעבור בתחנת הרכבת בעירו, ואלפי בני אדם התאספו כדי לראות את פניו. רבי הירש, שהיה באותה עת בחור צעיר, הצטרף גם הוא להמון הנלהב. כל הלילה המתינו כולם בקוצר רוח, וכאשר הגיעה רכבת המלך החלו כל האכרים להריע בקולי קולות.

אחד מן השרים שליווה את המלך יצא. הניף את ידו למעלה כדי להשתיקם, וכשהשתררה במקום דממה, אמר להם: "רבותי, שימו לב - המלך עיף ושכב מעט לנוח, בבקשה מכם, אל נא תפריעו אותו ממנוחתו... לכו לבתיכם ושובו לכאן בעוד שעה".

מיד כשסיים הסתובב ונכנס לקרון, והנה, רק נבלעה דמותו בפתח, החלו שוב האיכרים המגושמים לצעוק ולהריע למלך... שוב יצא השר ואמר להם: "היכן

רומאין, חד זמן לא איסתכל בה ונסיב עמיה רומאין, ולא הגיעו לעכו עד שמכר פיסט שלו מפני שהיתה קבלה ביים שזו פרשת גלות כשהיה בא ברומה בחצר מלכי אדום על עסקי הצבור היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת אנשי רומי ללותו שאין מקרבין אלא להנאת עצמן ומפקירין ממונו של אדם: לפיננו מהמעשים אודות הנהגות שנלמדו ע"י גדולי הדורות מפרשה זו (עיי"ש) שמביא עוד כמה עובדות, והבאנו כאן אחד מהם): הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל הגיע פעם הביתה, ורבי חיים מבריסק זצ"ל, נכדו, שלימים גם שימש כראש ישיבה בוולוז'ין. הבחין שפניו שך סבו עגומות. שאל אותו: "זיידע, מה קרה?"

סיפר הנצי"ב: "רוצים לטגור את המקוה. אמנם זו לא פעם ראשונה שזוממים לעשות זאת, אלא שבפעמים הקודמות נתנו שוחד למושל והכל היה בסדר, אבל עתה הגיע מושל חדש והוא לא מוכן לקחת כסף, א בראך!" אמר לו רבי חיים: "תן לי את הכסף, אני כבר אכניס לו את זה." "לא תוכל", אמר הנצי"ב, "ניסיתי והוא לא לוקח", אבל רבי חיים בשלו: "אני אצליח לשחד את המושל לבטל את הגזירה!" אחרי שכנעו הסכים הנצי"ב ונתן לרבי חיים את הכסף. רבי חיים זצ"ל היה חכימא דיהודאי. המעשה התרחש בתקופת הקיץ. הלך רבי חיים לארון בו מאוכסנים בגדי החורף, הוציא את הקוטשמע (כובע הפרוה) הגדול והרחב, ואת המגפיים, לבש הכל וכך הלך לבית המושל. דפק בדלת. הממונה פותח את הדלת ורואה לפניו בריה משונה, עם קוטשמע ומגפיים באמצע הקיץ... "כן, מה אתה רוצה?" "אני נכד של הרב, הוא שלח אותי בשליחות חשובה אל המושל". "המתן רגע".

נגש הממונה אל המושל ואמר: "יש כאן אברך הטוען שהוא נכד של הרב, והרב שלח אותו". "בסדר, שיכנס".

כשנכנס, הביט בו המושל בתדהמה. "רגע אחד", אמר, "לפני שאתה מדבר ברצוני להבין משהו. בחוץ חם ואתה לבוש בגדי חורף כבדים, מדוע?" "אני אסביר לך", אמר רבי חיים, "אמי הגיעה אלי בחלום ואמרה שהיום ירד שלג והיה כפור, כמו בשיא החורף הרוסי. אינני מחפש לעצמי צרות, לא רציתי להצטנן ולכן התלבשתי כראוי למזג אויר סוער שכזה, להיות בטוח שהכל יהיה בסדר..."

המושל פרץ בצחוק. "אמאי שלך הגיעה בחלום... תגיד לי, אתה באמת מאמין בחלומות?"

"כן, אדוני המושל. אל לך לחזק מהחלומות של אמא שלי. זו לא פעם ראשונה שהיא אומרת דברים והם מתקיימים, ואם היא אומרת שיהיה שלג – אני מאמין לה שיהיה שלג!" - "אה, יהיה שלג?" "כן, ואני מוכן להתערב על כך", אמר רבי חיים. "על כמה?"

"על כך וכך", וכאן נקט רבי חיים בסכום גבוה – הסכום שהוקצב לדמי השוחד לביטול גזרת המקוה.

"טוב, בסדר", הסכים המושל, "בא ונראה עד הלילה מה יהיה". כמובן שעד הלילה לא ארע מאומה. לא שלג, לא גשם ולא כפור. בלילה הגיע רבי חיים עם הכסף לבית המושל.

"אתה רואה?" סטט בו המושל, "אמרת לי לא יהיה שלג!" אמר לו רבי חיים: "מה אני יכול לעשות שהחלום של אמא שלי לא התקיים. הפסדתי בהתערבות, הא לך הכסף".

אולם לפני שיצא מהחדר, לחש לכיוון המושל: "אבל בעניין המקוה – יהיה בסדר, הלא כן?"

"כן כן, המקוה יהיה בסדר" אמר המושל, וכך הוסרה הגזירה שריחפה מעל ראשם של יהודי המקום.

ראובן)

ויחן את פני העיר (לג, יח)

המדרש אומר - דבר אחר, ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה מבעוד יום, וקבע תחומין מבעוד יום. הדא אמרת ששמר יעקב את השבת קדם שנתן.

נשאלת השאלה - מדוע יעקב היה הראשון שקבע תחומי שבת, ולא אברהם או יצחק?

אברהם אבינו גם שמר שבת, גמרא מפורשת {מסכת יומא כח, ב} - אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה שנאמר {בראשית כו-ה} עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' א"ל רב שימי בר חייא לרב ואימא שבע מצות הא איכא נמי מילה ואימא שבע מצות ומילה א"ל א"כ מצותי ותורתך למה לי אמר רב ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין שנאמר תורתך אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה.

נשאלת השאלה - אם אברהם אבינו תיקן אפילו עירובי תבשילין, אז למה כשמדברים על שבת מזכירים רק את יעקב אבינו?

ולא רק זה, אלא שבמחנה של שבת אנחנו אומרים - "אברהם יגל, יצחק ירנן..." ולמי יש את השבת???

יעקב ובניו ינוחו בו!

למה לא נאמר "אברהם ובניו ינוחו בו"?! למה הכל סביב יעקב אבינו???

כותב הלבוש {הלכות שבת, סימן רצ"ב} - יעקב ובניו נחים בו, ולא בני ישמעאל ועשו.

בתפילת שחרית אנחנו אומרים - "ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי אלילים. גם במנוחתו לא ישכנו ערלים, כי לעמך ישראל נתתו באהבה. לזרע יעקב אשר בם בחרת".

השבת שייכת אך ורק לזרע יעקב! אין קשר לזרע אברהם ויצחק. למה?! כי הם עובדי אלילים והם ערלים. אין להם מה לחפש עם השבת!

את כל זה מאיפה למדנו?! מפרשת השבוע שלנו, שנאמר {לג, יח} ויחן את פני העיר - שתיקן יעקב תחומי שבת.

בא המשך חכמה, בשלוש מקומות בספרו, ובונה 'בנין פאר' סביב הענין של עירובי תבשילין ושמירת השבת, של אברהם אבינו, ושל יעקב אבינו :

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין נח, ב} - ואר"ל עובד כוכבים ששבת חייב מיתה שנא' {בראשית ח-כב} ויום ולילה לא ישבותו ואמר מר אזהרה שלהן זו היא מיתתן.

שואל המשך חכמה {פרשת ואתחנן} - למה אסרה התורה על גוי לשבות? **אומר המשך חכמה** - התורה בפרשת ואתחנן, מגלה לנו שהשבת שייכת אך ורק לעם ישראל, כי רק הם יצאו ממצרים. שום אומה אחרת לא יצאה ממצרים, חוץ מעם ישראל, שנאמר {דברים ה, טו} וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוה ה' אלקיך לעשות את יום השבת.

אם ככה, ישראל יצאו ממצרים, לכן הם מחוייבים בשמירת השבת. אומות העולם שלא יצאו ממצרים, לא מחוייבים בשמירת השבת.

כך אנחנו מאזכרים גם בקידוש ליל שבת - "באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה בראשית, תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת מצרים".

מאזכרים את ענין יציאת מצרים, להראות בזה, שאין לאומות העולם מה לחפש עם השבת.

אם היינו מאזכרים רק "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", יכלו אומות העולם לטעון "גם אנחנו רוצים לשמור שבת". אבל היות ואומות העולם לא יצאו ממצרים, לכן לא ניתנה להם השבת.

אומר המשך חכמה {פרשת אמר} יסוד נוסף - יש מצוות בין אדם למקום, ויש מצוות שבין אדם לחברו. למשל יציאת, מזוזה, תפילין, אלו מצוות בין אדם למקום. יש מצוות שבין אדם לחברו, כגון צדקה, גמילות חסדים, תרומות ומעשרות וכו'.

לשון המשך חכמה - יש מצוות המקשרות לה' יתברך, ויש מצוות המקשרים זה לזה.

ממשיך המשך חכמה - ונמשל יש בזה, שזהו ההבדל בין שבת לבין יום טוב. בשבת נאמר {שמות טז, כט} אל יצא איש ממקומו ביום השביעי - אסור לצאת מתחומי שבת. הוצאה מרשות לרשות אסורה. מלאכת אוכל נפש אסורה, ועל כן נאמר לאיש, לא לצאת ממקומו, ולבדו הוא יושב ועוסק בתורה, שהם המקושרים לה' יתברך, המרכז האמיתי, אשר כל ישראל הם קווים נפרדים המגיעים למרכז אחד, הוא ה' יתברך. ולסיבת זה, הם הקשורים יחדיו, כמו שאמרו במדרש רבה "בני יעקב שהם עובדים לאל אחד, קרואים נפש".

מה קורה אם ביום שיש, 16^א אחה"צ, נוחתים אצלך בבית 30 איש שנתקעו עם האוטובוס. הם היו בדרך לירושלים, אבל מה לעשות, התפוצץ הגלגל של האוטובוס, והם עכשיו תקועים אצלך. מה אתה עושה איתם?! מה תיתן להם לאכל?! בננות. ☺

אתה לא יכל לבשל, לא יכל להכין שום דבר. מה שיש לך, אתה נותן. אבל מה קורה, כאשר מגיעים אליך 30 אורחים ביו"ט?? מה קורה כאשר מגיעים אליך 1000 אורחים ביום טוב, מה אתה עושה?? פותח את הגז, לוקח סירים גדולים, מעביר מאש לאש, ומבשל להם אוכל בן פורת-יוסף ☺. ומה קורה אם אין לך מספיק עופות בבית!?

הולך לשוחט. לוקח פרה, שוחט אותה, ומבשל לאלף איש את הפרה! **אומר המשך חכמה** - ביו"ט, הותרה הוצאה מרשות לרשות. הותרה מלאכת מבשל לצורך יו"ט. כל זה למה???

כי היו"ט נועד לחבר את האנשים איש אל רעהו. לכן הותרו מלאכות של אוכל נפש. גם אם יבואו אלף אורחים, יהיה מותר לבשל לכולם. לעומת השבת, שנאסרה בה המלאכה הזאת, כי השבת היא בינך לבין קנך. היא לא בינך לבין אחיך, ולא בינך לבין חברך.

כמו שיש מצוות שמקשרות את האדם אל קונו, ויש מצוות שמקשרות את האדם אל חברו, כך השבת מקדשת את האדם עם קונו, והיו"ט מקדש את האדם עם חברו. היסוד השני שאומר המשך חכמה, בפרשת אמר.

בא המשך חכמה {וישלח} ואומר יסוד נפלא:

זהו ההבדל שבין יעקב לאברהם. יעקב אבינו תיקן תחומי שבת, אברהם אבינו תיקן עירובי תבשילין. מה ההבדל ביניהם?

שבת זו שבת, ועירובי תבשילין זה יו"ט. ביו"ט, שיבואו אליך כמה שיותר אנשים, אתה תבשל לכולם. בשבת, זה תחום שבת - מי שנמצא - נמצא, מי שלא נמצא - לא נמצא.

אברהם אבינו לקח על עצמו תפקיד, להפיץ את דבר ה' בעולם, שכמה שיותר אנשים ידעו מי הוא הקב"ה.

אומר הרמב"ן, שהוא אסף מסביבו אלפים ורובבות של גרים. גייר אותם, הפיץ את דבר ה', פתח מסעדות והביא את כולם לאכל בחינם, וכך הוא גייר אלפי גרים!

יעקב אבינו לא גייר גרים. יעקב אבינו שמיטתו שלמה, יש לו י"ב ילדים, עליהם הוא מקים את עם ישראל.

אמר יעקב - "היות ואני מקים את עם ישראל, לא רוצה מבחוץ אף אחד. לא רוצה יותר אנשים. מה שיש - יש".

אומר המשך חכמה - יעקב תיקן תחומי שבת - עושים עיגול, נכנסים פנימה, אף אחד לא יוצא ולא נכנס.

אברהם אבינו תיקן, עירובי תבשילין. עירובי תבשילין מאפשר לך לבשל, להביא עוד ועוד אנשים לבית ה'.

בוא ותראה, עשרים שנה שוהה יעקב אבינו בבית לבן. חמו עובד לתרפים ואפילו פעם אחת הוא לא מציע לו לבוא לסמינר של ערכים, שום דבר! © ולמה זה?

כי יעקב אבינו לא רצה להוסיף לעם ישראל אף אחד, חוץ ממנו וממשפחתו! זה היסוד של יעקב אבינו, שתיקן את העניין של תחומים.

אם ככה, אנחנו עכשיו יכולים להבין יסוד נפלא:

יעקב אבינו שולח לעשו שליחים ומוסר לו מסר - דע לך, עם לבן גרתי, ותרתיג מצוות שמרתי. נשארתי אותו דבר, בדיוק כמו שיצאתי ממקומי.

מה הסוד של זה? כיצד הצליח יעקב אבינו להישאר בצורה הזאת?

חז"ל מגלים לנו איך:

{לב, כה} ויותר יעקב לבדו. יעקב אבינו נישאר לבד, הוא לא רצה להכיר אף אחד מתושבי חרן!

כותב החתם סופר - כשראה יעקב היכן בניו של לבן נמצאים עם הצאן, הוא תפס מרחק של שלושה ימים. אפילו הצבע של צאן יעקב, היה שונה מצבע צאנו של לבן. לא רצה איתם שום קשר!

אומרים רבותינו - בוא ותראה, לבן תפס את השיטה איך הצליח יעקב אבינו לבודד את עצמו - שלא שינה לבושו, שלא שינה מלבושו ושלא שינה לשונו.

הולך לבן ברגע האחרון, לפני שהוא ניפרד מיעקב, ונותן לו שתי מילים יחידות בתורה בארמית.

הם מקימים גל של אבנים, ולבן הרשע קורא לזה "יגר שהדותא".

אומר לו יעקב - סליחה, אל תכניס לי כאן מילים בארמית! אני עשרים שנה פה, יש לי ילדים קטנים פה, אל תכניס להם דיבור של אומות העולם!

אצלנו בעברית אומרים - 'שלוס', אל תגידי לי 'ביי'!

יש לנו שפה, אנחנו מדברים בלשון הקודש!

אומרת התורה {לא, מז} ויעקב קרא לו גלעד.

אומר הספורנו - ויעקב קרא לו גלעד. שלא שנה את לשונו.

באים רבותינו ואומרים - הסוד של עם ישראל, הוא בכך שהוא נותר לבדו.

אומר בלעם בלבק - אי אפשר לקלל את האומה הזאת, לא יעזור לך!

"למה???"

{במדבר כג, ט} הן-עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב.

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה טו, אות ז} - {במדבר כג, ט}: הן עם לבדד ישכן, מהו הן, כל האותיות מזדוגין חוץ משתי אותיות הללו, כיצד א"ט א+ט

הרי י, ב"ח הרי י, ג"ל ג+ה הרי י, ד"ו הרי י, נמצא ה לעצמה. וכן האות ה' אין לה זוג י"צ י+צ הרי ק, כ"פ כ+פ הרי ק, ל"ע הרי ק, מ"ס מ+ס הרי ק, נמצא נ' לעצמה.

אמר הקדוש ברוך הוא כשם ששני אותיות הללו אינן יכולין להזדוג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינן יכולין להדבק עם כל העובדי כוכבים ומזלות הקדמונים אלא לעצמן מפרשים, שאפלו שונא גוזר עליהם לחלל

השבת ולבטל את המילה או לעבד עבודת כוכבים, הן נהגים ואין מתערבים בהם, שנאמר {במדבר כג, ט}: הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב.

זה הסוד של עם ישראל, אין לו שום חיבור עם אומות העולם!

באים רבותינו ואומרים את היסוד - ראה עשו שסוד ההצלחה של יעקב אבינו, הוא עצם הישארותו לבד. הוא שוהה בבית לבן, לא משנה את לשונו, לא משנה את שמו, הכל נישאר אותו דבר.

מה עשה שרו של עשו???

{לב, כה} ויותר יעקב לבדו. "אני מבין את סוד ההצלחה שלך, רצית להישאר לבד!?" - ויאבק איש עמו עד עלות השחר.

רצה שרו של עשו לקעקע את היסוד, שיעקב אבינו לא מסכים להתחבר עם אומות העולם. כאן הוא ניכנס למאבק. זה היה סוד המאבק עם שרו של עשו

- "איך יכל להיות, שאתה תצליח להתנתק מאומות העולם, ולהיות לבד!?"

אומר עשו ליעקב אבינו - בוא נלך ביחד - {לב, יב} ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך.

אמר לו יעקב - עשרים שנה אני בורח מחיבור לאנשים כמוך. לך קדימה, אני עוד אפגש איתך ... אחרי שיבוא המשיח ©

היסוד שלנו להחזיק מעמד, כמו שנאמר {לב, יד} יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי אני לבד, לא מעורב איתך ביחד.

זה היסוד שמגלה לנו הרמב"ן, כיצד אנחנו יכולים לעבור את הגלות הקשה שבה אנו נמצאים.

{לב, כה} ויאבק איש עמו עד עלות השחר.

אומר רש"י - ויאבק איש. לשון אבק, ולשון ויחבק...

לאומות העולם יש שתי דרכים לנסות ולהיאבק כנגדנו - או בלשון מאבק, שהם נאבקים בעם ישראל, או בלשון של "ויחבק".

אומרים חז"ל יסוד נפלא:

דע לך, שבכל עת ובכל שעה שניסו אומות העולם לבוא על ישראל בגזירות קשות, לא עלה בידם.

היוונים ניסו לבטל חודש, שבת, ומילה. יצאו להילחם נגד עם ישראל מלחמת חורמה ולא עזר להם. עם ישראל נילחם בכל מצב ומצב. אבל כאשר באו

והיברו אותם לשלטון, 'חיממו אותם' - "בואו, תהיו חלק בלתי נפרד מאיתנו", קיברו אותם, באותו רגע, כולם השילו מעליהם את הבגדים שלהם.

אומרים רבותינו - זה מה שנאמר בפסוק - {לב, כה} ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. מה הוא עשה?!

{כז} וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו. הוא נישאר בחיים, אבל נישאר קצת צולע.

מתי עם ישראל נהיה במצב קשה?! **{לב} ויזרח לו השמש ...**

כאשר נותנים לעם ישראל קירבה ... "בואו, תהיו כמונו ..." אז יש את המצב של "והוא צלע על ירכו" - יש מצב של צליעה נפשית לנצח!

מביא החתם סופר משל למה הדבר דומה:

פעם אחת התנוכחו ביניהם השמש והרוח, כאשר הם ראו אדם אחד שהולך עם מעיל דובון.

אמרה הרוח לשמש - בואי נעשה תחרות. אני בשתי דקות מורידה לו את המעיל!

הרוח הגבירה את עוצמתה, פתאום הבן-אדם הרגיש סערה, ומהר סגר את הכפתורים במעיל.

הגבירה הרוח עוד יותר את עוצמתה, ראה הבן-אדם שנעשה יותר קר, מהר קשר את הכובע לראש וניצמד לעץ ... ולא הצליחה הרוח להוריד לו את המעיל.

אמרה הרוח לשמש - בואי ונראה איך את תוריד לי את המעיל.

הוציאה השמש את קרניה החמימות. התחילה הטמפרטורה לעלות לאט לאט ... הבחור התחיל לטפטף והוריד את המעיל...

אמרה השמש לרוח - את רואה?! לא צריך שום רוח סערה... קצת חמסין והכל יורד ©

אמר החתם סופר - כשבאו גזירות וסערות על עם ישראל לאורך התקופות, עם ישראל עמד איתן! לא רק שהוא עמד איתן, אלא התכרבל בתוך עצמו.

הוא התאסף בתוך בתי כנסיות ובתי מדרשות, עמד בכל הקשיים שהיו! אבל כשבאו וחיממו אותו "בוא ותהיה חלק מאיתנו", ברגע אחד הוא פשט

מעצמו את כל הבגדים, ברגע אחד הוא פשט מעצמו את כל הסימנים - שינה את שמו, שינה את לשונו, שינה את הכל!

ממה?! מחמימות!

נאמר בפסוק - **{לב} ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנאל והוא צלע על ירכו**

- כשמחממים את עם ישראל, נותנים להם קירבה לאומות העולם, זה מאפשר להם לחלוץ את כל מסורת אבותם!

פרשת וישלח, טומנת בחובה את היסוד הנפלא, של הבדלות מאומות העולם. את היסוד כיצד לעבור את תקופת הגלות הקשה.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה עז, א} - ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו {בראשית לב, כה}. רבי ברכיה בשם רבי סימון אמר אין כאל, ומי כאל, ישרון, ישראל סבא, מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו {ישעיה ב, יז}: ונשגב ה' לבדו,

אף יעקב ויותר יעקב לבדו.

היסוד של 'להישאר לבד' ולא להדבק בתרבות אומות העולם, מאפשר לנו להתקיים בגלות, עד שנגיע למצב של "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", עד ביאת

משיח צדקנו במהרה.

באים רבותינו ואומרים לנו יסוד - כאשר נכנס יעקב אבינו לארץ ישראל, הדבר הראשון שהוא עושה, זה ללכת ולקבוע תחום שבת, כדי ללמד את

ילדיו, שבכדי לשרוד בגלות בין אומות העולם ולנצח, עם ישראל צריך לתחום עצמו, מבלי להידבק באומות העולם.

יעקב אבינו מעביר כאן מסר בשכם. הוא מראה לילדים שלו שהוא קונה חלקת שדה ותוחם אותה, כדי שילמדו לא להתחבר עם תושבי המקום!

הוא מקים שווקים, הוא עושה מה שצריך, אבל הכל בתחום. הוא לא עובר לצד השני!

באים רבותינו, ואומרים את היסוד - לאחר שיעקב אבינו קבע את התחומים, וקבע את היסוד של {במדבר כג, ט} הן-עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב, הוא זכה לנחלה בלי מיצרים, משום שתחם את עצמו.

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה לב, אות ה} - רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שנו את שמם ואת לשונם

ולא אמרו לשון הרע, ולא נמצא ביניהם אחד מהן פרוץ בערוה.

מגיע יוסף למצרים. בתחילה הוא נלקח לבית פוטיפר. לאחר מכן שמים אותו בכלא. הוא לא מבין את שפת המקום.

כאשר הוא מתמנה למשנה למלך, קורא לו פרעה "צפנת פענח", מנסה לשנות לו את שמו.

"למה לקרוא לך יוסף?! בוא תקרא לעצמך 'ג'ו', זה שם הרבה יותר תרבותי", אבל יוסף לא מוכן לשנות את שמו .

כשבאים האחים ליוסף, הם לא מזהים אותו. מה אמר להם יוסף???

מה, יב' כי פי המדבר אליכם ...

אומר רש"י - כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש . "לא שכחתי את לשוני!" אדם נמצא בני-יורק 30 שנה. אחרי 30 שנה אתה פוגש אותו, הוא רוצה להגיד לך משהו בעברית "רגע, איך אומרים את זה בעברית?!" . הוא לא זוכר בכלל!!!

אומר יוסף - אין דבר כזה. אני מדבר אליכם בלשון הקודש - "כי פי המדבר אליכם" . אני לא משנה שום דבר, ממה שקיבלתי בבית אבותי.

שכם היה המקום, שבו תחם יעקב את עם ישראל, ללמד אותם את ההבדלות מאומות העולם!

אני רוצה לומר עוד יסוד אחד, ולהוסיף לזה עוד קטע שמובא בספרו של ר' אהרון ולקין :

האמת היא, שמי שגר היום ברחובות בני-ברק, לא חושב שהוא נמצא בבני-ברק.

תסתכלו שמות של חנויות, נראה לך שאתה נמצא בתוך ניו-יורק. כל השמות של החנויות באנגלית. אין לך מילה אחת בלשון הקודש! כל המילים, הכל זה תרבות של חו"ל, ואני לא מדבר על השפה!

אנשים השתגעו היום. כל השפה, כל התרבות היום, הכל של אמריקה. ולא לדבר על האוכל!

עד כדי כך, שזיכה אותנו הקב"ה, שהסינים עושים לנו אוכל, והתאילנדים עושים לנו אוכל ... עד שאם אדם יגיע לעולם הבא, ישאלו אותו - "אכלת אוכל תאילנדי?"

"לא."

"אז תחזור בחזרה!"

כל התרבות שלנו נעשתה תרבות של חו"ל! כל זה, זה עצת היצר הרע!

ויותר יעקב לבדו - כשהוא רואה שאתה לבד, כשאתה מתבודד עם עצמך, הוא בא להיאבק איתך! הוא מנסה להכניס אותך לתרבות העמים, זה סוד הניצחון שלו!

אומר ר' אהרון וולקין - יושבים בליל הסדר, כותב האר"י הקדוש, בשעה שאתה אומר "והיא שעמדה", תעמוד במקום, תגביה את הגביע ותכסה את המצות. "והיא שעמדה... אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו... והקב"ה מצילנו מידם..."

שואל הרב ולקין שאלה עצומה - למה צריך לכסות את המצות? מה אכפת לך שהם יהיו מגולים? ולמה להגביה את הכוס?

כתוב בהלכה - יכסה את המצות ויגביה את הכוס, ויאמר "והיא שעמדה".

אומר הרב וולקין - יושבים בלילה הזה, כל המשפחה, הסבא עם הן, הסבא עם הנכד, הסבא עם הנין, יושבים ליד שולחן אחד. 50-60 איש ב"ה, נותנים שבח והודאה לקב"ה, שהוציא אותנו ממצרים.

אתה רוצה לדעת איך ניצלנו? איך אנחנו כאן, אחרי אלפי שנים? ברוך ה' ישיבות, הוגי תורה, איך ניצלנו???

אומרת הגמרא (מסכת שבת יז, ב) - גזרו על פתן פת עכו"ם אסורה ושמן משום יינן ועל יינן משום בנותיהן.

אתה רוצה לדעת איך אתה שורד???" **והיא שעמדה** - כיסינו את הפת, לא השתמשנו בפת של עכו"ם. גם את היין שמרנו, שלא נשתה ביחד עם אומות העולם. "והיא" - זה הדבר שהציל אותנו!

"שבכל דור ודור, עומדים עלינו לכלותינו... והקב"ה מצילנו מידם." למה???

כיון שאנחנו נזחרים, שלא להידבק באומות העולם!

אומר הקב"ה - אם אתם מבדילים את עצמכם, אני שומר עליכם. אבל אם אתם מתערבבים איתם... **תהלים קז** ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם - אז אדאג להביא את השנאה של אומות העולם עליכם! אני אדאג שהם ישנאו אתכם, וככה אני אציל אתכם, שלא תתערבבו בגוים!

אספר לכם סיפור, ששמעתי מהגאון ר' ראובן קרלנשטיין. משל נפלא על הנושא הזה:

פעם אחת היתה נערה כשרה, יראת שמים. יום אחד היא באה לאבא שלה:

"אבא, אני רוצה להתחתן עם בחור מהשכונה"

"מי???"

"דוד, מהבלוק השלישי."

"איזה דוד?! ההוא עם הווספה?!"

"כן!!!"

"אויי ויי..."

לדוד הזה, יש בערך 30 הרשעות קודמות. ישב ויצא, ונכנס ויצא... אין מרוב שהוא לא טיפס עליו, וכל פעם הוא מספר, שהוא הולך לשלח את הקן, ומתברר שאין שם יונים, אלא זקנים. ☺☺☺

בקיצור, ה' ירחם מהדוד הזה. כל השכונה רועדת ממנו, והיא לא פחות ולא יותר, רוצה להתחתן איתו.

"תגידי לי את נורמלית???" בואי נמצא לך שידוך טוב"

הפסדתי פעמיים. שכן נאלצתי להחסיר מלמודי, ומחמת כך הדברים לא נחקקו במוחי!"

לאור זאת הוסיף ה"חפץ חיים" ובאר את דברי הגמרא (גיטין מז ע"א) המספרת, שכאשר האמורא הגדול ריש לקיש נפטר מן העולם, הוא לא הותיר אחריו כל רכוש מלבד "קבא דמוריקא" – קב של תבלין המכונה כורכום. ריש לקיש הצטער גם על הקב שהותיר, וקרא על עצמו את הפסוק (תהלים מט, יא) "ועזבו לאחריים חילם". נשאלת השאלה: האם ריש לקיש הצטער על שהשאיר ירושה לבניו? ודאי שלא. ריש לקיש הצטער על זמן העבודה שהשקיע בכדי שיוכל לרכוש את הקב הזה, מפני שלכסוף הוברר שלא היה לו בו כל צורך, ונמצא שאותו זמן הלך לבטלה. ועל כך אמר ריש לקיש: "ועזבו לאחריים חילם".

אומר הרב כהנמן: מדוע ממונם של הצדיקים חביב עליהם יותר מגופם? משום שעל הגוף הם לא עמלו וטרחו, שהרי הוא מתנת שמים, עך בממון הם השקיעו טרחה וזמן יקר בכדי ליצר את הכלי שימש אותם בעולם. ועל כן הם חשים אחריות כפולה ומכופלת לגבי רכושם.

ליעקב אבינו לא היו כלים מיותרים, ואם יפסיד את הכלים שנשארו מעבר לנהר, הוא יאלץ לעמול שוב בכדי לרכוש כלים דומים, ועל ידי כך יגרם לו הפסד זמן יקר, שהרי באותו זמן ניתן לרכוש קניני נצח על ידי תורה ומצוות ועבודת הבורא. מחמת זה, הצדיקים מחבבים את ממונם עד כדי כך שהם מוכנים להכניס את עצמם לספק סכנה.

בספרים הקדושים מובא על כך משל. כאשר אדם נמצא בביתו, הוא לא מדקדק על בגדיו שלא יטנפו או יקרעו, משום שיש לו בגדים להחלפה, אך כאשר הוא יוצא לדרך רחוקה, הוא מקפיד על בגדיו ביותר, משום שיש לו לכל היותר עוד מערכת נוספת של ביגוד, ואין ביכולתו לבזבז זמן על רכישת בגדים אחרים.

גם הצדיק נוהג בחכמה, והאופציה של קניית כלים אחרים לא קיימת כלל לדידו, משום שהוא למתכון לבזבז את זמנו היקר על כך. כאשר יעקב מסתכל על רכושו הוא לא רואה בו רכוש גרידא, אלא דבר שהקדיש בעבורו את חי הנפש שלו, את הזמן היקר מפז, על מנת שישמשו בעולם הזה.

כשמתרגלים לחשוב כך, כבר לא כלך כך קל להוציא כסף מהכיס ולזרוק אותו על דברים שלא יועילו ולא יצילו, הן מצד דברי בעל ה"ערוגות הבשם" על כל המצוות והנסיגות שאדם עבר עד שהשגי את כספו, והן מצד דברי בעל ה"חפץ חיים" על הזמן היקר שהושקע בכך.

הגמרא (פסחים קיד ע"א) אומרת: "אכל בצל ושב בצל". אם אדם מרגיל את עצמו לאכול בצל ולחיות חיים צנועים, הוא לא יאלץ לגלגל כספים ולהתחבא מפני בעלי חובותיו, וכפי שבאר הרשב"ם: "ותשב בצל ביתך ואל תצטרך למכור ביתך".

הממון ניתן מאת ה'

הבאור השלישי מובא בספרים הקדושים בשם רבי חיים ויטאל זצ"ל, המביאו מרבו רבינו האר"י ז"ל, והוא יובן על פי משל.

מעשה באדם עני ואביון שהשתדל בכל יכלתו לקיים מצוות, אך לא היה ברשותו כלי שלם ללא חורים וסדקים, הראוי לקיים בו מצות נטילת ידיים.

באחד הימים חלם העני שהקב"ה ראה בצערו ובעניו, ונתן לו במתנה ספר ונטלה לנטילת ידיים. כאשר התעורר בבוקר, גילה לתדהמתו שליד מטתו מונחים ספל ונטלה חדשים. העני שמח מאד, הוא קבל כלים מהקב"ה בכבודו ובעצמו!

לאחר זמן שפר מזלו של העני והוא עלה לגדולה, וברוך ה' התמלא ביתו ברהיטים כאחד מעשירי תבל. והנה ביום מן הימים עבר אותו עשירי לבית חדש, והזמין פועלים שיעבירו את כל חפציו מביתו הקודם. כאשר נכנס העשירי לביתו החדש, הוא פנה בתחלה לבדוק שהספל והנטלה לא אבדו.

"מדוע אתה מיחס חשיבות כה רבה לספל ולנטלה? הלא אחד מעשירי תבל הנך?!" שאלו בני ביתו.

השיב העשירי: "הלא תבינו, חשיבותם של הספל והנטלה בעיני אינה ממונית, אלא מחמת שקבלתי אותם מן השמים, ועל כן הם חביבים עלי יותר מכל רכושי!"

אומר רבנו האר"י ז"ל: עלינו לדעת שאיננו יכולים להשיג מעצמנו דבר, ואת כל רכושנו קבלנו מאת הקב"ה בכבודו ועצמו. בכל חפץ שמגיע לאדם ישנם ניצוצות קדושה, ובמעשיו הטובים הוא מעלה ומתקן אותם. כאשר אדם חובש מגבעת לכבוד התפלה, הוא מקיים בכך "עוטר ישראל בתפארה", וכאשר הוא מכבד את השבת בבגדים נקיים ונאים, הוא משתמש בהם לעבודת ה'. כל מה שיש לאדם נתן לו מהקב"ה בכדי שיעבוד אותו בו, ועל כן נתקנו ברכות על כך, כגון "שעשה לי כל צרכי" על הנעלים, או "מלביש ערומים" על הבגדים, וכן הלאה. זהו המבט הנכון שבו יש להסתכל על רכושנו.

רבי הירש הונשטיין זצ"ל שמש בתחלה כרב בעירות לבוב ולמברג שבגליציה, ולאחר מכן עלה על כס הרבנות בבריסק שבליטא.

בשבת הראשונה שלאחר מנוי כרבה של בריס, ערך הרב קדוש גדול בביתו, וכל בני העיר נקבצו ובאו אל הבית. אחד מהנוכחים היה חסר דרך ארץ, וכאשר ראה שכוסיות המנוחות על השולחן קטנות, הכריז בקול רם, כך שהרבנית תשמע: "את הכוסות האלה היה צריך להשאיר בגליציה!"

פרשת השבוע של אותה שבת היתה פרשת וישלח. כאשר שמע הרב את ההערה המחוצפת, הגיב על אתר ואמר: "אנו רואים בפרשה שיעקב אבינו חזר על פכים קטנים, ומפורסמת השאלה מדוע הוא עשה זאת?"

אלא, שכאשר המלאכים שבו ואמרו ליעקב שעשו בא לקראתו וארבע מאות איש עמו, החל יעקב להכין שתייה בעבורם, אך הוא ידע שהכמות הגדולה ביותר לא תספיק למחנה העצום הזה, והוא עלול להותר ללא שתייה כלל, לפיכך הכין לעצמו מראש כוסיות קטנות עם שתייה, בכדי שישאר לו מה לשתות גם לאחר שעשו ואנשיו ישתו לרויה...".

רבנו בחיי מבאר על דרך הפשט, שהפכים שעליהם חזר יעקב היו בקבוקי תנוקות, ויעקב שקל בדעתו שאמנם מעבר הנהר בלילה ביחידות כרוך בפקוח נפש, אך מאידך גם ויתור על הבקבוקים עלול לגרום לספק פקוח נפש, שהרי אין אפשרות להאכיל את התינוקות בלעדיהם, ועל כן הכריע בעד מעבר הנהר.

אמנם כפי שנכתב לעיל, על שאלה זו ישנם ששה תרוצים מרבותינו בעלי המוסר וגדולי החסידות.

ממון על טהרת הקדש

הבאור הראשון מובא בספר "ערוגות הבשם" מרבה של חוסט.

אדם כשר וירא שמים צריך לותר ותורים רבים ולעשות מצוות רבות בכדי להרויח את לחמו. כאשר הוא קם בבוקר, הוא אינו רשאי לפתוח מיד את חנותו, אלא עליו להתפלל בתחלה, וכך בכל התפלות – החנות סגורה על מנעול ובריח עד לסיום התפלה. כמו כן, כאשר מגיעים שבתות וחגים, עליו לסגור את העסק ולהסיח את דעתו ממנו.

בנוסף, בעת המסחר עצמו חלים עליו חיובים רבים. אסור לרמות, על המשקולות להיות מדויקות בתכלית הדיוק, וגם כאשר הוא פוגש גויים במהלך מסחרו, עליו להמשיך ולשמור על קלה כבחמורה, ולהשגיח על כשרות המאכלים והמשקאות. במהלך נסיעותיו הוא אינו יכול להתאכסן בכל מלון, ועליו לתור אחר מקום כשר אף אם רמת הארוח שלו פחותה. וכך מוסיף בעל "ערוגות הבשם" ומונה עוד נסיונות שהיו נחלתם של בני אותו דור.

גם בדורנו יש צורך בויתורים רבים בכדי שהעסק יהיה על טהרת הקדש. יש צורך לדקדק על כשרות המכשירים הדיגיטליים המלוים אותנו בעסקים, על אף שלעתים האינטרנט המסונן מאט את המהירות ומקשה על התקשורת בין עסקים ואנשים.

מאחר ופרנסה בדרך כשרה כרוכה בעמידה בנסיגות רבים, יש צורך לייקר ולחבב את הממון הכשר שהגיע בעקבות כך. אין זה ענין של רכושנות שרחוקה מהיהודי המאמין כרחוק מזרח ממערב, אלא שהממון מתקדש ומתעלה לאחר שעמדנו בכל הנסיגות שהיו בדרכנו להשיגו.

לפי זה מובן, שממונם של הצדיקים הגדולים, שהגיע אליהם ביושר, חביב עליהם יותר מגופם, כיון שאין הם מחשיבים את הממון גרידא, אלא את המצוות והנסיגות שנלוו אליו. יעקב אבינו נזכר ששכח פכים קטנים, והוא מתמלא אליהם ערגה וחבה. כדי להשיג אותם, היה עליו לסבול בבית לבן מחורב ביום וקרח בלילה, להיות נאמן ולא לשלוח יד בממון שאינו שלו.

חשיבותו מחמת הזמן שהשקיע בו

הבאור השני הוא מרבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז' זצ"ל, על פי יסודות אותו ראה אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל.

כאשר הרב כהנמן למד בכולל בראדין, הוא ראה שה"חפץ חיים" מביא בספרו "משנה ברורה" דברים מספר נדיר. חשב הרב כהנמן לעצמו, שאם ה"חפץ חיים" מביא את הדברים, ודאי שהספר מצוי ברשותו, ומחמת שחפץ לראות את הדברים בתוך הספר, עלה ביחד עם חבר אל ביתו של ה"חפץ חיים" ובקש לשאול את הספר.

"הספר אינו ברשותי", השיב ה"חפץ חיים". כאשר נזקקתי לעיין בו, שאלתי אותו מהספרייה".

לנוכח תמיהתם של הרב כהנמן וחברו, הוסיף ה"חפץ חיים" ואמר יסוד גדול: "דעו שגם על הספרים שברשותי אני מצר! הלא כדי לרכוש ספר יש לשלם, והדרך להשיג את הממון היא על ידי הקדשת זמן לעבודה". כידוע, ה"חפץ חיים" היה מתפרנס ממכולת שהיתה ברשותו. "את הזמן הזה ניתן היה להקדיש ללימוד, כשבסופו אף היו הדברים נחקקים במוחי ולא הייתי נאלץ לרכוש ספרים. כשהקדשתי זמן לעבודה לצורך רכישת ספרים –

"מדוע יצא רבנו מן החדר?" התפלא העשיר, "הלא בתוך זמן קצר הייתי אמור לשוב".

"אני חושש להשאיר לבדי לידי הכספת הפתוחה", השיב רבי ישראל. יראת החטא של רבי ישראל היתה כה גדולה, עד שהוא ברח מהנסיון כבורח מן האש.

על פי זה באר רבי ישראל, שיעקב אבינו חזר מחמת הפכים הקטנים ששכח, משום שידע שאם הם יחסרו לו, תפגם השמירה שלו מפני איסור גזל, ואם הוא יראה בידיי של אדם אחר פך קטן הדומה לפך ששכח, הוא עלול שלא לעמוד בנסיון ולגזול את הפך הנצרך לו.

ניתן לראות שאנשים משאירים בבתי הכנסת את הטלית והתפילין שלהם, שבעבורם שלמו טבין ותקילין, ולא מיחסים להם את החשיבות והשמירה הנאותה. הלא הם עלולים להאבד או חלילה להגנב על ידי אינשי דלא מעלי, ואז מה יעשה האדם? הלא עד שירכוש טלית ותפילין חדשים, הוא יאלץ לשאול מאחרים, ובאחד מהימים הוא לא יחזיר את הטלית והתפילין שנתנו לו במקומם, וביום אחר הוא יכשל בעניינים של 'שואל שלא מדעת' וישתמש בהם שלא מדעת הבעלים. ומי גרם לו להגיע למצב ביש זה? הוא עצמו, כשלא שמר על חפציו כנדרש!

כאשר אדם שומר על חפציו כראוי, הדבר מקנה לו הגנה ושמירה מעוון הגזל.

החשיבות הנצרכת לקיום "בכל מאדך"

הבאור השישי הוא של רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק זצ"ל, והוא מופיע בפרושו "משך חכמה" על פרשת ואתחנן.

על הפסוק (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", מפרש רבנו בחיי: "בכל לבבך ובכל נפשך ובל מאדך – כנגד אברהם יצחק ויעקב. 'בכל לבבך' – כנגד אברהם שאהב את הקדוש ברוך הוא בכל לבבו והמשיך הלבבות לאמונתו. 'ובכל נפשך' – כנגד יצחק שמסר נפשו על גבי המזבח, 'ובכל מאדך' – כנגד יעקב שהפריש מעשר מכל ממונו, ואפילו מבניו".

אומר רבי מאיר שמחה: יעקב איבנו, הרגל השלישית במרכבה, הולך לקיים "בכל מאדך" על ידי רכוש. כיצד? עלי ידי הנדר "וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח, כב). אך בכדי שיקיים מצוה זו בשלמות, עליו ללמוד ליחס חשיבות לכסף, יכון שאם אינו חשוב בעיניו – הוא לא יקיים "בכל מאדך" כאשר יתן ממנו מעשר. כשם שאם נפשו של יצחק לא היתה יקרה בעיניו, הוא לא היה מקיים "בכל נפשך" על ידי העקדה, ורק מפני שהנפש היתה נכבדת אצל יצחק והוא ידע מה ניתן לפעול בחיים, היתה חשיבותו לכך שלקח את הדבר היקר הזה והקריבו לקב"ה – כך על הממון להיות חשוב בעיני יעקב בכדי שיקיים "בכל מאדך" בנתינת המעשר מרכושו.

הרחקה ממותרות

המסקנה העולה מכל הפרושים היא: לא לאבד את המתנות היקרות שנתנו לנו על מותרות, ועל רמת חיים גבוהה ומיותרת.

הגמרא (סוכה נו ע"ב) מביאה, שמרים בת בלגה המירה את דתה, והיתה מבעטת בסנדלה על המזבח ואומרת: "לוקוס ולוקוס, עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל" – כשכוונתה לעלות הקרבנות המוקרבים עליו. אחד מגדולי ישראל דרש את דברי את הגמרא ואמר: "לוקוס ולוקוס, עד מתי אתה מאבד את ממונם של ישראל" – עד מתי הלוקוס מאבד הכסף של עם ישראל, הלא סכומים כה רבים מתבזזים על דברי מותרות שאינם מועילים כלל, ואף מזיקים.

עלינו לרכוש את המבט הנכון על הממון, להחשיבו ולא לבזבז אותו על מותרות, אלא לרכוש באמצעותו חיי נצח.

(הגרמ"י רייזמן – דורש טוב)

בדרך הדושי

ושמא יהרוג את אחרים וכתבו כבר שרמזו על ר"מ היוצא הבית, הקב"ה חס על פכים קטנים שלא יטבאו ולכן צוה מעשו מזרעו של נירון קיסר וכמ"ש באגדת הנוקין לפנות כל אשר בבית ק"ו שיחוס הת"ח על עצמו ולא ילך ולדבריו הוא כמין חומר וירא מפני מה והלא יש בידו תורה ומע"ט ולא חיישנין שמא יגרום החטא אבל ויצר לו שמא יהרוג את אחרים זה ר"מ דלא דריש נקודי ואו נוכרה לדרוש נקודי ואו חיישנין שמא יגרום החטא מנקודות לולא וכמ"ש דר"ק (ברית הלוי) פי' רש"י "שכח פכים קטנים" כלומר שכח הק"ו מפכים קטנים ודו"ק. ופרש"י שכח פכין קטנים. (מהר"י אסאד)

יעקב אבינו היה עשיר גדול. היו לו שש מאות אלף צאן, ולדעות אחרות הרבה יותר מכך, מדוע הוא עושה ענין מפכים קטנים ומסתכן בעבורם? אלא שכפי שבמשל, האדם מיקר את הספל והנטלה שקבל מהקב"ה בעצמו, כך יעקב מיקר את כל רכושו כיון שקבל אותו מהקב"ה עצמו ועליו להשתמש בו לעבודת ה', לפיכך הוא מוסר את נפשו ועובר אל מעבר לנהר בכדי להשיב את אותם פכים קטנים.

אנשים רבים בדורנו מזלזלים בהלכה שנפסקה ב"שלחן ערוך" (אורח חיים רכג, ג): "קנה כלים חדשים, אפילו היה לו כיוצא באלו תחלה, או קנה וחזר וקנה, מברך על כל פעם 'החינו'", וזאת משום שכיום רוכשים בגדים בתדירות גבוהה, והערך והחשיבות שהיו פעם לבגדים אבדו, ועל כן לא חשים שמחה מיוחדת וצורך לברך "שהחינו".

אך בידינו לשנות את המשואה. אם נברך "שהחינו" ברכישת בגד או כלי חדש, הדבר יחדיר בקרבנו את חשיבותו ויגרום לנו לשמור עליו שמירה מעולה, וכך לא נמהר להחליף רהיטים ובגדים בתוך זמן קצר.

ראיתי פעם יהודי שקנה לבנו חליפה. הוא המתין לשבת, ולאחר סעודת יום השבת לבש הבן את הבגד וברך עליו "שהחינו" בשמחה במעמד כל בני המשפחה. כאשר מיקרים את ערך החפצים ועושים מזה ענין, נוצרת בלב חשיבות והכרה שאנו מקבלים אותם מהקב"ה עצמו.

מסיבה זו, כאשר יעקב אבינו שולח את המלאכים לעשו, הוא מצוה עליהם לומר לו (לב, ו) "ויהי לי שור וחמור". על אף שיש לו בהמות רבות, הוא לא אומר "שורים וחמורים", משום שרובי הרכוש לא גורע מהחשיבות שהוא רוחש לכל פרט מרכושו בפני עצמו. המבט האמתי הנדרש מיהודי הוא, שכל פריט מרכושו נתן לו מאת הקב"ה, ועל כן חשיבותו מרובה, ואין הוא מאבד את חשיבותו העצמית כאשר נוספים פרטים דומים לו.

ההוכחה הטובה ביותר לכך שיעקב אינו עושה זאת מטעמי רכושנות, היא שכאשר הוצרך לרכוש מעשו את זכות הקבורה במערת המכפלה, הוא נותן לו את כל הרכוש שרכש בבית לבן, וכפי שמובא ברש"י על הפסוק (בראשית נ, ה) "בקברי אשר כריתי לי" – "שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו, טול זה בשבילך חלקך במערה". יעקב אבינו מוכן לוותר על כל הכסף והזהב שהביא מבית לבן בכדי להחליף אותו בדבר רוחני ונצחי.

באמצעות הממון נתן לפעול גדולות ונצורות

הבאור הרביעי הוא של רבה של לובלין וראש ישיבת חכמי לובלין, רבי מאיר שפירא זצ"ל.

רבי מאיר הקים ישיבה גדולה מאד, והוא אמר שהחשיבות שמיחסים הצדיקים לכסף נובעת מכך שהם יודעים מה הם המפעלים הגדולים והברוכים שניתן להקים באמצעותו. באמצעות הכסף ניתן להקים מוסדות שזכות לימוד התורה שבהם תסייע למאות ואלפים.

זו ההסתכלות של הצדיקים על הממון, ועל כן הם מיחסים לו מימד של קדושה, אך אדם פשוט נוהג אחרת, וכאשר יש לו ממון רב, הוא רוכש באמצעותו יאכטות, מטוסים פרטיים ועוד דברי הבל.

החסרון מפחית את השמירה מגזל

הבאור החמישי הוא מבית מדרשו של רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ויש בו מוסר עצום לעדם.

ידע יעקב אבינו, שאם יחסרו לו הפכים הקטנים, השמירה שלו מפני איסור גזל תפגם במקצת, והוא באר זאת על פי מעשה שהיה עמו.

כאשר הוא בא לביתו של עשיר בכדי להתירים אותו לטובת הישיבה, פתח העשיר את הכספת שלו, ובאותו רגע הוצרך לצאת לרגע מן החדר בכדי לסדר דבר מה. כאשר ראה רבי ישראל סלנטר שהוא נותר לבדו עם הכספת הפתוחה, יצא מן החדר כנשון נחש.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

עה"פ קטנתי מכל החסדים פירש"י נתמעטו זכותי וכו' לכן אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו. והנה בברכות דף ד' דרשו למה נקוד על לולא, שהרי מובטח אני שאתה משלם שכר טוב לצדיקים כו', אלא, שמא יגרום החטא וא"כ פחד יעקב מעשו תלוי אם דרשנין את הניקוד ובמנחות דף פ"ו איכא ר' מאיר נקודי לא דריש. וא"כ לר"מ לא הי"ל לפחד כלל שמא יגרום החטא. והנה ע"פ וירא ויצר לו שמא יהרג

ורכב מאמינים

עלוך שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

הודאה בקצור, בקשה בפרוט

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והפני אם על פני" (לב יב)

מִכָּף שֵׁעֵקֶב הָאָרֶץ לְפָרֵט בְּתַפְלָתוֹ מִיְהוּה הַאוֹיֵב שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לְהַנְצִיל מִפְּנֵיו וּמַהוּ בְּדִיּוֹק הַחֹשֶׁשׁ שֶׁהוּא חוֹשֵׂשׁ מִמּוֹנוֹ, לְמַד הַיָּהָר הַקְּדוֹשׁ (וַיִּשְׁלַח חֹסֵט א) שֶׁעַל הָאֲדָם לְפָרֵט הַיָּטֵב אֶת בְּקֻשְׁתוֹ בְּשִׁעָה שֶׁהוּא מְתַפַּלל לְבוֹרָאוֹ.

עַל פִּי יְסוֹד זֶה יִשָּׁב רַבִּי יוֹסֵף שְׂאֻל נִתְנַזֵּן אֶת הַסְּכָה שֶׁלְדַעַת זְקֵנוּ הַבֵּן (א"ח מו) יֵשׁ לְפָרֵט בְּכַרְכַּת הַתּוֹרָה: "וְנִהְיֶה אֲנוּחָנוּ וְצִאֲצִאֵינוּ וְצִאֲצִאֵינוּ וְצִאֲצִאֵינוּ", אֵף שֶׁבִּתְאֹר 'צִאֲצִאֵינוּ' כָּבֵד כְּלָלָנוּ אֶת הַבְּנִים וּבְנֵי הַבְּנִים כְּאָחִד. וְכִפִּי שְׂמוּכֵחַ מְגֻשָׁח הַבְּרָכָה שֶׁאַחֵר הַמִּילָה: "אֲשֶׁר קָדַשׁ יָדָי מִכֶּסֶן וְחָק בְּשֶׁאֲרוֹ שֵׁם וְצִאֲצִאֵינוּ חֲתֵם בְּאוֹת בְּרִית קְדוֹשׁ". וְכִפִּי שֶׁהַתּוֹסֵפוֹת (שֶׁבַת קִלּוֹ ב ד"ה ד"ד): "דָּיֵד" - זֶהוּ אֲבָרְקָם אֲבִינוּ, "שְׂאֲרוֹ" - זֶהוּ יִצְחָק בֶּנוֹ, "וְצִאֲצִאֵינוּ" - הֵם יִעֲקֹב וּבְנָיו, שֶׁהֵם צִאֲצִאֵינוּ יִצְחָק.

בְּרַם, לְדַבְרֵי הַיָּהָר שֶׁבְּקֻשְׁתוֹ צָרִיךְ הָאֲדָם לְפָרֵט אֶת בְּקֻשְׁתוֹ הַיָּטֵב, יִבְרָאוּ הַדְּבָרִים: תַּפְלַת 'וְהַעֲרַב נָא' הִיא בְּגֵד בְּקֻשְׁתוֹ, וְעַל פִּי יֵשׁ לְפָרֵט בָּהֶן: "וְצִאֲצִאֵינוּ וְצִאֲצִאֵינוּ", אֵף בְּרַכַּת הַמִּילָה הִיא בְּגֵד הַהוֹדָאָה, וְהַהוֹדָאָה דֵּי הַהִזְכִּיר בְּקֻשְׁתוֹ לְשׁוֹן - "וְצִאֲצִאֵינוּ".

יד שְׂאֻל י"ד רס"ג

כדאי לחיות ולו בשביל ברכה אחת

"ויאמר שלחני כי עלה השחר" (לב כו)

הַעִיד תְּלִמִּיד רַבִּי יִעֲקֹב קִמְיָנְצִיקי: בְּעֵרַב יְמֵיהָ סָבְלָה אִמִּי עֲלֶיהָ הַשְּׁלוֹם מַחְלוֹת וְיִסּוּרִים, רִאֲיֶתָהּ וּשְׂמִיעֶתָהּ נִחְלָשׁוּ וְהִיא חִדְלָה כִּמְעַט מִלְתַּפְקֵד. כְּתוּצָאָה מִכָּף הִיא שִׁקְעָה בְּכַדְדוֹ עֵמֶק עַד שֶׁאֲבָדָה כָּל טַעַם בְּחַיֶּיהָ. כִּיֹּן שֶׁעַן הָיָה חֲפְצִי לְחַזֵּק אֶת רוּחָהּ, פְּנִיתִי לְשֶׁאֵל בְּעֻצָּת מוֹרֵי וְרַבִּי, וְהוּא הִשִּׁיב לִי:

בְּפִרְשָׁתְנוּ מְבָאָר, כִּי לְאַחַר שֶׁהִתְאַבֵּן יִעֲקֹב אֲבִינוּ עַם הַמַּלְאָךְ, אָמַר לוֹ הַמַּלְאָךְ: "שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר". וְכִפִּי שֶׁחֲכָמִים (חֲלוֹן א) שֶׁכָּף אָמַר הַמַּלְאָךְ לְיִעֲקֹב: "מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאתִי לֹא הִגִּיעַ זְמַנִּי לִמְרַת שִׁירָה עַד עַכְשָׁיו". וְהִנֵּה, מַלְאָךְ זֶה בְּדַאִי נִבְרָא כִּיְתֵר הַמַּלְאָכִים בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְרָאשִׁית, וְכִמְהָ מְפָלִיא לְרִאוּת כִּי כְּדַאִי הָיָה לְקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבוֹרָאוֹ וּלְקִיּוֹ מְבַשֵּׁף אֶלְפִים שָׁנָה, וְלוֹ בְּשִׁבְלֵי רִגַע אֶחָד שָׁבוּ זָכָה לִמְרַת לְפָנָיו שִׁירָה!

גַּם נָא אִפּוֹא לְאִמְךָ וְאָמַר לָהּ, כִּי אִם רַק תְּבִין אֶת עַרְכָּה שֶׁל בְּרָכָה אוֹ תַּפְלָה אַחַת שֶׁהִיא עֲדִין מְסֻגָּלֶת לִמְרַת, בְּדַאִי תִשְׁכַּל לְבַחֵר בְּחַיִּים, וְלוֹ בְּשִׁבְלֵי זְכוּת אוֹ בְּלְבַד! הַמְשִׁיךְ יוֹסֵף הַתְּלִמִּיד: לְאַחַר שֶׁסְּפַרְתִּי אֶת הַדְּבָרִים לְאִמִּי, כְּמוֹ נִסְכּוֹ בְּהַ כַּחוֹת חֲדָשִׁים. הִיא תִּחְזָקָה,

זכות אמן מצילה מן האויבים

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו" (לב יב)

מִפְּנֵי מָה לֹא קָצַר יִעֲקֹב בְּלוֹטוֹנוּ וּבְקֻשְׁתוֹ: "הַצִּילְנִי מִיַּד עֹשׂוֹ אָחִי?"

פֶּרֶשׁ רַבִּי נִתָּן נִטְע שְׂפִירָא אָב"ד קְרָאָקָא:

הָאָרֶץ יִעֲקֹב בְּבֻקֻשְׁתוֹ לְאִמְרוֹ: "נָא מִיַּד אָחִי" - רִאֲשִׁי תְּבוּת אָמֵן, כְּדִי שְׂזֻכוֹת עֲנִית אָמֵן תַּעֲמִד לוֹ שֶׁתַּפְלָתוֹ תִּתְקַבַּל וְיִנְצַל מִעֵשׂוֹ אָחִי.

מְנַלָּה עֲמֻקוֹת

סְגָלְתָהּ שֶׁל עֲנִית אָמֵן הַהֲצֵלָה וְלִקְבַלְתָּ הַתַּפְלָה כְּכָר מוֹבֵאֵת בַּיָּהָר הַקְּדוֹשׁ (נִלְוָה רַפָּה ב), וְאֵלּוֹ דְּבָרָיו כְּפִי שֶׁהִתְפָּרְשׁוּ בְּפִרוּשׁ הַסְּלֵם שָׁם:

"כִּשְׂיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה שׂוֹמְרִים עֲצָמָם לְעֵנוֹת אָמֵן וְלָכֵן לְבָם כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ... בְּשִׁעָה שֶׁמְצַרִּים לָהֶם, וּמִתְפַּלְלִים תַּפְלָתָם לְפָנֵי אֲדוֹנָם, הַקּוֹל מְכַרֵּז בְּכָל הַעוֹלָמוֹת: (יִשְׁעִיָּה כו א): "פְּתַחוּ שְׁעָרֵים וְיָבֵא גוֹי צַדִּיק שְׂמֵר אָמְנִים". אֵל תִּקְרִי 'אֲמוּנִים' אֵלָּא 'אָמְנִים', דְּהֵינּוּ שְׂטוּמִים לְעֵנוֹת אָמֵן; כְּמוֹ שִׂישְׂרָאֵל פְּתַחוּ לָהֶם שְׁעָרֵי הַבְּרִכוֹת, כִּד עֲתָה פְּתַחוּ שְׁעָרֵים, וְתִתְקַבַּל תַּפְלָתָם כִּנְגֵד אֵלֵי שְׂמַצְרִים לָהֶם".

אֵף בְּתַנָּא דְּבֵי אֲלִיָּהוּ (רַבָּה א) דְּרָשׁוּ בְּדוּמָה לְכָף עַל הַפְּסוּק (שׁוֹפְטִים ה א): "בְּפָרֵעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּהַתְנַדָּב עִם בְּרַכּוֹ ה'":

"מָה נִתְנַבְּאָה דְּבוּרָה לִישְׂרָאֵל? אֵלָּא כִּד אָמְרָה לָהֶם: בְּמִי נִפְרַע לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם? בְּכִי אָדָם שֶׁמְשַׁכְּמִים וּמַעֲרִיבִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּלְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְעוֹנִים אָמֵן וּמְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָמֵן... עֲלֵיָּהֶם פְּתוּב אִמְרַת (תְּהִלִּים נה יט): "פְּדָה בְּשׁוֹלֹם נַפְשִׁי מִקְּרֵב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עֲמָדִי".

הַתְּעוּדָה וְהַמְשִׁיכָה לְחִיוֹת עוֹד שְׁנַיִם אַרְכוֹת, עַד שֶׁנִּפְטְרָה בְּזַקְנָהּ מִפְּלָגָתָהּ, כְּבַת תְּשֻׁעִים וְשֵׁשׁ.

מְחַיֵּית רַבִּינוּ עִמְ קַמָּא

תפלה על הצלחת חברו - בשמו

"וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשימי ויברך אותו שם" (לב ל)

"ויברך אותו שם" - וְגַבְרִיךָ יִתִּיה יִעֲקֹב תָּמוֹן (תְּרַגּוֹם יוֹנָתָן).

בְּמַסְכַּת בְּרָכוֹת (ל א) לְמַדוּ חֲכָמִים מִכָּף שֶׁהַתַּפְלָל מְשִׁיחַ עַל מְרִים אַחוֹתוֹ (פְּסוּדֵר יב יג): "אֵל-ל נָא רְפָא נָא לָהּ" מְבַלִּי

לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמֵהּ, שֶׁהַמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ [בְּפָנָיו (מִנְיָן א"ח קִיט א)] אֵין צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ.

רַבִּי יְחִיאֵל מִיְכַל שְׂטָרוֹן, רַבֵּה שֶׁל שְׂכונַת עֲזַרַת תּוֹרָה, הִבִּיא שֵׁשׁ שְׁלֻמְדוֹ מִדְּבַרֵי הַתְּרַגּוֹם יוֹנָתָן שֶׁיִּעֲקֹב הוּא זֶה שֶׁבָּרַךְ אֶת הַמַּלְאָךְ, שֶׁהִפְטוּר מִהַזְכָּרַת שֵׁם הָאֲדָם בְּפָנָיו אֵינוֹ אֵלָּא בְּתַפְלָה לְרַפּוּאָתוֹ. וְאֵלּוֹ בְּתַפְלָה לְהַצְלַחְתּוֹ יֵשׁ לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ וְאִפְלוּ בְּפָנָיו. כְּפִי שֶׁמְצִינֵנוּ כְּאֵן שֶׁיִּעֲקֹב שָׂאֵל אֶת הַמַּלְאָךְ לְשִׁמּוֹ בְּטָרָם בְּרָכוֹ.

נִתָּן לְלַמֵּד זֹאת אֵף מִהַמְסָפֵר בְּגִמְרָא (שְׁעִיטָה כח א), שֶׁכָּאֲשֶׁר 'אֵיכוֹ' - שְׂכֻנָתוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינְא בֶּן דּוּסָא - בְּנִתָּה אֶת בֵּיתָהּ וְגַלְתָּהּ לְפַתַּע שְׂקוּרוֹת הַתְּקַרָּה קְצָרוֹת מְדִי, בְּרַכָּה רַבִּי חֲנִינְא: "אֵיכוֹ - גִּמְטוּ כְּשׁוּרֵיךְ" [יִתְאַרְכוּ קוֹרוֹת בֵּיתְךָ]. הִרִי שֶׁבְּתַפְלָה שְׂאֵינָה עַל חֲלִי, יֵשׁ לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם הָאֲדָם שֶׁמְתַפְּלִים עָלָיו, אֵף כְּאֲשֶׁר הוּא נִמְצָא לְפָנָיו.

בְּיַדְרֵי הַכְּהָה בְּרָכוֹת עִמְ רַכּוֹ

שעשה לי נס במקום הזה

"ויאמר אליכם אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם מזבח לא-ל הנראה אליך בברכה מפני עשו אחיך" (לה א)

מִדּוּעַ צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יִעֲקֹב לְעֵלוֹת וְלְהוֹדוֹת לוֹ דְּרוּקָא בְּבֵית אֵל?

רַבִּי עוֹבֵדְיָה סְפוּרְנוּ פֶּרֶשׁ:

כְּאֲשֶׁר בְּרַח יִעֲקֹב לְחָנוּן מִפְּנֵי עֵשׂוֹ אָחִיו, נִגְלָה אֵלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית אֵל וְהִבְטִיחוֹ (בְּרַאשִׁית כח טו): "וְהִנֵּה אֲנִי עֹמֵף וְשִׁמְרָתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַךְ וְהַשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת...". לְפִיכָף עֲתָה, לְאַחַר שֶׁהִתְקַיְּמָה הַבְּטַחְתּוֹ, הוֹרָה לוֹ: "קוּם עָלָה בֵּית אֵל וְעִשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ...", כְּלוֹמֵר, אֶת הַהוֹדָאָה עַל הַנְּסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָךְ עֲלֶיךָ לְעֵשׂוֹת בְּמִקּוֹם שָׁבוּ הַיִּטְיִב עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִבְטִיחָךְ עַל כָּף. כְּדָרֵךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים (בְּרָכוֹת נד א) שֶׁהַעוֹבֵר בְּמִקּוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ נֵס חַיִּב לְהוֹדוֹת בְּבִרְכַּת: "בְּרוּךְ שֶׁעֲשֶׂה לִי נֵס בְּמִקּוֹם הַזֶּה".

בְּאִפְנוֹ נוֹסֵף בְּאֵר רַבִּי זְלַמְנוֹ סוֹרוּזְקִין:

בְּשִׁעָה שֶׁבַחְסָדִי ה' נִחְלָץ הָאֲדָם מִצָּרָתוֹ, אִזִּי מִמְלַאֵת הַהוֹדָאָה אֶת כָּל יִשְׁוֹתוֹ וְהִיא פּוֹרְצַת כְּמֵאלֶיךָ מִטְּעַמְסִי לְבוֹ. וְאוֹלָם כְּעֵבֶר זְמַן מְצַטְנְגִים רִגְשׁוֹתֵינוּ, וְכִדִּי שֶׁהוֹדָאָתוֹ תִּתְאַמֵּר בְּלֵב שֶׁלֵם עָלָיו לְנַקֵּט פְּעֻלוֹת שֶׁזִּכְרֵינוּ לוֹ אֶת צְמַת הַנֵּס שֶׁהִתְרַחַשׁ עִמּוֹ. לְפִיכָף הוֹרָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִעֲקֹב אֲבִינוּ: "קוּם עָלָה בֵּית אֵל", כְּדִי שֶׁתְּחַוֵּשׁ מְחַדָּשׁ אֶת צְמַת חֲסָדִי ה' בְּהִבְטָחָה הַנְּפִלְאָה שֶׁהִבְטָחָה לָךְ שֵׁם בְּעַת צָרָתְךָ - "בְּבִרְכָה מִפְּנֵי עֹשׂוֹ אָחִיךָ", כִּד יִתְעוֹרְרוּ בְּךָ מְחַדָּשׁ רִגְשׁוֹת הַהוֹדָאָה עַל הַצְּלַחְתְּךָ, וְתוֹדָה לְבוֹרָאָךְ בְּלֵב שֶׁלֵם.

סְפוּרְנוּ: אָזְנִים לְתוֹרָה

"כתור יתנו לך... מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה"

בְּסִפְרוֹ 'קֵב הַיָּשָׁר' בְּפָרֵק הָדוֹן עַל אוֹדוֹת מְצוֹת הַדְּלָקַת גַּר תְּחַפָּה (פָּרֵק צו), כּוֹתֵב הַמְּקַבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ סְאִיִּנְדוֹבֵר, כִּד:

"כָּכֵל מְצוּהָ וּמְצוּהָ שְׂאָדָם עוֹשֶׂה נוֹלָדִים וְנִבְרָאִים מְלָאָכִים קְדוֹשִׁים מְמוּנָה, וְלָכֵל מְצוּהָ שֶׁנִּבְרָאִים מִמְּנוֹה מְלָאָכִים הֵם נִקְרָאִים מִחֲנֵה שֶׁל מְצוּהָ זוֹ. וְזֶהוּ פְּשׁוּט, שֶׁכָּכֵל מְצוּהָ שֶׁמְבָרְכִים עָלֶיהָ מִתְּכַנְסִים אֵלֶיהָ אוֹתוֹן הַמְּלָאָכִים, וְעוֹמְדִין סְבִיבוֹת הַמְּבָרָךְ, וְשׁוֹמְעִין הַבְּרָכָה וְעוֹנִין אָמֵן. וְרַמְזוֹ לְדַבְרֵי: 'מְלָאָךְ' הוּא בְּגִימְטְרִיָּה 'אָמֵן'. וְלָכֵן כְּשִׂישְׂרָאֵל עוֹנִים בְּבְרָכָה אוֹ קְדוּשָׁה וְאוֹמְרִים אָמֵן, יְכוֹנֵנוּ לְאוֹתוֹן הַמְּלָאָכִים שֶׁנַּעֲנוּ אָמֵן."

אָמֵן. לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים!

ברכת 'רוקע הארץ על המים'

המים... ורק השם יתברך בחסדו הוא 'רוקע הארץ על המים'.

להלך ב'ביבשה' כ'בתוך הים'

עגדה זו שהארץ שטוחה על פני המים, אף שפאמור היא גם עצום, נתקבלה על לבנו כחלק ממהלך הטבעי המכוער ואין אנו חשים בה כחיי היום יום. בספר 'עלי דרך' (עמ' 308) מציע רעיון שיש בו כדי להעצים בקרבנו את רגשי ההודאה בעת ברכתנו ברכה זו: 'קש'תברך רוקע הארץ על המים', ציר את העולם כולו מוצף במי הים, הבץ מכסה את פני כל הארץ, והמעבר ממקום למקום מתבצע רק בעזרת סירה. והנה, האדמה מתנוששת ונתן להלך עליה - זהו מצבו האמיתי של העולם אלמלא עזרתו התמימית של ה' שהוא 'רוקע הארץ על המים'.

נתן להוסיף ולומר, כי אף כל מי שחנה הפלגה ארצה בים או טיסה ארצה באויר, על כל השלטות הפרוכות בה, יכול בקלות להבין את הנס הגדול והנהגה העצומה שיש בקב שבתוך ה', בחיי השגרה אנו דורכים על סוקה מוצקה ויציבה, ואם יהרהר בכך בשעת הברכה, גודאי יוכל להודות על נס זה בפנינה הראויה.

וכך אמר בעל ה'נעם אלימלך' בענין זה: ה'תבן אומר (שמות י"ב ט): 'ובני ישראל הלכו בביבשה בתוך הים'. ויש לפרש על לאחר קריעת ים סוף, כאשר ראו בני ישראל את ה' הגדולה אשר עשה עמם ה', הגיעו להשגה כה עמוקה בהבנת ה' השגחה ה' על עולמנו, עד שפאמור ואילך היו הולכים בביבשה בתוך הים. כלומר: הם השכילו להבין שהעגדה שהאדם הולך 'ביבשה' על סוקה יציבה, בכותב גם קריעת הארץ על המים, היא נס ופלא ש'אניו קטן מהליכת בני ישראל בתוך הים' (ל'משי')

שושנה [נדפס בסוף ספר 'נעם אלימלך' ד"ה פ"ה י"ב, ע"פ דברי אב"י וראו].

ההתגברות על הטבע

מנס מפלא זה של קריעת הארץ על המים, יכולים אנו ללמד לקח, שהקדוש ברוך הוא נטע בנו את הפת להתגבר על הגוף הגשמי ועל תאוותיו; כפי שרשן הקדוש ברוך הוא את מי הים בהוראות "קוה המים", ומני אז כובשים המים את טבעם לשטוף את כל הנקרה בהם, וכן נותרת הארץ על עמדה ואינה נשטפת על ידי המים או קורסת למעמק' התהום. כך גם אנו - ביצלתנו לגבר על הטבע הגשמי הגורר אותנו אחר התאוות ולמקד את מנטננו בעשית רצון ה'.

זו הסבה שבני דור המבול נענשו וזקא בכך שהמים שטפו אותם - מדה כנגד מדה - הם נכנעו לטבעם ולא משלו ביצדם, ואף המים חזרו לטבעם ולשטפו וכסו את כל היקום, כפי שהיה קורה בדרך הטבע אלמלא צווי ה' (זכורו משה [ל'משי טש'סוקי מקומ'נצוא] עמ' פ"ו: א"ר פני יהושע פר' נח).

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם רוקע - על כך שהוא שוטח את הארץ - היבשה על המים, כדי שלא ישובו גלי הים לכסותה כפי שהיה בעת הבריאה, ובכך הוא נותן קיום לחיים על פני האדמה. אמן - אמת שעליו להודות לה' על שממך את היבשה ואינו מניח למים לכסותה, ובכך כפי קיום לחיים על פני האדמה.

'רוקע בלשון הוה'

בראשית ימי הבריאה כסו המים את פני פדור הארץ, עד ליום השלישי שבו נצטוו (בראשית א'): 'קוה המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה'. כך התחלק שטח פני פדור הארץ לים וליבשה, כאשר רב שטחו מכסה בימים ובאוקיינוסים, ומעוטו ביבשה שעליה אנו חיים.

מאז ועד עצם היום הזה, אף שהיבשות מקפות במים מפל עבריהן, עוצרת הגזרה העליונה את גלי הים הרגושים תדיר ברצונם לישטף את הארץ כטבעם. וכן, נותרת היבשה ראויה למגורים ולעבוד שדות ומטעים הנחוצים לקיום חיים מתקנים על גביה.

בחסד נפלא זה אנו נזכרים מדי בקר בשעה שאנו מציגים את כפות רגלנו על סוקה מוצקה וכדי שנוכל להודות על כך פראוי תקנו לנו את ברכת 'רוקע הארץ על המים', המוסדת על פי לשון הפסוק (תהלים קלו'): 'לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו'.

אף שגזרת 'קוה המים' נתנה בלשנת ימי בראשית, אין אנו אומרים 'שרקע' - לשון עבר, אלא 'רוקע' - לשון הווה. לפי שהקדוש ברוך הוא מחדש את הבריאה בכל יום יום, עד עצם היום הזה, כפי שאנו אומרים בתפלה: 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית'.

מדי בקר כאשר אנו קמים ממשנתנו ומציגים רגלנו על סוקה מוצקה ויציבה, שומה רגלנו להודות לקדוש ברוך הוא על שרקע [רד' ושטח] את הארץ מעל גבה פני הים וגור על המים שלא ישובו ושטפו את היבשה, כפי שהיה לפני הבריאה. כמובן (דקיימה י"ב ט): 'האזיני לא תראו נאם ה' אם מפני לא תחילו אשר שמת' חול נבול לים חק עולמי ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גלי ולא יעברנהו' (אבן עזרא) השמעת הבקר: רד"ק תהלים קלו: ו' מלבי"ם שם).

ברכה המכחישה את ה'הרגל'

יש שפרשו שאנו מודים בברכה זו על כך שהקדוש ברוך הוא מעמיד את היבשה ביציבות על פני התהום שמתחתיה. שהרי הארץ שעליה אנו חיים עומדת כלה על פני המים, כנאמר בתהלים (כ"ד א'): 'כי הוא על מים יסדה ועל הרתות יכוננה'. ואמרו חז"ל (מדרש תהלים צ"ג): 'הארץ מרקעת על המים כאניה שהיא צפה בלב ים'.

לפי חקי המדה הטבעיים, אדמת העולם הייתה אמורה לישקע בתוך המים מחמת כבדה. על אחת כמה וכמה כאשר היא נושאת על גבה מטען כבד של מיליארי בני אדם, על כל השמטמטע מלך. בברכה זו מודים אנו כל כך שייצב הקדוש ברוך הוא את הארץ בצורה יציבה על פני המים התהום שמתחתיה, וכך היא אינה מתמוטטת ושוקעת לתוכם (לביש' מו"ב: יעריה השל"ם שם ז).

וקר כותב בעל 'שיח צחק' (נדפס ביסודו ה'תש"א): 'כאשר יציג כף רגלו על הארץ, יש' אל לבו: הן אמת כי הרגלנו לדרך על במותי ארץ כמו על חומה בצורה, אמנם האם חקתה וקיימה היה מוכר מעצמה? הלא טבע העפר והחול לרדת למטה מן הלא טבע העפר והחול לרדת למטה מן

ברכת ה' היא תעשיר

כתב כי מיליון קפסאות הפפוח החד-פעמיות שהזמין מוכנות, וכי עליו להעביר את התשלום בעבורן כדי שהמטלות יבצע בהקדם.

ר' נחום שפירף את עיניו כאינו מאמין: 'מיליון קפסאות?! הזמנתי בסך הכל מאה אלף!'

הוא מחר להעמיד את המנהל על טעותו, אלא שהלה התעקש כי בהודעת ההזמנה נכתבה המספר מיליון. רבי נחום בדק ברשימת ההודעות היוצאות וגלה כי אכן טעה, ובהודעה לשלח למפעל הוסיף אפס אחד מיליון קפסאות של 1,000,000 במקום 100,000.

המנהל הסיני לא ידע חכמות... נכתב לו מיליון והוא יצא מיליון. לר' נחום לא נותרה ברירה אלא לבדש הלואות ענק ולשלם את הסכום העצום. פעת הוא נותר להתמודד לבדו עם השאלה הנוקבת: מה יעשה עם מיליון קפסאות של פפוח? שאלה שעתידה היתה להדייר את מנוחתו בתקופה הקרובה.

בל נגאה אתכם בתאור האכזבות הרבות שנחל ר' נחום בדרך למכר את הפפוח. גם לאחר שהוריד את המחיר אל מתחת למחיר הקרן לא מצא רוכש. החובות העיקרי עליו במאד, זאת מלבד שהצריך לשלם מדי חדש שבין ותיקליו לבעל המחסן שבו היתה הסחורה מאפסנת.

ר' נחום: תחל להפטר מהסחורה כמה שיותר מהר, אך נאלץ להמתין ולהמתין ללא תוחלת.

כל אותה העת המשיך ר' נחום לדבך בקבלתו לברך את ברפת המזון מתוך הכתב, ובשלב מסוי אף החליט להוסיף חזק על חזק בכך שחלל לשל דים את בארחת הערב כדי שייכל לברך ברפת המזון פעם נוספת בכל יום, וכך להגדיל את סגלת הפריסה.

בצאמו של חרף תש"פ החלו השמועות לספר על וירוס חדש ומסותר המתפשט בסין הרחוקה. ר' נחום שהיה עסוק בנסיונות חוזרים ונשנים למכר את מטען הפפוח לא חשב לרבע שהשמועות הללו קשורות אליו במדה כלשהי.

לא חלף זמן רב עד שהחלו להגיע שמועות על כמה נדבקים שהתגעלו בארצות הברית. השמועות הדאיגו את רשיות הבריאות העולמיות, והן החלו לנקוט צעדים כדי למנוע את התפשטות המגפה.

אט אט גם בארצות הברית לחללה ההבנה כי מדבר וירוס מסכן וממגע שיש למנוע את התפשטותו. לשם כך יצא הממשל בהוראות המחייבות היגיינה מחמירה במרחב הצבאי. באותה עת סברו כי עקר התפשטותו של וירוס קורונה הוא דרך מגע, ועל כן חיבנו עשית כפפות במרחב הצבאי.

כאשר באישון לילה התקשר אליו אחד מהסוחרים הרבים שאלהים התחנן בתדשים האחרונים שירכש ממנו את הפפוח במחיר הפסד, והפעם הסוחר היה זה שהתחנן לר' נחום למכר לו את מטען הפפוח, זה התעורר ר' נחום והבין כי אוצר של ממש שוכן תחת ידיו.

סין הגדולה השביחה את מעמלה לרגל המגפה, ובעולם נוצר מחסור אמיתי במצרך שהיה כה נצרך בתקופה זו - כפפות חד פעמיות.

עוד זה מדבר וזה בא. בזה אחר זה התקשרו לר' נחום כל אותם סוחרים שעמם שוחח בתדשים האחרונים והתחננו לרכש ממנו את מטען הפפוח. ר' נחום לא מרה להענות לבקשתם, ורק כאשר הצעה לו הצעה נבונה במחיר הסכים למכר את הפפוח.

המחיר שקבל תמורת הסחורה היה גבוה עשרת מונים מהמחיר ששלם תמורתה. הסכים הספיק לו ברוח כדי לכסות את כל חובותיו ואף הותרו בגדיו רוח עצום.

אם תשאלו את ר' נחום, הוא בטוח שהסיעמא דשמאי העצומה שזכה לה הגיעה אליו בזכות ברכת המזון, ולנו לא נותר אלא לענות אמן על דבריו.

על המזון תשרי תשפ"א

שעת צהרים חמה של שלי יקניטא. ר' נחום יושב במשרדו הממוג, אי שם במרומי אחד מבניי המשרדים המגודים את שחקי העיר ניו יורק. ידיו עסוקות בעבודה טכנית פשוטה, כזו שאינה דורשת חשיבה יתרה, ומהו משוטט בעולמות נשגבים.

יהודי של צורה הוא ר' נחום, וכנראה הוא משתדל לבצל כל דקה מתיו באופן מיטבי. בכל עת שמתו פניו הוא משתדל להאזין לשעורי תורה ומוסר. בעולם הטכנולוגי שבו אנו חיים כיום נתן להגיע שקלות ובמהירות למאגרים דגושים ברבבות שערים ופלאים ומחזקים, ור' נחום מנצל עגדה זו כדי לעלות ולהתרומם עוד ועוד בעבודת ה'.

חדש אלול מתקרב לסימו, והמשיפיע שאתו בחר ר' נחום לשמע באותו יום, מעורר את שומעי לקחו לקבל על עצמם קבלה מיוחדת לקראת תחלת השנה הבהא עלינו לטובה.

'אין צרך קבלה מוגמת', זועק המשפיע, 'די אם נקבל על עצמנו קבלה קטנה, ובלבד שנתמיד בה מבלי להרפות; מוצ' וחרף, שבתות וימות החל... קבלה איתנה שפני יוכלה לשנות את האדם מן היסוד ולהעמיד את הקשר שבין לבין קולו בכמה וכמה רמות...'

ר' נחום מאזין, והדברים הנוקבים חוזרים ללב. בכתבת רגע הוא מספיק את השמעת השעור ונעצר להתבונן בדברים...

'איו קבלה קטנה אוכל לקבל על עצמי ולהתמיד בה לאורך זמן?' הוא שאל את עצמו, ותוך כדי דבור נזכר בשיחה אחרת ששמע לפני זמן מה ונתנה גנע ללבו. השיחה האמורה סבה על אודות סגלתו ומעלותיה של ברפת המזון הנאמרת בכנה ומתוך הכתב, ור' נחום החליט שזו הקבלה המתאימה ביותר בבחרו.

אומר ונושה; מיום זה ואילך מקפיד ר' נחום בכל יום לטול את ידיו לסגדת פה, ולאחר מכן לברך ברפת המזון בכנה ובמתינות מתוך הכתב. מסתבר כי היתה זו בחירה מלחמת, משום שבסודי שמים הקבלה החזיקה מעמד למעלה מעשר שנים, ובעצם היא מחזיקה עד עצם היום הזה.

כךך לא נגמר הספור.

כמה שנים לאחר מכן נקלע ר' נחום למצב כלכלי לא פשוט, עד כדי שהוצאות ביתו גדלו ועלו על הכנסותיו. הוא נזקק באופן דחוף לתוספת הכנסה משמעותית.

בצרו לו הוא פנה לחברו, אברך בעל יכלת כספית וחוש סקני מברך, ותנה בקניו את מצבו.

'ממש משמים הגעת אלי היום', הגיב החבר בהפתעה, ומזי המשיב: 'כדייק היום הצעה לי הזדמנות עסקית נדירה - רכישת חברה מושגת לאיזו רפואי שמעמדת למכירה במחיר זול במיוחד - אולם לאצמית לדחות אותה מחסר פנאי להתעסך בכל הפרוץ בנהוליה.'

נראה לי שאתה האיש המתאים שיוכל להשלים עבורי את הפאזל; אני מוכן להשקיע את מחצית הסכום הדרוש לרכישת החברה, אתה תגיש את המחצית השנייה וכן כבד תנהל את החברה בידי רכה, ובעזרת ה' יחדו נעשה ונצליח...'

כינו שר' נחום הכיר היטב את תחום היציר הרפואי, הוא הכיר כי שמים זמנו לפניו הזדמנות פז, ונענה בשמחה להצעה. הוא מרה לגיס הלואות מכל האב לדי, וכן תוך כמה ימים הפך לשותף מלא בחברה, ובשכר נהולה הוא זכה לנתח נכבד בהכנסות. בחסדי שמים הצלחה האירה לו פנים, ותוך כעשרים ימים הצליח לשלם את חובותיו. משפיעם לשלם את החובות הצייע לחברו - שתפו - לרכש מידיו שין חלק בחברה. הלה הסכים בשמחה, ר' נחום גיס שילם להלואות, שלם לחברו את המגיע לו, וכךך הפך לבעלים הבלעדיים של החברה.

כמחצית השנה לאחר מכן, בעודו נאבק על תשלום החובות שנטל לצורך השלמת רכישת החברה, הגיעה אליו ביום הודעה אלקטרונית שתמכה גרם לו להקל מחלתו. בהודעה שגשלה אליו ממנהל מפעל בסין שיצר בעבורו צידד רפואי,

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
17:51	17:14	15:59
17:48	17:15	16:15
17:48	17:13	16:06
17:52	17:16	16:18

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

פרשת וישלח • יט כסלו תשפ"א • גיליון 699

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ענה לו היהודי: אני עשיתי מה שהרב אמר בדרשה. אתה דרשת את הפסוק "מבשרך לא תתעלם", והורית לנו לעשות חסד עם אחינו ואחיותינו. אני איני חייב כלום לגרושתי, אבל ראיתי את המצבה העלוב וריחמתי עליה ונתתי לה סכום כסף הגון כדי לקיים את דברי הרב...

רבי תנחומא התפעל מאוד מאצילות נפשו של היהודי, ופנה לקדוש ברוך הוא בתפילה: "ריבונו של עולם, מה אם אדם זה שהוא בשר ודם ואכזרי ואינו חייב לזון ולפרנס את גרושתו נתמלא עליה רחמים ונתן לה - אנו שאנו בני בניך, בני אברהם יצחק ויעקב, ומזונותינו עליך, על אחת כמה וכמה שתתמלא עלינו רחמים!" ומספר המדרש שבאותה שעה ירדו גשמים והוקל לכולם.

מביאים חיים לעולם

אנו רואים כאן דבר נפלא, שבכוח החסד שיהודים עושים זה עם זה בכוח הרחמנות שמרחמים גם היכן שלא צריכים לרחם, ואפילו במקום שיש הקפדות ומשקעים מהעבר כמו בזוג גרוש - על ידי זה אפשר להביא לעולם גשם, וזה מועיל יותר מצום תפילה ותשובה של אמוראים קדושים. וזה מפתח גדול מאוד לכל אחד בדורנו, כי כאמור כולנו ללא יוצא מן הכלל זקוקים לישועות גדולות מאוד. וגם אם הכול נראה תקוע והשמיים נראים סגורים והישועה רחוקה - צריכים לדעת שבכוח הרחמנות והחסד להביא ישועה גדולה מאוד לאדם עצמו ולכל העולם, כמו אותו יהודי תמים ורחמן שהוריד שפע לכל הדור בזכות מעשה אחד של צדקה. בשבוע שעבר כתבנו על כך שהחסד נותן משמעות לחיים, נותן כוח לחיות. והשבוע אנו רואים שהחסד והרחמים מחיים ומשפיעים על כל העולם כולו.

עולם חסד ייבנה

צריכים להתבונן מדוע לחסד ולרחמים יש כוח כל כך גדול ועצום? והתשובה היא פשוטה, בגלל שזו תכלית כל הבריאה. השפע לא יורד סתם לעולם, לעולם יש תכלית והשפע יורד לעולם לשם אותה תכלית. תכלית

מאמר ראש הישיבה

הכוח לרחם

שלוש תעניות על הציבור. הם התכנסו לבתי הכנסיות וזעקו לה' בתפילה ותשובה. אבל השמים נשאר סגורים והאדמה נותרה יבישה. כאשר ראה רבי תנחומא בסוף היום השלישי שהתפילות לא נענו - דרש בפני העם ואמר שאם התפילה והתשובה והתענית לא עשו פירות, כנראה ישנו דין קשה, ואת הדין הזה אפשר להמתיק רק על ידי שירחמו זה על זה ויגמלו חסד בכל כוחם. והוא הורה לקהל להתחזק בכל כוחם בצדקה וחסד ופשוט לקום ולעשות מעשה, לצאת מהבית ולגמול חסד.

אחד השומעים מיהר לביתו ולקח צרור כסף על מנת לחלקו לצדקה ומיד יצא לשוק. בשוק ראתה אותו גרושתו וניגשה אליו והתחננה על נפשה שיעזור לה, כי מאז הגירושין היא חיה בעוני ובמחסור, אין לה בגדים ראויים לשמם והיא הגיעה עד פת לחם. הבעל לשעבר ריחם על גרושתו

האומללה ונתן לה סכום גדול והלך לו.

קל וחומר

ראה אותם אחד מתלמידי רבי תנחומא וחסד בהם שהם אינם מתנהגים בצניעות הראויה ומיהר לספר לרבי תנחומא כדי שיוכיח את אותו בעל ירחיק אותו מן העבירה. קרא לו רבי תנחומא ואמר לו: מדוע דמין כל כך קשה כשכל העולם שרויים בצער, אתה לא מתנהג כראוי?

הגשמים של דורנו

עד לא מזמן היו עיני בני האדם נשואות לשמיים בצפייה לגשם. הגשם היה מקור הפרנסה ומקור החיים. הגשם היה הישועה הכללית של כל העולם כולו והישועה הפרטית של כל אדם ואדם. האסון הגדול ביותר היה עצירת גשמים וזה היה הגורם העיקרי להכניע את הלבבות למגדול ועד קטן ולעורר את כולם לתשובה ולתיקון המעשים.

בימינו הצורך החיוני לגשם כמעט אינו מורגש. זה לאדם מהשורה. זה כמעט ולא מעסיק אותנו. אבל כולנו ללא יוצא מן הכלל זקוקים לישועות לא פחות מאשר בעבר. ישועות ברפואת הגוף והנפש, בדיווגים ובשלום בית, ביציאה מחובות ובפרנסה בנקל, בזרע של קיימא ובשמירה על הילדים שילכו בדרך ה' חיסרון בכל

אחד מהתחומים הללו ובתחומים נוספים - יכול להביא את האדם להרגשת מוות בחייו. ולכן אם פעם היינו זקוקים רק לגשם - היום אנו זקוקים למבול של ישועות והשפעות.

נשק יום הדין

איך מורידים מבול של השפעות וישועות עלינו ועל כל העולם?

במדרש מסופר מעשה מרגש ומחזק. בימי של האמורא רבי תנחומא הייתה בצורת. גזר רבי תנחומא

הרב שלום ארוש בחוגי בית

השיעורים העוצמתיים של הרב בקבוצות קטנות

הזמן עוד היום שיעור אצלך בבית או בבית הכנסת | 052-8985551

בדיחות הדעת

בבא מתחזה התקשר לאחד הצלמים שיצלם אותו בהדלקת נרות חנוכה, אבל הצלם אמר לו שהוא תפוס בחסידויות אחרות, הבבא סיכם איתו שיבוא יום אחרי חנוכה ויעשו תמונה בכאילו, הצלם מגיע והבבא בא להדליק את הנרות, פתאום נר נפל אז הבבא התכופף להרים. אמר לו הצלם חכה רגע עם הנר על הרצפה נעשה תמונה גם לבדיקת חמץ.

העלון מוקדש ל
אליעזר שלמה בן רינה
להצלחה ושלוש בית

להקדשת העלון: 02-5308000

מהי הסיבה?! התשובה פשוטה: אם נעמים על המעלית יותר מיכולתה, היא לא תעלה, אלא אדרבה, עלולה היא להתקלקל. כך עלינו לדעת, שלכל אדם יש כוח סבל מוגבל ואסור לנו ללחוץ אותו יותר מיכולתו ואפילו לדברים חיוביים. על אחת כמה וכמה בילד קטן, שהוא מוגבל ביכולת הנפשית והגופנית שלו גם יחד.

בנוסף, קושי בביטוי הקושי

נוסף לכך, הילד אינו יודע לבטא את הקושי בציות, או את הבעיה שהוא נמצא בה, שגורמת לו לסרב.

דהיינו, אדם סבוגר יכול להבחין במקור הבעיה, שהיא אי-יכולת לעמוד באתגר/סטנדרט שהוצב בפניו משום שהוא מעל לכוחו/יכולתו ומסילא הוא ידע להביע זאת. לעומת זאת, הילד לא יוכל להבחין שהוא מוגבל ביחס לדרישה, וכיון שאינו יודע לבטא זאת, הוא יגיב בצורה בלתי מזהה את בעייתו ויותר גרוע - כאשר הוא עצמו אינו מודע שזה נובע מחוסר יכולת, הוא מפתח רגשי נחיתות כמו: נכשלתי, לא הולך לי, אף פעם אני לא מצליח, ההורים שלי לא מרוצים ממני ועוד. לנו כמבוגרים, קצת קשה להבין את בעיית התקשורת הזו של הילד: מה הבעיה?! קשה לך עם הדרישות שלנו, תספר, תגיד, אבל הילד אינו יכול, מאחר ויכולות הזיהוי והתקשור שלו הם עדיין לא מפותחות.

יש לי דוגמה מצויינת לכך, אבל תקראו אותה בע"ה בשבוע הבא.

אמר רבי נחמן:

"הספר ליקוטי מוהר"ן,
כשנמצא בבית הוא שמירה,
רפואה וישועה
וכשיהיה ברב בתי ישראל
יבוא מלך המשיח"

להזמנות: 052-2240696

הרב אבוהצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק ד'

בשבועות האחרונים הסברנו, שקיימים סוגים שונים של "אי-ציות". מטרתנו, להכיר ולזהות את חוסר הציות של הילד, על מנת להבין את המניעים שלו, ומתוך כך נוכל גם בע"ה למצוא דרכים להתמודד איתם. דיברנו על סוג של אי-ציות שהוא: "אי-ציות מתוך התנגשות של רצונות". נסכם את ה"אי ציות" הראשון, ונמשיך לאי ציות השני, "אי ציות מתוך חוסר יכולת לציית".

כפתור ה-"הפעל"

הזכרנו, שגם לילד שלנו יש רצונות בדיוק כפי שיש לנו המבוגרים וזה טבעי לגמרי.

תהליך לביצוע

חכמינו הקדושים למדו אותנו: "סוף מעשה במחשבה תחילה" עלינו לחשוב טוב טוב לפני כל "פקודה" מה הסיכויים שלילד יהיה קל לבצע אותה, ואחר כך לדרוש מהילד. רגע, רגע, עוד לא סיימת, זו לא כל ההוראה. אני בהחלט לא אומר שאסור לנו לדרוש מהילד לבצע את רצונו. אדרבה זה אומר - שכאשר הילד שלנו אינו צייתן ואינו עושה את רצונו, ואנו רוצים לשנות את התנהגותו, לא תמיד הוא האובייקט הראשון לחינוך. עלינו להבין שיש כאן תהליך לביצוע. במקרה זה של "חינוך בשלב מאוחר" עלינו לחנך את עצמנו, לדרוש מה שהילד יכול לעשות בשלב זה. ולחנך את הילד בדרכי נועם ועל ידי עידוד מתמיד לעשות את רצונו גם כשזה כרגע, מתנגש ברצונותיו. נזכיר שוב, שאנחנו לא מדברים על "חילוי משימות" שמוגדרות מראש וקבענו אותם כחוק בבית, שהם נושא אחר לגמרי. אלא אנחנו מדברים על דרישה לציית.

אי ציות מתוך חוסר יכולת לציית

אנו ממשיכים לסוג השני של אי ציות. נשתף ונבין את הסיבות, בנוגע לחוסר ציות של הילד: "מתוך חוסר יכולת לציית".

ילדכם עלול לא לציית לכם, אם תדרשו ממנו משהו שאינו יכול לעמוד בו, בגלל גילו, טבעו, יכולתו, או מסיבות אחרות. לדוגמה: כאשר אנחנו עולים במעלית, אנחנו רואים שלט ברור שכתוב בו: "משקל הנוסעים המקסימלי הוא עד 400 קילוגרם. אין לעבור את המשקל המצויין".

כהורים, יש לנו רצון בלב, שהילד שלנו יהיה "ילד ממוחשב", שכאשר אנחנו מבקשים ממנו לבצע מטלה, כאילו לחצנו על כפתור ה-"הפעל" והוא מיד מבצע.

אכן יש ילדים כאלו, שנולדו עם כפתור ה-"הפעל" אבל הם נדירים, כי רוב רובם של הילדים אינם כאלו, ולכן חבל לנו להשלות את עצמנו שהילדים שלנו הם על תקן של "מבצעי תפקידים" כאן עכשיו ומיד, וכאילו הם עומדים בהיכון לשמוע את הפקודה ולבצעה בצייתנות.

שבירת הרצונות

עלינו להפנים, כי גם לילד שלנו יש רצונות, יש לו עצלות ואפילו אגלה לכם בסוד, שיש לו יצר הרע שמשכנע אותו לעבור על רצונו ולהיות לא ממושמע. באותו הזמן שהילד שומע את הבקשה שלנו, עובר אצלו תהליך של קבלת הפקודה, עיבוד הנתונים וברוב הפעמים גם קושי גדול לבצע אותה. כאשר התובנות הללו יהיו ברורות לנו, ש"הנורמאלי של הילד זה להיות לעיתים קרובות לא צייתן" נוכל לפעול עם הילד חסר המשמעת בדרכים חינוכיות ולא ח"ו "בפעולות תגמול" על חוסר ציות שאמור להגיע בקלות, כי הציות של הילד אכן מגיע בשבירת רצונותיו.

קשוט עצמן תחילה

תענו לי אתם הורים יקרים: "את/אתה באמצע שיחת טלפון חשובה, באמצע האיפור לחתונה, מתחת למכונת הכביסה באמצע התיקון, או מאה התעסקויות חשובות אחרות, וכן הזוג שלכם קורא לכם להוריד את פח

המסר של הרב שלום ארוש:

רבי נחמן אמר שהספר שלו מקרב את האלוהים והוא שגור צדק ישראל יהיה נאמן אלוהים. יבא משיח. כל מי שיקנה 10 ספרים ויבין אותם יזכה שיהיה לו נשמת אמת שיהיה נאמן ורבו יהיה עליו אב עולם ביום ג' וכן יקח ממנו 10 כסף רבני. יגיד לו ישועה וירב ויבין אתן ברוב היתר לכו איתו.

ילדון חידודון

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

היכן בפרשתנו: חמור שהוא נשיא. בן חמור שהוא פרד.

תשובה פרשת תולדות: זיהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי. על עשו נאמר 'ורב יעבוד צעיר'. בא אחר במרמה ויקח ברכתך' ובאונקלוס 'על אחר בחכמתא... רבקה אמרה ליעקב 'קום ברח לך אל לבן אחי חרנה, וישבת עמו ימים אחדים, למעשה יעקב היה בבית לבן עשרים שנה.

הזוכה: דניאל פ. בני ברק.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש קשת - אמונה וביטחון -

כסליו

המאמין, בוטח בבורא בבטחון גמור.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

מזה וזה גירד לי כל היום ואפילו מתוך שינה אימא סיפרה שגירדתי. עד שכמעט הרמנו ידיים! אימא אפילו מתוך ייאוש כבר חשבה לספר אותי ולגזור את שיערי, וממש התחלתי לבכות ופה החלה נקודת המפנה. לא הייתי מסוגלת לחשוב שאהיה עם שיער קצר. החלטתי להשתמש בעצה שידעתי ולמדתי אבל משום מה לא מימשת...

לקחתי מחברת והתחלתי לכתוב תודות והודאות לבורא העולם - "תודה על הכינים ועל ביצי הכינים, תודה שזה לא נעים לי ותודה שזה מגרד וממש לא נעים, מבייש ומציק". גם התבודדתי והתפללתי על זה המון ובקשתי עזרה מבורא עולם שיעזור לי ויסיר ממני את הדבר הלא נעים הזה. אימי הצטרפה אלי ועזרה לי בתפילות ותזוזות. הבנו שזה ייסורים שצריך להודות עליהם ולקבל אותם באהבה. הבטחנו להשם יתברך שאם זה יעלם, אספר את הנס! והישועה הגיעה! יום אחד הלכנו לסופר פארם ואחד הרוקחים הציע פתרון, למרוח שמן זית שחונק את הכינים ומשמיד את הביצים. אימא עשתה לי חפיפה מיוחדת ותוך כדי התפללנו לשם יתברך שיעזור וישמיד את כל הכינים והביצים אחת ולתמיד! וראו זה פלא, אמרתי תודה ונושעתי, כל הכינים והביצים נעלמו! המכה השלישית נעלמה ולא הייתה! הנה, הבטחתי להשם יתברך ואני גם מקיימת - מספרת לכם את נס התודה שלי.

כך הוסרה המכה השלישית

שלום שמי שירה ואני בת 10, רציתי לספר לכם סיפור אמיתי שאולי מציק לעוד ילדים, וזה ממש לא נעים לחוש את זה ואפילו לדבר על זה. אבל כדי לעזור לכם אז אשתף אתכם בעצה ופתרון מושלם ופשוט מאד

יום אחד התחלתי לגרד בראש, הרגשתי משהו חזק וכואב, התעלמתי. במהלך היום כשדברתי עם אימא לא אמרתי לה זאת. היא ראתה אותי מגרדת בלי הפסקה, ושאלה "מה קרה?" אמרתי לה שזה סתם משהו מציק... כי התביישתי מאוד.

אימא בדקה ומצאה את מה שנקרא "המכה השלישית", נו בטח אתם מנחשים לבד. נכון צדקתם: המכה השלישית הכוונה היא - כינים וביצי כינים. (סליחה מכבודם של הקוראים על חוסר הנעימות).

אמא ממש נחרדה. מייד עשתה לי חפיפה מיוחדת עם תכשירים וניקתה את שערי היטב. בבדיקה שאחריכן היה נראה שהראש כבר נקי.

אחרי כמה ימים המשכתי שוב לגרד, המכה השלישית רק הלכה והתרבתה אצלי בראש. הכינים והביצים הלכו והתרבו, אימא שוב במסירות השתמשה בתכשיר והפעם קנתה תכשיר אחר ואולי חזק יותר אחר, אבל גם זה לא עזר. השיער שלי היה "מפוצץ" בכינים ובביצי כינים והתביישתי מאוד, עד כדי כך שנהייתי עצובה

אמרתי תודה והתנקיתי לגמרי!

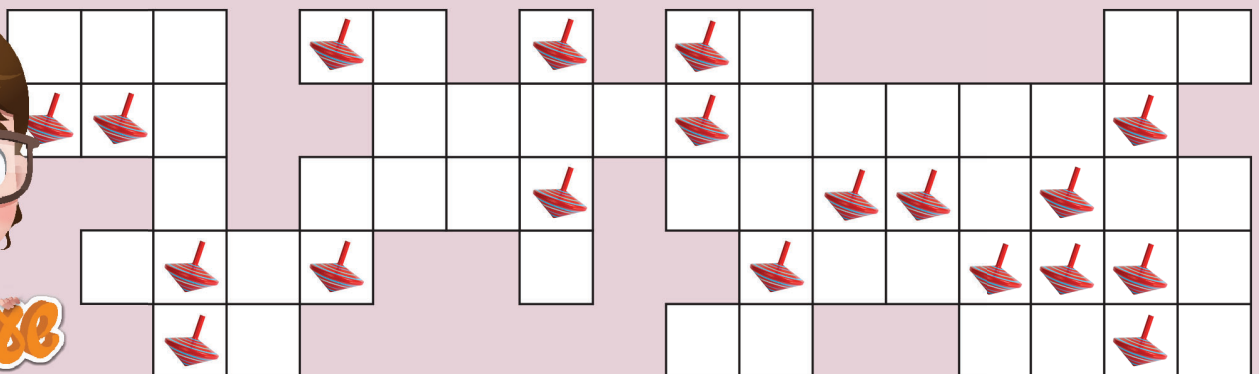
פטרונות יש לשלוח למייל al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

סביבון לכל משתתף

חלקו את השרטוט ל 19 חלקים שווים (3 קוביות בקבוצה) בגודלם ובצורתם כך שבכל קבוצה יהיה סביבון אחד, צבעו כל קבוצה בצבע שונה

זוכה פרשת תולדות: יוסי פ. ביתר עילית.

מצמיה ישועה

סיפורי ישועות על זורעי צדקות

יש לך ספור ישועה
לספר לנו?
תשלח לנו ותפורסם
al5308000@gmail.com
02-5812252

יש קיצור דרך!

הוצה כמובן אחרי שהקדמת תפילה, אתה צריך להשתדל - אם נגיד להשם- זושא רעב, האוכל לא ידפוק בדלת, אנחנו לא בדרגה הזאת.חד משמעית- אין קיצורי דרכים!"

השיחה איתו הייתה עוד נמשכת שעות ארוכות. אבל, את המסר שלי אתם חייבים להבין- הרי כולם יודעים שצריך לעשר כדי להתעשר ואדם לעמל יולד וכסף קל הוא בסוף כבד.

הוא הביט בי בעיניים אומללות, ותאמת- כבר לא ישרתי מבט. כמה אתה יכול לראות סבל? רק השבוע הקשבת שעתיים את עלילות השידוכים + פוסט קורונה שלו. מה אני כבר יכול לחדש לו?

ומה הוא כבר יכול לחדש לי? חוץ מעוד פגישה לא מוצלחת במיוחד...

**נושעת על ידי
נתנת צדקה?
ספר לנו,
סיפורך יפורסם
ותזוכה בפרס**

רק נשים לב- כמה פעמים בחיים אנחנו מחפשים את הקלות והנוחות. היינו בטוחים- אחרי שיהיה לנו מכונת כביסה, ולא נכבס ביד- החיים יהיו שונים, המכונת כביסה הגיעה ואפילו המדיח כלים עכשיו חושבים כבר על מכונת מעופפת- כדי שלא נתקע בפקק ואפילו שנעלמת בסיום הנסיעה כי כמה טוב בלי לחפש חניה, ואנחנו לא מבינים שאין מנוס, אלא לעמל נולדנו!

וגם אם נראה לכם ש- הנה ההוא קיבל זיווג בקלות... אז תדעו - הייתה סבתא ששפכה דמעות כמים לבורא העולם והנכד היום אוכל

חשבתי רגע לפני שפניתי אליו, השתדלתי שארשת פני תהיה שמחה יותר- כמי שמצא פתרון לבעיה. אז פשוט התחלתי כך:

"טוב שאני פוגש אותך, (העיניים שלי נצצו) תשמע, אני מכיר שיטה חדשה וקלה, מבטיח- אתה מוצא את השידוך תוך שבוע, ובלי הגזמות"

הוא היה מסוקרן, אורו עיניו- "מה זה" שאל. אתה הולך לחוף הים, עומד על רגל אחת במשך שעה עד שעתיים- אתה חוזר הבייתה והשידוך שלך אמור להגיע תוך יום או יומיים, עד שאתם סוגרים- עוד שבוע.. בקיצור תוך כמה ימים אתה "מסודר".

תוך כדי שטף הדיבור שלי אני רואה את החיוך שלו הולך ואוזל מפניו, ואז באה השאלה- "תגיד זה בדיחה או מה בדיוק, אתה עושה ממני צחוק?"

"נו- מה אתה חושב- ברור שבדיחה, אבל איך אתה חושב למצוא את הזיווג בלי לצאת מאזור הנוחות? הרי כל דבר שאתה

מהפירות.

אז לפני שאתה בוכה שוב על הישועה, תחשוב קודם- מה אתה מוכן לתת מעצמך?

וכמעט שכחתי- לגבי הבחור עם השידוך- אז בראש חודש כסלו (תשפ"א) הוא סגר וורט, לא לפני שנתן את מעשרותיו קבע למוסדות "חוט של חסד".

תודה ל- ש. ל. על הסיפור המחזק.

חיזוקון
לומדים הלכה

נרות חנוכה

הנכון להכין את השמן והפתילות מבעוד יום, כדי שמיד בבוא מבית הכנסת, בצאת הכוכבים, ידליק את הנרות ולא יתעכב בהכנתם. (בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

התשני של בדרן.

כסלו תשפ"א

לברכה ע"י הרב שלום ארוש שליט"א

בחנוכה:

02-5308000

פרנסה, בריאות, זיווג, הצלחה

שו"ת אקטואלי

השאלות שלכם, התשובות של הרב

איך לא נפגעים מהבעל? מה עושים עם בן זוג שכל היום על המחשב? איך יתכן שר' נתן מבקש מה' מחילה אם חטאיו כבר נמחלו?

יותר קשה. לכן את צריכה להתפלל שבעלך ילמד את הספר 'בגן השלום', טוב טוב, ושיזכה לחיות את הספר 'בגן השלום', ויזכה גם הוא להתקרב ולחזור בתשובה. ולכן זו לטובה גדולה כל מה שעובר עליך עם בעלך. כי הרי, תתבונני, אם היה לך טוב איתו לא היית מתפללת עליו שיחזור בתשובה. את היית מתקדמת ברוחניות ומשאירה את בעלך מאחור כשהוא רחוק לגמרי. לכן משמשים נותנים לך להרגיש צער כדי שתתחזקי להתפלל על בעלך. האר"י זצ"ל כתב שהנשים בדור האחרון באו לעולם רק על מנת לתקן את הבעלים שלהן.

לכן עיקר העבודה שלך זה לסייע בידי בעלך להגיע אל התיקון שלו. תתני חיך ותקדישי עליו תפילות שילמד את הספר 'בגן האמונה' ו'בגן השלום', ויעשה שעה התבודדות בכל יום, ושיזכה גם הוא להתחיל לחיות חיים טובים באמת.

שאלה: בעלי מסתגר רוב היום בחדר עם המחשב ואני לא יודעת מה לעשות ואיך לגרום לו להפסיק. רציתי לדעת כמה זה נובע והאם יש פתרון שלא יהרוס לנו את השלום בית?

תשובה: את בצער ואני בצער כפול ממש... איזה צער...

כי זו התמכרות. מומחים בדור הזה קבעו שההתמכרות הקשה ביותר, יותר מסמים מהימורים, משתיה חריפה ומכל סוגי ההתמכרויות, זה המחשב והאינטרנט.

לכן עליך לדעת שבעלך נמצא במצב קשה מאוד.

דבר ראשון העצה היא שתעשי את החוק של התורה, רבע שעה להודות לה' על הייסורים שיש לך מכך שבעלך דבוק למחשב במקום להיות דבוק בה' ולהקדיש זמן לאישה ולילדים. ולומר 8 פעמים מזמור לתורה אחר כך.

ועוד רבע שעה את צריכה להתחנן לה' יתברך שירחם על בעלך ויחזיר אותו בתשובה.

אין מה לעשות, אנחנו לא 'נמרח' את הדברים ולא ניפה אותם, אנחנו רוצים שאנשים יתעוררו! בעלך אמנם נקרא שומר תורה ומצוות אבל הוא צריך לעשות תשובה. אני שואל, אדם שמצער את אשתו, יש לך עברייני גדול ממנו?

למעשה המכשירים האלו הם דבר פסול, וצריכים לראות איך להתרחק מהם בכל דרך אפשרית. גדולי ישראל יצאו בקריאות והראות על גודל הסכנה והחומרה.

אדם רוצה ללמוד תורה? יש ספרים. גם יש לך שיעורים בקו האמונה שהוא קו נקי לגמרי, יש ב"ה הרבה קיום. יש אלפים של שיעורים מוקלטים. אין צורך להיכנס למקומות לא נקיים כדי ללמוד ולהתחזק. בנגוע להתמכרות, ה' ירחם ויעזור ויזכה אותו להתקרב לדרך של התפילה וההתבודדות, כי בלי זה הוא יכול פשוט לשכוח מתשובה. אי אפשר לחזור בתשובה בלי תפילה, כי בלי תפילה פירושו בלי ה', ובלי ה' איך יתכן לחזור בתשובה? לכן אני מברך אותך שתזכי לעשות בכל יום את החוק של התורה ובע"ה תזכי לראות נס ובעלך יתקרב לאמת, יתרחק מכל המכשירים ויחזור בתשובה שלמה בלי שום ייסורים אמן כן יהי רצון.

שאלה: רבי נתן מברסלב בספרו 'ליקוטי תפילות' מבקש כמה פעמים מה' יתברך על מחילת חטאים עוונות ופשעים.

שאלתי היא, כבוד הרב לימד אותנו שבימים שאדם זוכה לעשות בו שעה התבודדות, באותו היום נמחלו לו כל עוונותיו. אם כן, איך יתכן שר' נתן מברסלב, שבוודאי עשה לפחות שעה התבודדות מידי יום, יבקש על מחילת עוונות?

תשובה: רבי נתן מברסלב, כשהוא כתב את ה'ליקוטי תפילות' הוא לא כתב אותו רק לעצמו הוא כתב אותו גם בשביל כלל ישראל. הכרתי פעם איזה יהודי פשוט, הוא לא היה חסיד ברסלב, רק שמאוד הוא התחבר לספר 'ליקוטי תפילות' של רבי נתן, והוא לא עשה שעה התבודדות, אבל הוא היה מתמיד בספר הזה מאוד.

וכל הבנים שלו, כולם חזרו בתשובה והתקרבו לרבנו נחמן מברסלב.

אז זו תשובה ראשונה, שר' נתן כתב את התפילות הללו בשביל כלל ישראל, בפרט בשביל אלו שעדיין לא זוכים לעשות שעה התבודדות מידי יום.

תשובה שניה - גם אנחנו, שזוכים לעשות בכל יום שעה התבודדות וכו', זה לא פוטר אותנו מלבקש על מחילת עוונות. וכי אנחנו לא מבקשים ביום הכיפורים על מחילת עוונות כמה וכמה פעמים? ובכל יום אנחנו אומרים תחנון אחרי תפילת העמידה וכו'. יש הרבה הזדמנויות ומצבים שאומרים בהם וידי דברים. ולכן זו לא סתירה.

גם שה' יתברך מחל לך את העוון, בכל פעם שאתה מבקש סליחה פעם נוספת, אתה נכנס למצב של טהרה, באופן שאם תבקש מספיק פעמים סליחה, אפילו הרשימו של העבירה נמחק עד שלא נשאר ממנה זכר.

גם לפעמים המצפון של האדם מייסר אותו. אפילו שה' יתברך מחל לו כבר ממזמן על העוון שהוא עשה, אבל הוא בעצמו מתייסר עם המחשבה שהוא עבר על רצון ה' יתברך. ולכן בכל פעם כשהוא מבקש סליחה, זה מקל מעליו את הצער.

לכן אין בזה שום סתירה, גם אחרי שה' יתברך מחל לאדם יש מצבים שבהם משייכים לבקש סליחה. תתן חיך ותמשיך לבקש סליחה.

שאלה: לפעמים בעלי אומר משפט פוגע, ואני ב"ה תלמידה של הרב, מתחזקת באמונה ומשתדלת להאמין שהכל זה מה' יתברך והכל לטובה. אע"פ כן הלב שלי לא איתי ותוך דקה יורדות לי דמעות. אני נפגעת והקשר שלי עם בעלי נפגם. מה הפתרון והעצה?

תשובה: קודם כל, זו דרגה גבוהה מאוד מאוד, שאדם יפגע בו והוא לא יפגע, בפרט בעל ואישה. אני בטוח שאם מישהי אחרת או מישהו אחר היה פוגע בך את לא היית בוכה. ואני בטוח בזה! שאת לא היית בוכה ולא היית מצטערת. אבל מהבעל הפגיעה היא הרבה

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

להקדים תרופה למכה

בעניין התפילה, ישנו כלל חשוב, והוא, שככל שמקדימים את התפילה יותר, כך יותר קל לפעול, ובמקרה שלנו: קל יותר להשפיע על הצלחת הילדים, כמו שאומרים: להקדים תרופה למכה. שהרי ראינו שאמו של רבי יהושע בן חנניה, ואמו של רבי נחמן מברסלב, הקדימו להתפלל על ילדיהם עוד בהיותם בבטן או בעריסה. ככל שהתפילה נעשית בשלב מוקדם יותר, כך נמנעים ונחסכים כל מיני קשיים העלולים ליצוץ בהמשך.

לדוגמה: לפני שהילד עוד נולד, צריך להתפלל שתמשך לילד נשמה קדושה, ולהאריך בתפילות על רוחניות של הילד, כמובן גם על בריאותו, והתפילות יעשו בקלות פירות. אבל אחרי שהילד נולד, חלק גדול מאותם דברים קשה לשנותם, כי אחרי שכבר נמשכה הנשמה, והתחיל להתרקם העובר וכד', אזי צריכים שנוי הטבע בשביל לשנות את מה שכבר נמצא בבטן...

וכן הלאה - בזמן ההריון עדין קל יותר לפעול בתפילה, וגם ישנם הרבה דברים שעדין שייך להתפלל עליהם, שיהיה הילד בריא ובעל מדות טובות וכד', אבל אחרי שיוולד קשה יהיה לשנות את המציאות שכבר ישנה.

טוב, שיהיה שלום בית, שיזכו לגדל ביחד ילדים טובים שיהיו צדיקים וכד'. אם יחכו להתפלל רק כאשר כבר תתעורר בעיה או קושי, אזי צריך לעבוד קשה מאד לשנות את הקיים. על זה נאמר: איזהו חכם? הרואה את הנולד, שלכן הוא מקדים תפילות רבות תמיד, ולא כמו העצלנים, שדוחים את התפילה בטענה ש- "יהיה בסדר, אנחנו סומכים על ה'". כי בוודאי טוב שסומכים על ה', אבל ה' טבע בעולמו חוק, שעל ידי תפילות בונים דברים, ועל ידי תפילות קונים דברים, משפרים דברים, משנים, מונעים וכו'.

עברו דרכי כבר כמה וכמה מקרים שבאו אלי עם ילד שהוא כבר אחרי הקלקול... כאלה שהיו כבר עם כדורי "ריטלין", כאלה שיצאו מהמסגרת, ועוד. לכולם אמרתי שאם רק יקדישו בכל יום עשר דקות לתפילה על הילד, הם יראו ניסים - והם אכן ראו ניסים! הם באו וסיפרו לי שהילד כבר לא צריך כדורים, כבר חזר למסגרת, השתפר בלמודים וכו'. וזו נקודה מחזקת מאד, לדעת שהתפילה פועלת אפילו אחרי שכבר נעשה הקלקול, וכל שכן כשמתפללים כל יום על הילדים, עוד לפני שמתעוררות הבעיות, שבוודאי זה פועל נפלאות לגידול הילדים. לכן, המסקנה המתבקשת מפרק זה היא, שצריכים לקבל "חוק ולא יעבור", כל יום להתפלל עשר דקות על הילדים, להודות על כל הטוב והנחת מהם, ולבקש על ההוה ועל העתיד.

כל שכן שאחרי שכבר הילד גדל, וכבר יש לו נטיות אלו ואחרות, או שיש לו איזו בעיה או קושי, שאז כבר קשה הרבה יותר לשנות את הקיים על ידי התפילה, ואם היו מקדימים להתפלל על כך, היו חוסכים את כל אותן הבעיות. וזה דומה לאילן, שבהתחלה, כשרק שותלים אותו, ודאי קל להשיגו שיגדל ישר, ואף אם הוא נוטה להתעקם, כל זמן שהוא רך עוד אפשר לישר אותו בקלות יחסית, אבל אחרי שהוא כבר אילן גדול והוא גדל עקם, אזי קשה מאד לישר אותו. אך אין שום יאוש בעולם כלל! על ידי תפילה אף פעם לא מאוחר. כי אף על פי שהטבע מחייב כן, התפילה משנה את הטבע! לכן, בכל זמן ובכל מצב מועילה התפילה.

הכלל הוא, שעל ידי התפילה האדם מצויר את כל מהלך חייו, וכל אחד מבין שיותר קל לצייר על דף חלק, מאשר לנסות ולשנות דבר המצויר כבר. כך גם בחיים, לפני שהדבר יצא לפועל, קל לצייר אותו כפי שרוצים, אולם אחרי שיצא כבר אל הפועל - אמנם אפשרי לשנותו על ידי ריבוי תפלות - אבל זה הרבה יותר קשה. לכן כל אחד מההורים צריך להתחיל להתפלל על כל עניין כמה שיותר מוקדם, ובזה הוא חוסך לעצמו המון קשיים ובעיות בהמשך הדרך. ובאמת עוד לפני שמתחננים, צריכים כבר להתפלל על הכל: שיהיה זוג

ר' דב בער המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א י"ט כסליו

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

דוב המגיד את המשרתת לנסוע לביתו והוא נשאר שם אצל הבעש"ט זלה"ה ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות. העיד עליו תלמידו רבי זאב מו"מטומיר, כשפתח את פי קדשו לדבר דברי תורה, היה נראה לעין כל, כאילו אינו בזה העולם כלל ושכינה מדברת מתוך גרונו. כשנשאל האדמו"ר בעל התניא ז"ע ע"י נכדו הצמח צדק מה ראה אצל המגיד, ענה לו: ראיתי אצלו את כל האמור בגמרא (סוכה כ"ח) על רבי יוחנן בן זכאי. עוד סיפר בעל התניא שפעם הפסיק באמצע מלומר תורה וראה שנכנס איש אחד מלוכבש כאשר האדם, ודיברו זה עם זה כחצי שעה, והאיש היה האריז"ל. רבו הבעש"ט העריצו מאד ומסופר כי באחד הפעמים שנפרד מרבו בדרך אותו הבעש"ט, ואחר כך הרכין הבעש"ט את ראשו שיברכו ולא רצה. לקח הבעש"ט את ידו של המגיד ונתן על ראשו, וביד אותו המגיד, כפי שהזכרנו לעיל שסבל רבות ברגליו, ולפיכך לא יכל לטבול, והעיד עליו הבעש"ט הק' כי אילו היה באפשרותו לטבול היה מכניס בקרב כל ישראל הרהורי תשובה. עד אשר היה מביא את הגאולה.

רבינו דב בער המגיד הגדול נולד בשנת ה'תס"ד, לאביו הקדוש ר' אברהם אשר שימש כמלמד בעירו לוקאטש. משחר נעוריו אפשר היה להכיר כי לגדולות נוצר, מינקותו הבחינו בזהר פניו התמימים, וכשהיה עדין ילד קטן נכנס בלבו זכרון יום המיתה, והחל לחפש אחר התכלית, יראת שמים היתה שפוכה על פניו העדינות, ניכר היה שהוא בעל מחשבה המחפש את האמת, ועקב כך משך אליו את חיבתם של רואיו שהיו משתעשעים עמו.

היה לומד תורה מתוך מסירות נפש עקב עניות ששרה אצלו, ולעולם לא התלונן על עניותו, אך באחד הפעמים שאשתו הראתה לו את מראה ילדיו ומחסורם אשר אפי' פרוסת לחם לשלוח עמם לחיידר אין, נאנח הוא, מיד שמע בת קול משמים שאיבד את חלקו בעוה"ב, מיד התחזק ואמר עתה אזכה לעבוד את הש"ת אך ורק לעשות נחת רוח לו יתברך, באותה שעה שמע שוב בת קול שהוחזר לו חלקו בעוה"ב. בפעם אחרת כשנאנח על מצב ילדיו הרגיש את הקטרוג שנעשה בשמים, מיד גזר על עצמו גלות, וכך היה מכתת את רגליו מעירה לעירה ומעוררם לאבינו שבשמים, וכך נחלה ברגליו עד שלא יכל כבר לכתת את רגליו, הבעל שם טוב שהתגעגע מאד לנשמה זו, שלח לו כמה פעמים עם תלמידיו שיבואו אליו וימצא תרופה, וכן פעם שלח לו דרך רבו, הפני יהושע, שאם רוצה הוא תרופה לרגליו שיבואו אליו. כשהגיע בפעם הראשונה שאלו הבעש"ט האם יודע הוא ללמוד, השיבו הן, שאלו האם יש לכם ידיעות בחכמת הקבלה, השיבו הן, פתח הבעש"ט בספר עץ חיים וביקשו שיפרשו, רבי דוב פירש את המאמר אמר לו הבעש"ט אין זה הפשט, לאחר מכן פירשו הבעש"ט, והראה לו שבמאמר הנ"ל ישנם כמה שמות מלאכים, ומיד התמלא הבית כולו אורה, ואש היתה מלהתת סביבותיו, וראו בחוש את המלאכים הנזכרים, אז אמר לו הבעש"ט אמת שהפשט כמו שאמרתי, אבל הלימוד שלכם היה בלי נשמה, תיכף ומיד צויה ר'

מאות תלמידים העמיד המגיד הק', ומהם יתד להפצת החסידות ברוסיה, פולין, גליציה, אונגריה, על ידי קדושי עליון אלו שקיבלו תורה מפיו הקדוש, מהם. בעל ה"תניא", בעל הפלאה, ר' שמעלקע מניקלשבורג, בעל הקדושת הלוי, ר' לוי יצחק מברדיטשוב, המגיד מקוזניץ, האחים הקדושים, רבי אלימלך מלידנסק, ורבי זוסיא מאיפול, רבי אהרן הגדול מקרלין, רבי נחום מטשרנוביל, כשנפטר רבינו הבעש"ט וההנהגה עברה לרבינו המגיד ממעזריטש, הגיע גם כן רעו בעל התולדות יעקב יוסף למזריטש, כשנפרד ממנו התבטא: כי השכינה הק' נטלה עמה את מקלה ואת תרמילה ונדדה ממעזריטש למעזריטש. נפטר בשנת ה'תקל"ב י"ט כסליו והוא בן ששים ושמונה, אוהל ציונו הק' בבית הקברות באיפול, וכתו תעמוד לעד לנו אמן.

קו האמונה
02-6444250

**כשהפה שלך שמור,
אתה מוגן!**

אני אוהב כל יהודי

לחזנות מסיכות ומוצרים נוספים:
050-9931931

"הכל בזכות אביך"

"אתה בנו של פלוני?" התפעל רבי צבי פסח. "אם כן, מגיעה לך המלצה מיוחדת. המלצה כזו לא כותבים כלאחר יד..."
יחס כזה על מה ולמה?

'הכי טוב להגיע לבית הכנסת של הרב לאחר תפילת שחרית כוונתיקין, חשב לעצמו היהודי. 'אז אוכל לבקש מהרב לכתוב המלצה עבורי'.

למחרת בבוקר התייצב האיש בפתח בית הכנסת בו התפלל רבה של ירושלים, הגאון רבי צבי פסח פראנק (כא בכסלו יום פטירתו). לאחר התפילה ניגש היהודי אל הרב, הציג את עצמו בשמו ובשם אביו וביקש מהרב פראנק המלצה.

"אתה בנו של פלוני?" התפעל רבי צבי פסח. "אם כן, מגיעה לך המלצה מיוחדת. המלצה כזו לא כותבים כלאחר יד. בוא נא עמי אל בית".

מה היה כל כך מיוחד באביו של אותו יהודי?

הרב פראנק לא טרח לספר לכן מה היו מעשיו של אביו, אך מזכירו של רבי צבי פסח - סיפר גם סיפר.

בבוקר אחד הזדעזע המזכיר לגלות על שולחן הרב מכתב ששלח אחד מיהודי ירושלים, מכתב רצוף השגות על מספר עניינים שלדעת הכותב לא נהג בהם רבי צבי פסח כשורה. היהודי שהרגיש מספיק בנוח להעיר לרבה של ירושלים, התבטא במכתב בהטפות מוסר חמורות ולא חסך את שבת לשונו מרבי צבי פסח...

ברגע הראשון רצה המזכיר להשליך את המכתב לאשפה. אולם החליט להראותו לרבי צבי פסח, כדי שיראה עד היכן מגיעה חוצפתם של אנשים. לא די שמערערים הם על אודות החלטות רב העיר שנודע בגדולתו בתורה, אלא עוד הם מרגישים בנוח להטיף לו מוסר.

להפתעתו של המזכיר, נטל רבי צבי פסח את המכתב וטמן אותו במגירת שולחנו.

אחת לכמה ימים הוציא רבי צבי פסח את המכתב הגדוש דברי תוכחה, פתח אותו וקרא בו בתשומת לב.

שנים חלפו. באחד הימים בעת שנסע רבי צבי פסח עם

מונית לצורך כלשהו, ראו בדרכם לוויה ביקש רבי צבי פסח לעצור, פתח את החלון המלווים מי הוא הנפטר.

הנפטר היה לא אחר מאשר משגר המכתב שהעד להוכיח את רבה של ירושלים.

שמע זאת רבי צבי פסח, שילם לנהג המונית את שכרו, ירד מהרכב והצטרף למלווי המיטה כשהוא צועד עימם כברת דרך...

כעת, הגיע בנו של האיש לבקש המלצה מרבי צבי פסח, ונענה שאין מעניקים המלצה כזו כלאחר יד. היהודי התלווה לרבה של ירושלים לביתו, שם להפתעתו, במקום שישב הרב ויכתוב עבורו המלצה, נערך השולחן לארוחת בוקר מזמינה.

הרב התעקש שהאורח יצטרף אליו ויסעד עמו.

האורח נטל את ידיו וישב לארוחת בוקר עם רבה של ירושלים, כשאינו מבין מדוע מגיע לו כל הכבוד הזה. רבי צבי פסח מצידו, לא הזכיר את עניין ההמלצה. הוא היה שקוע כולו במצוות הכנסת אורחים וקשר שיחה לבבית עם אורחו.

לאחר ברכת המזון התיישב רבי צבי פסח וכתב לאורח המלצה לבבית ומיוחדת מאוד. לפני שקם האורח לצאת, ראה רבי צבי פסח את אותות הפליאה על פניו, והחליט להסביר לו מדוע הוא יוצא מגדרו עבורו: "הכל בזכות אביך", אמר לאורח.

האורח - שככל הנראה לא ידע על המכתב - עדיין לא הבין כיצד אביו 'מחותן' פה בסיפור. ואז הפטיר רבי צבי פסח בענותו: "הכרתי את אביך היטב. יודע אני שכל מעשיו היו לשם שמים..." ולכן טרח לכבד את בנו, הגם שהאב חלק עליו בתקיפות רבה ואף העז להוכיחו בדברים קשים...

בריאת העולם כותב רבי נחמן היא כדי לגלות את הרחמנות של ה'. כל השפע יורד בחסד וברחמים ומגלה את הרחמנות של ה'. אבל השלימות של התכלית של הבריאה היא שהחסד והרחמנות יתגלו דרך הנבראים, בני האדם. כי העולם כולו אמנם מלא חסדים, עולם חסד ייבנה - אבל אם נזר הבריאה מתנהג באטימות וכל שכן באכזריות - זו ההסתרה הגדולה ביותר על הרחמנות של הבורא. העולם כולו מתרחק מתכליתו וממילא אין סיבה להשפיע ולקיים את העולם. אך כאשר האדם הולך בדרכי הבורא ומנהג ברחמנות - זה הגילוי הגדול ביותר לרחמים של הבורא, כל הבריאה כולה ממלאת את תפקידה וייעודה וזוכה להיות כלי לקבלת השפעות עצומות של רחמים וחסדים בכל התחומים.

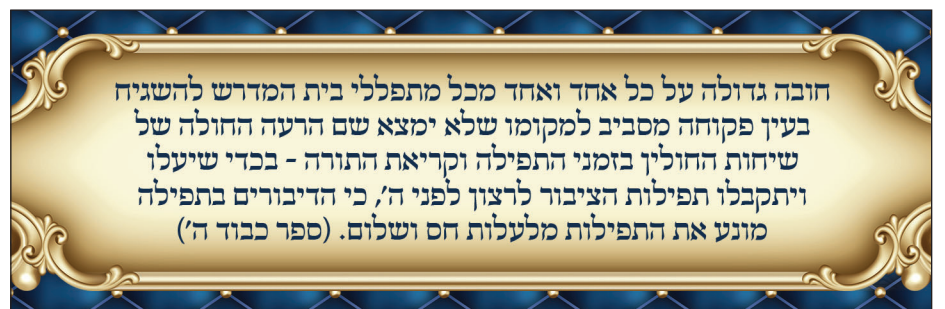
הגיבור הרחמן

ואפשר לומר שזו הייתה כוונת יעקב אבינו בדרוון ששלח לעשיו אחיו ובהתרפסות הגדולה שהתרפס בפניו והצליח לעורר בכך את רחמיו. הרי יעקב אבינו היה גיבור חיל. הוא היה יכול לגלול אבן ענקית כמסיר פקק מבקבוק. הוא הצליח לגבור על מלאך. לצדו עמד צבא של מלאכים. שניים מבניו יכלו להרוג עיר שלימה בהיותם נערים בני שלוש עשרה. רש"י אומר שהוא פחד יותר להרוג שזה היה מסתבר יותר שיקרה. מן הסתם לא רצה לצער את אביו. אבל יש כאן בעיקר התנהגות של מאמין גדול, שמבין שגם אם בכוחו להתמודד עם הצרה "בעצמו", אבל זו לא התכלית של הצרה. מי ששלח את הצרה זה הבורא, והבורא לא רוצה שתראה לו כמה אתה חזק וכמה אתה יודע להתמודד ולהילחם, הבורא רוצה משהו אחר. אם יש דין קשה שזה בחינת עשיו הוא אדום שזה תוקף הדינים כמובא בספרי החסידות, צריכים כאן פעולות גדולות של חסד ורחמים, מתנות, השתחויות, כניעה מוחלטת. לכן הסדר הוא: "דרוון תפילה ומלחמה" - קודם דרוון, כי הדרוון הוא פעולה של חסד שזו המתקת הדין הגדולה ביותר. ואכן כאשר יעקב המתיק את הדין בשמיים, מיד היה גילוי רחמנות עצום בעולם, שסמל האכזריות, שופך דמים מנעוריו, שכל כולו שנאה ותאוות נקם שהוא שומר עליה במשך עשרות שנים - אדם זה הלב שלו מתהפך לאהבה ורחמנות והוא מנשק את שנאו נפשו מכל הלב.

מבשרך לא תתעלם

וכאן אני פונה אליכם יהודים יקרים, תקיימו את צוואתו של מו"ר הצדיק רבי יהודה זאב שביקש רק על זה: לא להתאכזר לא לצער לא לצעוק ולא לדחוף רק לרחם לוותר ולעזור. צריכים לרחם על כולם אבל העיקר הוא לא להתעלם מברשיו, לרחם קודם כול בתוך הבית, הבעל על האישה והאישה על הבעל, ההורים על הילדים והילדים על ההורים. תזכרו טוב, ככל שישנם יותר משקעים ויותר נראה לך שלא מגיע לזולת שירחמו עליי - כך הרחמנות והחסד שלך גדולים יותר ומשפיעים יותר עליך ועל כל הדור כולו, ובזכות זה נזכה לגאולת עולם ברחמים נמורים ופשוטים שאין בהם תערובת דין כלל אמן.

ברכת שבת שלום ומבורך

חובה גדולה על כל אחד ואחד מכל מתפללי בית המדרש להשגיח בעין פקודה מסביב למקומו שלא ימצא שם הרעה החולה של שיחות החולין בזמני התפילה וקריאת התורה - בכדי שיעלו ויתקבלו תפילות הציבור לרצון לפני ה', כי הדיבורים בתפילה מונעים את התפילות מלעלות חס ושלוש. (ספר כבוד ה')

מוסר הפרשה יידושים לפרשת שבוע

הכניעה היא הניצחון

בפרשת השבוע כתוב אודות ההכנות הגדולות למפגש שבין יעקב לעשיו ויש לתת את הדעת על אופן התנהלותו של בחיר האבות יעקב אבינו ע"ה, התורה מעיד כיצד יעקב חוזר לכל אורך הדרך על השפלתו כלפי עשיו הרשע "כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדָמִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר יַעֲקֹב יַעֲקֹב... וְיֹאמְרוּ לְהַגִּיד לְאֲדָמִי לְמִצְאָתוֹן בְּעֵינַיִךְ" וְיֹאמְרוּ לְעֵבְדְךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלֹחָה לְאֲדָמִי לְעֵשָׂו... וְיִשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה נִשְׁבַּע פְּעָמִים עַד גְּשָׁתוֹ עַד אָחִיו" וְיִתְגַּבֵּר גַּם לְאֵה וּלְדָדִיָּה וְיִשְׁתַּחֲוּ וְאַחַר נִגְשׁ יוֹסֵף וְיִחַל וְיִשְׁתַּחֲוּ"

ויש כאן כמה תמיהות שצריך להבין יש להבין לשם מה שפלות הזאת הגדולה שיעקב נוהג כלפי אחיו. עוד צריך להבין לשם מה ומדוע בכלל מפתח יעקב אבינו ע"ה, והאם היה חסר ליעקב אבינו היה חסר לו כח. הן מבחינה פיזית יעקב לא אמור לפחד ממנו כמובא במדרש (בראשית רבה פרשה עג פסקה יא) שליעקב אבינו היה כמליון כלבים ששמרו עליו, יש לו את בניו שהרגו עיר שלמה, מבחינה רוחנית יעקב אבינו קיבל הבטחת שמירה מאת הקב"ה, והיה חזק יותר ממלאכים כמובא בהמשך הפרשה, יש לו איתו מלאכים ששלח לעשיו וכו'.

אלא מובא בזהר (קסו ע"א) שהשפלתו של יעקב לעשו אחיו הייתה בכוונה מיוחדת והיא שהשליטתו על עשו אחיו, ורק בזכות זה יזכה יעקב באחרית הימים לשלום על עשיו הרשע, משום שע"י שהאדם משפיל עצמו כאן בעולם הזה והוא לא משתמש בכוחו הוא

זוכה לאמונה מושלמת בקדוש ברוך, וזה הייתה מטרתו של יעקב אבינו הכל כאימון אישי כדי לזכות לשלימות האמונה, הכניס לעצמו את האמונה החזקה ביותר שאין עוד מלבדו ובכך יוכל לשלוט על כל הטבע כמובא ב"נפש החיים" (שער ג' פרק י"ב).

אך כיצד אפשר להגיע לאמונה כזו מושלמת? וכדי להגיע למחשבה זו באמת, צריך האדם קודם ללמוד לבטל כוחו של עצמו שאינו כלום. משום שעד שבא הוא להאמין שאין שום כח בעולם בעל שליטה משל עצמו, חייב שיבין קודם שאין לו עצמו שום כח בעולם. כמו שאמר רבינו בספר המידות - (ערך אמונה ב.) על ידי ענוה תזכה לאמונה: דהיאך יתכן שיבטל כל כוחות שבעולם קודם שיבטל כוחו של עצמו.

מי יעקב אבינו ע"ה שהבין שאין שום מקרה בעולם, ואם עשו קם עליו ודאי זה מההשגחה העליונה, והבין יעקב אבינו שיש תכלית נשגבה בעוונות זו, והמוטל עליו עתה היא הכניעה וההתבטלות המוחלטת להקב"ה, והיא לעלות במעלות שלימות אמונת היחוד כי אין עוד מלבדו, ולבטל כל כח בעולם בתכלית גמורה לפני הבורא, ושבעצם אין עוד מלבדו כלל, נכון יעקב אבינו יכל לעשות הרבה, בשביל להכניע את עשו, אך ידע מה מבקש ממני כעת הקב"ה, הוא להכניע עצמי, ישותי לגמרי. ובהנהגה זו נהג יעקב, החל בתפילתו לה': "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", דהיינו לומר שאיני בא כלל מכח זכויות ומעשי, וכדי לממש הרגשה זו שהינה אמיתית אצלו ואינה נאמרת מן השפה ולחוץ,

פינינים חסידות ברסלב

נְהַגוּ אֶת־נֶשׁ לְלִבְנוֹשׁ בְּגִידֵי שְׂפָתַי בְּעֵת הַדְּלָקָת יַרְחֵקְנִי. (שיש"ק ד-רנב)

אָמַרְוּ בְּבְדֵיחֲמָתָא, עוֹד סָבְרָה יֵשׁ לָנוּ לְשִׁמּוֹחַ בְּחַג הַחֲנֻכָּה, מִחֲמַת שְׂאֵפֶשֶׁר לְלָקֵת אֶזְ לִישׁוֹן מוֹקְדִים יוֹתֵר מִבְּכָל יוֹם, וּבְכָף לְהַזְדַּרֵּז יוֹתֵר בְּקִימַת חֲצוֹת לַיְלָה. (שם ד-רנג)

בְּיָמֵי הַחֲנֻכָּה הָיוּ נוֹהֲגִים לְרַקּוֹד מֵעַט אַחַר מַעְרִיב, וְלְהַרְגִּילֵם בְּכָל הַשָּׁנָה, וְלְאַחֲרֵיהֶּ לְהַדְּלִיק אֶת הַנֵּרוֹת. (שם ד-רנד)

בְּעָרֵב-שְׂפָתַי שָׁל חֲנֻכָּה הָיוּ מְתַפְּלִילִים מִנְחָה קֹדֶם הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת. (כמבוא בס"ב סי' תרפא, ב.) (שם ד-רנה)

עושה פעולות השפלה קיצוניות ביותר כלפי עשו אחיו, וכוונתו בזה הייתה לנטרל את קודם לכל - עצמו מכל כח עצמאות עצמו, ובכך יוכל לממש את הרגשתו שאכן אינו כלום, כי חיצוניות זו של הכנעת עצמו לעשו אחיו תביאהו לשיפלות פנימית, וזו מטרת עובדי ה' אשר פיהם וליבם שווים בהכנעם כלפי כל אחד - להכנע לבורא, וממשימים המה את הכנעתם בכניעתם לכל אדם קטן וגדול, מטרתם בזה לחזק את תלותם בבורא, שהצלחה זו להרגיש תלות בבורא בלבד תלויה בהרגשת אפסיות ומוגבלות האדם המתבטאת בכניעה לכל אדם, ובפרט כשמשיפיל האדם עצמו לשווא, אז קונה הוא בנפשו מידת השיפלות במלואה.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

הבית לקנות פרי חדש, האם צריך האורח או בעל הבית לברך על הפרי חדש?

כלל בידינו לגבי אורח שכל מה שמגישים לו בסעודה נפטר בברכה הראשונה, משום שדעתו על בעל הבית, ובבעל הבית שהביאו לפניו דברים חדשים מבחוץ, דעת מרן השולחן ערוך שיש לברך עליהם, אמנם הרמ"א נוקט שאין לברך אף על דברים אלו, ובמקרה כזה אנו נוקטים שספק ברכות להקל ואין לברך, ועל כן בין בעל הבית ובין האורח אינם מברכים על הפרי חדש. (על פי שלחן ערוך סימן קע"ז סעיף ה'). וכתב על זה בספר בן איש חי (פרשת נשא אות יב) מחמת כן שטוב שתמיד תהיה דעתו של אדם על כל מה שיביאו לפניו אפילו בדרך רחוקה.

אשה שהדליקה נרות שבת מבעוד יום וקיבלה על עצמה שבת, האם בעלה גם נאסר לעשות מלאכות של שבת או שאינו נגרר אחריה, כמו כן בעל שהלך להתפלל תפילה מוקדמת בערב שבת מפלג המנחה, האם אשתו נאסרת בעשיית מלאכה ונגררת אחריה, או לא?

אין האיש או האשה נגררים זה אחר זה, אלא אם הדליקה האשה נרות מותר לבעלה להמשיך לעשות מלאכות, וכן אין האשה נגררת אחר בעלה ומותרת בעשיית מלאכה אף אחר שהלך בעלה להתפלל תפילת שבת. (חזון עובדיה שבת א' עמ' רפ"ח).

עתה את המקום שהיה בו בשעה שברך על המאכל, ורשאי לעשות כך אף לכתחילה, לברך ביציאתו לדרך ולאכול ולשתות כאוות נפשו לאורך כל הדרך ללא ברכה. משנה ברורה שם (סעיף קטן ס"ב). ואינו צריך לחזור ולברך עד שנכנס למקום חפצו. ולכן מותר למהלך בדרך לברך ולאכול תוך כדי הילוכו מיני קטניות כגון גרעינים ובוטנים, או סוכריה שנותן בפיו, או ללגום מן המשקה בדרך הילוכו. הליכות עולם (חלק ב' עמ' מא).

שאלה: הנוסע במכונית וברך על דבר מאכל, ויצא לטייל ושם אכל המכונית, האם צריך לברך שוב על אכילתו?

אף אם התחיל לאכול במכונית כשהיא נוסעת ועצר ויצא ממנה לחוץ אפילו אינו רואה מקומו (המכונית) אינו חוזר ומברך. שו"ת בצל החכמה (חלק ו' סימן עב). וכן אם התחיל לאכול מחוץ למכונית יכול להמשיך ולאכול במכונית והוא הדין להיפך. שו"ת אור לציון (חלק ב' פרק י"ב הלכה ט"ו).

התארח אצל חברו ובאמצע הסעודה החליט בעל

נטל ידיו על מנת לאכול יותר מכביצה לחם וכשהתחיל לאכול הגישו לפניו בשר ודגים ושאר מאכלים עד שבסופו של דבר לא אכל אפילו כזית לחם, האם צריך לברך ברכה אחרונה על שאר המאכלים שאכל?

יש לברך ברכה אחרונה על שאר המאכלים, מכיון שאכל פחות מכזית לחם אין זו קביעות סעודה ולכן צריך לברך על שאר המאכלים. אגרות משה (חלק אורח חיים ד' סימן מ"א) יביע אומר (חלק י' חלק אורח חיים סימן י"ז).

שאלה: אני יוצא עם חברים לטיול ובמשך הטיול אוכלים פיצוחים או סוכריות ושאר ממתקים, מתי חייבים לברך שוב פעם על מה שאוכלים או שותים?

בשלחן ערוך (סימן קע"ח סעיף ד') מובאר שהולכי דרכים ההולכים ממקום למקום, מכיון שלא קבעו מקום לאכילתם, מותרים להמשיך באכילתם אף אם יצאו ממקום למקום. הלכה ברורה (שם אות טז) ואפי' אם אינו רואה

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יט כסלו תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 3:59 תל-אביב: 4:13 חיפה 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:51

פרשת וישלח

הסתפקות ושמוח בחלקו

**לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאוות
ליותר מהנצרך לו!**

נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג-יא)

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושמחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

כתב הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל (בספרו דעת תורה-בהעלותך): מעשה בפילוסוף מחכמי אומות העולם שהיה עני מדולדל. פעם נתן לו המלך כסף וזהב הרבה כדי להוציאו ממצוקת העוני.

השנים העני בבוקר, לקח בידו את הכסף ובא למלך ואמר לו: "הנה כספך אשר נתת לי, קח לך אותו בחזרה, כי איני חפץ בו". תמה המלך ושאל: "מה אתה עשית לי? למה בעטת במנחתי אשר נתתי לך?"

השיב לו הפילוסוף: "אדוני המלך, מיום היותי על האדמה עד היום הזה ישבתי במנוחה שאננה ובמשכנות מבטחים. כי מעולם לא הייתי להוט אחר הממון, ולעולם הסתפקתי רק בדברים ההכרחיים, והיה די לי והותר במה שהיה לי וכל חכמתי היתה לדרוש ולחקור חכמת הבריאה כי רבו מעשי ה'. ואולם אתמול אחרי שלקחתי את הכסף, התעצבתי אל לבי והוטרדתי לחשוב מה אעשה בכסף, האם אקנה בו סחורה או להפקידו ביד אדם נאמן, או אקנה קרקע, ותידר שנותי מעיני. ולבבי כים נגרש, כי סבבוהו גלי מחשבות והמון טרדות. לכן לא אוכל ללכת באלה. ועל כן הכסף נתון לך". ונותר אותו פילוסוף בעוניו.

מוסיף רבי ירוחם ואומר: כאשר הרגישו חכמי אומות העולם תענוגי החכמה, אזי הפקירו והפרישו עצמם מכל עניני העולם הזה באשר המה הפריעו להם לחיי החכמה. ואולם לא כן היא דעת תורתנו הקדושה. התורה לא דורשת מהאדם פרישות בתכלית. שכן חז"ל אומרים בגמרא (קידושין ל'): "בזמן שהרטיה - זו התורה הקדושה - על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואי אתה מתיירא".

וכפי שהובא בספר **אורחות צדיקים**: התאוה היא המדה הרעה שבכל המדות, כי יתאוה מחמת גאוותו ללבוש בגדים יקרים ולבנות פלטרין גדולים ולאכול מאכלים טובים... שמה יאמר אדם: הואיל והגאוה היא מדה רעה כל כך אפרוש ממנה ביותר, עד שלא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה, אלא השק והצמר הקשה ובגדים קרועים ומלוכלכים וישתמש בכלים מאוסים וכו'. המהלך בדרך זו נקרא חוטא שהרי הוא אומר בנזיר "וכיפר עליו מאשר חטא על הנפש" (במדבר ו-יא). אמרו חז"ל (תענית יא.): אם נזיר, שלא פרש אלא מן היין נקרא חוטא, המונע עצמו מכל דבר, על אחת כמה וכמה!

"כך דרכה של תורה..."

שנים רבות גר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בדירת חדר. אליה היה מצורף מטבחון זעיר והיה מאושר ושמוח בחלקו. וסיפרה האחת מבנות המשפחה:

דירתו הראשונה של רבי בן ציון היתה ברחוב 'ישא ברכה'. היא היתה דירה דחוקה וצרה, ללא כל אביזר של נוחות. דירה שגילמה דרכה של תורה "חיי צער תחיה ובתורה אתה עמל" כדברי התנא באבות (פ"ז מ"ג).

לימים התקיים בו מאמר חכמים, שכל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ (מו"ק טז:) וסוף הכבוד לבוא (נדרים סב) ו"שכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר" ואמנם עושר עדיין לא היה, אך בכ"ז עבר לדירה מרווחת יותר ברחוב אלקנה, לשמחת לב הרבנית וכל בני המשפחה.

כשבאו לשמוח עמו בשמחתו על כי הרחיב ה' לו. התבטא להפתעתם: "אני כשלעצמי, אחת היא לי, תחום אני בארבע אמות של הלכה ותו לא! לא עברתי דירה אלא בשביל הרבנית!"

עפ"י רבינו האור לציון ח"ב

להיות "נותן" ולא "מקבל"...

מעשה שנכנס גביר להתברך אצל הגה"צ רבי **מרדכי צוקרמן** זצ"ל. משעמד לצאת ביקש להנות את רבי מרדכי ולהעניק לו שטר של מאה דולר. ואולם רבי מרדכי דחה אותו בעדינות, והעיר לו: "האדם צריך להיות נותן ולא מקבל!"

וסיפר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: כשנכנסתי פעם ראשונה לדירתו הישנה של רבי מרדכי, כל כך השתוממתי, כל כך התפעלתי היאך יתכן לחיות בדירה כזו, בשמחת חיים, בשלוה, בנחת רוח, ובחיוך. וכל זה היה מכיון שלא נטל כלום לעצמו ולא היה צריך מאומה.

יחיד ודורו

ליטול עצה מזקני הדור – חכמי התורה קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: ויקחו שני בני יעקב" (פרק לד-כה)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): לעולם זקנים מעמידין את ישראל. אימתי ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". ואמרו חז"ל (קידושין לב): אין זקן אלא מי שקנה חכמה. הנוטל עצה מזקנים והמציית – אינו נכשל

שנינו (אבות פ"ו-א): "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ונהנים ממנו עצה ותושיה" ומבאר הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל (בפירושו רוח חיים) דמכיון שכך סגולת התורה שנהנין ממנה עצה ותושיה, אם כן, כל איש ההוגה בה, דבוק בה ונתלבש במדותיה, כשם שיש בכח התורה לתת עצה ותושיה... כך גם מאותו תלמיד חכם שדבק בה, נהנים ממנו עצה ותושיה.

מכאן כוחם המופלא של חכמי ישראל זקני הדור, שיודעים להבחין בטביעות עינם בדברים שאדם מן השורה אינו מסוגל להבחין בהם, כח זה נובע כאמור, מחכמת התורה הגודשת את כל ישותם. נקיים הם מכל נגיעות ורצונות אישיים, ודעתם דעת תורה ברורה וזכה.

ראייתם הברורה והחודרת למרחוק של זקני הדור – חכמי התורה, הם למעלה מיכולתינו והשגתינו. לפיכך אין לנו אלא להשתמש בראייתם, ולהשען על עצתם הנובעת מראייתם הזכה. כי על כן נקראים המה "עיני העדה", לפי שהם לנו לעינים, והעושה כעצתם מובטח לו שאינו נכשל.

ובמיוחד אחרי מה שכבר גילה לנו הרמב"ן (בבא בתרא יב:) כי "נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא נטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם".

על כן ראייתם של גדולי ישראל לחזות את הנולד, כתב הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל (בעלי שור ח"ב): "כאשר גדולי גאוני ישראל חרצו משפט בשאלת הזמן, היו רואים בפיחותם את הנולד אשר קטנים קצרי ראות לא ראו. ויש אשר עשרות בשנים אחרי שחוו דעתם, נוכחים גם קטנים לראות עד כמה הם צדקו. אבל שלומי אמוני ישראל מאמינים בהם גם בטרם יראו..."

בתקופה האחרונה, שוב זכינו לראות את ראייתם הבהירה והזכה של "עיני העדה" גדולי ישראל בראשות הגר"ח קנייבסקי שליט"א. ואף פשוטי העם נוכחו לראות שכל הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל. כי בעוד אלו שראייתם בדרך הטבע [שהיא מוגבלת] התיימרו לחשוב שהם מבינים ויודעים הכל בבריאות ורפואה, ואסרו על פתיחת הת"ס והישיבות מחשש הדבקה וזינוק בתחלואה, הורה לעומתם שר התורה, בכח תורתו הרבה, לפתוח את המוסדות וללמוד תורה תוך שמירת כל כללי הבריאות, כי באופן זה התורה מגנא ומצללא ולא שכיח הזיקא.

ואכן ראו הכל, שצדקו דבריו של שר התורה ודוקא במקומות הללו, לא רק שלא עלתה התחלואה אלא אף ירדה למינימום (עד ששר הבריאות התבטא שצריך לחקור ולברר מה סוד ההצלחה של החרדים, כדי ליישם אותו גם בשאר המוסדות). כי על כן, כח הכרעת דעת התורה של שר התורה גדול הוא מכל חוות דעתם של שרי תבל, שכן התורה כוללת כל החכמות והטובות שבעולם, וכי סגולת התורה נעלית היא מעל גדרי וכללי הטבע הרגילים, וגדולה ומרוממת היא מעל כל חכמה ושכל אנושי.

היראה מהוראת השי"ת ותורתו – מבטלת כל פחד אחר

בידוע, בחודשים האחרונים שורר משום-מה, בקרב ציבור מסויים, מעט בילבול ומבוכה בנושא ה"פחד" מהנגיף. כי מצד אחד יש המתריעים לפחד ולהחמיר ביותר בזהירות מהדבקה, בכל ההנהגות הרגילות ברוחניות ובגשמיות. [ועוד מוסף לזה הפחד משליחי השלטון הקונסים "כהבנתם"].

ומסתמכים על המונח "חמירא סכנתא מאיסורא" (פסחים קיב, ב"ק קיג): וכתב החתם סופר (ע"ז ל): כל סכנתא הוא איסור דאורייתא מקרא ונשמרתם מאוד לנפשותכם... חמירא סכנתא מאיסורא היינו שלא להקל אף בספק ספיקא. דבאיסורא הקב"ה ויתר שאפילו אירע שנזדמן לו דבר איסורי מכל מקום רחמנא שריה בספק ספיקא, משא"כ בסכנתא אי אפשר להשיב נפש... וכן פסק הרמ"א (יו"ד סימן קטז-ה) "יזהר מכל הדברים המביאים לידי סכנה... ושומר נפשו ירחק מהם ואסור לסמוך אנס" וכו'. עיי"ש. וכן בשו"ע (ח"מ סי' תכז-ט, ו): "הרבה דברים אסרו חכמים מפני סכנה וכו' כל העובר על אלו ואומר הריני מסכן בעצמי... או איני מקפיד בכך, מכין אותו מכת מרדות"... עיי"ש.

מחומץ ליינ...

מעשה בבן תורה שעשה יין כדי למכור לאחרים. פעם החמיצה לו כמות גדולה של יין, ונגרם לו הפסד גדול. הוא בא לחזון איש כדי ליטול ממנו עצה וסיפר לו על ההפסד הגדול

יעץ לו החזו"א איך לעשות יין עפ"י כל המקומות בש"ס המדברים על הנושא. לאחר מכן יעץ לו שיניח במרתף את כל היין שהחמיץ וישכח מכל הענין...

עשה האיש כעצת החזו"א. לאחר זמן נזכר מהיין. ירד למרתף ונוכח לגלות למרבה הפלא כי היין שהחמיץ הפך להיות יין משובח.

מעשי איש

ונהנין ממנו עצה ותושיה...

שני אנשים שהתגוררו בשכנות לגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל היו בשנת אבל. ולשניהם נולד בן. אחד מהם פנה לרבי יעקב בשאלה: האם רשאי לערוך את הברית מחוץ לביתו. התשובה היתה חיובית. אך מה גדלה הפתעתו של השני כאשר שאל גם הוא שאלה זחה, אך קיבל תשובה שלילית.

רבי יעקב עצמו הסביר את הסיבה לפסיקתו הסותרת: "הראשון הוא איש עסקים אמיד, וחששתי שמא כשיראהו עורך את שמחת הברית במסגרת צנועה בביתו, ילעיזו עליו שמצבו הכלכלי התערער, חשדות אלו עלולים לגרום לו קשיים להשגת אשראי, דבר שזיקק לפרנסתו. לכן, כיון שיש כאן "דבר האבד" הוריתי שמותר לו לערוך את ברית המילה מחוץ לביתו.

"השני לעומתו הוא איש חינוך. בנוגע אליו, אין כל היתר לסטות מן המנהג המקובל שאבל אינו משתתף בברית מילה מחוץ לביתו במשך שנת האבלות.

ומעשה בבחור בישיבתו שנתפס בגניבה. המשגיח פנה לרבי יעקב לשאול כיצד לטפל בענין. רבי יעקב הציע לו להטיל על הבחור תפקיד בישיבה שתמורתו ישלמו לו דמי כיס. "דע, - הוסיף - "כי עצה זו אינה לטובתו הגשמית, אלא אף לטובתו הרוחנית".

במחיצתם

מעצת האורים...

מעשה שהיה באברך שזוגתו הייתה בסכנת חיים ל"ע והרופאים הורו לנתחה ולהעדיף את חייה על פני העובר. רבו של האברך, אחד מגדולי האדמו"רים הורה לו שעליו להתייעץ עם רב וותיק וגדול.

פנה האברך לכ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר – הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל שפסק לו על אתר לא לעשות מאומה. נדהם האברך ושטח שוב לפניו את פרטי המקרה הקשה. נענה הגאב"ד בניחותא: "כבר אמרת פעם אחת ושמעתי. אני מורה שלא לעשות מאומה!" וכדבריו כן היה. נולד ילד בריא ושלם.

חלפו מספר שנים והאברך נזדמן לביתו של הגאב"ד רבי מנשה, וכמסיח לפי תומו סיפר שהוא בדרך עם בנו לפרופסור מפורסם במנהטן משום שנראה לו כי ריאותיו של בנו אינן פועלות כשורה. אמר לו הגאב"ד: "הנך יכול ללכת, אבל חבל על הזמן ועל הכסף, הילד הזה שנולד בזכותי אינו סובל ממאומה!" האברך שבכ"ז חשש הגיע עם בנו לפרופסור, וגם אבחתו היתה כדברי הגאב"ד, ואכן היה חבל על הזמן ועל הכסף...

מתוך קונטרס לזכרו

ומאיך גיסא, יש המתריעים להיפך שלא לפחד כלל ולא להקפיד [במיוחד], ויש להמשיך לנהוג ברוחניות ובגשמיות כמאז ומקדם, שכן ככל שיגדל הפחד וההקפדה כן יזיק יותר, ויגרום להדבקות... ואילו הנהגה רגילה, היא שמרחיקה את הנגיף... [וקצת סימוכין לדעה זו מגמרא וכריתות ו.] לגבי "בבואה דבבואה" שהפחד מחליש דעתו ומירע מזלו. עיי"ש. ומסתמכים על לשון ה**בן יהוידע** (ב"ק ס) שכתב: "כי זה חולי (של הקולירא) יזיק לאדם הפחד והבעתה, ויתהוה בו החולי מחמת הפחד אשר יפחד... ולא יראה בעיניו החולי השולט בבני אדם ויבוא לידי פחד ואז ילקה ח"ו". עיי"ש. [ויתכן לחלק שדוקא לחולי ה"קולירא" מזיק הפחד, ולא לשאר חולאים].

ואולם למען האמת, ישנה דרך ממוצעת בין שני הקצוות הללו, והיא קיימת באלו האמונים על אמונת חכמים פשוטה וטהורה. רגועים הם מכל פחד מהנגיף ושוטריו, שכן לנגד עיניהם אין אלא אך ורק הוראת התורה הנמסרת באמצעות גדולי התורה, בהם בטוחים ולפי הוראתם ועצתם נוהגים.

וזה אומר לצניית לכל כללי הבריאות, אך לא מתוך פחד מהנגיף ושוטריו, אלא מתוך אמונה, בטחון ודביקות בהשי"ת ובחכמי התורה שכך הורו, ושכל הנוטל עצה מהם אינו נכשל וכל המציית להם אינו נדבק, כפי שהמציאות מוכיחה זאת אך מי שחלילה אינו מציית [וממילא מחמיץ בכל שעה גם את המצוה לשמוע לקול חכמים] הוא זה שצריך לחשוש, אך לאו דוקא מהנגיף ושוטריו, אלא מכך שעובר על הוראת גדולי ישראל!

וכדוגמא לכך מצינו בספר חובת הלבבות (שער אהבת השם - פ"ו) על החסיד שנקלע להיות במדבר [שלא לרצונו] וישן שם, מצאוהו ושאלוהו: האינך ירא מן האריה שאתה ישן במקום הזה? והשיב: "אני בוש מאלוקים שיראני ירא זולתו" [שהיה בטוח מחמת דביקותו באלוקים שישמור אותו מכל רע (מפרשים)]. וידוע על הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל שהיה מקפיד תכופות לעשות "הטבת חלום" והתבטא שאינו מפחד מהחלומות כדרך בנ"א, אלא מדברי חז"ל על החלומות.

עד כמה ההתעצמות בלימוד התורה משפיע על כל העולם

זכינו בתקופה הזו אשתקד (בחודשי כסליו-טבת תש"פ) לחזות בעינינו עד כמה גדול וחזק הוא כח לימוד מרובה של התורה הקדושה ע"י הרבים, כדי להשפיע על כל העולם: כלפי מה דברים אמורים? כזכור, נערכו אז ברוב עם, סיומי הש"ס ענקיים בארץ ובגולה, אשר מזמן המהר"ם מלובלין שייסד את רעיון ה"דף היומי", לא היה כדבר הזה שכה רבים (בלעה"ר) בעם ישראל יסיימו את הש"ס ומיד יקבלו ע"ע ברוב עוז להתחיל מחדש. מסיבות הסיום והפרסום הגדול גרם גם לקידוש ה' גדול בכל אתר ואתר גם בקרב אומות העולם ש"הצדיעו" לעם ישראל, ולא היה מי שלא שמע על כך.

רבים וטובים תהו אז ותמהו: כזו התעוררות והתחזקות בלימוד התורה ללא תקדים, היתכן שלא תהיה לכך השפעה כל שהיא על "איכות הסביבה" ואולי אף על העולם כולו, כדברי הספה"ק שכל חיזוק אצלנו משפיע אף על מקומות רחוקים, ואולי זה יזרז לנו סו"ס את ביאת משיח צידקנו. ואכן התברר למפרע שקיתונות רבים של קדושה וטהרה נשפכו לעולם מכח העוצמה התורתית הזו.

רק נתאר לעצמנו תסריט דמיוני שבאחד מסיומי הש"ס הגדולים, אי-שם בחנוכה, מכריז המנחה ומבטיח בפאתוס: רבותי! בזכות סיומי הש"ס שלא היו רבים שלא היה כמותם, אנו נראה בעינינו (אף אם ח"ו לא יבוא המשיח) כיצד בחודש הגאולה (ניסן) הבעל"ט, יפסקו בשבתות וביו"ט כמעט כל חילולי השבת בפרהסיא בארץ ובכל המקומות היהודים בעולם. יסגרו בשבתות ובחגים כל החנויות ובתי העסק! יסגרו כל המסעדות ובתי הקפה! יושבתו כל התחבורה הציבורית והטיסות. תופעה כזו שלא היה לה אחר ורע עד היום. שבתון גמור ומוחלט!

הרי פשוט שכל הקהל הגדול הזה היה מביט על המנחה הזה בתדהמה, בתמהון וברחמים כאדם מוזר ששוגה בהזיות וחולם חלומות בהקיץ שהרי אפילו את עבודות הרכבת בשבתות לא הצליחו לעצור, באותה תקופה, ואיך זה יתכן שמה שלא הצליחו לפעול במאמצים רבים זה עשרות בשנים, לפתע יקום ויהיה!!

ואולם מה שאירע בפועל, מחודש ניסן, מהכח הרוחני העצום הזה, כולנו יודעים. זה לא רק השבתון האמור, שהתרחש בכל העולם. אלא גם מערכות השחיתות והטומאה שבפרהסיא נעצרו כמעט כליל. החל מג' עבירות חמורות באומות העולם, ועד ל"תרבות אנשים חטאים" בישראל הכל הצטמצם וירד בס"ד.

וכך גם באסיפות פורקי העול למיניהם, נאצלו לשמור מרחק בין אדם לחברו, אשר כידוע הפירוד הזה טוב להם וטוב לעולם. ואפילו בני התורה, להבדיל, העושים תמיד כל מאמץ להשמר ממראות אסורות בלכתם בדרך, נסתייעו בתקופה זו כאשר כל מטיילי הרחוב היו מכוסים פנים ואין למו מכשול. ועוד חיזוקים כהנה וכהנה שאכה"מ.

הנה כי כן, נוכחנו לראות ולדעת כמה גדול הוא לימוד התורה וכח קבלת לימוד התורה של הרבים [ע"י חיזוק משמעותי בסיומי הש"ס והתחלתו] כדי להשפיע ולהשרות כל כך הרבה קדושה וטהרה בעולם ללא תקדים, אשר מי פילל ומי חלם שתתכן מציאות מפתיעה של טהרה בעולם, כהכשר לביאת משיח צדקנו בב"א.

הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל

סיפר מקרובו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: סח לי חבר על החברותא שלו בלימוד התורה, שנכנס פעם להרב שטיינמן ושאל אותו: מכיון שהוא לא למד בשנותיו בישיבה, והוא כבר שלוש שנים מנסה ללמוד בכולל וגם שם הוא לא מצליח ללמוד כראוי, ולכן הוא הודיע לאשתו שהוא רוצה לעזוב את הלימוד בכולל ולעסוק במלאכת החולין, כי קשה לו כך, מה עליו לעשות?

השיב לו הרב שטיינמן: "אתה צודק. לחיות בשקר זה לא טוב. אבל למה אתה עוזב את התורה במצב שאתה מיואש? בוא תשב ותלמד שנה בהתמדה, ולאחר שנה אתן לך ברכה..."

וסיפר לי החבר שלו, שעד היום אותו אברך יושב ולומד וכי הוא אחד מהתלמידי החכמים המפוארים של מקום מגוריו. העצה הזאת של הרב שטיינמן הצילה אותו. כאשר קודם כל הרגיע אותו ע"י "פת בסלו" ובתחבולה חכמה השאיר אותו בלימוד.

ומעשה בעסקן שהציע לו שלוחא דרבנן הרב אברהם רביץ זצ"ל (שכיהן אז כסגן שר) להיות עוזרו, נכנס העסקן אל הרב שטיינמן לשאול אותו האם להיענות לתפקיד?

שאל אותו הרב שטיינמן: "מה יש לך מזה?" ומיד השיב: אני אוכל לסייע ולעזור לציבור הרחב ולאנשים פרטיים. אמר לו הרב שטיינמן: עוזב כרגע את כולל ישראל, שאלתי היא מה יהיה לך אישית מזה? וענה: משכורת, מכונית, משרד וקשרים בשלטון.

השיב לו הרב שטיינמן: "ואני יוסיף לך עוד כמה דברים שיצאו לך מזה, קודם כל ביטול תורה שגם מה שאתה קובע עיתים לתורה יפסק. וגם תפסיק ללמוד עם הילדים שלך. ומה שאתה מקפיד כיום על כשרות המזון יפסק מכיון שלא תמיד ניתן לספק לך בכל מקום הכשר שאתה רוצה. חוץ מזה תאלץ לראות מראות אסורות ולשמוע ביזויים על הציבור החרדי ועל גדולי ישראל. מיד הודיע אותו עסקן לרב רביץ שאין כלל מה לדבר בנושא. **הלמות עמלים-ח"ב**

כדבר האורים...

אב שבור בא לפני הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א. נולדה לו בת עם מום בלב. החדר השמאלי התחלף בימיו. היא חיבת לעבור ניתוח מסובך ומסוכן. מבקש ברכה שהכל יעבור בשלום ויביא רפואה שלימה.

השיב לו רבי חיים: "תקנה תפילין מהודרות ליתום או לבעל תשובה"... והוסיף להסביר: "השמאל התחלף כאן בימיו. גם תפילין מניחים בשמאל ומחשיבים אותה על פני הימין. ובזכות התפילין יסתדר הכל, ויתחלף שוב השמאל בימין."

שמע האב, אך היכן ישיג יתום או בעל תשובה הזקוקים לתפילין? שאל חבר חילוני לעבודה האם הוא מכיר מישהו שמתחזק וצריך תפילין מהודרות, וסיפר לו את עצתו של רבי חיים.

אמר החבר: "האמת שלא חשבתי על כך. אבל לרפואת בתך אני מוכן להתחייב ולהניח תפילין מידי יום ביומו."

ואכן הוא קנה עבורו תפילין מהודרות, והניתוח הצליח בס"ד באופן מושלם.

מנחת תודה - תורת חיים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

בּוֹס! בּוֹס! בּוֹס! – – –

'אולי אתה תוכל לעזור לי? פנה האדם ושאל את איש-החסד. מיודענו מקדיש מזמנו למעשי-חסד, אך זה נעשה במסגרת פעילות ממוסדת ומסודרת. לא סוג של 'כולבוניק' שמתעסק עם כל התחומים יחדיו. אבל לשמוע מה המקרה שדורש עזרה הוא מוכן, אל"ף כי כאשר יהודי מדבר צריכים להקשיב לו. ב"ת כי אולי בכל-זאת הוא יוכל לעזור!'

אז האדם מספר כך:

'יש לי קרוב-משפחה שהתארס במזל-טוב ממש בזמן האחרון, זמן קצר בלבד עבר מאז האירוסין, ממש סיפור טרי... הבחור מבוגר אשר המתין שנים ארוכות לרגע המרגש הזה! כעת נודע לי שהמצב הכלכלי של הוריו דחוק באופן לא רגיל (כאן פירט האיש דוגמאות מצערות להמחשת המצב, עליהן נדלג ברשותכם). אני לא רגיל במלאכה זו של "גיוס משאבים", אך אין לי כל היתר להתעלם מהמצוקה הזועקת. אין לי מושג למי לפנות ואני שואל 'אולי אתה תוכל לעזור לי?'

* * *

איש-החסד שנחשף לכל הפרטים קלט שבאמת מדובר בסיפור לא פשוט - אך כיצד יש בידו לסייע? הרי גם הוא לא עוסק בדרך-כלל ב"גיוס משאבים".

רגע לפני שפטר את האיש לשלום הבזיק לו בראש שם של גביר אחד: 'בדיוק אתמול פגשתי אותי מיוזמתו. במסגרת פעילותי אני מתנדב במקום שנותן "חבילות נדונה לחתנים וכלות" מצעים, שמיכות פוך, כריות, מגבות ועוד דברי טקסטיל כהנה וכהנה, כפי שישנן רבים כאלו בעם ישראל, אירגונים כאלו ואחרים. ניסיתי לענין אותו בתרומת חבילות מסוג זה לחתנים וכלות, עכשיו שבא סיפור זה אשר ביקשו את עזרתי בענין, חשבתי אולי אפשר לענין אותו במצווה הזו!'

אומר ועושה.

פנה מיד לגביר ושיתף אותו במקרה המרגש שזה עתה נפל לפתחו. על-מנת להפעיל את רחמי הגביר השתמש בלשון-לימודים כאשר חננו השם, אבל הגביר, עָפֵס, נותר אדיש. לא שהוא בוחן כליות ולב והוא יודע מה הגביר מרגיש, אבל אם אתה מספר משהו לזולת והוא לא מגיב אפילו לא במילה בהגה אחד משמע שהוא אדיש לנושא...

ניסה לגלגל את אותו סיפור מכיוון אחר, עד שהגיע למסקנה הבלתי נמנעת שהוא סיים לספר את הסיפור. ועכשיו על הגביר לומר אם יש בדעתו להיכנס לענין אם לא.

משהשתרר שקט בקו אמר הגביר: אוקיי. עכשיו אספר לך את החצי השני של הסיפור!

???

מה?

לא מבין.

* * *

'נכון שאתמול נפגשנו?' שואל הגביר.

'נכון' משיב איש-החסד, בעודו תוהה אם הוא נמצא בכלל בעיצומה של חקירה אפידימיולוגית...

'אז דקה אחרי שיצאת מכאן' ממשיך הגביר 'נכנסה לביתנו בחורה שהתגרשה בעבר, היא ביקשה לדבר עם אשתי וסיפרה שהיא ברוך השם התארסה, ועומדת להקים בית חדש בישראל. אמנם, מאחר שהיא התגרשה לא מזמן ועדיין לא הספיקה "להתאפס" אחרי הגירושין, לא מצאה עדיין עבודה, ממילא פרנסתה לא מצוייה ואין בידיה מאומה. היא מתכננת שמחת נישואין צנועה ופשוטה - ללא כל בזבז מיותר - אך עדיין גם למשימה צנועה זו דרושים לה כמה עשרות אלפי שקלים. - כך מספרת הכלה לרעייתי - רעייתי ששיתפה אותי בסיפור הכואב שאלה האם נסכים לעזור וכמובן אמרתי לה: קיבלת!'

חשש קל התגנב ללב איש-החסד: מדוע הגביר משתף אותי במה שהתרחש אמש בביתו? האם הוא מתכוון להוכיח בכך שאיננו מסוגל כעת לתרום עוד?...

אך הגביר המשיך מיד: 'אתה יודע עם מי התארסה הכלה הזו שעליה סיפרתי לך הרגע? היא התארסה עם החתן שעכשיו התקשרת להשתדל עבורו!...'

בּוֹס! – – –

'אז מה קורה פה?' סיים הגביר 'אם בתיזמון כה מדויק מגיעים דווקא אלי שני הצדדים יום אחרי יום, אז מסתבר שהקב"ה רוצה שְׁאֶמְנֵן לא רק את צד-הכלה אלא גם את צד-החתן. אם הוא רוצה - אני מסכים. קיבלת. אני לוקח על עצמי את הוצאות שני הצדדים...'

בּוֹס! – – – בּוֹס! – – –

* * *

איש-החסד לא האמין למשמע אוזניו, זה היה נראה יותר כמו חלום. ואז הגיע משפט המחץ:

'אתה יודע מי זו הכלה שביקרה אצלנו אתמול? היא היתה נשואה בעבר לבן שלנו שכבר נישא והקים ב"ה בית בישראל!'

בּוֹס! – – – בּוֹס! – – –

מסכם איש החסד: 'אם תשאלו אותי המשפט האחרון גובר על הכל. נדיב-לב שתורמים כסף יש עדיין, לא אחד ולא שניים. אבל משפחה שהותירה את כלתם לשעבר עם תחושה כל כך טובה של "היימיש", שהיא מסוגלת לנקוש על דלתם בשעת הצורך - זו תופעה יחידה בעולם! המאור-פנים בו נוהגת משפחת גביר יהודי זה שווה בעיני יותר מהכל!!!'

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת וישלח תשפ"א | גליון מספר 491 | סדר: "קטנתי מכל החסדים"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת

הרב דניאל בן אירן ז"ל

מעילוי וזיכוי הרבים שנעשה על ידו בהשקט וצנעה (בין הייתר) למען התכנים של גיליון זה יעמדו לזכותו, ה' הוא נחלתו,

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

ואם היום היינו צריכים לבחור בין יעקב לעשיו... מי היינו בוחרים??

בא נדבר ישר ולעניין: אם אנחנו היינו בדור של יצחק יעקב ועשיו... והיינו צריכים לבחור בין יעקב לעשיו... מי נראה לך יותר "לעניין"? מי נראה לך יותר להיות ממשיך של יצחק? האם יעקב או עשיו? שיהיה לך ברור: היינו בוחרים בעשיו מאה אחוז!!!! מכל הסיבות שבעולם!!! גם בכור... גם יש לו קשרים יותר טובים עם אבא שלו (עיין עמוד 3 בגיליון זה) גם יעקב כמעט לא נמצא פה... הוא גם צדיק כזה... איש תם כזה... מתמיד כזה... אין לו מספיק כושר מנהיגות... הוא לא חותך כמו עשיו!!!! הוא רק מתמרחן... דרכי שלום... ואילו עשיו משדר עוצמה!!! ושלא יהיו טעויות: עשיו לא היה נראה כמו יהושע הפרוע... הוא היה מאוד משלנו... וכל העולות שהוא עשה... לכל דבר היה "עניינים" ברוחניות... (רק שתבין: אם חז"ל אומרים לנו שעשיו רצח את נמרוד כי הוא חמד את בגדי החמודות... זה מסמך שרק חז"ל יודעים לגלות אותו... אבל ברור שמעל פני השטח עשיו יצא בקנאת ה' צבקות למלחמת קודש מול הכופר הגדול שזרק את סבא שלו לכבשן האש... וכשהגיעה השמועה שעשיו הרג את נמרוד ברור שהיה קורת רוח גדולה בבית של אברהם ויצחק... בטח... "באבוד רשעים רנה..." והאיניקל עשיו ישב במזרח וכולם התפעלו מהקנאת ה' הבורחת בו... בקיצור: לעשיו היה את כל הקבלות ואת כל המסמכים ואת כל הצבעים הכי ססגוניים להיות הממשיך של יצחק וממלא מקום אבותיו... ואילו ליעקב היה צבע מאוד חיוור ומט לעומתו... ותכל'ס: רק רבקה ויעקב ובהמשך גם יצחק יודעים שעשיו זה קשקוש אחד גדול ואילו יעקב התם הזה... שלא מתקרב ל"ביצועים" של עשיו... דווקא ראשו בשמים ודמותו חקוקה במרכבה

אבל איך?? איך זה יתגלה??? הרי כעת... לפי כל נתוני השטח עשיו מוביל בפער עצום מול יעקב... אז איך זה בכלל נתפס שפתאום יתגלה יום אחד שיעקב הוא האמת ועשיו שקר???

אתה מבין לבד שהשאלה הזו לא באמת מטרידה אותנו בייחס ליעקב ועשיו כי כולנו יודעים מה שקרה בסוף... השאלה הזו רלוונטית בייחס לכל מיני יעקב ועשיו שמסתובבים בינינו... אותו בחור בן עליה שיושב בצד ולומד... לא עושה רעש וצלצולים... לא לומד בשיבה הכי נוצצת... ולצידו עובר בחור ריק מכל תוכן אבל "קיש קיש קריא..." מאוד מרשים כלפי חוץ ועושה המון רוח... ומהבחור הזה כולם מתפעלים ומתרשמים ומוכנים לתת לו דירה... ואילו קובי האיש תם יושב אוהלים... הוא ככל הנראה ימשיך להיות שקט... גם כשהוא יתחתן אף אחד לא יחטוף אותו... הוא יצטרך לשלם משכנתא 22 שנה בדיק כמו יעקב בצאן לבן... ותכל'ס... מקובלנו שיום אחד הקב"ה מגלה מי יעקב ומי עשיו... אבל איך?? איך זה יקרה?? בשעת מעשה מאוד קשה לתפוס כזה דבר...

אז זה בעיקר השאלה שלי!!! בייחס ליעקב ועשיו של דורנו... (כמובן שהבאתי דוגמא נקודתית משני בחורים... אבל זה רלוונטי בייחס לכל מיני דוגמאות אחרות של מי שעושה הרבה רוח לחברו והצנוע ומלא בתוכן.)

התשובה היא (כמובן באופן חלקי): עשיו!!! בגלל שהוא חסר פנימיות... ונטול כל עבודה פנימית מוסרית... כתוצאה מזה אין לו שום היכרות עם עצמו!!! אין לו שום שליטה ושום זיהוי לקולות שבוקעים מתוכו... לעומת זאת יעקב... האיש תם הזה... המוסרניק הזה... השקט הזה... הוא עושה עבודה חרישית שקטה מול האישיות שלו... הוא מכיר היטב את העולם הפנימי שלו... ובאופן טבעי הוא שולט לגמרי בכוחות הנפש שלו ומומחה בזה... ואז!!! יום אחד עשיו מגיע עם כל הרעש והצלצולים... והוא מחליט לחסל את יעקב... די... נמאס לי מהתמים הזה... הוא מפריע לי בדרך... אני רוצה לתפוס אותו בגרון ולהרוג אותו... עשיו יוצא עם כל העוצמה וארבע מאות איש עמו... יעקב התם והעדין והשקט... כדרכו... לא מגיע עם כח... ולא יודע לעבוד עם עוצמה... אבל!!! ליעקב יש גאונות שקטה בכוחות הנפש... והוא פשוט תופס את עשיו בגרון!! אבל ממזה בגרון... יעקב מזהה מיד את האופי החלש של עשיו... הוא יודע שעשיו אוהב צבע חזק... והרבה... וגדול... יעקב מופיע מולו עם עזים ותיישים וגמלים... ואז יעקב נהיה גם גרפיקאי לצורך העניין והוא שם ריווח בין עדר ובין עדר... כן... הוא יודע... שאם יהיה שם רווחים זה עוד יותר ישגע את העין של עשיו... בקיצור: יעקב מחזיק את הלב של עשיו בידיים שלו כאילו זה פלסטלינה... אתה מכיר את זה שאמא רוצה להרגיע תינוק בן שנה שבוכה... ואז היא מביאה לו סוכריה והוא שוכח בכלל על מה הוא בוכה?? ואם זה לא לגמרי עוזר... אז היא נותנת לו את אותה סוכריה אבל עם מקל... ואז כשיש כבר מקל אז הסוכריה נהיית הרבה יותר גדולה ואז הילד נרגע לגמרי... זה נקרא "כחומר ביד היוצר" וככה יעקב משחק עם הרגשות של עשיו... ועשיו שכבר גומע מאות קילומטרים עם 400 איש כדי להרוג את יעקב... ברגע שהוא פוגש את יעקב הוא מתבלבל ושוכח בשביל מה הוא בא... והוא פתאום מנשק אותו... מה זה אם לא תינוק פספוס שאמא מעצבת לו את הרגשות כמו שהיא רוצה... אז תגיד לי: למי יש יותר עוצמה?? לעשיו שמגיע עם כח הזרוע ורוצה לתפוס את יעקב בגרון?? או יעקב שתופס את עשיו בניתוח לב פתוח... ומשחק עם הלב שלו כאילו הוא פיפונג... אני כמעט נעלב בשם עשיו...

זו העוצמה האדירה והשקטה ששמורה לאותו בן עליה שמתמלא מבפנים!!! בעבודה החרישית הזו הוא מגלה את כוחות הנפש הטמונים בו... בו בזמן שחבר שלו הצעקני והמרעיש אמנם עושה הרבה "חיל" אבל מבפנים הוא נשאר תינוק בן שנה... הלב שלו פלסטלינה... הוא לא מכיר את הנפש שלו בגרוש... כל איזה קשקוש מצליח לזעזע אותו... פעם ימינה ופעם שמאלה בחוסר עקביות... ו... ובטווח של כמה שנים קדימה לאט לאט רואים מי התקדם והתרומם ומי נשאר מסתובב עם עצמו (עם הרבה רעש)... אבל בשביל זה צריך סבלנות!!! סבלנות!!! יעקב איביו לאורך כל הדרך מתייחד בסבלנות שלו: "ואביו שמר את הדבר!" והחריש יעקב... יעקב יודע לחכות... יודע להמתין... יעקב יודע שיש דברים שאורך להם זמן לחלחל... יעקב יודע שרק נזיד עדשים אפשר לקבל כאן ועכשיו... ובהלטה אחת ישר לתוך הלוע... זה עובד רק בניזיד עדשים!! אבל דברים טובים באמת... זה חריש עמוק שנעשה בצורה של תהליך... אנא!!! סבלנות!! חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים!!!! (מעניין לעניין באותו עניין- בעמוד 2 בגיליון זה)

קשר רוחני פנימי... מסתדר גם בקשר עין מרחוק... למידה מרחוק.

ניתן לקנות את הקונטרס

נר לרגלי

דבריך ואור לנתיבותי...

בענייני ימי החנוכה והמסתעף, מלוקט מתוך מאמרים שנכתבו בגיליון זה,

בפלא': 0548446691

כמ"כ ניתן להשיג את הספרים "אהבתי" ו"אהבת" ו"ימאן" במוקדי המכירה כדלהלן...

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

אופקים: שפירא: 0534112035

אחיסמך: שרגל: 0527171721

אלעד: 039073067

אשדוד: 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב, מש' צוויבל.

ביתר עילית ב': אזור רמי לוי 0548450998

רחובות: 0548423047

הרצה התורה: 0556705003

בני ברק: קבוץ גליות 9 - 0556728458

חזון איש 34 (פינת דסלה, דריימוס): 0527117271

רבי עקיבא - אזור הרב קוק: 0527603814

משפחת בונים רחוב השלושה 11.

קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20 - 0527616750

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמת א': 0527189947

רמת ד': רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 29 0527682281

גבעתי שאלו: בן עזיאל - 0548491554

הר נוף: 0533148861

נווה יעקב: 0527119675

טלסטון: 0527616512

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

חפץ חיים 14: 089742750

ברכפלד: 0533109169 (כולל טערת שלמה)

פיצוחי בראשית - ברכפלד: 0527137444

גרין פארק: 0527644795

צפון: חיפה: שטיבלאך נדבורנא / תפארת ישראל.

נווה שאנן: טרומפלדור 3 רבינסקי 0527622736.

רכסים: חורדים 4 קריעלר לתאם 0548415410

כרמיאל: 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0548441354

חצור - קריה, יונתן בן עזיאל 3/5: 0583244899

עפולה: 052-7686876

מה בחוברת??

א. כיצד לומדים להודות לה' גם על ישועה חלקית??...

ב. חנוכה הוא ההחג של הפרסומת... האם באמת הכל מתחיל ונגמר בשינוק ופרסום??

ג. מה הקשר בין נרות חנוכה להסרת עין הרע??

ד. אם הכל היה לטובה... אז למה זה בכלל קרה?? הייתי מעדיף יותר שלא יבואו שודדים ואז גם לא יצטרכו התרנגול והחמור למות לטובה??

ה. למה לדרשנים אין מספיק חומר מה לדבר בחנוכה??

ו. איפה פרשיות וישב מקץ ויגש פוגשות אותנו גם במשך השנה??

יש שורה "תמימה" בפרקי דרבי אליעזר... זה ככה באמצע נושא בפרק ל"ח... ולא כל אחד שם לב מה כתוב שם... וזה לשונו: "ולקח יעקב בניו ובני נשיו והלך לקרית ארבע אלל יחקה אביו ומלא שם את עשיו ואת נשיו יושבים כאלהל יחקה ונטה אהלו חוזה לו, וראה יחקה את יעקב ואת נשיו ואת נשותיו וכל אשר לו ושמה כלבו מאד ועליו הכתוב אומרי: "וראה נשים לבניך שזום על ישראל" אתה קולט מה כתוב פה?

יעקב אבינו סוף סוף חוזר הבייתה ליצחק!!! יעקב אבינו הממשיך הסופי של יצחק! זה כבר לא נושא לדיון... עשיו ויעקב כבר נפגשו... כבר התנשקו... עשיו כבר מחל על הברכות... הדברים כבר ברורים לגמרי!! אבל יעקב מגיע לבית של יצחק... ומה הוא מגלה שם??

חצר!!! עשיו פתח שם חצר שלימה... עשיו מקיף את יצחק מכל הכיוונים... תופס את העסק חזק... ומנהל את החצר ביד רמה... סליחה: מה זה צריך להיות?? עשיו זוז מפה!!! מה אתה מחפש אצל יצחק?? מאיפה צצת בכלל?? המקום שלך זה בכלל הר שיעיר...

מה מתברר?? שלא רק יעקב חכם... גם עשיו יודע להיות חכם... וכמו שיעקב לא אמר לעשיו את האמת... וכשעשיו שאל אותו לאיפה אתה הולך... אז יעקב לא גילה לו לאן פניו מועדות... הוא רק אמר לו: "עד אשר אבא אל אדוני שיערה..." אני בדרך אלך... על אותו משקל... עשיו גם לא גילה את "מצפוני לבו" וכשיעקב התנהל לאטו לרגל המלאכה... עשיו רץ מהר הבייתה להר שיעיר... הזמין חברת הובלות ועבר דירה מהר לבית של יצחק... התמקמם שם כמו שצריך... קבע עובדות בשטח והשתלט שם על העסק!!! תפס ראשון!!! הוא הבין שאוטוטו יעקב מגיע... וברגע שיעקב מגיע הוא תופס את העמוד... לכן עשיו הזדרז לתפוס ראשון... ועד שיעקב הגיע ליצחק... עשיו כבר היה ממוקם שם כמו שצריך!!! היה לו את כל המפתחות... כל אלוף עשיו קיבל מוצב אחר... אהליבמה פה... ובשמת שם... כדי לשמור על הכספת שנקראת יצחק... שיעקב אבינו ח"ו לא יגנוב את המזרח...

יעקב מגיע!!! ורואה שם כוננות בדרגה ראשונה... כל הפרצופים של עשיו עומדים שם בלחץ... בטוחים שעוד מעט מתחיל פה קרב על הליגער יצחק... בכיס של מי הוא נמצא...

יעקב בכלל לא נבהל!!! יעקב מרגיע אותם... הכל בסייידר... אתם לא צריכים להיות בלחץ... אני לא הולך לעשות שום דבר... לא הולך לתפוס חזקות ולא ירושות... אני בסה"כ מציב את האוהל שלי פה בצד... משפחת יעקב מחכים לרגע של חסד שבדיוק יצחק יוצא לחלוץ... מה שנקרא ביקור נוסח קורונה... ואז יעקב וכל המשפחה מנופפים ליצחק לשלום... זיידע... זיידע... שלום עליכם!! זיידע... אל תדאג... כולנו הולכים בדרך הישר... כולנו מכריזים: שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד... אומר הפרקי דרבי אליעזר: וראה יחקה את יעקב ואת נשיו ואת נשותיו וכל אשר לו ושמה כלבו מאד... יצחק ראה את כל הצאצאים של יעקב איך שכולם שבטי י-ה... יראי ה' והולכים בדרך הישר... ושמה כלבו מאוד!!! זיידע יצחק שמח מאוד... זהו. בזאת הסתיים הביקור של יעקב אצל יצחק אבינו...

איך זה יכול להיות?? למען ה'... איך זה יכול להיות שפחד יצחק קדוש ה' מוקף בעשיו מכל הכיוונים... ואף אחד לא מוחה?? איך יכול להיות שיעקב אבינו איפשר לעשיו להקיף את יצחק מכל הכיוונים... ולא רק שיעקב לא מתנגד... יעקב אפילו מנופף לאביו לשלום מרחוק ולא מנסה "לסדר את העניינים"? איך יצחק נותן לעולה הזו גושפנקא?? הרי כעת גם יצחק יודע בדיוק למי מגיע הברכות... יצחק היה גם סובל סבל רב מעשן של אל-נשותיו של עשיו... יצחק יודע בדיוק מי זה יעקב ומי זה עשיו... אז איך נותן לעולה המרושעת הזו לקרות... שדווקא עשיו נמצא בפנים... ואילו יעקב נשאר מבחוץ וצריך לעשות שלום מרחוק??

התשובה פשוטה מאוד (למי שמבין עניין):

בשביל מה יעקב אבינו כזה גדול ומרומם?? בשביל לדעת לשמור קשר גם מרחוק!!! אם יש איזשהו הבדל בין הרמה של יעקב אבינו לרמה של עשיו... איפה זה מגיע לידי ביטוי?? שעשיו צריך להרגיש קירבה פיזית... הוא צריך לעמוד קרוב... להצטלם מאחורי... הוא צריך להחזיק מפתחות... הוא צריך להחזיק חזק חזק את הדלת של יצחק ולפתוח ולסגור אותה אחת לחמש דקות בשביל להרגיש בעניינים... ואילו יעקב מסתדר גם בלי זה... יעקב מרגיש מספיק מקורב ליצחק גם כשי"ישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען..." ליעקב אבינו מספיק שהוא גר באותה ארץ שיצחק גר!!! הוא לא צריך את הקירבה הפיזית... הוא לא מוכרח כל הזמן להפגין נוכחות... ואת זה כדאי גם לנו להבין!!!

יש כאלו שחושבים (בעיקר צעירים) שבשביל להיות מקורב לראש ישיבה או לגדולי ישראל צריך לערוב... להצטלם... להחזיק איזה מפתח... לעמוד מאחורי... לקחת ממנו את זה ולתת לו את זה... אז זהו!! שיתכן שדווקא אלו שצריכים את הקירבה היותר פיזית... זה... זה לא מוכיח על קירבה מיוחדת... אדרבה... זה מראה על רמת קשר נמוכה... שאם חלילה וחס יצלמו את הרב ואני לא אכנס בתמונה אז... אז אני כבר לא מספיק קשור אליו...

כאן יעקב אבינו מוותר באדיבות... הוא פונה לעשיו ואומר: גיא שויין... קח... קח את הבמה... קח את ההופעה... קח את המפתחות... תערבב כמה שאתה רוצה... את הקשר שלי עם יצחק אני ממשיך באמצעות תדרים הרבה יותר עמוקים!! אני אלך בדרכו של יצחק... אני אדבוק באלוקי אבי יצחק... ובזה אני אהיה מקורב אליו...

מה שבטוח... אין מה לעשות עסק מחצרות של גדולי ישראל!!! תהיה רגוע... אין צורך לדחוף שם... אין צורך להרגיש בעניינים... לא זה מה שיעשה אותך צדיק יותר... סבלתי מהקשקוש הזה בתור בחור... אני זוכר שהיה לי חלישות דעת מחבר שלי שהיה מקורב למרן הרב אלישיב זיע"א ואני לא... היה לי ברור שהוא נמצא במדרגות יותר גבוהות בעבודת ה'... סו"ס י לו קשרים שם... והוא דיבר עם מרן זיע"א (השקל לו בלעז) כמה פעמים בחודש האחרון... ואני? אנה אני בא... אז זהו שלא!!! תהיה רגוע... גם עשיו יכול לכרכר סביב יצחק ויעקב אבינו אפילו לא מפריע לו... כי לא זה הנושא!!! יעקב ילחם על העבודה... על הבכורה... יעקב יאבק על שמע ישראל... שם יעקב ילחם עד טיפת דמו האחרונה... כי שרית!!!

אבל על חצרות ועל תמונות ועל מפתחות ועל כל מיני סמנים חיצוניים של כל מיני רדודים למיניהם שאין להם שום אחיזה של חיבור פנימי באמת... זה הכסף הכי זול אצל יעקב... יעקב מכבד את עשיו שימשיך להיות ה"הויז בחור" של יצחק... ו"יצחק שמח מאוד" שיעקב מבין את זה ובין שניהם ישנה הסכמה שקטה שיעקב ממשיך לתת לעשיו את התענוג הזה... ועל זה מסיים הפד"א: "וראה בנים לבניך שלום על ישראל!!! כשעשיו מקבל את הצומי שלו... כולם שמחים... עשיו עסוק עם הצרות מפתחות שלו... ונותן ליעקב להמשיך להתקרב לעבודת ה' באין מפריע..."

חנוכה!!! הסיימת והפיניש של הימים הנוראים...

עומדים אנחנו סמוך ונראה לימי החנוכה האהובים... בימי החנוכה אנחנו חוגגים את הנצחון שלנו בתרבות יוון... וכידוע: לשם שינוי!!!

חז"ל דווקא לא כ"כ מזלזלים בתרבות יוון... חז"ל מתייחסים ברצינות תהומית לחכמה יוונית... זה לא כמו העבודה זרה של בבל, שרבקה יורקת ואומרת טפו טפו קצתי בחיי מפני בנות חטא... זה לא עריות שאנחנו מצווים לתעב ולהתרחק מזה עד הקצה מתוך ידיעה של אלוקיהם של אלו שונא זימה... **לא!!! יוון זה משהו אחר!** יוון זה כבר משהו קצת יותר מורכב... מה שנקרא "קליפת נוגה" יש פה עירוב אור וחושך ולכן אין פה שחור לבן... מול יוון צריך מיומנות מיוחדת...

ואת הנקודה הזו צריך אחת ולתמיד לחדד...

לאורך כל הדרך אתה רואה ביהדות שתי גישות כלליות:

יש רב שהעקרונות שלו מאוד ברורים... מדובר בעובד ה' ששתול כל היום בבית ה'... לא יודע צורת מטבע... לא מעניין אותו כלום מהבלי העולם הזה... וממילא כשאתה מגיע אליו עם מידע ועם כל מיני מושגים מהבלי העולם הזה אתה כבר יכול לדעת מראש מה תהיה התגובה שלו. הבל הבלים הכל הבל... שום דבר בעיניי העולם לא מרשים אותו ולא מרגש אותו... (ואם בפרשיות אלו אנחנו אוזניים בסוגיה של י"ב שבטים אני הייתי מסנן את זה לבחינה של שבט בנימין... ידד ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום... כל המושגים שלו זה רק דבקות בה' א"א לדבר איתו על שום מושגים בעיניי העולם החומרי)

אבל מצד שני יש לך רב מסוג אחר לגמרי... שאמנם גם אותו רב... כל כולו בלתי לה' לבדו... אבל אם תבא אליו עם איזה מושג חדש שיש בעולם או איזה טכנולוגיה חדשה... או איזה מקצוע חדשני שנהיה מבוקש... או איזה סוג מסוים של שיווק שתופס חזק במגזר הכללי... אותו רב יביע התעניינות וסקרנות!!! הוא יברר לפרטי פרטים מה זה ואיך זה עובד ואחרי כמה חודשים אתה תראה איך שהרב כבר התקדם עם זה והוא כבר מנהל מגעים עם הגורמים הרלוונטיים איך להכניס את זה ולהבריג את זה בתוך עבודת ה' עצמה... איך לגייר את התחום החדשני הזה ולהתאים אותו לציבור החרדי... (ואם ב"ב שבטים עסקינו זה כבר מאפיין של שבט דן... לשבט דן יש מספיק התמודדות מול נחש הקדמוני... הוא מספיק מאתגר במינימום הנדרש... ולכן דן תובע "דון דיני" צריך לאפשר לו את מה שמותר... אין לו את הלוקוס שיש לבנימין שגר בשכנות עם ה' וחופף עליו כל היום... דן גר אי שם בבשן...)

וזה שתי גישות שונות לגמרי!!! ואנחנו **מוכרחים** את שתיהן!!!

בא ניקח דוגמא: לפני כמה שנים התחיל לרוץ המושג שנקרא טיפול רגשי... כמובן; מאיפה זה התחיל? בעולם החילוני!!! התכנים המקוריים של טיפול רגשי התחילו מקאוצינג וכל מיני מושגים כפרניים... וכעת אני נוגש לרב מספר אחד ואני שואל אותו האם לגשת לטיפול רגשי??? הוא רק שומע את

המילה קאוצינג... ומבין שזה ניזון ממקורות כפריים מובהקים... הוא מזדעזע כולו ונותן לי להבין שזה לא רצון ה'... אפילו לא מתחיל... **זה נכון? ברור שזה נכון!!!**

אבל משם הלכתי לרב אחר... והוא במקום לדחות את זה על הסף... הוא דווקא התעניין... הוא שם לב שאני לא הראשון ולא השני ששואלים בנושא הזה... והוא מבין שזה מושג חדש שנכנס לעולם!!! וממילא צריך להזדרז לגייר אותו ולהתאים אותו לרוח היהדות... הוא בכלל לא נכנס להשקפה האם זה נכון או לא... זה לא הנושא!! כעת הנושא הוא שהעובדה היא שהציבור מתעניין בזה... ואם עצם העיקרון הוא דבר הרשות... אז חייבים להזדרז ולהקים מערכת מטפלים רגשיים במגזר החרדי... כי אחרת כולם יתחילו ילכו למטפלים חילונים וזה באמת איום נורא... **שמת לב לשתי הגישות השונות???**

עכשיו תגיד לי: יש פה מחלוקת??? אז ככה: על פניו ברור שיש פה מחלוקת!!! סו"ס בהסתכלות השטחית יש פה רב אחד שלא אווזז מטיפול רגשי ואילו הרב השני כן אווזז מטיפול רגשי... אבל מי שקצת קולט עניין מבין שיש פה בסה"כ השלמה של שני חלקים... רב אחד צועק גיוואלד!!! רבותי: הטיפול רגשי ה**נכחי** הוא טרף!!! והרב השני פשוט עסוק בלתי רגש ולגייר ולהתאים אותו אלינו... מתוך הכרת המציאות שהיות ועובדה שהציבור צורך את זה... אין ברירה אלא לבנות אותו באופן מותאם לרוח היהדות קוראים לזה בשתי מילים: **רציוני ומצוי!!!**

יש רב שמופקד על **הרציוני!!!** ויש רב שמופקד על **המצוי!!!**

עכשיו: אתה מבין לבד שחלוקת התפקידים הזו היא לא רק בין רבנים אלא בעיקר אצל כל אחד מאיתנו... אצל כל אחד מאיתנו יש את הפיצול הזה בינו לבין עצמו... מצד אחד צריך לשאוף ל**רציוני** ובמקביל צריך להתאים את זה ל**מצוי**... **ואפשר להגדיר ולומר שזו בדיוק חלוקת התפקידים בין העבודה של ימים הנוראים ל--- עבודה של חנוכה...**

בימים הנוראים אנחנו חותרים להגיע למצב **הרציוני!!!** במשך חודש אלול שלם אני משתדל להתרומם ולהתעלות עד שאני מגיע לשיא מיטבי... **למצב הכי רציוני!!!** למדרגה הכי אידיאלית שאני יכול להיאחז בה...

ואז!!! לאט לאט מתחילה הנחיתה... מתחילים שנה... ואז לאט לאט **הרציוני** מתחיל להתחכך ולהתנגש עם כל מיני **"מצוי"** למיניהם... ו... ועוד רגע אני כבר נשבר ומודיע על כניעה... זהו... **המצוי** הכניע את **הרציוני**... **ואז לפתע מגיע מלאך מושיע בדמות חנוכה!!!** כל העבודה של חנוכה זה להתאים את הרציוני עם המצוי!!! העבודה של חנוכה זה **"יפיתו של יפת תשכון באהלי שם"**!!! אנחנו עומדים מול יוון שמייג את יפיתו של יפת... וכעת נדרש מאיתנו לתרגם אותו ולהתאים אותו **לאהלו של שם...**

בא ניקח דוגמא מצויה... יש לי חבר בן עליה שבראש השנה האחרון עמד וקיבל על עצמו: אני לא מכניס מייל לבית שלי!!! קבלה הכי אידיאלית שיכולה להיות... לבי יוצא מקנאה אליו... בקיצור: המצב **הרציוני**

ביותר!!! והנה... הימים הנוראים מאחורינו... סוכות כבר מאחורנו... והתחילה השנה... וכידוע כיום, אדם נשוי שאין לו מייל לפעמים זה פשוט בלתי נסבל... בפרט אם אתה גר בפריפריה שאין לך מספיק חרדים כמון שאין להם מייל... כך שיש רשימה ארוכה של דברים שאפשר לקבל אותם או לשלוח רק דרך המייל... וחבר שלי כבר כמעט יוצא מדעתו... עצבני על כולם... עצבני על החרדים שלא דואגים לפתרונות למי שאין לו מייל... עצבני על החיים... ו... וכשהוא דיבר איתי הצמדתי אותו לקיר והכרחתי אותו להודות שבין הייתר הוא גם עצבני על היהדות ואולי גם על הרבש"ע... בטח... בגלל שאני חרדי אני כל הזמן תקוע... כל הזמן אני נתקע במבוי סתם... די... נמאס לי... עזוב אותי...

אמרתי לו: הנה!!! עכשיו אתה במשבר... בין **הרציוני!!!** ל--**מצוי!!!**

בראש השנה קבלת על עצמן את הקבלה הכי **רציוני** והכי אידיאלית!!! והנה... ברגע שהתחילה השנה **הרציוני** נתקע מול **המצוי**... זהו!!! פנצ'ר... בדיוק בשביל זה יש לנו את חנוכה... העבודה של חנוכה זה "יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם"! לתרגם בין הרציוני למצוי... אתה עכשיו בחנוכה... אתה חחחחחחחח לראש שבשכונה שלך יהיה עמדה של מחשבים מפוקחת... אין לך ברירה אלא ללכת לרבנים של העיר ולבקש שמיזמתם יפתחו עמדה של אפשרות שליחת מיילים נגישה ונקיה ומסוננת לגמרי שאברכים בני עליה יוכלו להיכנס כל יום ולשלם כמה שקלים ולשלוח מיילים ולעשות מה שהם צריכים... (אגב: יש לי חבר שקנה פקס... זה גם דרך...)

יפת אלוקים ליפת!!! יש ליפת אפשרויות טכנולוגיות מפותחות... ואנחנו בתור עובדי ה'... הכי נעים והכי מתחשק לנו לכתחילה להתעלם לגמרי מהמושג הזה שנקרא מייל ולא להכיר בקיומו... אבל מה נעשה **שיפת אלוקים ליפת!!!** ה' מסר בידיים של יפת את הניהול של העולם החומרי וכעת המציאות היא שכמעט כל העולם מתנהל ע"י חיבור לרשת... ולכן אתה מוכרח לראשית **שיפת אלוקים ליפת---** **ישכון באהלי שם!!!** אתה חייב להיות ריאלי... ואם אתה רוצה שלא יהיה לך מייל בבית אז אתה חייב לתרגם את יפת אלוקים ליפת... וישכון באהלי שם ע"י עמדת מייל ציבורית ומבוקרת ונגישה ומפוקחת ע"י רבני השכונה...

עכשיו שים לב: המשפטים שלי האלו נשמעים די צורמים... אני מדבר כעת כמעט כמו משכיל... הסגנון שלי די מזכיר את... את כל האלו האלו שמשכנעים אותך לקנות אייפון כי הרי בלאו הכי עוד מעט כולם יצטרכו את זה... נכון שהנימה שלי כעת מאוד מזכירה את השפראך שלהם...??

אז זהו שיחי ההבדל הקטן!!! שים לב להבדל הקטן שיש ביני לבנים...

אותו אחד שמשכנע אותך לקנות אייפון כי... כי עוד מעט זה יהיה לכולם הוא עושה לך את זה כבר עכשיו גרוע **כדי שכבר עכשיו תלך על זה!!!** ואני

באלוקי ישראל...

זה הראש הגדול שנדרש מאיתנו בימי החנוכה!!

לעמוד מול הביטול תורה הזה שנקרא סביבון ולהבין ש... שנכון... זה באמת ביטול תורה... אבל היות ויש לנו עסק עם יפת אלוקים ליפת... אז מבחינה מסוימת הוא מכתוב לנו את הסדר יום... הוא מכריח אותנו לעדכן מחירים... חברי היקר: ראה הזהרת!!! בחנוכה הזה אתה דואג שבשכונה שלך יהיה איזה דירת חדר עם אפשרות שליחת מייל מבוקרת ומוסכמת ומפוקחת ע"פ רבני השכונה... אם לא תעשה את זה... אל תבא אלי אח"כ בטענות ותגיד לי: אתה כותב כל היום נגד אינטרנט... והרי אי אפשר בלי זה ו... ולכן עכשיו יש לי אייפון רח"ל... ראה הזהרת!!!

חנוכה הוא השלב של חלופת המשמרות בין בניה של רחל ללאה...

חודש תשרי חשוון כסליו שייך לאפרים, מנשה, בנימין... ואילו חודש טבת שייך לשבט דן!!! לאחר שלושה חודשים אצל בניה של רחל שהיא מייצגת את **הרצונו!!!** ויאבה יעקב את רחל... רחל מייצגת את השלימות של עבודת ה' בתורה ובמצוות... הרי בר"ח טבת לפתע צריך ידיד ה' בנימין להעביר את המושכות לא פחות ולא יותר לניגוד הכי גמור שלו- דן!!! בנימין הוא הכי דבוק בה'... הכי שכן של ה'... ידיד ה'... בנימין שתול רק באהלי שם והוא מצידו לא מוכן לסבול מציאות של יפת אלוקים ליפת... אבל באמצע חנוכה פתאום מגיע ר"ח טבת ששייך לשבט דן ובנימין צריך להעביר את המושכות לדן!!! ליהודי **המצונו**... זה שבמשך השנה עומד על הגדר ונאבק מול נחש עלי דרך... זה שכבר כל האנרגיות שלו תפוסות במאבקים הבסיסיים שלא ליפול ברוחניות... בנימין ש"שוכן באהלי שם" צריך להעביר לדן את המושכות מתוך הבנה!!! שלא לכל אחד יש את הלוקוסוס הזה להיות ידיד ה' שחופף עליו כל היום!!! לא!!! יש שבט דן שהוא מתגורר אי שם בבשן... והוא מרובה באוכלוסין והוא מאסף לכל המחנות... אם בייחס אליו יפיותו של יפת לא תשכון חלילה באהלי שם... וזה יעמיס עליו פיתויים ופזילות מיותרות שעם קצת מאמץ היית יכול להכניס לו את זה בצורה מבוקרת באהלי שם והיית חוסך ממנו את זה... אז אל תתפלא אם הענן החנוק מידי של אהלי שם פתאום יתחיל לפלוט החוצה כל מיני יהודים ברגעים הקשים... שמזה התחיל חטא פעור... אסור לנו לתת שהענן יפלוט אותם!! צריך לאפשר גם ליהודי המתמודד את כל מה שרק אפשר לקבל בצורה מבוקרת באהלי שם... אתה מבין לבד שבדורנו בנימין ודן זה לא רק שני אנשים אלא זה אנחנו בעצמנו... לכל אחד מאיתנו את הבנימין הרצונו שבו!! ואת הדן המצונו שבו!! את הרגעים של המאסף לכל המחנות שאתה צריך להעמיד דברים על הדין!! איך למדנו בפסחים: ההוא דאמת דון דיני, ש"מ מדן קאתי... כן... צריך לתת מדף ומגירה גם ל-מה שמותר מותר...

ויסתגר באהלו ויתעלם מקיומו של היופי והעוצמה שיש ליפת להציע... ה' ישמור מה שיקרה... הבן של שם ישב וילמד שם באהלי שם... ואז יום אחד הוא יפתח עיניים גדולות והוא יראה כל מיני דברים יפים שיש ליפת מה להציע לנו!!! בטח שיש לו... סו"ס ה' ברא את העולם והעולם הוא יפה... יש לעולם הזה כל מיני דברים נחמדים להציע... והילד היהודי הטהור של שם פתאום יראה שהנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים והמשחקים והשעשועים והכיף חיים... כל זה יפה... למי?? **רק ליפת זה יפה!!!** ואילו אני... בנו של שם... אני נשארתי מבחוץ...

נו... האם בנו של שם יוכל להחזיק מעמד???

אין ברירה!! יפיותו של שם מוכרחת לשכון באהלי שם!! **רבי שמעון בן יהודה אומר משום רשב"י: הנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה נאה ללדיקים ונאה לעולם!!** לא מספיק שהוא יהיה נאה לעולם!! צריך לדאוג שהוא יהיה נאה גם לצדיקים... כי אם זה יהיה יפה רק לעולם של יפת... וזה לא יהיה יפה גם לצדיקים- אם זה לא ישכון באהלי שם אז שם כבר עכשיו יכול לסגור את אהלי שם... **זה לא יחזיק מעמד!!!** שם מוכרח ללבוש כפפות ומגפיים ולקחת את יפיותו של יפת ולהשכיך אותה בצורה מבוקרת באהלי שם!! אם חבר שלי הבן עליה המופלג הזה... אם הוא ימשיך להסתובב מתוסכל ועצבני על זה שדורשים ממנו לשלוח טפסים דרך המייל... וכל פעם הוא צריך להתחנן לשכנים שיעשו לו את זה... ולא נעים לו... **אי אפשר ככה להמשיך יותר מידי!!!** יום אחד ימאס לו... ואז אתה יודע מי שיקרה... מישוה אחד יגיד לו שהכל פוליטיקות... ופתאום הוא יקבל את זה... (התסכול שלו יגרום לו לקבל את השטות הזו... תחזור על השתי שורות האחרונות שוב...) או שהילד שלו יתרגל לראות אבא מתוסכל מזה שאנחנו משפחה טהורה שמורה והילד יבטיח לעצמו שבשניה שאני אצא מהבית אני לא אסבול כמו אבא... ואסור שהאסון הזה יקרה לנו!!! לא מגיע ל-שם העונש הזה... אסור לתת ליפת את הנצחון הזה...

עושה לך את זה גרוע. כדי **שכבר עכשיו תהיה חכם למנוע את זה!**

שמת לב להבדל הקטן??

יש אחד שהוא **"ריאלי"** והיות ובלאו הכי יום אחד אני ארד ברוחניות... אז בא נרד כבר עכשיו... ויש אחד שהוא **"ריאלי"** והיות ויש לי את כל הסיבות לרדת ברוחניות אז בא **נ מ נ ע** את זה כבר עכשיו!!!

זה בדיוק הסיפור של יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם...

אם אתה רואה שה-יפת אלוקים ליפת הולך ודוחק את שם לפינה וכבר לא נותן לו להסתדר בלי האפשרויות המיופיות והמחדשות שלו... אז כאן יש לנו משימה קדושה לתרגם את יפיותו של יפת שתשכון באהלי שם!!! אם תעשה את זה... אז אתה פשוט לוקח את ה"רצונו" של ראש השנה... והפכת אותו **למצונו!!!** זה בדיוק העבודה של חנוכה!!! חנוכה זה הפיניש של ימים הנוראים... לקחת את אותו נר חיים שהדלקת בערב יום כיפור וברחת... (כן... לא היה איכפת לך שהוא יכבה... העיקר שלא תדע שהוא נכבה...) אבל עכשיו לא!!! עכשיו תבא בצורה אחראית ותדאג לנר הזה שיהיה לו בית מנורה כדי שלא יכבה ברוחות הסוערות של החורף הבא...

את הנרות חנוכה צריך להדליק על פתח ביתו--- מבחוץ!!!

לא מספיק שאני מדליק נרות חנוכה... צריך שזה יהיה מותאם **למבחוץ!!!** צריך לקחת אחריות גם שהמ-בחוץ לא יכבה לי את הנרות חנוכה... ובינונו... מי שמדליק נרות חנוכה מבחוץ זה באמת משימה לא פשוטה... כי בחנוכה בדרך כלל קר ויש רוחות חזקות והרבה פעמים יורד גשם בדיוק בשעת ההדלקה ואתה צריך להדליק בחוץ ו... ועוד שזה ידלק!!! **כן... זה בדיוק הקוץ של חנוכה!!!** לא מספיק להדליק נרות מבפנים... צריך שהם יחזיקו מעמד גם מול נתוני ה--**מבחוץ**... שזה לא רק יהיה רצונו... אלא גם מצונו... ממילא עם כל הכבוד לנרות החנוכה המרצדים בתוך ביתי... אם מבחוץ מתחילים לנשוב רוחות עזות של קרירות... הטכנולוגיה המתקדמת עושה הכל בשביל לתת לחרדי תחושה של נכה ומוגבל וטבעת החנוק רק מתהדקת... אם אתה תשחק ראש קטן ותתעלם מה**יפת אלוקים ליפת** שדוחק את שם לפינה... לא יעזור לך שתתעלם מזה!!! כי הרוח תנשוב והנרות יום אחד יכבו... (ובכאי גוונא הדין יהיה שכבתה כן זקוק לה כי זה נעשה בפשיעה) יש גבול כמה נרות יכולות להחזיק מעמד מול רוח שאינה מצויה שנושבת... **אתה מוכרח לגלות תושיה** ולאלתר את הבית חנוכה האיכותי עם המידות המתאימות... אתה מוכרח לייצר דרכים מבוקרות ושמורות איך מחזיקים מעמד מול הרוח הזו שנושבת... כדי שהנרות לא יכבו...

עדיף שיהיה לנו סביבון שיהיה כתוב עליו נס גדול היה פה...

משיהיה לנו קרן השור שכתוב עליו אין לכם חלק

מיהו האדמו"ר שזוכה בהדלקה המרכזית בבית המקדש...??

השנה זכינו בזכיה מיוחדת... אנחנו זוכה השנה להיות בחנוכה בבית המקדש... בדרך כלל זה לא קורה... כמה שתנוכה קשור ישירות לעבודת בית המקדש... סו"ס בחג הסוכות אנחנו מחויבים להיות בבית המקדש... אז בדרך כלל אנחנו כבר נמצאים בסוכות במקדש ואילו את חנוכה אנחנו כבר עושים הרחק בבית... אבל השנה נס גדול היה פה בשכונתנו... אחד מחשובי הישוב שלנו שכב מורדם ומונשם במשך כמה שבועות ואנחנו חבריו הקרובים... מאוד דאגנו והתפללנו עליו ימים ולילות... ואז החלטנו בינינו לבין עצמנו שאם מעוז צורי ישועתי יראנו פלאות... הרי תכון בית תפילתי ושם!!! שם תודה נזבח... שם לבית המקדש אנו נעלה כל בני החבורה ונקריב תודה לה'... אבל לא סתם נעלה... אלא א"ז אגמור בשרי מזמורי!!! אנחנו נעלה בא"ז!!! באותם שמונה ימי החנוכה שגומרים בהם את ההלל והחליל מכה לפני המזבח... וזה היה בהחלט קבלה לא שגרתית... כי לעזוב את השדה ככה פתאום באמצע גמר החרישה... ולעזוב את המעטן של הזיתים לפני שגמרנו לגמרי את כל הבידוד... וסתם ככה... באמצע החורף והבוץ והקור לקום ולעלות לבית המקדש זה היה כרוך במבצע לא פשוט... אבל החלטנו... ואכן תוך יממה אחת פתאום נהייתה הטבה משמעותית, החולה פקח את עיניו והתחיל להתאושש... הרינה עברה במחנה והילדים יצאו לרחובות והתחילו לרקוד... נעלה לבית המקדש!!! התחלנו לגייס את הכספים לשבעה כבשים תודה... ולעשות הערכה מי ומי ההולכים... בקיצור: כל הכפר על הרגלים... כולנו עולים לבית המקדש... ככל הנראה ביומיים הראשונים של חנוכה יתכן שעוד נהיה בדרכים... יהיה לנו דין של אכסנאי במקרה הטוב ונשתתף בפרוטתו... ואם גם את זה לא אז לכה"פ נזכה לברך ברכת הרואה... והנה!!! עלינו והגענו אנשים נשים וטף יחד עם החולה ש"ברוך רחמנו דיהבך ניהלן ולא יהבך לעפרא..." וירומסוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו... צריך שיהיה מניין אנשים ותרי מניינה רבנן... והיות ואנחנו משבט זבולון אז זכינו להביא איתנו שנים מגדולי הסנהדרין משבט יששכר שאנחנו זוכים להיות שותפים שלהם... והנה התקיים בנו המקרא שנאמר (גבי יששכר וחבלון) עמים הר (המוריה) יקראו שם יזבוזו זבחי צדק... ויזבוזו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברה"ק...

ב"ה הזדרזנו והספקנו להגיע ביום השני דחנוכה אחרי צהרים... ביום השני זה בדיוק הנשיא של שבט יששכר... ועוד שעות ספורות מגיע ליל ג' דחנוכה וזה הנשיא של זבולון... שני קרבנות הנשיאים האלו מאוד נוגעים אלינו אישית!!! וב"ה אנחנו פה... המשפחות התמקמו... כל אחת באכסניה שלה... היות ואנחנו אכסנאים ומשתתפים בפרוטתו... אז אנחנו לא צריכים להדליק את הנרות שלנו... ויש לנו את הפריבילגיה ללכת ישירות לבית המקדש ולהשתתף בהדלקת נרות החנוכה של בית המקדש!!!

אבל אל תשכח... סו"ס חנוכה היום... ואם יש בבית המקדש משהו שהוא יותר חשוב מהדלקת נרות חנוכה... תנחם מה זה??? הדלקת נרות המנורה!!! סו"ס יש איזשהו קשר "מסוים" בין נרות חנוכה לנרות המנורה... אז ב"ה ברגע האחרון הספקנו את זה... אמנם את תמיד של בין הערביים ואת קטורת של בין הערביים לא הספקנו... אבל בהטבת הנרות בבין הערביים שהיא "עבודה שאין אחריה עבודה" (עבודה המסכתת והאחרונה של היום) וגם בנעילת שערי העזרה זכינו להיות... הכהן שזכה להיכנס עם הכוז נכנס והיטיב את הנרות... ב"ה הגיע עדכון שאכן נר המערבי דלק עד כה... דבר שהוא כבר לא מובן מאליו עכ"פ בבית שני... איזה זכות!!! לזכות להיות בעיצומם של ימי החנוכה בהטבת הנרות של בין הערביים בבית המקדש... יש פה מפגש של מקום וזמן!!! אם בחנוכה מברכים שעשה ניסים לאבותנו **בזמן** הזה... הרי כשנמצאים במקדש אפשר להוסיף ברכה נוספת "ברוך שעשה ניסים לאבותנו (גם) **במקום** הזה... עמדנו בעצימת עיניים ונשאנו תפילה חרישית ש"יאר פניו איתנו סלה, לדעת בארץ דרך, בכל גוים ישועתך..." שנזכה בכל ההארה של המנורה לגילוי כבוד מלכותו ש"יברכנו אלוקים ויראו אותו כל אפסי ארץ..." ושאר החכמה יאיר עד אפסי ארץ... עד למטה מעשרה טפחים... וידעו כי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ...

הטבת הנרות הסתיימה!!! כעת... בעוד רגעים ספורים נעילת שערי העזרה... מהר מהר רצנו לבית הכנסת של העזרה והצטרפנו לתפילת נעילה המרטיטה שנעשית מידי יום במקדש ע"י אנשי המעמד ש"נומדים על קרבן אחיהם" וזועקים מידי יום על כל הצרות של כלל ישראל... זכינו אפילו להשתתף בברכת כהנים נדירה! כן... רק במקדש יש היתר מיוחד של ברכת כהנים כל יום בשעה כזו של בין הערביים... (בבית המקדש יש כל יום בחינה של יום כיפור... כי י' בתשרי הוא יו"כ הוא מצד **הזמן** וביהמ"ק בעצמותו הוא יו"כ מצד **המקום**)

מלאכת ההטבה הסתיימה... שערי ההיכל ננעלו... וכעת שעת בין הערביים והגיע זמן הדלקת נרות החנוכה... נו... יש הדלקה במקדש?? כן... בבית המקדש יש כל יום אדמו"ר אחר שמדליק!!! מיהו האדמו"ר?? כל שבוע יש משמרה אחת של כהונה במקדש!!! והמשמרה עצמה מתחלקת לששה בתי אב... ובלשכת בית המוקד יש מקומות לינה מיוחדים לזקני בית אב של היום למחרת... וכל לילה זה מתחלף... כמו שכל שבוע מתחלפת משמרה... ככה בכל ערב מתחלף בית אב... אז הראש הבית אב של היום שלמחרת הוא האדמו"ר של הערב הזה! הוא מקבל לרשותו את רשות הלינה והדירון בלשכת בית המוקד... סמילא הוא מקבל את זכות ההדלקה בפתח לשכת בית המוקד... עויילם גדול כבר ממתין שם בשערי בית המוקד מבחוץ (מכיוון הר הבית) להדלקה של הראש בית אב... כן... שער בית המוקד מוכר מאוד!!! כל בוקר מחדש שם!! בשער הזה מתחילה עבודת הקרבנות... כל לילה השער הזה נעול מפנינו... כי כאמור זקני בית אב ישנים שם... ואז חצי שעה-שעה לפני עלות השחר פתאום מתחילה שם תכונה... אלפי כהנים לבושים בגדי כהונה מגיעים לשם בריצה לאחר מקווה ומתגודדים שם בשתיקה מופתית... ואז בשלב מסוים איש הר הבית בא ודופק בנחת... וזקני בית אב שישנו כל הלילה שם בפנים פותחים לו ואז הוא נכנס לפייס של תרומת הדשן, עכ"פ זו הדירה של אנשי בית אב... ולכן ראש בית אב הוא האדמו"ר שצריך כל רגע להופיע ולהדליק נרות חנוכה במקדש... אגב: יתכן שתהיה לנו הפתעה ונזכה להשתתף בעוד הדלקה מאוד מאוד חשובה!! לא פחות ולא יותר של הכהן הגדול בכבודו ובעצמו... כן... גם לכהן גדול יש במקדש לשכה שהוא מתגורר בה ויש לו ממש דירון בה... (אגב: היות והלשכה הזו נמצאת בעליה... יתכן שהוא מדליק בחלון ולא בפתח וצ"ע) אבל ע"פ רוב זה לא קורה... כי הכה"ג חייב להיות במקדש במשך כל זמן העבודה!! (כי הציץ שלו מרצה רק כשהוא על ראשו) סמילא הזמן היחיד שהכה"ג יכול לשוב לביתו זה רק כעת... בבין הערביים... לאחר נעילת העזרה... אח"כ שמעתי שהכה"ג הנוכחי נוהג בימים הראשונים של חנוכה לא להדליק במקדש ורק מיום חמישי ואילך... תנחם למה?? כי הוא סובר כמו בית שמאי שביום הראשון מדליק שמונה ומכאן ואילך פוחת והולך!!! והיות ובנושא הזה לא הוכרע בין בית שמאי ובין הלל... אז הכה"ג לא רוצה לעשות אגודות אגודות... ולכן בימים הראשונים שהוא מדליק שמונה או שבע ושאר העם מדליקים אחד ושתיים זה ניכר מידי... אבל כששאר העם מוסיפים והולכים והוא מתחיל לגרע זה כבר פחות נורא... **עכ"פ אנחנו בני החבורה הולכים להיות כאן בימים הקרובים... ובעזרה"ש המשך יבא בשבוע הבא... בעבודת ההלל שהחליל מכה ובי"ג השתחוואות...**

אודות ה"עירובי תבשילין" של שבוע שעבר...

בשבוע שעבר נכתב כאן בטור זה התזכורת של "עירובי תבשילין" לכל מי שנאלץ להכניס מייל הבייתה (בעקבות הקורונה) והבטיח לעצמו בקול רם שברגע שהוא יוכל הוא יוציא את המייל מהבית... אז הזכרתי לו את הבטחתו... אבל חתמתי את דברי וכתבתי בכנות שלצערי הרב אני נאלץ להשאיר את החיבור למייל בבית...

מישהו ניגש אלי ושאל אותי: ממה נפשך: אם אתה חושב שמ"ל בבית זה בעיה ולכן אתה מטיף לאחרים שיוציאו את זה מהבית... אז גם אתה צריך להוציא... ואם אתה חושב שזה לא בעיה... אז מה אתה רוצה מאחרים??? אלא מאי??? מה תטען... היות ובשעתו כשהם הוכרחו להכניס את זה הבייתה אז הם קיבלו ע"ע להוציא את זה... לכן אתה פונה אליהם כעת שיעמדו בדיבורם... אתה כביכול פונה אליהם ממקום של טענת "מי שפרע... הוא יפרע למי שלא עומד בדיבורו"... זה... זה הנושאה???

אז זהו!!! שצריך להעמיד את הדברים על דיוקם!!!

לדאבונו הרב בהרבה בתי ישראל יש צורך להחזיק מייל בבית... וכשיש כזה צורך וזה ע"פ התייעצות עם רב... אז זה באמת לא בעיה!!! אבל זה לא סתירה שיש פה שבירה של תכנית חסכון...

מה אני מתכוין??

אני מכיר אברך מוצלח שראה את הנוהל... ויש לו ניהול כלכלי נכון בבית והוא פתח תוכנית חסכון והוא מסוגל כל חודש לחסוך ולשים בצד סכום יפה... כל הכבוד לו!!! אני לא זכיתי לעשות את זה... הלוואי וכן... תכל'ס לא!!! והנה יום אחד הגיע הבר מצוה של הבר שלו... ובר מצוה זו הוצאה מסוימת... אמנם לא הוצאה בשמים... אבל הוצאה!! הוא התייעץ איתי כמו חבר האם לשבור תכנית חסכון בשביל בר מצוה?? נו... מה אתה אומר?? עניתי לו חד משמעית שלא!!! הוצאה נקודתית כמו בר מצוה לא שווה לשבור בשבילה תכנית חסכון... ככה טענתי לו בתוקף... רגע רגע רגע... סליחה... בתור מה אני מדבר?? הרי אני בעצמי לא עשיתי תכנית חסכון... אז בתור מה יש לי זכות להטיף למי שעשה תכנית חסכון... שלא ישבור אותה??

מה התשובה?? זה לא קשור אחד לשני!!!

זו שני שאני מאיזו סיבה שתהיה לא זכיתי לעשות תכנית חסכון והוא כן... זה לא סתירה שהעובדה היא שכעת יש לו תכנית חסכון!!! **וחבל עליה!!!** תכנית חסכון זה דבר טוב וחשוב בחיים... וכולנו מבינים שלא שוברים אותה על ריק... זה שאני שלעפער ולא עשיתי תכנית חסכון... לכן אתה צריך להיות פעמיים שלעפער ולאבד את מה שכבר חסכת... **על אותו משקל כאן:** מי שעד עכשיו לא היה לו חיבור למייל ללא ספק יש לו נכס!!! יש לו פה תכנית חסכון!!! הוא חסך לעצמו המון בזבוז זמן בחיים והמון פיזור נפש ואין כאן המקום להאריך...

עכשיו: קרה מה שקרה... והקורונה הכריחה אותך לשבור לתקופה מסוימת את התכנית חסכון... עכשיו אני מגיע אליך כמו חבר ואומר לך: תקשיב אדוני היקר!!! חבל!!! היה לך תכנית חסכון... אל תשבור אותה על שולם זוכר... אל תבזבז אותה על בר מצוה... היות ועד לפני חצי שנה הצלחת להחזיק מעמד ולא היה לך חיבור למייל תדע להעריך את הנכס הזה!!! אני פה בשביל להגיד לך: אל תפסיד את הנכס הזה!!! זה שאני נעבאך לא זכיתי לפתוח את התכנית חסכון הזו... (ולא משנה מאיזו סיבה שתהיה) זה לא סתירה שאני יכול להגיד לך שחבל!!! אל תאבד את המתנה הזו... הבנת את ההגדרה?? לא כל דבר מוכרח שאלה של אסור ומותר... אפשר להסתכל על זה גם במבט של ריווח מול הפסד!!!

שיהיה ברור: משפחה באמצע החיים שעל לפני חצי שנה החזיקו מעמד ולא היה להם מייל בבית... זה נכס!!! זה תכנית חסכון!!! החלטתם לשבור אותה כי... כי כולו כל הציץ... אני מבין אתכם לגמרי... אבל אם בגלל הקורונה שברתם את התכנית חסכון הזו... אז מבחינתי זה כמו בר מצוה... זהו! הבר מצוה נגמרה... ההוצאות מאחורינו... תחזור ותנעל את הכסף בתוך הפק"ם... תחזור ותנעל את המחשב שלך ממ"ל... להנאתך ולטובתך... הלוואי עלי כזו תכנית חסכון!!! חבל עליה... חבל לשבור אותה...

משחק!!!! כל הזכויות שמורות לתרבות יוון...

כן... את המושג משחק למדנו מתרבות יוון... **לא! שלא תבין!** ילד קטן שמשחק באוטו... את המשחק מהסוג הזה הזה לא למדנו מיוון... את זה כל ילד קטן יודע... **אז מה כוונתך?** יוון לימדה אותנו את **הרצינות** של המשחק!!! סו"ס משחק זה מלשון צחוק... **אז זהו!** שתרבות יוון חידשה שיש מושג של **משחק רציני!!!** משחק כדורגל זה אמנם משחק... אבל משחק מאוד רציני... יש שם כללים מאוד מאוד נוקשים... ואין ויתורים... יש שופטים ויש חוקים... ואי אפשר לעגל פינות... זה משחק מאוד רציני...

נו... אז למה בכל זאת זה נקרא משחק??? כי אם לא מתאים לך אתה תמיד יכול לפרוש מהמשחק ולהכריז לא עשינו עסק... לכן זה משחק!!! כלומר: זה רציני לגמרי כמו כל נושא רציני אחר... רק מה??? זה רציני כל זמן שאתה בתוך המשחק... לא בא לך? לא מתאים לך?? תכריז פוס... תכריז שאתה רוצה לפרוש... ושולום! לא עשינו עסק!!!

זו ההמצאה שתרבות יוון גילתה לנו!!! כללים הכי נוקשים... תנאים הכי קשים... תחרויות הכי קשות ומרות... **אה... לא בא לך?? קשה לך?? לא מתחשק לך??** אין שום בעיה... לא עשינו עסק... תפרוש ברגע זה... וסיימנו את הסיפור...

--- **מכל מלמדי השכלתי... את החידוש הזה לקחנו מתרבות היוון...** תבין: בדרך כלל ביהדות אין מקום למשחקים!! ביהדות הכל שחור לבן!! תחליט: או חייב או פטור... או איסור או היתר... או צדיק או רשע...

אבל מבית שני ואילך... ברגע שתרבות יוון התגלתה בעולם... מכאן ואילך התחילה תפיסה חדשה ביהדות!!! כן... גם ביהדות יש מקום לכללי משחק!! לא הכל מותר ואסור... יש גם מגרש משחקים...

והדוגמאות המוחשיות ביותר זה סדר טהרות וזרעים (וגם קדשים)!!!! שלושת הסדרים האלו הם בסה"כ חצי מששה סדרי משנה... "זה הכל..." אבל!!! כמה שהם נתחים משמעותיים בתורה... תכלס... אם לא מתחשק לך... אתה יכול לדלג עליהם... אתה יכול כל החיים שלך לעבור לצידי הסדרים האלו ולא לפגוש אותם בחיים... **וזו לא סתירה!!!** אתה יכול להמשיך להיות יהודי שמדקדק קלה כבחמורה למרות שאין לך שמץ של מושג בסדר זרעים וטהרות (וגם קצת קדשים... לא לגמרי...)

ולמה??? כי זרעים וטהרות זה כמו חוקי תנועה!!! יש המון המון חוקי תנועה... יש המון תמרומים... ודוח"ות... וקנסות... ונקודות וטסט ו... ואל תשאל... לא מתאים לך?? לא בא לך?? יותר מידי בשבילך?? אין בעיה!! תהיה כמוני... אני הולך רגל... כמעט כל חוקי התנועה לא נוגעים אלי... זאת אומרת: חוקי תנועה זה כללי משחק ששייכים למי שרוצה להיכנס למגרש של הכביש... אם לא מתאים לך?? אתה יכול להישאר במדרכה ואף פעם לא תפגוש ולא תדע מה ההבדל בין פס לבן לבין מקווקו...

זה בדיוק הסיפור של סדר זרעים וטהרות!!!! סדר זרעים וטהרות זה מלא מלא תורה ומלא מלא תקנות של חז"ל שמויעדים עבור מי שרוצה להיכנס למגרש של יהודי מרומם... **לא לך?? עומס דת בשבילך??** אין בעיה... לא עשינו עסק... המשחק הסתיים ברגע זה!

--- **יש כאלו שמתלוננים על המדור הלכה בקרוב ממש למעשה...** מתלוננים שלפעמים יש שם יותר מידי תיאורים על הבעיות וההסתבכויות ההלכתיות שהיו במקדש... וזה נותן דווקא תחושה מייגעת... שאדבר... זה רק מוריד את החשק ואת הכמיהה לבנין בית המקדש... **ואני מקבל את הטענה הזו!!!** חשוב לי להדגיש שאני מבין שיש מקום לטענה הזו... סו"ס אני מבין שיש כאלו שבעיות והסתבכויות בהלכה זה... זה מציק להם... אם העסק כזה מסובך ויש כ"כ הרבה בעיות הלכתיות אז עזוב אותי... תן לי להישאר בבית... אין לי כח עכשיו לבית המקדש... (אי"ה בשבוע הבא נפתח נושא זה מזווית הפוכה לגמרי ממה שאני הולך לכתוב עכשיו...)

אז זהו שלא!!! תרשה לי לעשות לך איזה סוויץ בראש: להבדיל אלפי הבדלות כשיש משחק כדורגל וכל האוהדים משני הצדדים מגיעים חדורי קרב... **תחשוב רגע:** הרי משחק זה סוג של בעיה... הרי בכל משחק כדורגל יש הרבה פלונטרים... הרי אתה מגיע עם המון מתח... אתה מאוד רוצה שהקבוצה שלך תנצח... וממילא אתה גם עומד כל הזמן על קוצים וכל הזמן חושש ומפחד שהקבוצה השניה תנצח... ו... ואל תשכח שפעם שעברה זה הרי מה שקרה... והיית מאוד עצוב... כל השבוע היית מצוברח מזה... ו... והנה עכשיו שוב פעם משחק... אאאאאוף... **מי צריך את המשחקים האלו??** רק בעיות... רק מתח... רק בעיטות... רק הוצאות מספיות... **בשביל מה זה טוב?? נו... תשאל אוהד כדורגל את השאלות האלו... מה הוא יענה לך??** הווי... אתה לא בעניינים... מי שרואה את המשחק כבעיה... זה... זה רק הוכחה עד כמה הוא מחוץ למשחק... מי שמדבר ככה הוא כנראה סתם איזה שכן זקן שמפריע לו הרעש...

כי... כי... מי שחי את המשחק... מי שחי לפי כללי המשחק הרי זה כל הקטע... המתח... הריגוש... תאוות הניצוח... האפשרות להפסיד והתקווה לנצח... זה כל העניין... זה כל החוויה של החיים!! מי שלא מבין את זה... זה רק הוכחה עד כמה הוא מחוץ למשחק...

עד כאן ברור?? מקווה שברור... (סו"ס כדורגל לא זה התחום החזק שלנו ב"ה...)

אז זהו שבמדור הלכה בקרוב למעשה לפעמים מובאות כל מיני חוויות של הסתבכויות הלכתיות... אם זה גורם לך לעצבים ולחוסר חשק אז ההלכו... אתה לא במשחק... אגב: מותר לך!!! מותר לך לא להיות במשחק... מותר לך לא לגדל תבואה ופירות ואז לא להצטרך להפריש תרומות ומעשרות... מותר לך גם לברוח לחו"ל ואז לא יהיה לך בעיות עם שמיטה ועם כל מצוות התלויות בארץ... מותר לך להישאר טמא מת מיום היוולך עד יום מותך ולא עברת שום איסור בידיים... אם אתה מסתבך עם קרבות אתה פטור מהכל... אתה לא צריך להקריב לא בכור ולא מעשר בהמה ולא כלום... וגם כשיבנה ביהמ"ק... אם קרבן פסח ירשה לך עצבים... תבא אלי... אני יכול לארגן לך פטור של דרך רחוקה... אבל מי המספיד יעשה??? **אתה!!! אתה לא במשחק!!!**

כל ההסתבכות עם סומאה וטהרה ועם הקרבתו ועליה לרגל... זה חלק בלתי נפרד מחוויית החיים מול הקב"ה... **לא מתאים לך??** זוז לצד!! סורי... לא עשינו עסק... אני הרגע פטור אותך... אתה תמיד יכול לעשות פוס באמצע המשחק וללכת הבייתה... אבל ההפסד כולו שלך... הפסדת את החוויה של החיים!!! הפסדת את הלונג פארק של **"אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין"!!!** בית המקדש היה אתר די ביה יחדון!!!!!! מקום שבו יהודי היה

מאותר בעבודת ה'... יש לפניו אתגרים מלאי סיפוק להתבטא לפני הקב"ה בצורה הכי מרוממת... ואדרבה... דווקא בגלל שיש כ"כ הרבה תנאים נוקשים וכ"כ הרבה פרטים הלכתיים שצריך לעמוד בהם... דווקא זה פותח לך מגרש יותר נרחב להתבטא לפניו יתברך... **סו"ס אהנו רוצים להתבטא!!!** אהנו רוצים להפגין אהבה... רוצים להכיר טובה לקב"ה... **והרי אהנו לא יכולים!!!** שהרי אילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רינה כהמון גליו ושפתותנו שבח כמרחבי רקיע וכי וכי... **איננו!!! אין אהנו מספיקים** להודות ולהלל ולשבח...

אז מה יהיה איתנו? נשאר אסירי תודה כל החיים?? נשאר תמיד אסורים במאסרי התודה בנהמא דכיסופא... שאנחנו לא יכולים להודות לה'??

אז הנה... בשביל זה ה' פתח לנו **אתר מיוחד!!!** אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין... יש מקום מסוים שבו הקב"ה מאפשר לנו להיפתח... להופיע לפניו... להשתחרר ולפרוק את מאסרי התודה שיש לנו כלפיו...

ואיך?? כאן הוא יתברך מאתגר אותנו בקרבות **שוא** מזמין אותם! ובסדר קדשים וטהרות וזרעים שהוא יתברך מכתוב מה **הוא בדיוק רוצה...** וזה תובעני... וטוב שזה תובעני... **בדיוק בשביל זה באתי לפה...**

אני רוצה את האתגר!!! אני רוצה לשלם את ה"תקציב" התובעני הזה... **לא בא לך??** **לרצו? אתה אדיש??** אתה מצידיך לא רואה צורך להתבטא לפניו יתברך?? בבקשה... הדלת פתוחה... מי שרוצה לצאת אף אחד לא מפריע לו... (אם כבר לא יתנו לך להיכנס... אבל לצאת?? בבקשה...)

אני רוצה שתבין: עד תקופת היוונים הייתה עדיין נבואה... כשהייתה נבואה מי שהיה מגיע למקדש היה ממריא שם למושכלות ותענוגות רוחניים של "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה..." בקיצור: בבית ראשון היו מושגים של עונג עילאי של התפשטות הגשמיות והתגברות כח השכלי ש... שאין לנו שמץ של השגה בזה... עד כאן בית ראשון!!!

אבל בבית שני הסיפור הזה נגמר!!! זהו!!! אתה כבר לא רואה מלאכים ולא מחבק את הקירות... אין לך כבר את הכיסופים הנוראים ואת כלות הנפש שהיו לך בבית ראשון... (וזה הסיבה שבחנכות בית שני הדור הצעיר שמחו מאוד... אבל הזקנים בכו בכי כזה נורא שהדהד למרחקים... בגלל שהם חיפשו את כלות הנפש ואת ההשגות הנוראות שהיו להם בבית ראשון... ו... ואין!!!)

אז זהו!!! בבית שני אתה עלול להגיע לבית המקדש ולהרגיש כמו בלוק ולהתחיל לריב עם חבר שלך כמו בביהכ"ס... נו... אז מה בכל זאת נשאר לי בבית שני?? בבית שני זה עניין שלך נטו!!! אתה תחליט אם אתה רוצה להכניס את עצמך למשחק או לא... אתה יכול לחבר את עצמך לבית המקדש... ולהיטהר במשך שבועה ימים... ולשמור את עצמך מכל כשלוך בהלכות תרו"מ... ואז להגיע לבית המקדש מרוגש עד עמקי נשמתך שהנה "בערתי הקודש מן הבית..." ובאותה מידה יכולה להגיע לאותו בית מקדש מרים בת בילגה שככולה עצבנית ולהקיש בסנדלה על המזבח ולהתלונן: לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונם של ישראל...

אתה יודע מה ההבדל בין אותו יהודי למרים בת בלגה??? שום הבדל!!! זה בדיוק כמו קבוצת כדורגל שניצחה במשחק ויש קצת עשרת אלפים איש ששואגים גגגול אדיר ותרועות שמחה... ויש שם בדיוק איזה שכן (דווקא לא דתי) שמשום מה הוא החליט לא להתעניין בספורט ו... והוא שאוגת האלו רק מפריעות לו להירדם בלילה...

העשרת אלפים האנשים האלו והשכן הזה... לשניהם יש אותו רקע!!! רק אותם עשרת אלפים איש החליטו להתעניין במשחק... ואילו השכן הזה החליט לא להתעניין בזה... עכשיו: בינינו... אם השכן החילוני הזה היה מתייעץ איתי... הייתי ממליץ לו כן להתעניין בספורט... סו"ס אתה כבר בלאו הכי גר כ"כ קרוב למגרש... אתה כבר בלאו הכי שומע את כל הצעקות... **לפחות שזה לא יציק לך...** שלא תצטרך להיות כמו מרים בת בילגה שכל היום מתוסכלת שהמזבח מכלה את ממונה...

זה בדיוק מה שמומלץ לנו!!! אתה כבר יהודי... אתה כבר נקרא חרדי... אז בא!!! תכנס למגרש... תכנס לריגוש... תכניס את עצמך לחרדה המתוקה של **"להיות חרדים להתקרב אלי מ א ה ב ה ז"!!!** (רש"י דברים ה' כ"ד) תכנס לעקשען של דקדוק הלכה... כן... תהיה בקטע... אל תהיה עוסק בלפתור בעיות... אדרבה... תהיה עוסק בלייצר ריגושים...

עכשיו: שלא תבין לא נכון: אם יום אחד אני אצטרך להיות רב, ידרש ממני להקל כמה שיותר על צאן מרעיתי... ולרעות אותם בנחת וכמה שפחות להחמיר עליהם... אבל כל זמן שאני לא רב!!! כל זמן שזה עניין אישי שלי... אז אדרבה... אני מחפש להחמיר!!! אני רוצה להתבטא... אני כבר מחכה בכיליון עיניים לשנת השמיטה... אני רוצה להחמיר בכל החומרות שרק אפשר... ולא בגלל שאני פרומער... אלא בגלל שאני בקטע!!! לגמרי בקטע!!! אתה יודע מה?? לצורך העניין בא נחליט שאני אחד מתלמידי הבעש"ט הק', או אחד מתלמידי הגר"א... שזכיתי למה שרבותי **לא זכו!!!** הבעש"ט והגר"א כ"כ רצו להגיע לא"י ולא זכו... ואני כן זכיתי... אז כנסו"ס לאחר כ"כ הרבה טלטולי דרך... סו"ס האניה שלי עגנה בנמל חיפה... כעת אני מתרפק על כל חומרה נוספת בחזו"א בהלכות תרומות ומעשרות... אני כוסף ומשתוקק לשנת השמיטה שהבעש"ט והגר"א מקנאים בי שאני זוכה לה!!! ואם אתה מזועזע מדברי הבלע שלי... איך אני מעיז לפעור פי ולהגיד שהבעש"ט והגר"א מקנאים בי... אז אני אהיה עוד יותר חוצפן... ואני אוסיף... אתה יודע מי עוד מקנא ביי?

משה רבינו רעיא מהימנא!!! שהוא אומר בפירוש שהוא מקנא בי שאני זכיתי להיכנס לארץ והוא לא... אז מה נותר לי אם לא להתנפל ולהתרפק על כל סעיף קטן בדרך אמונה... להסתבך עם ה"יותר מאחד ממאה..." לא רוצה לסמוך על הבד"ץ... לא בא לי... רוצה דווקא לעשר לבד!!! יש לך בעיה עם זה... תבין: **אני בקטע!!! אני במשחק...** אתה לא רוצה?? רוצה לצאת מהמשחק?? צא מהמשחק... אף אחד לא מחפש להציק לך... נסדר לך את החיים... **מתי בנין שזו הגישה???** **נעצור כאן באמצע... ההמשך מהצד השני של המטבע אי"ה בשבוע הבא...**

גיליון מס' 407 פרשת וישלח
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה יוצא לע"נ
ר' משה יהודה בהרה"צ ר' יוסף יצחק ז"ל
נלב"ע כ"ב כסלו תשנ"ו
זו"מ מרת אסתר בת הרה"ח ר' דוד נתן ע"ה
נלב"ע ט"ו כסלו תשס"א
חנה פערל ע"ה בת ר' בנימין ביניש מי
נלב"ע ז' כסלו תשמ"ח
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

תמכין דאורייתא

ויגע בכף ירך יעקב - בתמכין דאורייתא / זוהר פרשת וישלח: "וירא כי לא יכול לו, מה עבד מיד ויגע בכף ירכו דאתחכם לקבליה אמר כיון דאתברו סמכין דאורייתא מיד אורייתא לא אתתקף"
רבים מתומכי תורה משגרים את שאלותיהם להכוונה והדרכה - כיצד לזכות בחיי נצח. רבנו מכוונם בעצה טובה. הם גם מביעים לפעמים צער וכאב על מצבם. נגיד מתומכי תורה שיחי' התאונן באוזני רבנו כי נדב בנינים רבים לשיבות, ואין לבעלי המוסדות הכרת הטוב כלפיו, לדוגמא הוא נדב בנין לשיבה ואח"כ ביקש להכניס בחור טוב בינוני, ולא מצוין, ולא הסכימו, היכן הכרת הטוב?! כמו כן סיפר כי פלוני למד אתו בחברותא וכאשר גמר לקבל את הכסף פתאום אין לו זמן ללמוד עמו. **הם עושים לך טובה, כי על ידי זה, כל החשבון ישולם לך בעולם הבא, ואדרבא הנהגתם אתך באופן שיש לך צער מכן, זה חלק מהשכר הגדול של המצוה [ורגיל רבנו להראות דברי הירושלמי בפאה פ"ח ה"ו כדון איכא אגר טוב ע"ש].**
מה לומר בדינר על החזקת התורה?
תאמר להם שהחפץ חיים [שמירת הלשון ש"ג פ"ז] כתב שהללו המחזיקים תורה לעתיד לבוא הם יידעו ללמוד, שהרי כתוב שישבו במחיצת תלמידי החכמים - "בצל החכמה בצל הכסף" ואם לא יידעו ללמוד איזה שכר יש להם בכך, זה עונש, על כורחך שיידעו ללמוד. רבנו אמר זאת בשמחה גדולה רבה כמי ששמח בשבילם - כמה טוב יהיה להם שיידעו ללמוד!
נכנס פלוני לחדר ואמר, כי בעבר הרב קניבסקי אמר לו אל תתרגל לומר 'תודה רבה' על תרומה שאתה מקבל, כי הגביר הוא זה שצריך להודות לך על הזכות העצומה שאתה זיכית אותו. מה שאתה כן יכול, זה לברך אותו וכגון לומר לו: "תזכה למצוות". אינני זוכר שאמרתי כך, אבל נכון שכך היה צריך להיות [שהעשיר לא יבקש תודה] אע"פ שבוודאי על פי דין אין שום איסור לומר תודה לתומכי תורה המעניקים מכספם למען עולם התורה והעניים שבישראל.
אבל הנה בברכת כהנים שזו מצות עשה והכהן חייב בה, מ"מ כתב במשנה ברורה שהמנהג לומר לכהנים יישר כוח, השיב רבנו: אבל לא כתוב תודה, אלא שנותן לו ברכה. 'יישר כוח' זו ברכה.

(כל משאלותיך)

פנינים על הפרשה

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת (לב, יא) פירש רש"י: נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא. שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא, ויגרום לי להמסר בידי עשו. וברשב"ם: לפי שעשית לי חסדים ואמת יותר מן הראוי לי, לכך אני ירא.

נשאל רבינו שהמגן אברהם (אורח חיים קנו) הביא דברי ים של שלמה (בבא קמא פ"ח סימן כג) שלא יאמר אדם יש לי יותר ממה שהיה ראוי לי לפי מעשי, שאם כן הוא כאומר שהקב"ה ותן הוא. אלא יסיים בה שזכות אבותיו מסייעתו. ולכאורה, יעקב אבינו אמר שקיבל יותר מהמגיע. וכן קשה מברכת הגומל, שאומרים בה: "הגומל לחייבים טובות" (ברכות נד ע"ב, גרסת הר"ף והרא"ש) משמע שאינם זכאים. תשובת רבינו: אחרי שהקדים "אלוקי אבי אברהם ואלוקי אבי יצחק", הוי כאילו אמר: לולי זכות אבותי.

ובברכת "הגומל לחייבים טובות", אינו אומר בפירוש על עצמו שהוא חייב. (תורת חיים, קובץ עיון הפרשה)

יפה מראה

הכסף חשוב?

וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרָד בַּת מִי זְהָב (ל"ו ל"ט) ברש"י: בת מי זהב - מהו זהב, עשיר היה, ואין זהב חשוב בעיניו לכולם.

במשנתם של חכמי המוסר דרשו כי על האדם להגיע למצב בו אין כסף וזהב יהיה חשוב בעיניו כולם!, ולא דוקא מצד עשרו, אלא כי על האדם לזכור שהכסף אינו תכלית לעצמו, ואין מצוה לאסוף כסף ולאגור ממנו כמות גדולה, אלא הוא רק אמצעי ודרך לקיום המצות ולהתכלל בלי להצטרך למתנת בשר ודם.

וכך מנהגו של רבינו, כשהיו מציעים לו אנשים שונים כסף סתם, אפילו סכומים גדולים, היה מסרב לקבל, ורק אם ביקשו למסור לצדקה ניאות בתנאים מסוימים לקבל כסף כדי לשמש כשליח בעלמא.

לעילוי נשמת

הרה"ג
ר' בנימין
ב"ר מאיר זצ"ל

נלב"ע כ"ה כסלו
תנצב"ה

אמצעי לקיום המצות. רבינו מקבל כספי צדקה כדי למסור לנצרכים

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ליום היארציית השלישי לבעל האילת השחר מרן הגרא"ל שטימון ז"ע

טעם בלימוד

יהודי נכנס למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א וביקש את ברכתו שיהיה לו חשק ללמוד.

פנה מרן לנכדו הגר"ג גדליה הוניגסברג שליט"א ושאלו וכי צריך ברכה כדי שיהיה חשק ללמוד?

למחרת כשסיפר זאת הגר"ג הוניגסברג למרן רה"י הגרא"ל שטימון שליט"א התבטא רבנו שליט"א ואמר: דרך מי שלא טעם מעולם טעם עבירה כרבנו הגר"ח קניבסקי שליט"א איננו מסוגל להבין שיש מציאות שאין לאדם חשק ללמוד! והוסיף רבנו שליט"א ואמר דהלא התורה מתוקה מדבש ונופת צופים כדכתיב "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופש צופים" ואין מתיקות כמתיקות התורה, וא"כ מדוע אנו מתפללים כל בוקר על עריבות בתורה?

אלא רואים מכך את כוחו הגדול של היצה"ר שיכול הוא לקחת את הדבר הכי מתוק בעולם ולהפוך אותו למר! היה פעם לפני שנים שהרבנית שטימון ע"ה ביקרה בבית הרבנית קניבסקי ע"ה אשת רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א.

והוא ביקש לשואלה למה ספרו של רבינו על מסכת סנהדרין נקרא 'חסד ומשפט' ולא אילת השחר כשאר ספריו?

השיבה: שיש ב' טעמים, אחד יכולה לומר וטעם אחד זה סוד שלא יכולה לומר, והטעם שיכולה לומר שהיות וזה ספר יותר דק משאר הכרכים כדי שיהיה יותר קל למוכרי הספרים לדעת המחיר, שבכל ספרי אילת השחר זה מחיר אחיד, וזה מחיר שונה.

לאחר זמן נודע שהטעם השני הוא בגלל האותיות.

שאר רבינו שיש ענין בספרים שיהיה לאדם כל הכ"ב אותיות בשמות ספריו 'אילת השחר' 'מפקודיך אתבונן' 'עוזי ומגיני' 'חסד ומשפט' לכן שיצא חיבורו על מסכת נדה חשב בתחלה לקרותו בשיתא לא מצינא (ע"פ דברי הגמ' ב"מ ק"ד ב' בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא) כי היה חסר אות צ' להשלמת הכ"ב אותיות, לבסוף קרא לו 'פרי עץ הגן'. ועוד טעם לקריאת הספר "חסד ומשפט" על חסד שנעשה אז במשפ'.

סיפרו על הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל שפילס דרכו לכיוון קדמת בית המדרש, ושנים מן הבחורים שעסקו באותה עת בשיחת חולין הבחינו בו שהוא קרוב ועומד לחלוף על פניהם. תיכף ומיד החלו מתנדנדים נוכח הסטנדרים ובהגיעו סמוך ונראה ממש למקום מושבם החלו מנגנים, תנו רבנן, אי אי אי, תנו רבנן. ורבי נחום סר

אליהם ולוחש באזניהם אי אי אי, אבל בכל מסכת נדרים [שזה המסכת שלמדו אז] אין ולו פעם אחת תנו רבנן.

כשסיפרו עובדה זו קמיה דהגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, והיה נראה בעליל שנהנה מהסיפור עצם את עיניו, וכמו העביר את כל מסכת נדרים מול עיניו, לפתע ננער ולחש אמנם כן אין 'תנו רבנן' בנדרים אבל יש 'דתנו רבנן'. רבנן'. מאן תנא להא דתנו רבנן נדר לחמישה בני אדם והותר לאחד מהם הותרו כולן (בנדרים כז ע"א).

סיפרו בהתפעלות עצומה עובדה זו לרבנו שליט"א, ואמר על כך ראש הישיבה מה אתם מתפעלים והלא זו המכולת שלו. וביאר דבריו בתוספת נופך: האם מישוהו מאתנו מתפעל מבעל מכולת המכיר את כל תכולת חנותו היכן מונח כל מוצר ומה מחירו המדוייק בודאי שלא. וכל זאת למה כי הוא חי את המכולת שלו זה החיים שלו. ואצל ר' חיים הגמרא והמפרשים הוא המכולת שלו. (קובץ ישורון)

סיפרו לרבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א: שרבינו אמר שהיה זמן שהיה כמה שעות בתחנת הרכבת בברלין במקום סכנת נפשות בימי מלחמת העולם השנייה, והרגיש בחוש שהיה עמו מלאך ששמר עליו.

הגיב רבינו הגר"ח, לכל אחד יש מלאך. [עי ב"ק ב, ב אדם אית ליה מזלא ובפרש"י] ומי שמקלקל את מעשיו הם בורחים ממנו, ורבנו לא קלקל לכך נשאר עמו המלאך והרגיש בחוש את המלאך (מנחת תודה)

שמעתי מרבינו שכששואלים שאלה להגר"ח מקבלים מיד תשובה טובה וברורה בכ"מ, ועליו נאמר מה שכתוב בגמ' שבת דף קמ"ה ב' אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך, וכו'.

רבינו הראה לי ספרו של הגר"ח קניבסקי דעת נוטה, והסביר לי שהוא כאשר מגיע לו מכתב צריך לעי' בזה היטב כדי להשיב, ואם יתחיל לעי' לא יגמור כל כך מהר, אבל הגר"ח קניבסקי יש לו תפיסה מהירה וזכרון נפלא, והוא בור סיד שאינו מאבד טיפה, ולכן הוא יכול לענות מהר.

שמעתי מרבינו משל למה הדבר דומה לעובד בחנות גדולה שיש בה אלפי פריטים וזוכר מחירו של כל דבר והיכן מונח, כיון שזה פרנסתו וזה מה שיש לו בראשו, כן הדבר לענין רבינו הגר"ח קניבסקי שידוע וזוכר את התורה כי זה מה שיש לו בראשו, וזהו הדבר היחיד שמעניין אותו.

שמעתי מרבינו שאמר, שאני רואה בהרבה ספרים שכותבים שהגר"ח קניבסקי האיר להם את העינים, ונאמר עליו הכל צריכים למרי חטיא. (הוריות י"ד א').

תראה את הנהגת הגר"ח קניבסקי את הספרים של אביו הביא לאחותו, מה שיכל הביא לאחותו, יש ללמוד מכך איך צריך להיות הנהגת ת"ח.

מגבית מיוחדת לקראת ימי החנוכה

כהכרת הטוב לשותפים במגבית זו יקבל כל שותף שמן זית מהודר משיירי מצוה שהיה תלוי כנוי סוכה

בסוכת מרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

וכך יהיה ניתן להמשיך את המצוה ולהדליק את הנרות בימי החנוכה הבעל"ט כמבואר בספרים הק' ומהגר"ח פלא"י שהוא סגולה לאריכות ימים.

יש נותנים לתלות שמן זית דף לני סוכה או להניחו בסוכה, ולייחורו בשביל להשתמש בו אחר כך למצות הדלקת נרות חנוכה, והוא מתנג יפה וטובה שיאריך ימיו ויזכה לקיים מצות הדלקת נרות החנוכה

קובץ גליונות

בתרומה חד פעמית בסך 60 ₪ בלבד הנך נעשה שותף להפצת דברי התורה וזיכוי הרבים הגדול של אלפי הלומדים המעיינים והקוראים מדי שבוע

900 - 3145 - 053

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310